นครสวรรค์
เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน
Nakhon Sawan : The Heart of Chinese Cultural Practices
那空沙旺：中国风俗文化之城

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

Chinese Cultural Practices in Nakhon Sawan Province

แหล่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

那空沙旺中国文化之发源地

nscc.nsru.ac.th

ชื่อหนังสือ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง : แหล่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์
พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ.2567 จำนวน 300 เล่ม
ISBN 978-616-8094-18-1

ที่ปรึกษา

นายทวี เสริมภักดีกุล	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์
ดร.สว่าง ภู่พัฒน์วิบูลย์	นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ศ.(เกียรติคุณ) ดร.อนุรักษ์ ปัญญานุวัฒน์	อุปนายกสภามหาวิทยาลัยพายัพ
ศ.ดร.สมยศ พลับเที่ยง	รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.ไชยรัตน์ ปราณี	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
พล.ต.อ.สมศักดิ์ จันทะพิงค์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์
นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์	ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์
นายเฉลิมพล โรจน์เจริญกุล	ประธานอำนวยการศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
นายสมชาย พัฒนาธรชัย	นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์
นายวิจิตร อัศวรัตน์	ผู้จัดการปกครองศาลเจ้าแม่หน้าผา
นายขจรเกียรติ เลาวกุล	ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
นายสมบูรณ์ เรืองเทพรัตน์	นายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล	รองนายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายนวพันธุ์ เหมชาติวิรุฬห์	ผู้ช่วยเหรัญญิกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์	นายกสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายสมคิด ทองมงคลกุล	อุปนายกสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายศิลป จันทวัฒน์	ที่ปรึกษาสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ	ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ	ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์
นายวรพล ภัทราคณานนท์	หัวหน้าคณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
นางสาววรรณิศา กลิ่นชัย	ประธานคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ปี 2567
นายอำนาจ กรเอี่ยม	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมแสงและครูฝึกสอนเอ็งกอพะบู๊

บรรณาธิการ

รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คณะทำงานฝ่ายเก็บข้อมูล

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง	หัวหน้าโครงการ
ผศ.ทัศนีพร วิศาลสุวรรณกร	คณะทำงาน
ผศ.ดร.สาวิตรี สอาดเทียน	คณะทำงาน
อาจารย์ ดร.อุบลนภา อินพลอย	คณะทำงาน
นางศุภลักษณ์ ใจเยี่ยม	คณะทำงาน
นางสาวชญาภัค เภาศรี	คณะทำงาน
นางสาวศิรินุช ครุฑธกะ	คณะทำงาน

ออกแบบปก

ว่าที่ร้อยตรี อนุ คุ้มเพชร นักวิชาการคอมพิวเตอร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โทร. (056) 219 100 ต่อ 2201
E-mail: anu.k@nsru.ac.th

พิมพ์ที่ : หจก.ริมปิงการพิมพ์ อำเภอเมืองนครสรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทร. (056) 224 736
E-mail: rimpinggraphic2539@gmail.com

จัดพิมพ์และสงวนสิทธิ์ โดย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ 9 ถนนสวรรค์วิถี ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
โทร./โทรสาร (056) 219 100 - 29 ต่อ 2200, 2201 hss@nsru.ac.th

คำนำ

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์ให้เป็นเมืองจีนแห่งที่สองของโลก (Second China Town) โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการตลอดเวลากว่า 8 เดือน ที่ได้ขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน รวมทั้งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสมาคมองค์กรจีนในการจัดเวทีสืบค้นข้อมูล และสนทนากลุ่มร่วมกับการค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีน และกลุ่มประชาชนรอบศาลเจ้า รวมทั้งการนำเสนอ และวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมด้วยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ และดำเนินการตามพันธกิจด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมตามกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นคุณค่า (Value-based Economy) และสร้างระบบนิเวศการวิจัยและนวัตกรรมเชิงพื้นที่ และกลยุทธ์ในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ ในชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการศาสตร์ นำไปสู่การสร้างสำนึกรักท้องถิ่น

ความสำเร็จของโครงการที่เกิดขึ้นนี้ เป็นกระบวนการทำงานที่อาศัยความร่วมมือของคณาจารย์จากสาขาวิชาและคณะต่าง ๆ ทั้งคณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ ร่วมกับภาคีหลักในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ตลอดจนเกิดเวทีสร้างความรู้และความร่วมมือ (Cooperation Plan) ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) รวมถึงเสริมพลัง (Empowerment) การเกาะเกี่ยวทางสังคมระหว่างคนรุ่นเก่า คนรุ่นใหม่บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นบนฐานทุนทางวัฒนธรรม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นแกนหลักในการจัดทีมคณะทำงานเพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย-จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย-จีน ของพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ ให้นำไปสู่การสร้างสำนึกรักหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่น

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการฯ และการจัดทำหนังสือเล่มนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะให้สาระความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เป็นหนังสือชุดการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ สำหรับเป็นหนังสืออ้างอิงเล่าให้ลูกหลานชาวจังหวัดนครสวรรค์สืบต่อไปอีกเล่มหนึ่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำนิยม

เป้าหมายและภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น นั้นคือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมและการบูรณาการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม) ในการดำเนินโครงการพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการวิจัยพบว่า ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ มีต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของผู้คน ซึ่งกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน เป็นกลุ่มคนที่ยังคงยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม และความเชื่อความศรัทธาต่อสิ่งที่บรรพบุรุษของตนเคารพนับถือ สิ่งเหล่านี้นั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีวัฒนธรรมจีนอันดีงาม การศึกษารวบรวมข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชน ได้สร้างความรู้ของท้องถิ่นให้เกิดขึ้น ทั้งข้อมูลในอดีต การปรับเปลี่ยนและการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบประเพณีความเชื่อที่ดำรงอยู่ของชุมชน และกลุ่มคนนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในฐานะสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นหน่วยประสานงานสำคัญยิ่งในการจัดเวทีสร้างความรู้ทางประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมไทย-จีน ที่หลากหลายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่างลงตัว ซึ่งสิ่งที่ดำรงอยู่และดำเนินอยู่ในพื้นที่นี้ล้วนเป็นเรื่องราวที่มีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์ที่สามารถจะเชื่อมโยงผู้คนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดกลไกของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และต่อยอดสร้างสรรค์ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

จากสถานการณ์ความท้าทายที่มีต่อทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าว ประกอบกับการพิจารณาถึงทิศทางการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทยและของจังหวัดนครสวรรค์ ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นกระบวนการต่อยอดงานบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย-จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่ที่นำไปสู่สำนึกท้องถิ่น ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย-จีน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่เพื่อความเข้าใจท้องถิ่นแบบองค์รวม ผ่านการดำเนินโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์ให้เป็นเมืองจีนแห่งที่สองของโลก

ทั้งนี้ในฐานะอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ขอชื่นชมคณะผู้บริหารโครงการ คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องของสาขาวิชาและคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ได้ทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างศาสตร์และความเชี่ยวชาญ ตลอดจนความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะ สาขาวิชาในครั้งนี้ ความสำเร็จจากการลงมือทำงานบริการวิชาการร่วมกับทุกภาคส่วนของจังหวัดนครสวรรค์ ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ให้ก่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและผู้สนใจ เป็นส่วนหนึ่งของการจุดประกายทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ในการร่วมกันต่อยอดการพัฒนาความหลากหลายของทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร.สมยศ พลับเที่ยง
รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำนิยม

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 และการเข้าสู่การดำเนินการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ภายใต้กรอบการดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม สู่สังคมที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และสมดุลกับฐานทรัพยากรของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งยังมีแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ตระหนักถึงผลกระทบต่อชุมชน ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การขับเคลื่อนและพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์สู่เมืองอัจฉริยะ มีการพัฒนาทั้งโครงสร้างพื้นฐานและมุ่งสู่การยกระดับเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน ประเด็นสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ไม่อาจมองข้าม คือ การพัฒนาย่านตลาดชุมชนเก่า โดยมีการคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบคือ ตรอกชุนหงษ์ ซึ่งเมื่อในอดีตมีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นย่านตลาดการค้าที่สำคัญแหล่งหนึ่งของนครสวรรค์ เป็นแหล่งค้าขายอาหาร ของกิน และของใช้ของคนจีน กิจกรรมหนึ่งในแผนดำเนินงานภายใต้โครงการนี้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คือ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนจีนที่เป็นแหล่งค้าขายสินค้าที่หลากหลาย เป็นแหล่งรวมของอาหารจีนและการสืบทอดทางวัฒธรรมของทุกภาษา ทั้งจีนแต้จิ๋ว ไหหนำ ฮากกา กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน เป็นความร่วมมือร่วมใจของภาคีหน่วยงาน เพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน โดยมีแผนนำร่องให้ชุมชนได้เกิดการปรับปรุงดูแลอาคาร สถาปัตยกรรมที่เป็นทุนเดิม ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและถนนหน้าบ้านเรือนให้สวยงามมากขึ้น โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพลิกฟื้นตรอกชุนหงษ์ให้กลับมามีชีวิตชีวา เป็นแหล่งท่องเที่ยวย่านตลาดชุมชนจีนเก่าของจังหวัดนครสวรรค์ นำความภาคภูมิใจและความหวงแหนในอัตลักษณ์ชุมชนจีน ย่านตลาดเก่ากลับมาให้คนนครสวรรค์และนักท่องเที่ยวได้ซึมซับวิถีวัฒนธรรมจีนตลาดปากน้ำโพ ให้เป็นจุดท่องเที่ยวอีกแห่งของตลาดปากน้ำโพ โดยมีแผนพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้และจำลองบรรยากาศ ร้านค้าอาหารการกินเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ร้านค้าใดที่เคยปิดก็สามารถปรับปรุงพัฒนาและเปิดเป็นร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึกมีเรื่องราวของบ้าน มีขนมอาหารจีนโบราณ และเครื่องดื่มบริการ ตลอดจนสร้างแผนพัฒนาพื้นที่ในอนาคตให้สามารถรองรับการใช้พื้นที่การจัดงานเทศกาลและกิจกรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์ต่าง ๆ ของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์

หนังสือ **“ศาลเจ้าพ่อ - เจ้าแม่ชุมแสง : แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์”** ของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เล่มนี้ ถือเป็นผลงานสร้างสรรค์วิชาการทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าชิ้นหนึ่ง ซึ่งคณะทำงานฝ่ายข้อมูลได้พยายามนำเสนอชุดความรู้ด้านประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของเมืองนครสวรรค์ในรูปแบบหนังสือการเรียนรู้ โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้อาวุโสและลูกหลานชาวจีนจากทุกสมาคมองค์กรจีนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ คณะทำงานฝ่ายข้อมูลและฝ่ายต่าง ๆ ของโครงการยังได้สละเวลาทั้งแรงกายแรงใจในการเล่าเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นอยู่ วิถีการปฏิบัติและพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา และเทพเจ้าที่นับถือจึงเป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้เรื่องราวของคนในท้องถิ่นถูกเรียบเรียงและนำเสนอข้อมูลออกมาเป็นหนังสือชุดการเรียนรู้ทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการสร้างบทเรียนท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

นายทวี เสริมภักดีกุล

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

สารบัญ

หน้า

ปกรอง..... ก

คำนำ..... ค

คำนิยม..... จ

สารบัญ..... ฌ

บทความ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ประวัติศาสตร์ และพิธีกรรมของกลุ่มไทยเชื้อสายจีน 1

บทความภาษาไทย..... 1

บทความภาษาอังกฤษ..... 19

บทความภาษาจีน..... 45

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง : แหล่งวิถีวัฒนธรรม..... 68

1. ความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง..... 68
2. การบริหารงานภายในศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง..... 70
3. ลักษระศิลปกรรมของอาคารศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง..... 71
4. ประวัติความเป็นมา ตำนาน และความเชื่อที่มีต่อเทพเจ้าภายในศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง 71
5. ลำดับขั้นตอนและวิธีการสักการะเทพเจ้าภายในสาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง..... 76
6. ตัวอักษรจีนในศาลเจ้าชั่วคราว เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง..... 81
7. การอนุรักษ์ สืบสานศิลปะการแสดง ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์..... 83
8. การพัฒนานวัตกรรมมศิลปะการแสดง..... 84
9. ขั้นตอนการใช้นวัตกรรม (องค์ความรู้ที่ใช้) หรือขั้นตอนการดำเนินงาน..... 86
10. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 87

เอกสารอ้างอิง..... 91

ภาคผนวก..... 92

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง : ประวัติศาสตร์ และพิธีกรรมของกลุ่มไทยเชื้อสายจีน อำเภอชุมแสง

บทนำ

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่อำเภอชุมแสง พบว่ากลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนที่นี่ มีความโดดเด่นหลากหลาย โดยเฉพาะเรื่องของความศรัทธาต่อองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมใจของคนชุมแสง เรื่องของการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้อย่างครบถ้วน และเรื่องของการสืบทอดปลุกฝังวัฒนธรรมอันดีงามให้กับลูกหลาน จากรุ่นสู่รุ่นอย่างน่าชื่นชม จะเห็นได้จากงานเฉลิมฉลององค์เจ้าพ่อเจ้า-แม่ชุมแสงหรืองานประจำปีซึ่งมาพร้อมกับพลังความสามัคคีของผู้คนที่นี่ จึงเป็นที่ชื่นชมในหมู่คณะและผู้พบเห็น ฉะนั้นประเพณีและวัฒนธรรมของคนชุมแสง จึงมีความเข้มแข็งมากพอไม่แพ้ที่ใด ๆ

ทั้งหมดนี้ผู้สนใจสามารถอ่านและศึกษาได้จากบทความนี้ เพื่อจะได้เข้าใจถึงบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ได้มากขึ้น ซึ่งถูกถ่ายทอดออกมาจากการสัมภาษณ์ของกลุ่มประธานกรรมการเถ่านั้ง และคณะ ผู้เขียนหวังว่าผู้อ่านจะได้รับความรู้จากบทความเล่มนี้ไม่มากก็น้อย และขอขอบพระคุณผู้สนใจที่ติดตามอ่านบทความนี้

ชาวจีนที่มาอาศัยอยู่ที่อำเภอชุมแสง ส่วนใหญ่จะเป็นคนจีนแต้จิ๋ว โดยเดินทางมาจากซัวเถาจากอำเภอกิ๊กเอี๊ย โผ่วเล้ง และเตี้ยอัน โดยเริ่มต้นชีวิตในเมืองไทยจากการเป็นแรงงานสร้างทางรถไฟ ต่อมาจึงเริ่มปักหลักทำมาหากินในตลาดชุมแสง โดยเป็นกลุ่มคนจีนแต้จิ๋วที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดต่าง ๆ รวมอยู่ด้วย เช่น ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง เป็นต้น คนจีนเหล่านี้เข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนจีนและอาศัยอยู่ในตลาดชุมแสงกันเป็นจำนวนมาก นับได้ว่าเป็นชุมชนจีนแต้จิ๋วที่มีจำนวนมากรองจากอำเภอเมืองนครสวรรค์และอำเภอตาคลี

อำเภอชุมแสงถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตและรับซื้อข้าวที่สำคัญมาก เนื่องจากยังคงมีร่องรอยของโรงสีข้าวขนาดใหญ่อยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นอำเภอหนึ่งที่มีกรรมกรแรงงานจีนมารับจ้างแบกข้าวสารเป็นจำนวนมาก อีกทั้งตลาดชุมแสงมีความเจริญเนื่องจากเป็นอำเภอที่มีทางรถไฟผ่าน สามารถเป็นชุมทางการค้าระหว่างตลาดปากน้ำโพและตลาดของอำเภออื่น ๆ หรือการใช้เรือขนส่งสินค้าหรือข้าวขึ้นล่องไปขายที่กรุงเทพได้อย่างสะดวก (เว็บไซต์งานเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง)

กำเนิดศาลเจ้าพ่อเจ้าชุมแสงและวิวัฒนาการศาลเจ้า

เดิมที่มีกลุ่มชาติพันธุ์จีนไหหนำและจีนแต้จิ๋ว เข้ามาอาศัยอยู่ที่อำเภอชุมแสงร่วมกัน แต่ประชากรของจีนไหหนำมีจำนวนเยอะกว่า เพราะคนไหหนำมีความสามารถเชี่ยวชาญในเรื่องการเดินเรือและต่อเรือ

และที่นี่ยังมีอู่ต่อเรือด้วย ยุคนั้นกลุ่มคนจีนไหหนำเขาทำไม้กันเป็นส่วนใหญ่ จึงได้ทำการสร้างศาลเจ้าพ่อคลองจระเข้เผือกขึ้นมา สร้างขึ้นด้วยคนจีนไหหนำ ซึ่งเดิมทีมีลักษณะเป็นศาลไม้สักทั้งหลัง หลังเล็กมีเสาต้นเดียวมาก่อน ตอนหลังมาถูกสร้างขึ้นเป็นอาคารหลังใหม่ โดยกลุ่มคนจีนแต้จิ๋วในชุมแสง จนถึงปัจจุบัน ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงถูกสร้างขึ้นมาในปี พ.ศ.2463 ช่วงสมัยราชการที่ 6 ตอนนี้มีอายุครบร้อยปีแล้ว ก่อนหน้านั้นศาลเจ้าไม้สักหลังนั้นมีอายุราว 50 ปีมาก่อนแล้ว ราวปี พ.ศ.2418-2419 พร้อมกับวัดชุมแสงที่อยู่ฝั่งตรงกันข้าม ราวกับว่ามีวัดอยู่ทั้งสองฝั่งคือ วัดไทยกับวัดจีน แล้วองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ที่อยู่ในศาลเจ้าชุมแสงปัจจุบัน คือเทพเจ้าของคนแต้จิ๋ว

เดิมทีเป็นศาลไม้สักตั้งอยู่ตรงคลองฝั่งเดิม คนสร้างคือ นายฮวด แซ่อึ้ง เป็นคนจีนไหหนำ เค้าเป็นคนต่อเรือ เท่าที่ผมฟังจากเรื่องเล่าต่อ ๆ กันมา พอศาลเจ้าไม้สักมีอายุ 40-50 ปี ได้เสื่อมสภาพผุพังลง ชาวบ้านได้ย้ายมาสร้างตรงที่ตั้งในปัจจุบันเมื่อปี พ.ศ.2463 ในสมัย ร.6

ภาพที่ 1 พื้นที่มุมสูงของศาลเจ้าชุมแสง
ที่มา : ภาพจาก Google Eatrh

ศาลเจ้าเดิมเรียกกันว่า “ศาลเจ้าคลองจระเข้เผือก” ตรงบริเวณนี้มีลักษณะเป็นสามแยกปากคลองแม่น้ำ มีการสัญจรของเรือในอดีต ฉะนั้นคนที่ผ่านมาทางนี้ ประมาณว่าชาวเรือมีความศรัทธาในเจ้าพ่อ เดิมที่เป็นศาลเสาเดี่ยวเหมือนศาลพระภูมิ ตั้งอยู่ในคลอง ใครผ่านไปผ่านมาก็วักน้ำใส่หัวเรือกันแล้วก็กล่าวขอให้ลูกค้าขายดี และประสบความสำเร็จ ใครมาก็ขอให้สอบได้ ให้ชนะคดีความ จากนั้นก็ใช้น้ำวักหัวเรือ พอประสบความเสร็จ ก็เกิดความศรัทธา ทั้งนี้ นายฮวด แซ่อึ้ง สันนิฐานว่าเป็นชาวจีนไหหนำที่มาอยู่อู่ต่อเรือซ่อมเรือแล้วก็นับถือเจ้าพ่อ และเป็นผู้สร้างศาลเจ้าคลองจระเข้เผือก

แต่ผมมองว่าศาลเจ้าชั่วคราวเมื่อสมัยก่อนเป็นไม้ไผ่ ตอนหลังได้พัฒนาเป็นเหล็ก คือมีความมั่นคง ความแข็งแรง มีความเปลี่ยนแปลง เพราะว่าเราใช้ไม้ไผ่ และเราได้ใช้กันทุกปี เดี๋ยวนี้ไม้ไผ่หายากขึ้น จึงได้เปลี่ยนแปลงเป็นเหล็ก ถือว่าเป็นข้อดี ว่าเรามีการพัฒนาขึ้นกว่าเดิม แต่ประเพณีไม่ได้เปลี่ยน

เขาเล่ากันมาว่า ในสมัยก่อนบางคนเขาเห็นจระเข้สีขาว ว่ายน้ำเข้าไปตรงคลองนี้ เขาถึงเรียกกันว่า “จระเข้เผือก” หรือ “เจ้าพ่อคลองจระเข้เผือก” มีภาษาจีนเขียนที่ป้ายว่า “ซาเส็งโกเบี่ย” ซา แปลว่า 3, เส็ง แปลว่า เจริญ งอกงาม, โกเบี่ย คือชื่อศาลเจ้าเก่า คือซาเส็ง ผมสันนิษฐานนะว่า ตรงนี้คือซา คือเป็น 3 แยก เพราะว่าเมื่อก่อนคนเรือเขาจะต้องผ่านคลองนี้ คลองกับแม่น้ำมันจะตัดกัน เหมือน 3 แยก ที่มีความเจริญ ต้องซาเส็ง ก็คือสามแยกตรงนี้คือความเจริญ โดยอ่านจากข้างหลังมานะ (นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ให้ข้อมูล)

งานงิ้วในอดีต

ในสมัยก่อนการจัดงานงิ้วที่ชุมแสงเขามีการแสดงอยู่ 2 อย่าง มีทั้งงิ้วของคนจีนไหหนำ และงิ้วของคนจีนแต้จิ๋ว พอมาตอนหลังคนไหหนำลดน้อยลง เลยมีแต่งิ้วของคนแต้จิ๋วมาเล่น มีการนำมาเล่นตรงบริเวณห้องน้ำริมทางรถไฟ งิ้วที่มาเล่นในชุมแสงมีงิ้วของคนจีนแต้จิ๋ว 2 โรง และงิ้วของคนจีนไหหนำ 1 โรง ลักษณะการแต่งกายของงิ้วไหหนำ จะสวมใส่เป็นชุดขาวเป็นชุดสากล ปัจจุบันมีแต่การแสดงของงิ้วแต้จิ๋วอย่างเดียว ส่วนการแสดงของงิ้วไหหนำได้หมดไปแล้ว ไม่มีให้เห็นอีกเลย (นางสมหวัง วัฒนาวิบูลย์ชัย ผู้ให้ข้อมูล)

ภาพที่ 2 ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

การบริหารงานจัดการศาลเจ้าชุมแสง ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ทุกคนยังอยากจะรักษาประเพณีเก็บไว้ ไม่อยากให้มันเลือนหายไป และจะพยายามทำให้ดีขึ้น ทีนี้มันมีข้อกำหนดตรงที่ว่า ปีหนึ่งจะต้องเปลี่ยนกรรมการเถ่านั้งทุกปี กรรมการมีทั้งหมด 12 คน ปีหนึ่งจะมีการจัดงาน 2 ครั้ง คือ งานวันเกิดเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง กับงานประจำปีในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี

และในงานวันเกิดเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ จัดให้มีพิธีเสี่ยงทายเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการเก่านั้ง 12 คน ขึ้นมาใหม่ เมื่อได้คณะกรรมการชุดใหม่จะเข้ามาดูแลและทำงานแทน หากใครอยู่อำเภอชุมแสงก็จะเคยเป็นมาแล้ว มีข้อกำหนดว่าถ้าเป็นกรรมการแล้วจะให้เว้นไปอีก 3 ปี ถึงจะนำชื่อมาเสี่ยงทายใหม่ ทั้งนี้คณะกรรมการเก่านั้งต้องเปลี่ยนทุกปี แล้วความคิดของคณะกรรมการเก่านั้งแต่ละปีไม่เหมือนกัน ทีนี้พวกเรากำลังปรึกษากันว่า จะพยายามรวมคณะกรรมการเก่านั้งทุกท่านให้มีความคิดเห็นว่าเราจะมาจุดนี้ด้วยกัน คือจะรักษาประเพณีเก่าแก่นี้ไว้ ไม่อยากให้มันเลือนหายไป และพยายามทำให้ดีขึ้น (สัมภาษณ์นางสมหวัง วัฒนาวิบูลย์ชัย ประธานกรรมการเก่านั้ง ปี พ.ศ.2567 ผู้ให้ข้อมูล)

การนับอายุของศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง

เริ่มจากในปี พ.ศ.2546 ชุมแสงมีอายุครบได้ 100 ปี นับตั้งแต่การเปลี่ยนชื่อของอำเภอ จากอำเภอพันลาน มาเป็นอำเภอเกยไชย คือแต่เดิมชุมแสงเป็นอำเภอพันลานมาก่อน พอปี พ.ศ.2446 ได้เปลี่ยนมาเป็นอำเภอเกยไชย ทีนี้ทางราชการมีการประกาศอำเภอที่ครบ 100 ปี ว่าเป็นอำเภอ 100 ปี นั้นคืออำเภอชุมแสงนี้ ที่มีอายุครบ 100 ปี เพราะว่าปี พ.ศ.2546 ชุมแสงได้ถูกประกาศเป็นอำเภอชุมแสงที่ครบ 100 ปี แต่จริง ๆ ชุมแสงเปลี่ยนชื่อจากอำเภอเกยไชย มาเป็นอำเภอชุมแสง ในปี พ.ศ.2460 หลังจากที่รัชกาลที่ 5 สวรรคต ในปี พ.ศ.2453 แล้วนั้น รัชกาลที่ 6 ก็ขึ้นครองราชย์ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ดูแลกระทรวงมหาดไทย ก็ได้เปลี่ยนแปลงเป็นที่ว่าการอำเภอ คือมันไม่สะดวกในการติดต่อราชการ ที่ว่าการอำเภอเกยไชยตั้งอยู่ตำบลชุมแสง ซึ่งอยู่อีกฝั่งแต่เป็นอำเภอเดิม ที่ว่าการอำเภอเกยไชย ตั้งอยู่ตำบลชุมแสง ก็เลยให้เปลี่ยนชื่อทั่วประเทศเลย บางละมุง ชลบุรี ก็เปลี่ยนชื่อหลาย ๆ ที่ บ้านนา ของนครนายกก็เปลี่ยน คือหลาย ๆ ที่ ทีนี้ก็เปลี่ยนชื่อจากอำเภอเกยไชย เปลี่ยนมาเป็นอำเภอชุมแสง เพื่อสะดวกกับการติดต่อราชการ ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ ณ ตำบลใด ๆ ให้เปลี่ยนชื่ออำเภอนั้นตามที่ตั้ง แล้วที่ว่าการอำเภอเกยไชย ตั้งอยู่อำเภอชุมแสง ก็เลยเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอชุมแสงตั้งแต่เดิม พ.ศ.2460 สมัยรัชกาลที่ 5 จากชื่ออำเภอพันลาน เป็นอำเภอเกยไชย ทีนี้พอประกาศ พ.ศ.2546 แล้วนั้น เราครบ 100 ปี เราก็เอาโลโก้นั้นมาใช้กับเจ้าพ่อ เดิมเราเรียกว่าเจ้าพ่อ-เจ้าแม่คลองจระเข้เผือก ตั้งตามชื่อคลอง ทุกวันนี้ที่ “เซียมซี” ยังเขียนว่าเจ้าพ่อ-เจ้าแม่คลองจระเข้เผือก ไม่ใช่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ตอนหลังมาชาวอำเภอหนองบัวได้เชิญเจ้าพ่อชุมแสงไป คือทุกวันนี้เจ้าพ่อ-เจ้าแม่หนองบัวนี้ก็คือ เจ้าพ่อเจ้า-แม่ชุมแสง แต่คนหนองบัวส่วนหนึ่งคือคนอำเภอชุมแสงที่ไปตั้งรกรากอยู่ที่นั้น และส่วนหนึ่งเขาเป็นตำบลหนองบัวมาก่อน อย่างที่เกริ่นไว้ พอปี พ.ศ.2491 เขาเป็นกิ่งอำเภอหนองบัว ตอนหลังมาได้เป็นอำเภอหนองบัว พ.ศ.2499 ซึ่งเดิมนั้นอำเภอหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอชุมแสง เป็นตำบลหนึ่งในเขตการปกครองของอำเภอชุมแสง อันนี้คนหนองบัวเขาก็นับถือ ศรัทธาเจ้าพ่อ แล้วเขาก็ใช้เรือสัญจรผ่านคลองนี้

เขาก็เชิญเจ้าพ่อไปอยู่หนองบัว ก็เลยแบ่งเป็นเจ้าพ่อ-เจ้าแม่หนองบัว ของชุมแสงก็เป็นเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงไป ทีนี้พอมีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เราก็นับตามอำเภอว่า 100 ปี ตามบันทึกประวัติ คือศาลเจ้าถูกสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2469 ทีนี้อาแป๊ะหยวย แกก็ได้ไปอ่านเจอตอนซ่อมศาลในสมัยเสี่ยพรเป็นคณะกรรมการเถ่านั้ง ตอนปี พ.ศ.2506 ปีนั้นมีเงินเหลือจาการจัดงาน เขาจึงบูรณะขยายศาลเจ้า ปี พ.ศ.2507 แล้วก็สร้างวัตถุมงคลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงขึ้นมาจำหน่าย เพื่อนำเงินมาบูรณะ ขยายอาคารด้านหลังของศาลเจ้าตรงกลางคือของเดิมอาคารแรก คือปี พ.ศ.2469 (นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ให้ข้อมูล)

ประวัติศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงและปาฏิหาริย์

เดิมคือเป็นศาลไม้สักอย่างที่กล่าวเบื้องต้น อยู่ฝั่งตรงข้าม อยู่ในคลองเป็นศาลเสาเดียวเหมือนศาลพระภูมิหลังเล็ก ที่นี้ นายฮวด แซ่อึ้ง ชาวจีนไหหลำเขารับซ่อมเรือจนมีอู่ต่อเรือใหญ่ ตอนหลังมาก็ได้เป็นหลวงนาวา ก็นับถือเจ้าพ่อ เลยสร้างเป็นศาลไม้สักทั้งหลัง ไม่มีองค์จำลอง แล้วก็มีป้ายเดิมชื่อว่า “ซาเส็งโกเบี่ย” ตอนหลังมาก็เกิดปาฏิหาริย์ เรื่องของขอนไม้ที่ลอยทวนน้ำได้ ชาวเรือเขามองเห็น เขาก็ว่ามีเหตุเภทภัยอะไร ก็เข้าทรงถามเจ้าพ่อว่าเกิดเหตุเภทภัยอะไร ทำไมขอนไม้ขอนนี้ถึงลอยทวนน้ำได้ที่มาวนอยู่ ท่านก็บอกมาว่าเป็นอิทธิฤทธิ์ของท่านเอง ที่ทำให้ของไม้นี้ลอยทวนน้ำได้ ก็มาวนอยู่หน้าตรงแยก แล้วเขาก็บอกว่าให้เอาขอนไม้นี้มาแกะสลักเป็นรูปท่าน ท่านอยู่มานานแล้วแต่ไม่มีองค์จำลอง ก็นำขอนไม้ขึ้นมาแกะเป็นองค์จำลองท่าน พอตอนหลังมาท่านก็หลงรักกับเจ้าแม่เกยไชยซึ่งเป็นคนไทย ก็มีขบวนพิธีสู่ขอซึ่งมีร่างทรงไปสู่ขอเจ้าแม่เกยไชย ก็มาแกะเพิ่มอีก เรื่องราวของเจ้าพ่อคลองจระเข้เผือกไปสู่ขอเจ้าแม่เกยไชยนี้มีเอกสาร มีการจดบันทึกไว้ “ยายรับ” เป็นร่างทรงผู้หญิง ร่างทรงของเจ้าแม่เกยไชย เพราะว่าไปขอกัน แล้วก็มีพิธีเรือไปสู่ขอเพราะต้องใช้เรือไปสู่ขอ ตอนหลังมาศาลไม้สักมีอายุผ่านมา 40-50 ปี ก็ผุพังลงตามกาลเวลา แล้วเขาก็ย้ายศาลมาฝั่งนี้ สร้างขึ้นมาใหม่ด้วยกลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว แล้วก็เจอว่ามีการสร้างสะพานไม้ราชกิจจานุเบกษาเมื่อปี พ.ศ.2451 ตอนหลังมาบูรณะสร้างให้แข็งแรงขึ้น (นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ให้ข้อมูล) อ้างอิงจากเอกสารของแป๊ะหยวย

การประกาศให้เป็นประเพณีท้องถิ่นจังหวัด และงบประมาณสนับสนุน

จุดประสงค์ของคณะกรรมการเถ่านั้งแต่ละปีอยากให้หน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลือเรื่องงบประมาณสนับสนุนงานประเพณี กับการพัฒนา เพราะลำพังจะไปอาศัยเรี่ยไรเงินจากชาวบ้านได้น้อยนิด จากการทำงานของคณะกรรมการเถ่านั้งปี พ.ศ.2567 นี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดคนใหม่ ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณการจัดงานประเพณีให้กับอำเภอชุมแสง จึงทำให้งานประเพณีปีนี้ดูยิ่งใหญ่อลังการมากขึ้น ลำพังคณะกรรมการเถ่านั้งจัดเองไม่ได้เท่านี้ เพราะมีเงินสนับสนุนน้อย จากการที่ส่วนราชการมีประกาศให้เป็นประเพณีท้องถิ่นจังหวัด ซึ่งมี 9 อำเภอด้วยกัน มีผลทำให้ชุมแสงได้รับงบสนับสนุน

จากผู้ว่าราชการจังหวัด อบจ. ก็ให้งบสนับสนุนมา และอบต. ก็เข้ามาช่วยด้วย เมื่อก่อนอำเภอเราก็ไม่มีงบตรงนี้เลย เพราะเศรษฐกิจไม่ดี เราทุกคนมีความศรัทธาต่อเจ้าพ่อเจ้าแม่อยู่แล้ว เพราะว่าเศรษฐกิจไม่ดีเลยต้องห่วงตัวเองก่อน แต่พอมาปีนี้ดีขึ้นกว่าเดิมเยอะเลย

ประธานกรรมการเถ่านั้งเล่าต่อว่า ในงานวันเกิดเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง ได้มีโอกาสพูดคุยกับนายอำเภอคนปัจจุบัน ทราบว่าท่านเป็นคนสุโขทัยบ้านเดียวกับประธานกรรมการเถ่านั้ง ท่านพูดว่าที่อำเภอชุมแสงมีงานประเพณีที่ใหญ่โตมาก ทำไมไม่มีงบของ ททท. เข้ามาช่วย ที่ศรีสัชนาลัยมีแห่ช้าง ททท. เขาก็มีงบสนับสนุนให้ แล้วได้พูดคุยต่ออีกว่า ชุมแสงมีประเพณีใหญ่โตมาก นายอำเภอมาเห็นประเพณีที่นี้แล้วรู้สึกทึ่งเลย คล้าย ๆ กับว่า อยากให้ ททท. เข้ามาสนับสนุนงบประมาณการจัดงานประเพณีตรงนี้บ้าง เพราะว่าบางปีกรรมการ 12 ท่าน บางคนมีความสามารถ มีญาติ มีเพื่อนฝูงที่อื่นช่วยสนับสนุนเรื่องการเงิน บางปีไม่มีเงิน บางปีไม่มีก็จัดงานแบบตามมีตามเกิดไป มีเท่าไหร่ก็จัดเท่านั้น แต่ปีนี้สามารถคุยได้เลยว่าเป็นปีแรกที่มีการจัดงานแบบอลังการมาก ฟังจากคนเขาบอกเล่าและชมกันมาในงานวันเกิดเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปีนี้

ทีนี้คณะกรรมการเถ่านั้งมีความกังวลว่าปลายปีนี้ เราจะจัดแบบนั้นได้อีกไหม เรายังไม่มีงบเลย คือแต่ละปีเท่าที่มองเรื่องบัญชี เฉพาะวันแห่วันเดียว คณะกรรมการจ่ายเงินเป็นล้าน แล้วปีหนึ่งสองล้านไม่อยู่ เฉพาะวันแห่อย่างเดียวตอนปลายปีใช้เงินเป็นล้าน ถึงล้านกว่าบาท ทีนี้เรื่องเงินเป็นห่วงอยู่อย่างคือจัดงานแล้วเราอยากให้เงินเหลือ แล้วที่ทางการช่วยสนับสนุนมานี้ เงินก็ไม่ได้ไปไหนนะ ได้เก็บไว้เพื่อซ่อมอุปกรณ์การแสดง แล้วพาเหรดของโรงเรียนเราก็ต้องสนับสนุนเขา ค่าตัวเด็ก ค่าอาหาร ค่าแต่งตัว ค่าเสื้อผ้า ฯลฯ หลายอย่างต้องใช้เงินจำนวนมาก

วาระการดำเนินงานของคณะกรรมการเถ่านั้ง

ประธานคณะกรรมการเถ่านั้งเล่าว่า เถ่านั้งรับงานเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ แล้วจะอยู่ถึงเดือนธันวาคมของปีนี้ ก็จะมีเถ่านั้งชุดใหม่มาแทน ซึ่งเราก็ได้ทำการเลือกไว้แล้ว ปกติศาลเจ้าแต่ละที่จะมีระยะเวลาการดำเนินงานชุดละ 1 ปีเหมือนกัน หรือแล้วแต่กฎระเบียบของศาลแต่ละที่ แต่ส่วนมากจะเป็นลักษณะเดียวกัน อย่างที่นครสวรรค์ก็จะเป็นลักษณะเช่นเดียวกัน ปีหนึ่งเลือกเถ่านั้งได้หนึ่งครั้ง

ในส่วนของคณะกรรมการกลางมีหน้าที่คอยดูแลเถ่านั้งอีกทีหนึ่ง แล้วคณะกรรมการกลางไม่มีวันหมดวาระ มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และดูเรื่องการเงิน อย่างเช่น เถ่านั้งปีนี้จัดงานเสร็จไปแล้วแต่เงินเหลือก็นำจัดเก็บเข้ากลองกลางไป คือคณะกรรมการกลางเขาก็จะจัดเก็บดูแลเงินส่วนนี้ไว้ หากคณะกรรมการเถ่านั้งต้องการจะใช้เงิน ต้องมีการประชุมกันก่อน สำหรับตำแหน่งประธานกรรมการเถ่านั้งในแต่ละปีจะเป็นคณะกรรมการกลางโดยอัตโนมัติ โดยตำแหน่ง

การบริหารจัดการและพิธีกรรม

คณะกรรมการหรือเถ่านั้งใหม่ จะมีพี่เลี้ยงคอยดูแลให้คำปรึกษา คอยชี้แนะ ซึ่งเมื่อก่อนไม่มีแบบนี้ เถ่านั้งใหม่บางคนยังไม่มีประสบการทำงานมาก่อน บางอย่างยังไม่ได้เรียนรู้ เถ่านั้งรุ่นพี่ก็จะมาเป็นพี่เลี้ยงให้ ปลายปีนี้จะต้องมาช่วยเถ่านั้งรุ่นพี่พร้อมกับเรียนรู้งานและช่วยงาน แล้วปีต่อไปก็จะได้มาช่วยกัน ตลอด แล้วตราบใดที่ยังอยู่ชุมแสงก็จะได้เป็นกรรมการไปเรื่อย ๆ อย่างประธานเองก็เคยเป็นมาหลายปีแล้ว แต่เป็นคณะกรรมการ แต่พอมาปีนี้คณะกรรมการเถ่านั้งทั้ง 11 คน เขาลงมติให้เป็นประธานกรรมการ หรือประธานเถ่านั้ง หลังจากหมดวาระไปก็เลื่อนขึ้นเป็นกรรมการกลาง ซึ่งไม่มีหมดอายุ จนกว่าจะหมดอายุตัวเอง แล้วลาออกไม่ได้ด้วย คือต้องเป็นกรรมการของเจ้าพ่อเจ้าแม่ เขาเรียกว่า “คณะกรรมการกลาง” มีหน้าที่ดูแลเรื่องการเงิน อย่างเช่น เถ่านั้งใหม่ 2 คน มีหน้าที่หาเงินเพื่อจัดงาน ส่วนทางคณะกรรมการกลางก็จะให้ยืมเงินไปก่อน เพื่อนำเงินไปบริหารจัดการต่อ โดยจะไปซื้อทองไว้เพื่อทำเป็นเหรียญทองคำคือ ทำวัตถุมงคล นำมาประมูลบ้าง ไว้ประมูลเต็งรั้ง (โคมไฟ) บ้าง ให้ประชาชนเช่าบ้าง เพราะทุกคนเขามีความศรัทธา แล้วเหรียญเจ้าพ่อเจ้าแม่ถูกผลิตออกมาทุกรุ่น คือวัตถุมงคล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 เป็นต้นมา มีการสร้างมาตลอดทุกปี และไม่เคยซ้ำกัน มันเป็นการสะสม แล้วก็มีคนเช่าวัตถุมงคล ด้วยราคา 199, 299 แล้วแต่จะเป็นเงินหรือทองคำ คนที่เขาศรัทธาเขาก็จะมีการเก็บสะสม บางปีก็จะมีราคาสูงมากโดยเฉพาะเหรียญรุ่นเก่า ๆ

- หน้าที่คณะกรรมการจัดงานหรือเถ่านั้ง และคณะกรรมการกลางของศาล

คณะกรรมการจัดงาน หรือคณะกรรมการเถ่านั้งใหม่ใน 12 คน มีหน้าที่ดูแลศาลเจ้า แต่จะมีการจัดให้คน 1 มาไหว้ศาลเจ้า 2 ครั้งต่อเดือน ในวันชิวอิก กับจับโหงว ของคนจีน คณะกรรมการจัดงานเถ่านั้งในแต่ละปี มีหน้าที่ก็คือ ต้องดูแลศาลเจ้า และไหว้ ดูในเรื่องความเสื่อมโทรมของศาลเจ้า พอเจอส่วนที่จะต้องซ่อมแซม คณะกรรมการจัดงานก็จะไปหาผู้สนับสนุนจากเจ้าของร้านค้า แล้วใครที่อยากจะมาช่วยทาสีให้กับเจ้าพ่อต้องมา “ปัวะปวย” ถามเจ้าพ่อก่อน ว่าเจ้าพ่อจะรับทาสีไหม อย่างปีนี้ คณะกรรมการจัดงานหรือเถ่านั้งชุดปัจจุบันนี้เห็นผ้าคลุมเจ้าพ่อ ที่บัลลังก์ของเจ้าพ่อเก่าชำรุดแล้ว ประสงค์อยากจะเย็บหรือเปลี่ยนให้ จึงพากันมา ปัวะปวย ถามเจ้าพ่อก่อน ผลปรากฏว่าเจ้าพ่อไม่เอา ที่แรกพวกเราบอกกันว่าเปลี่ยนเลย ๆ ไม่ได้นะต้องถามเจ้าพ่อก่อนเพราะว่า อาการคล้ายลูกเราตอนเด็ก อย่างตุ๊กตา เด็กเขาจะเล่นจนเก่าแต่ก็ไม่ยอมเปลี่ยน เอาของเก่าทิ้ง จะเอาของใหม่มาให้ แต่เด็กไม่ยอม เหมือนกันเลยกับเจ้าพ่อต้องถามก่อน ถ้าเปลี่ยนได้ คนจะแย่งกันเปลี่ยนผ้าบัลลังก์ คนที่เสนอเย็บให้ฟรี ๆ ก็มีเยอะแยะแต่เจ้าพ่อไม่เอา แล้วถ้าเห็นว่าศาลเจ้าเก่าจะมีคนมาทาสีให้ ก็ต้องมา ปัวะปวย ก่อน ไม่ใช่เห็นว่ามันเสื่อมสภาพแล้วจะมาเปลี่ยนให้นั้น ไม่ได้เลย เพราะว่าศาลเจ้าบางที่เขาอนุรักษ์ไว้

ต้องถามเจ้าพ่อก่อน ผมเคยเรียกเถ่านั้งมาทั้งหมด บอกว่าเดี๋ยวผมจะถามเจ้าพ่อให้นะ ทุกคนดูนะโดยการโยน “ป๊วะปวย” เสี่ยงทาย ปรากฏว่าท่านไม่เอา

มีวีดีโอการเสี่ยงทายคณะกรรมการเถ่านั้งใหม่ 12 คนด้วย ไม่ใช่ว่าเราอยากได้อยากเป็นแล้วเราสมัคร เจ้าพ่อไม่รับนะ แล้วคนมาเสี่ยงทายก็ไม่รู้กี่ครั้งด้วยก็ยังไม่ได้ ของเราทั้งครอบครัวเลย เรียกสามีเรียกตัวเรา ลูกเรา ลูกสะใภ้เรา รวมกันไม่เอาเลย เขาเรียกเราเลยว่า เมียเฮียกี้ ซ้อเฮียกี้ ไม่ได้แล้วเพราะมีชื่อเราพ่วงไป จริง ๆ แล้วอยากให้เห็นวีดีโอเสี่ยงทายนั้น บางทีหมุนไปหมุนมาคาดว่าจะต้องได้แบบคว่ำแล้วนะแต่กลับได้แบบหงาย ซึ่งถือว่าใช้เวลานานมากว่าจะได้แต่ละคน

- การคัดเลือกเถ่านั้ง

ขั้นตอนวิธีเลือกเถ่านั้ง โดยเลือกชื่อของทุกคนที่ร่วมทำบุญกับเจ้าพ่อ แล้วก็จับชื่อมาอ่าน จากนั้นก็เสี่ยงทาย คนที่จับได้ก็ได้ไป ส่วนคนที่ไม่ได้ก็ทิ้งไปเรียกคนใหม่มา ปีหน้าเลือกใหม่ ทำใหม่ ทุกวันนี้คณะกรรมการเถ่านั้งกังวลใจคือกลัวเงินไม่พอจัดงานประเพณี ถ้าเกิดว่าปีนี้เราได้ทำเรื่องไว้หมดแล้วปีต่อไปก็สบายแล้วได้เงินเพิ่มมาเป็นล้าน เปลี่ยนจนกว่าจะทำไม่ไหว ต้องหาคนมาสานต่อแทน เมื่อเถ่านั้งใกล้หมดวาระในเดือนสุดท้ายจะต้องทำจนจบงาน คือดูว่ามีเงินเหลือเท่าไหร่ แล้วก็โอนให้กรรมการกลาง

พิธีกรรมหรือกิจกรรมที่ทำร่วมกับศาลเจ้าและคนในพื้นที่ด้านการจัดงาน เรามีส่วนร่วม คือต้นปีจะมีการจัดงานวันเกิดของเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ มีงิ้วมีการละเล่นต่าง ๆ หลังจากนั้น มีประเพณีงานสงกรานต์มีเจ้าพ่อองค์จำลอง ออกไปสรงน้ำตรงกับวันที่ 17 เมษายน ของทุกปี องค์ที่เป็นโลหะเมื่อก่อนเราใช้ไม้ตอนหลังมาไม้เกิดการชำรุดเพราะไม้ถูกความชื้นจากน้ำมาเป็น 100 ปี เขาก็หล่อขึ้นมาเป็นทองเหลืองเป็นองค์จำลองเพื่อสำหรับสรงน้ำ จะมีการแห่รอบตลาดให้คนร่วมกันสรงน้ำ แล้ววันที่ 18 เช้ามีการทำบุญที่ศาลเจ้านี้ มีประชาชนในตลาดเข้ามาร่วมทำบุญ เถ่านั้งก็จะมาดูแลเรื่องอาหารการกิน

เจ้าแม่ชุมแสงเป็นคนไทย ก็จะมีการแสดงลิเกขึ้น จัดในคืนของวันที่ 17 เมษายน ท่านเคยเข้าฝันมาบอกเลย พอสงกรานต์เสร็จสิ้นก็มาปลายปีเขาเรียกว่า “ตั๊กเสี่ยหุนเท้า” ขอบคุณเจ้าพ่อเจ้าแม่ที่ให้พวกเราอยู่เย็นเป็นสุขมาตลอดปี เราก็มีการจัดงานเฉลิมฉลอง ทำไมต้องจัดงานปลายปี เพราะจะหมดปีแล้ว เดือน 10 คนจีนเรียกว่า “จับบวย” แต่คนไทยเรียกว่า “เดือนสิบสอง” ปลายปีก็จะหมดปีแล้ว เราอยู่เย็นเป็นสุข ทำมาค้าขายดี ก็มีการจัดงานเฉลิมฉลอง พอจบลง เริ่มใหม่ก็วันเกิดแล้ว ชุดใหม่ก็มาจัดให้ก็จะวนกันแบบนี้ทุกปีไป ทุกปีก็จะมีอยู่ 3 งาน คือ วันเกิดเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ สงกรานต์ และงานปลายปี ระหว่างเดือนก็จะมีการไหว้ เถ่านั้งก็มีหน้าที่ดูแล

เถ่านั้งที่เป็นกรรมการจัดงานชุดนี้ ต้องเป็นอนุกรรมการอีก โดยกรรมการหลัก คือคณะกรรมการเถ่านั้ง แล้วอนุกรรมการจะถูกแต่งตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการเถ่านั้ง แต่งตั้งให้เป็น อนุกรรมการช่วย อนุกรรมการศาล อนุกรรมการประมูล อนุกรรมการโฆษก อนุกรรมการผู้ช่วยโฆษก เป็นต้น ก่อนเริ่มงานจะมีการเลี้ยงประชุมก่อน 1 วัน เสร็จแล้ว รุ่งเช้าก็มารับเจ้าพ่อเจ้าแม่ออกจากศาลไปประทับที่ศาลชั่วคราว

คณะกรรมการเถ่านั้งไม่ได้กำหนดอายุ ส่วนใหญ่อยู่ช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป สมัยก่อนจะเป็นกลุ่มคนสูงวัยหมด หรือเฒ่าแก่ร้านค้าต่าง ๆ อายุช่วง 40-50 ขึ้นไป ในการบริหารจัดการคณะกรรมการศาลเจ้าก่อนจัดงานกิจกรรม จะทำการอะไร ต้องมีการประชุมกับคณะกรรมการเถ่านั้งทั้ง 12 คนก่อน แบ่งงานตามหน้าที่และมอบหมายงาน แต่ละคนมอบไปแล้วใช่ว่าจะสำเร็จ ก็มาปรึกษากันว่าจะไปทางไหน แต่บางครั้งก็แย้งขึ้นมาก็ต้องฟังเขา ก็ถามคนในรายชื่อคณะกรรมการเถ่านั้งนี้ว่าเห็นดีด้วยไหม ถ้าเห็นดีก็ยกมือกันทำตาม

การปรับเปลี่ยนและการสร้างธรรมเนียมขึ้นมาใหม่

ประธานกรรมการเถ่านั้ง (ซ้อม่วย) มีความคิดว่า เจ้าแม่เป็นคนไทย ก็เลยปรึกษากับอาอึ้ม เจ้าของร้านค้าในตลาดว่าปีนี้ เราจะไหว้เม็ดขนุน ฝอยทองด้วยได้ไหมแกก็ตอบเลยว่า อาซ้อ จัดไปเลย ก็จัดเตรียมมาเป็นถาดเลย ไหว้เสร็จก็แบ่งกันทุกปี ตั้งแต่นั้นมาเถ่านั้นก็ถือว่าเป็นธรรมเนียมไปแล้ว แต่นี้เราไม่ได้ว่าไปผิดกฎระเบียบอะไร เพราะเจ้าแม่เราเป็นคนไทยไง แล้วเขาก็ทำเป็นธรรมเนียมกันมาตลอด (ประธานเถ่านั้ง ผู้ให้ข้อมูล)

ธรรมเนียมปฏิบัติในอดีต เช่น เมื่อสมัยก่อนเขาไหว้แพะเป็นตัว ๆ หมูเป็นตัว แพะ หมู ดิบด้วยเลย พอไหว้เสร็จ ก็ให้คนทำโต๊ะไปทำอาหารมาในวันงานเลี้ยง ช่วงหลังจึงได้มีการยกเลิกไป ประเพณีบางอย่างมีการปรับเปลี่ยนไปอย่างแบบนี้มันไม่ได้เสียหายอะไร แต่ของไหว้ทุกอย่างเป็นเงินกองกลาง เป็นเงินของเจ้าพ่อ ไม่ใช่ส่วนตัวของใครสักคน จัดเพื่อส่วนรวมให้ทุกคนได้กินหมดแบ่ง ๆ กันไป นำกลับไปให้ลูกหลานเพื่อเป็นสิริมงคล หรือขนมต่าง ๆ **“ธรรมเนียมที่ดี ๆ มันเกิดจากการแบ่งปัน”** เมื่อก่อนนี้จะมีส้มที่แจกตามบ้าน ในสมัยก่อนจะมีซาเล้งนำไปแจก (นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ให้ข้อมูล)

ประธานอธิบายว่า คือ “ส้ม” เป็นอย่างนี้คนเชิญจะไปขออนุญาตกับผู้ปกครองเด็กสาวว่า คืนนี้จะมีการประมูลของ บ้านไหนมีลูกสาว จะขอลูกสาวไปร่วมเชี่ยเปียนะแล้วจะให้ส้มมงคล หลังเสร็จพิธีจะนำส้มไปแจก หรือนำส้มมงคลไปเชิญก่อน เมื่อก่อนส้มมีราคาถูก ต่อมาระยะหลังส้มมีราคาแพง ก็เลยตัดขั้นตอนนี้ออกไป ตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 ในการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงจะใช้ส้ม

“เขี่ยเปีย” คือ การถือธงโดยกำหนดให้ลูกผู้หญิง ลูกสาว ต้องเป็นสาวบริสุทธิ์ กะเทยไม่เอานะ ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นการแก้บน หญิงสาวพรหมจรรย์เริ่มน้อยลงและหายากขึ้น เขาจะมาบนกัน ให้ลูกสาวสอบได้แล้วก็มาแก้บน คือในอดีตจริง ๆ แล้ว เขาใช้สาวพรหมจรรย์ ซึ่งเขาจะใช้ส้มไปเชิญถึงบ้าน ส่วนผู้ชายเขาจะถือ “เปียใหญ่” เปียหนึ่งมี 4 คน และเมื่อก่อนปี พ.ศ.2500 ยุคแม่ยายของผมจะเข้าไปตัดผ้า ตัดชุดเสื้อผ้าไว้ใส่ในงานประเพณี

ปัจจุบันประเพณียังมีอยู่ครบ ไม่ว่าจะเป็น เขี่ยเปีย มังกร เอ็งกอ สิงโต ประเพณีในขบวนไม่เคยขาด โรงเรียนมีส่วนช่วยได้มาก อย่างโรงเรียนประจำอำเภอ จะมีเด็กช่วง ม.4 ม.5 ม.6 ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการร่วมกันจัดงานประเพณี โรงเรียนจะมีการฝึกซ้อมทุกปี มีพาเหรด มีดรัมเมเยอร์ และการเล่นต่าง ๆ

จุดกำเนิดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงและการแสดง

ภาพที่ 3 การแสดงขบวนประเพณี เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ปี 2567
ที่มา: facebook.com/p/งานประเพณีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

เริ่มต้นขึ้นจากงานคล้ายวันเกิดเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ เป็นการฉลองศาล ขยายศาลนี้ คือเสี่ยพร เขาจัดให้มีงานฉลอง พอมีแล้วก็ให้มีต่อไปเลย ให้มีจัดขึ้นทุกปี ตั้งแต่นั้นมา เริ่มแรกเกิดจากการขยายศาล ปี พ.ศ.2507 ก็มีขบวนพาเหรดเข้ามาร่วมในสมัยก่อน นั้นก็เป็นครั้งแรกที่เรามีสิงโตเพราะว่า กวางเขาเป็นผู้ฝึกสอน แต่เอ็งกอได้มีก่อนหน้าแล้ว สิงโตก็จะมีปีนั้นเลย ก่อนหน้านั้นมีเอ็งกออย่างเดียว จะมีดนตรีจีนที่ใช้ผู้ชายเล่น เรียกว่า “หล่อโก้” ผู้เล่นเป็นผู้ชายล้วนพอตอนหลังมาเริ่มมีผู้หญิงเข้ามาร่วมด้วย

สมัยก่อนตัวละครงิ้วเขาก็ใช้ผู้ชายแสดงเท่านั้น ไม่มีผู้หญิง คนไทยที่เล่นงิ้วที่เป็นผู้หญิงคนแรกอยู่ที่เยาวราช ทุกวันนี้ยังอยู่นะอายุประมาณ 70 กว่าแล้ว เฉินหลงก็เคยมาจีบนางเอกงิ้วไทยคนนี้นะ ละครงิ้วนี้เมื่อก่อน ผู้หญิงเขาไม่ได้มาแสดงเต้นกินรำกินมีแต่งิ้วผู้ชายเท่านั้น แล้วคนที่แสดงเป็นผู้หญิงนั้นก็คือผู้ชาย พอตอนหลังมีผู้หญิงจริง ๆ เข้ามาเล่นที่เยาวราช แล้วตอนหลังก็ได้มาเล่นที่อำเภอชุมแสงนี้

ประธานกรรมการจัดงาน เถ่านั้ง (ซ้อม่วย) เล่าว่า เราไม่ใช่คนที่นี้แต่เป็นคนสุโขทัย เมื่อพ.ศ.2511 มาเป็นช่างตัดเสื้อร้านผู้ชาย มาอยู่กับน้าชาย ที่ร้านบอเนอร์ แล้วก็มาเขี่ยเปีย สาวงาม 70 คน เสี่ยงทายได้เป็นลูกสาวเจ้าพ่อ ได้ทองคำหนักบาทหนึ่งเป็นเหรียญทอง เมื่อพ.ศ.2512 ส่วนคุณลุงกี้เขามาเป็น “ถั่วเปีย” เปียใหญ่ มีผู้ชาย 4 คน เขี่ยเปียปัจจุบันนี้คนไทยก็สามารถเป็นได้ แล้วแต่เจ้าพ่อจะเลือกเสี่ยงทาย ในอดีตจะต้องเป็นคนจีนทั้งหมดแต่ส่วนมากเป็นคนจีนและมีร้านค้าเยอะ ปัจจุบันที่นี้ร้านก็เริ่มมีน้อยลง คนจีนย้ายไปอยู่ที่อื่นกันก็เยอะ แบบลูกเรียนจบแล้วก็ย้ายไปอยู่กับลูก ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นคนไทยเยอะ ตอนนี้กิจการแต่ละปีเจ้าพ่อเขาจะให้ความสำคัญกับคณะกรรมการดำเนินงานในแต่ละปี คณะกรรมการที่จบภารกิจไปแล้วก็ไม่มีสิทธิ์มาออกเสียง ต้องเป็นเถ่านั้งชุดใหม่เท่านั้น คือเป็นตัวแทนเจ้าพ่อในแต่ละปี

การบริหารจัดการและการวางแผนพัฒนาในอนาคต

ต่อไปจะเกิดเขื่อนขึ้นอยู่ตรงคลองนี้ จะมีการกั้นคลองเพื่อให้น้ำขังตรงนี้ให้หมด เขาจะทำการปรับปรุงสถานที่ ใครผ่านไปมาสามารถมาถ่ายรูปเช็คอินกันได้ แต่ผลประโยชน์เป็นของชาวนาในพื้นที่สองหมื่นกว่าไร่ ข้อดีคือ ถ้าน้ำขังเต็มคลองนี้ดินสองฝั่งนี้จะได้ไม่ทรุด โครงการนี้มีมานานแล้ว มีการเจาะดินไปสำรวจแล้ว มีแบบโครงสร้างแล้ว นายอำเภอเป็นคนของบมาเอง งบมาจากที่อื่นซึ่งไม่ใช่ของรัฐ

เจ๊กห่อตีนหรือแม่เฒ่าห่อตีน

ประธานกรรมการดำเนินงาน เถ่านั้ง เล่าต่อว่า อากงเป็นคนจีน อาม่าเป็นคนจีนห่อเท้าด้วย แม่ของเตี่ยห่อเท้า คนจีนเขาถือว่าเป็นผู้ดี แต่สงสารแกจังเลยเหมือนเท้าเด็กคนจีนเรียกว่า “เจ๊กห่อตีน” นิ้วเน่าหมดเลย เห็นแล้วหน้าสงสารมาก ตอนหลังมาเท้าแกแห่งแล้ว แกก็เดินกระเตาะกระแตะ อาม่าถูกห่อเท้ามาตั้งแต่เล็ก ๆ เขาว่าอดีตเคยเป็นผู้ดีมาก่อน คนลาวเรียกว่า “แม่เฒ่าตีนห่อ” อาม่าเขาเดินได้แต่เหมือนคนพิการ ตายไปอายุร่วม 100 ปี คุณอำนาจ เล่าต่อว่า ย่าของผมก็ห่อตีน ซึ่งถูกห่อเท้ามาตั้งแต่เล็ก ๆ เช่นกัน เรื่องของภาษาประธานกรรมการ (ซ้อม่วย) สามารถพูดได้อยู่ ปกติแถวบ้านเราจะเป็นไทยพวน ที่นี้บ้านเรามีการค้าขายกับชาวบ้านพูดแต่ไทยพวน ก็ได้ภาษาจีนนิด ๆ หน่อย ๆ นอกจากจะพูดกับอาม่าเท่านั้นถึงจะพอพูดได้ แต่พอมาอยู่กับเฮีย เตี่ยเขามาจากเมืองจีนแท้เลย เราถึงมาได้ภาษากับเค้า

ภูมิปัญญาคนจีน

คนจีนที่เดินทางมาเมืองไทยเขาเห็นแค่ต้นไม้เขาก็ดีใจแล้วว่า มีต้นไม้ ใบไม้ เขาว่ารอดตายแล้ว ถึงทำงานส่งเงินไปเมืองจีนกัน เมื่อก่อนไทยยากจนแต่ปัจจุบันจีนนำไทยไปไกลเท่าไหร่แล้ว คนจีนเขาบอกว่าอยู่เมืองจีนในน้ำไม่มีปลา อย่างที่ไทยมีน้ำตรงไหนมีปลาที่นั่นที่นี้สมบูรณ์กว่า เค้าเล่าอีกว่าต้องเอาไม้ไปเสียบใบไม้แล้วนำไปหุงข้าวกิน แล้วอย่างที่เมืองจีนอากาศจะหนาวมาก เมื่อก่อนเมืองไทยเราก็หนาวเหมือนกัน หนาวจริง ๆ เมื่อสมัยก่อน เด็กน้อยตัวเล็ก ๆ อาม่าเอาผ้ามาปูแล้วก็นำนุ่นฝ้ายมาโป๊ะแล้วนำมาตัดเป็นเสื้อเรียกว่าเสื้อนวม เมื่อสมัยก่อนหนาวจริง ๆ โดยเฉพาะที่สุโขทัยมีอากาศหนาวมาก ลักษณะเสื้อนี้จะพอง สมัยที่ยังเป็นเด็ก ๆ ที่ได้ใส่เพราะอาม่าเรานี้แหละที่เป็นคนทำขึ้นมา ได้นำวิธีการที่มาจากเมืองจีนมาทำให้เราได้สวมใส่

ความภาคภูมิใจในกิจกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างศาลเจ้ากับชุมชน

คณะกรรมการเถ่านั้งเล่าถึง ความภาคภูมิใจของการทำงานของคณะเราในการบริหารจัดงานแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ซึ่งปีนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดงานประเพณีในท้องถิ่นจากสำนักงานจังหวัดนครสวรรค์ การจัดงานครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี ทั้งจากหน่วยราชการ และภาคเอกชนประกอบกับปีนี้ทางจังหวัดได้มีประกาศเรื่อง งานประเพณีและงานประจำปีของจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งคณะทำงานได้นำเสนอข้อมูลต่อคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดนครสวรรค์ ตามที่การประชุม ครั้งที่ 1/2567 เมื่อวันที่ 2 ก.พ. 67 เห็นชอบให้ประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นงานประเพณีและเทศกาลประจำประปีของจังหวัดนครสวรรค์ในลำดับที่ 1 ของจังหวัดนครสวรรค์ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.2559 ถือเป็นความภาคภูมิใจที่สะท้อนให้เห็นความสำเร็จของความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจจากทุกภาคส่วนของชาวอำเภอชุมแสง ที่ช่วยกันอนุรักษ์สืบสานและรักษาประเพณีอันดีงามที่มีต่อการเคารพศรัทธาต่อองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

เมื่อประกาศเป็นประเพณีท้องถิ่นแล้ว

คือต้องให้เถ่านั้งใหม่มารับทราบ ต้องเข้าแผนของจังหวัด ลักษณะเป็นประเพณีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นประเพณีท้องถิ่น ซึ่งปีที่ก๊อปเป็นประธานในปีนั้น ที่ผ่านมา เฮียยุ้งเขาไปประชุม เขาบอกว่าจะนำเสนอจัดทำแผนแล้วให้รีบมาเลย ยุ้งก็นำเสนอแผนให้ผู้ว่าได้ประกาศเป็นประเพณีท้องถิ่น เหมือนอย่างผีตาโขน อย่างโดยปกติประเพณีสงกรานต์ก็คือประเพณีท้องถิ่นอยู่แล้ว รัฐบาลมีหน้าที่สนับสนุนอยู่แล้ว แต่ถ้าในส่วนของกรรมการเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ งานประเพณีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ถ้าประกาศเข้าแผนของจังหวัดแล้วเทศบาลเขาก็จะสนับสนุนไม่ได้ ได้เฉพาะของเทศบาล โย้งไม่ทำเรื่องไป ผู้ว่าบอกให้นายกทำเรื่องไปทำให้ถูกต้อง เสนอรองโก้ เซ็นให้วันเดียวเลย แล้วผู้ว่าคนใหม่พึ่งย้ายมาก็ได้เอารายละเอียดให้ผู้ว่าดู

ผู้ว่าบอก โห้! ใช้จ่ายกันขนาดนี้เลยเหรอ ใช่ ๆ มันตัดไม่ได้เลยงบ ผู้ว่าท่านชอบกิจกรรม ดีครับผู้ว่าดีครับ แต่ละปีงบประมาณถูกใช้ในการจัดงานกิจกรรมเป็นล้านร่วมสามล้าน สองล้านอย่างต่ำ แล้วแต่จะจัดใหญ่หรือจัดเล็ก วันแห่วันเดียวใช้งบล้านกว่าบาท ขบวนแห่งที่ใช้เงินเยอะคือ การแห่มังกร เอ็งกอ หล่อโก้ว ต้องใช้เงินเยอะ มีการซ่อมแซมด้วย โรงเรียนชุมแสงชินูทิศ ใช้งบประมาณแปดหมื่น ตอนนี้เราเรียกเถ่านั้งชุดใหม่มาคุยกันแล้ว ว่าต่อไปนี้เงินเจ้าพ่อถ้าเหลือ ห้ามไปใช้อย่างอื่น เพราะที่ผ่านมามันอยู่ที่ประธาน ถ้าประธานบริจาคให้กับโรงเรียน ถ้าโรงเรียนขอมาประธานก็ให้ โรงพยาบาลขอมาก็ให้ อย่างบริจาคให้กาชาดอย่างนี้ คือก่อนที่จะผลักเข้ากรรมการกลาง ให้มีการจัดการเรื่องนี้ เหลือเท่าไหร่ เสร็จแล้วมอบให้กับประธานกรรมการกลาง แล้วก็เสนอไปเลย ต่อไปนี้เราจะเป็นปีแรกที่เริ่มเหลือเท่าไหร่ให้เก็บไว้ เก็บไว้เพื่อซ่อมบำรุง มักกร เอ็งกอ หล่อโก้ว กลองแต่ ฉาบแตกต้องให้เขา ไม่ไง้ประเพณีเราจะไปไม่ยั่งยืน ก่อนที่เราจะมาถึงนี้ ในสมัยก่อนเราคุมการละเล่นต่าง ๆ สมาคมหล่อโก้ว เป็นสมาคมที่ดูแลเรื่องประเพณีโดยตรง คือสมาคมหล่อโก้ว ก็คือสมาคมดนตรีจีนนั่นแหละ จะดูแลขบวนประเพณีทุกอย่างที่อยู่ในนั้น แต่เถ่านั้งไม่ได้ให้เงินเลยพวกผมดูแลต้องควักเงินกันเอง

ประเพณีชุมแสงในอดีต

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ถึงมาเปิดงานไชน่าทาวน์ครั้งแรก ที่เยาวราช ถนนเจริญกรุง ในอดีตเยาวราช ไม่เคยจัดงาน มามีปีแรกเมื่อปี พ.ศ. 2535 อำเภอชุมแสงถือว่ามีทั้งคณะการแสดงมังกร เอ็งกอ สิงโต หล่อโก้ว ที่มีชื่อเสียงและได้ไปเล่นถวายต่อหน้าพระที่นั่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2506 งานประเพณีเจ้าพ่อชุมแสงใหญ่ที่สุด เพราะว่าเมื่อก่อนในอดีตเราจัดตรงทางรถไฟมีมานมนามแล้วเมื่อก่อน “เขี่ยเปีย” สาวชุมแสง มีหนุ่มปากน้ำโพมาดูตัวเพื่อมาขอแต่งงานกัน ซึ่งเป็นครั้งแรกที่สาวชุมแสงจะต้องไปโชว์ตัว พอไปโชว์ตัว หนุ่มปากน้ำโพก็ขึ้นรถไฟมาเพื่อมาดูสาว ก็มาเลือกไป ก็จะมีแม่สื่อแม่ชักให้ได้รู้จักกัน การจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมชนจึงเป็นที่รู้จักของประชาชนและนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

ชุมแสงกับนครสวรรค์ในอดีต

เมื่อก่อนทางสมาคมดนตรีจีนของเราไปรับ “โจเวินไหล” มานครสวรรค์ ต้องเชิญดนตรีของเราไปเล่นคือ “หล่อโก้ว” ของชุมแสงมีชื่อเสียงอย่างมากเวลาไปทำการแสดง ในอดีตไม่มีค่าแรง แต่ไปช่วยเพื่อไปคุมเด็กผู้หญิงถือป้ายสาวงาม เราเดินสายไปเล่นทั่วที่จังหวัดสุพรรณบุรี ไปแสดงให้นายกรัฐมนตรี นายบรรหาร ศิลปอาชา ถือเป็นความภาคภูมิใจในศิลปะการแสดงของชุมแสงไม่อยากให้สูญหายไป

มีเหตุการณ์ไฟไหม้ตลาดอำเภอตาคลี เรานำคณะเอ็งกอไปแสดง ที่อำเภอตะพานหิน การนำคณะเอ็งกอของเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงไปแสดงด้วยนั้น ถือว่าเป็นการให้เจ้าพ่อเจ้าช่วยปัดเป่า “เอ็งกอเหมือนคณะที่บำบัดทุกข์บำรุงสุข” การแสดงเอ็งกอ ถือว่าเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่คนจีนเขานับถือกันปฏิบัติสืบทอดต่อกันมานานแล้ว เอ็งกอถือว่าเป็นเทพเจ้าองค์หนึ่ง ตามความเชื่อของคนในชุมแสง

ชุมแสงกับวิถีชุมชนชาวตลาดที่หายไป

คือประเพณีที่หายไปคือ “โกบี่” แป๊ะลากรถ ผมมีรูปถ่ายเก่า ผมก็สร้างรถขึ้นมา อยากจะอนุรักษ์ไว้เมื่อก่อนมีตาแป๊ะตกปลา มีแป๊ะลากหมู หายไปหมดเลย แต่บางอย่างมันอนุรักษ์ไม่ได้เพราะว่าไม่มีงบ เมื่อก่อนที่นี้มีหมด มีตาแป๊ะตกปลา มีแป๊ะลากหมู แปะตาบอด และก็มีหอย หอยหัวโต การแสดงของตาแป๊ะลากรถนี้เขาเก่งนะ เขาเป็นคนขี้เมาแล้วเขาก็ร้องเพลงจีน ผมมีรูปแล้วก็ไปค้นหา ว่าอันนี้เล่นอย่างไร มีหลายเรื่องประเพณีที่หายไป ผมพยายามรื้อฟื้นขึ้นมาส่วนตัวผมก็หมดเงินไปเยอะ ผมบอกตรง ๆ ผมหมดไปเยอะแต่ก็ยอม ถ้าหมดรุ่นพวกเราแล้วรุ่นหลังจะเป็นอย่างไร เพราะลูกชายผมก็ไม่เอา เพราะเขาเป็นคนรุ่นใหม่

วัฒนธรรมอาหารในชุมแสง

วิถีการกินของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนในชุมแสงจะเป็นการทานแบบสลับกันไปคือ อาหารไทยบ้างจีนบ้าง ส่วนอาหารไหว้ต้องรักษาตามประเพณีธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา ในช่วงจัดงานงิ้วจะมีข้าวต้มทานกันทุกคืนจะจัดเลี้ยงให้กับคนที่เข้ามาประมูลของ หรือไหว้เจ้า คนผ่านไปผ่านมาอยากจะทานข้าวต้มเป็นสิริมงคลก็สามารถเข้ามาทานได้ เป็นข้าวต้มกุ้ย และมีกับข้าว บางคนเขาบอกว่าเหมือนเทศกาลหมูสะเต๊ะเลย งานเจ้าพ่อ บางทีมีการขายของเยอะ มีหลายเจ้า ก็จะมีหมูสะเต๊ะ ไอศกรีมไข่ ร้านค้าขายขนมขายอาหารจะขายดีมากในช่วงจัดงาน มีลูกหลานชาวตลาดชุมแสงก็เดินทางกลับบ้านมารวมตัวก็มานั่งกินข้าว ไหว้เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง จึงอยากให้มีบรรยากาศเก่า ๆ เหมือนครั้งในอดีตเวลาจัดงานงิ้วเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

- อาหารที่หาย

เมื่อสมัยก่อนตอนไหว้เจ้าพ่อมีแพะเป็นตัว มีหมูเป็นตัว ก็หายไปแล้วเพราะมันต้องใช้การเชือด ซึ่งปัจจุบันใช้สิ่งอื่นมาแทน คือหัวหมู เป็ด ไก่ อย่างเอ็งกอก็มีการเชือดไก่แล้วเอาเลือดไก่หยดในเหล้าแล้วนำมาดื่มกินกันถือว่าเป็นพี่น้องกัน ในสมัยก่อนทุกคนที่มาร่วมงานงิ้วชุมแสงต้องดื่ม ปัจจุบันได้นำพิธีกรรมในส่วนนี้ออกไปแล้ว เนื่องจากเป็นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

ครูเอ็งกอกับดินขุยปู

"เอ็งกอ" ต้องเอาดินขุยปูนำไปบูชา "ดินขุยปู" คือปูที่อยู่ตามนา พอมันขุดรูมันก็จะมีขุยดินออกมา เป็นเรื่องเล่าจากเมืองจีน คือว่า ครูเอ็งก่อ เมื่อก่อน "ฉางโชยเอี้ยะ" กับปูนั้นมีบุญคุณ ก่อนที่จะเป็นเทพ ตอนฉางโชยเอี้ยะ เป็นเด็กทารกถูกทิ้งให้กำพร้าอยู่ที่นา ซึ่งอยู่กับปู ปูก็บ้วนน้ำลายให้กินจึงโตขึ้นมาได้ จึงนึกถึงบุญคุณของปูที่บ้วนน้ำลายให้กิน จนโตขึ้นมาได้ พอตายา มาเห็น อาแปะ อาม่ามาเห็นก็เก็บไปเลี้ยง ตอนหลังมา "ฉางโชยเอี้ยะ" โตขึ้นมีความสามารถร้องรำทำเพลงเก่ง พอเข้าไปอยู่ในวังก็ได้เป็นแม่ทัพ เพราะเป็นคนมีหัวคิด ทีนี้ข้าศึกมา ฉางโชยอี้ยะ ก็บอกว่าเอาศิลปะดนตรีมาแสดงแล้วให้ข้าศึกเข้ามา แล้วเราก็จะแกล้งเป็นว่ายอมแพ้แล้ว ก็ให้ข้าศึกร้องรำทำเพลงไป จากนั้นก็มอมเหล้าศัตรู แล้วก็ฆ่าเพราะตัวเองเป็นแม่ทัพมีชัยชนะ แล้วเป็นครูแห่งการดนตรี ถูกยกย่องให้เป็นเทพ ตอนหลังมาทุกคนจะต้องนับถือเทพองค์นี้ที่เป็นครู ฉะนั้นพวกเอ็งกอโบราณ เขาจะนับถือ "ฉางโชยเอี้ยะ" โดยเอาดินขุยปูมาป้ายหน้าผากนี้ คือประวัติความเป็นมาของเรื่องนี้จากเฮียเส็งเล่าต่อกันมา คณะเอ็งกอทุกคนจะรู้จัก "ดินขุยปู" ปัจจุบันเรื่องเล่านี้ก็กำลังจะถูกลืมและเลือนหายไป

จุดศูนย์รวมใจลูกหลานชาวชุมแสง

เด็กชุมแสงพอใกล้งานงิ้วส่วนใหญ่แทบทุกบ้านเขาจะรู้จักวิธีตีกลอง โดยซ้อมตีหม้อเข้าจังหวะไปก่อน อย่างลูกผมนี้เขาจะนำเอาหม้อมาตีเข้าจังหวะเป็นเสียงกลอง และเสียงประทัด ขนาดงานเลิกแล้วเด็กเขาก็มาตีเล่นกันต่อ เด็กข้างบ้านไม่หลับไม่นอนกัน เด็กเขาชอบกัน เด็กชุมแสงไม่รู้สึกกลัวประทัดเลย เพราะว่ามีจุดประทัดกันทุกปี เด็กชุมแสงจะชอบเล่นประทัด เด็กสวนใหญ่จะไม่ค่อยกลัวประทัด ปกติอย่างนี้เด็กถ้ามาอยู่ชุมแสงจะไม่กลัวประทัด จะถูกซึมซับไป และพวกนักแสดงเอ็งกอ พวกมังกรหรืออะไรอย่างนี้ พอถึงเวลาพวกเขาจะลางาน เขาจะมาช่วยเต็มที่ เด็กชุมแสงจะรู้ ***ข้อดีของชุมแสงคือ เจ้าพ่อเป็นจุดศูนย์รวมใจ ถ้าไม่มีเจ้าพ่อทุกคนจะจากบ้านแล้วจะไม่กลับมาเลย*** พอถึงงานประจำปีคนก็จะมารวมกัน อย่างงานงิ้ว งานเจ้าพ่อ งานกินโต๊ะ ต้องมาแล้ว พาญาติมา นับเป็นข้อดีที่ว่า เจ้าพ่อเป็นจุดศูนย์รวมใจของคนชุมแสง ถ้าไม่มีเจ้าพ่อ ลูกหลานที่ไปทำงานที่อื่นก็ไม่กลับมาแล้ว อาม่าก็อยู่กับเรา ในวันเสาร์ที่ 7 เดือนธันวาคม 2567 เป็นงานประจำปี ซึ่งเป็นวันแห่ มาชมการแสดงเอ็งกอได้ที่นี้ ชุดแต่งกายของเอ็งกอที่นี่เป็นแบบดั้งเดิม คนชุมแสงเป็นผู้ออกแบบลายผ้าและตัดชุดเองก็จะเป็นแบบดั้งเดิม

แผนบริหารจัดการของคณะกรรมการดำเนินการเถ่านั้ง

ตามธรรมเนียมปฏิบัติที่ได้สืบทอดตามกันมา คือการหาสปอนเซอร์จากป้ายผ้าร้านค้าที่สนับสนุนการจัดงาน หรือมีการสร้างกุศโลบายว่า ใครที่แต่งงานเป็นเขยของชาวชุมแสงจะต้องนำเหล้ามาถวายให้กับเจ้าพ่อ แล้วเราก็นำเอาเหล้าเหล่านี้มาประมูล ซึ่งเราก็ไม่ต้องซื้อ การมีคนนำเหล้ามาถวายต่อ

เจ้าพ่อ-เจ้าแม่นั้นจึงเป็นข้อดี เนื่องจากได้มาจากความศรัทธาเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ เพราะจะมีคู่บ่าวสาวที่จะแต่งงานจะมาไหว้บอกกล่าวต่อองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ด้วย

บางคนก็มาบนบานองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ขอพรให้สมปรารถ เช่น หาคณะงิ้ว หรือลิเก มาแสดงในงานแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ รวมทั้งการได้รับเงินบริจาคจากผู้ที่มีความเคารพศรัทธาจากองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ส่วนใหญ่จะมาบนบานของพรทั้ง เรื่องกิจการค้าขาย ขายที่ดิน เรื่องเรียน เรื่องการได้งาน เรื่องเจ็บป่วยและสุขภาพต่าง ๆ เป็นต้น

ในส่วนชุดของประมูลต่าง ๆ เช่น ค่าป้าย การจัดงานวันเกิด มีการจัดเลี้ยงขายโต๊ะจีน การนำสิ่งของจีนมาประมูลเพื่อหาเงินเข้าศาลเจ้า เช่น เต็งรั้ง (โคมไฟ) เป็นต้น

การบริหารจัดการและความร่วมมือกับภาครัฐ

คือคณะกรรมการจัดงาน เถ่านั้งจำนวน 12 คน มีการทำงานและความร่วมมือกับภาครัฐ โดยมีการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น อำเภอ ตำรวจ เทศบาล โรงเรียนเทศบาลเมืองชุมแสงเป็นหน่วยงานหลักที่มาช่วยดูแลงาน เช่น เรื่องเดินสายไฟ การขนย้ายโต๊ะ งานจัดการสถานที่จัดงานงิ้วชุมแสง สำหรับขบวนในงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง จะได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนและทุกภาคส่วนในอำเภอชุมแสง

ความเคารพ ความศรัทธา ความสามัคคีที่มีในหมู่คณะกรรมการดำเนินงาน

สิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานของคณะกรรมการ คือการยึดถือความเคารพนับถือต่อองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ การใช้การประชุมพูดคุยปรึกษาหารือกันให้ความเคารพทุกความคิดเห็น รวมทั้งเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการเถ่านั้งทุกคน หารือเพื่อความเข้าใจและมองไปในทิศทางเดียวกัน

กฎของเอ็งกอกับความเชื่อ

ภาพที่ 4 เอ็งกอย้อนยุค
ภาพที่มา: facebook.com/p/งานประเพณีเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง

ปัจจุบันการแสดงเอ็งกอชุมแสง มักจะได้พบเห็นในงานประจำปีของศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ที่จัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกปี เนื่องจากการแสดงชนิดนี้ถูกนำมาแสดงหรือเป็นการละเล่นในงานประเพณีตามความเชื่อและศรัทธาตามประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ให้ความเคารพนับถือต่อองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง ผู้ฝึกสอนหรือผู้สืบทอดศิลปะการแสดงเอ็งกอนี้มักจะเป็นผู้อาวุโสและขาดผู้สืบทอดความรู้ด้านการแสดงเหล่านั้น เนื่องจากเป็นการสั่งสอนให้จดจำท่าทางการละเล่นจากครูบาอาจารย์ในอดีตใช้การจดจำจากคำบอกเล่า สังเกต ไม่มีตำราแบบเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร ฝึกสอนจากรุ่นสู่รุ่น การสร้างสรรค์ท่วงท่าลีลาเฉพาะตัวของครูหรือผู้ฝึกสอนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบสานและฟื้นฟูความรู้ด้านการแสดงในตัวครูหรือผู้อาวุโสของกลุ่ม หรือคณะเอ็งกอให้คงอยู่ต่อไป

การแต่งหน้าจะคล้ายคลึงกับการแสดงงิ้ว ศิลปะการแสดงเอ็งกอ มักจะใช้แป้งทาหน้าที่มีการขายอยู่ที่ตลาดเยาวราช กรุงเทพฯ นำมานวดให้เป็นเนื้อเดียวกัน จากนั้นจะผสมน้ำ และน้ำมันพืชเพื่อทาบนใบหน้าของนักแสดง สีที่ใช้ ได้แก่ สีแดง สีน้ำเงิน สีดำ และสีเขียว เป็นต้น สำหรับการเขียนลายบนใบหน้าหลัก ๆ มี ๔ ตัวที่เป็นผู้นำจะไม่มีการเปลี่ยนแปลง จะเขียนแบบตามต้นฉบับ ส่วนตัวแสดงอื่น ๆ จะเขียนคละ ๆ กันไป ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน การเขียนหน้า ๔ ตัวหลัก ดังนี้

- หลี่คุ้ย มีสัญลักษณ์ คือ ตรงกลางหน้าผาก จะเขียนรูปน้ำเต้าหัวกลับ
- เตียฮั๋ว มีสัญลักษณ์ คือ ตรงกลางหน้าผากจะเขียนรูปใบไม้

- หลูติ๊ซิม มีสัญลักษณ์ คือ ตรงกลางหน้าผาก จะเขียนรูปเปลวไฟ

- บู๋ซ้ง มีสัญลักษณ์ คือ ตรงกลางหน้าผาก จะเขียนรูปหยดน้ำสีแดง

การแต่งหน้าเอ็งกอ แบบดั้งเดิมน่าจะแต่งตามบุคคลในประวัติศาสตร์ แต่ปัญหาในปัจจุบันคือไม่มีการจดบันทึก จึงทำให้คนรุ่นหลัง ไม่สามารถสืบค้นได้ว่าวีรบุรุษเหล่านั้นมีใครบ้าง แต่ละท่านแต่งหน้าลักษณะใด ดังนั้นการแต่งหน้าในยุคปัจจุบัน จะแต่งตามลักษณะหน้าตาของผู้แสดง สีพื้นฐานที่จะใช้ในการแต่งหน้า ได้แก่ สีขาว สีดำ และสีแดง โดยผู้เล่นจะแต่งกายแบบจีน พร้อมโพกศีรษะ การพันผ้าที่หน้าแข้งจะมีศิลปะในการพันลายที่แตกต่างกัน ลวดลายที่นิยมคือลายเกล็ดมังกร เป็นต้น

การแสดงเอ็งกอชุมแสงนั้นจะเล่นเฉพาะท่าที่ครูที่มาจากเมืองจีนได้อบรมสั่งสอนและสืบทอดการละเล่นนี้กันมาตั้งแต่ในอดีต สืบเนื่องกันมาถึงปัจจุบัน มีการสืบทอดการเล่นจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง เวลาที่ใช้ในการแสดงจะอยู่ที่อย่างน้อยประมาณนาทีขึ้นไป การแสดงเอ็งกอปัจจุบันนิยมให้มีผู้แสดงเป็นจำนวนคู่ เริ่มต้นอยู่ที่ 40 คนขึ้นไป คณะเอ็งกอเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงนั้น จะอยู่ที่ 52 คน และรวมกับเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ รวมประมาณ 100 คน เครื่องดนตรีที่ใช้แสดง ประกอบด้วย กลอง ล้อฉาบ หอย โก้ว (กลองเล็ก 2 หน้า) นักแสดงที่เข้าร่วมในแถวการแสดง จะประกอบ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้แสดงที่ใช้ไม้ทุ้ย (ไม้ควง) กลุ่มผู้แสดงที่ใช้โก้ว (กลองเล็ก 2 หน้า) และกลุ่มผู้แสดงงู โดยผู้แสดงแต่ละประเภทจะเล่นท่าทางประกอบเสียงจังหวะกลอง ซึ่งจะมีลีลาท่าทางประกอบการเดิน ท่วงท่า การตีโก้ว หรือการควงไม้ทุ้ย และการถืองูเลื้อยตามลีลาท่าทางที่ได้รับการสั่งสอนสืบทอดจากครูบาอาจารย์เอ็งกอมาตั้งแต่ในอดีต และได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง รุ่นสู่รุ่นของเอ็งกอเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เอ็งกอชุมแสงสะท้อนถึงจิตวิญญาณของคนชุมแสงที่มีศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ต่อองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงมาอย่างยาวนาน

การแสดงเอ็งกอ คำว่า เอ็งกอ ตามสำเนียงจีนแต้จิ๋ว และตามรูปศัพท์ หมายถึง เพลงเกี่ยวข้าว การร้อง เอ็งกอจะร้องเป็นจังหวะ เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงในการก้มเกี่ยว ส่วนศิลปะการแสดงเอ็งกอชุมแสงนั้นเป็นถือว่าเป็นการประยุกต์ใช้ในขบวนแห่เฉลิมฉลองงานประจำปีของประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ซึ่งผู้แสดงนิยมแต่งหน้าทาปากและตีเกราะเคาะไม้ ถือเป็นคณะเอ็งกอชุมแสงยังคงเอกลักษณ์ที่รักษาธรรมเนียมปฏิบัติในการเคาะจังหวะเพื่อความพร้อมเพรียงของผู้แสดง

Chao Pho[1] Chao Mae[2] Chum Saeng Shrine: History and rituals of the Thai-Chinese community in Chum Saeng District

Introduction

Field data collection shows that the Thai-Chinese community in Chum Saeng District exhibits notable characteristics, particularly their devotion to the Chum Saeng Shrine, which serves as the spiritual center for the people of Chum Saeng. They have diligently preserved traditional cultural practices and commendably passed on these valuable cultural traditions from generation to generation. This is evident in the annual celebrations of the Chum Saeng Spirit Shrine, which are marked by the strong unity of the community. As a result, the traditions and culture of Chum Saeng are as robust as anywhere else and are admired by both locals and visitors.

This can be studied from this article to gain a better understanding of the context of the Thai-Chinese ethnic group in Chum Saeng District, Nakhon Sawan Province. This information has been conveyed through interviews with the chairman (Thaonang) and committee members. The author hopes that readers will gain some knowledge from this article. Thanks to those who have taken an interest in reading it.

The Chinese people who settled in Chum Saeng District are primarily Teochew Chinese, having traveled from Shantou[3] and the districts of Jieyang[4], Po Leung, and Tia An. They initially came to Thailand as laborers working on railway construction. Later, they began to establish themselves in Chum Saeng Market, including Teochew Chinese who migrated from various provinces such as Lopburi, Singburi, and Ang Thong. These Chinese immigrants formed a significant community in Chum Saeng Market, making it one of the largest Teochew Chinese communities, second only to the communities in Mueang Nakhon Sawan District and Takli District.

Chum Saeng District is considered a major rice production and purchasing hub, as evidenced by the many large rice mills still in operation. It is one of the districts with a

[1] God
[2] Goddess
[3] Suoa Thao in Teochew
[4] Gek Ia in Teochew

significant number of Chinese laborers employed in carrying rice. Additionally, Chum Saeng Market thrives due to the district's location along the railway, making it a key trade junction between Pak Nam Pho Market and markets in other districts. It also facilitates the transportation of goods and rice to Bangkok by boat (Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Spirit Shrine website, Chum Saeng District)

Origin of the Chum Saeng Spirit Shrine and the evolution of the shrine.

Originally, both Hainanese and Teochew Chinese ethnic groups lived together in Chum Saeng District. However, the Hainanese population was larger because Hainanese people were skilled in maritime activities and shipbuilding, and there was a shipyard in the area. During that time, the Hainanese were primarily skilled in woodworking, leading them to establish the Khlong Chorakae Pueak Shrine. It was built with a wooden structure originally consisting of a single post. Later, a new building was constructed by the Teochew Chinese in Chum Saeng. The Chum Saeng Spirit Shrine was established in 1920 during the reign of King Rama VI, and it is now 100 years old. Prior to that, the wooden shrine had been in place for about 50 years, around 1875-1876, alongside Chum Saeng Temple on the opposite side, as if there were a Thai temple and a Chinese temple on either side. The deities enshrined in the current Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Spirit Shrine are gods of the Teochew community

Originally, the teakwood shrine was situated by the old canal and was constructed by Mr. Huat Sae-Eung, a Hainanese Chinese shipbuilder. According to local stories, after the teakwood shrine had stood for 40-50 years and had fallen into disrepair, the community relocated and built the new shrine at its current location in 1920, during the reign of King Rama VI.

Figure 1: Aerial photo of the Chum Saeng Spirit Shrine
From: Google Earth

The original shrine, known as the Khlong Chorakae Pueak Shrine, was situated at a triangular junction near the river mouth, a busy waterway in the past. Boatmen and other travelers in the area held a deep faith in the spirit deity. The shrine started as a single-post structure, similar to a spirit house, located in the canal. Passersby would splash water on the bow of their boats while making wishes for success in business, exams, or legal matters. This practice of sprinkling water became a cherished symbol of faith and gratitude. Mr. Huat Sae-Eung, a Hainanese Chinese who worked at a nearby shipyard, was a devoted follower of the spirit and the founder of the Chorakae Pueak Shrine.

Originally, the temporary shrine was constructed from bamboo. As time went on, it was upgraded to a metal structure, which offered greater durability and reflected progress. Since bamboo has become harder to find, switching to metal was a practical solution. However, despite these material changes, the traditions and ceremonies of the shrine have remained the same.

As told in a local story, in the past, some people claimed to have seen a white crocodile swimming in this canal, which is why it came to be known as “Chorakae Pueak” or “Spirit of the White Crocodile Canal”. The old shrine had a Chinese sign that read

“Sa Sheng Ko Bia”, where “Sa” means “three”, “Seng” means “prosper”, and “Ko Bia” refers to the old shrine name, “Sa Seng”. I believe “Sa” refers to the three-way intersection here, as boatmen used to travel through this canal where it meets the river. This interpretation comes from my understanding of the sign, which is read from the last word to the first (Mr. Amnat Korn-iam, source)

Chinese Opera Festival in the past

In the past, the Chinese opera festival in Chum Saeng featured two types of performances: Hainanese Chinese opera and Teochew Chinese opera. As time went on and the Hainanese population declined, only Teochew opera continued to be performed. The performances took place near the railway station's restroom area. Chum Saeng hosted two Teochew opera troupes and one Hainanese opera troupe. The Hainanese performers were known for wearing all-white Western-style costumes. Today, only Teochew opera is performed, as the Hainanese opera has disappeared and is no longer seen (Source: Mrs. Somwang Wattanawiboonchai)

Figure 2 Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine, Chum Saeng Subdistrict, Chum Saeng District, Nakhon Sawan Province

Management of the Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine: Past, present, and future

Everyone still wants to preserve the tradition and prevent it from fading away, while also striving to improve it. Here, there is a rule that the Thaonang committee members must change every year. There are a total of 12 committee members, and the festival is held twice a year: once for the birthday celebration of the Chao Pho Chao Mae Chum Saeng and again for the annual festival in December. During the birthday celebration, a divination ceremony is held to select a new set of 12 Thaonang committee members. When a new committee is formed, they take over the responsibilities and duties. Anyone from Chum Saeng District has likely been a committee member before. The rule is that once someone has served as a committee member, they must wait three years before their name can be drawn again. This means the Thaonang committee changes every year, and each committee has different ideas. We are currently discussing how to unify the Thaonang committee members' views so that we can all work together to preserve this ancient tradition and make improvements (Mrs. Somwang Wattanawiboonchai, Chairman of the Thaonang Committee, 2024, Source).

Calculating the age of the Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

Starting in 2003, Chum Saeng celebrated its 100th anniversary, marking the change of its district name from Pan Lan to Koei Chai. Originally, Chum Saeng was part of Pan Lan District. In 1903, it was renamed Koei Chai District. The government then declared that districts celebrating their 100th anniversary would be recognized as such. Thus, in 2003, Chum Saeng was officially recognized as a 100-year-old district. However, Chum Saeng actually changed its name from Koei Chai to Chum Saeng in 1917. After the passing of King Rama V in 1908, King Rama VI ascended to the throne. Prince Damrong Rajanubhab, the Minister of the Interior, oversaw the Ministry of the Interior and made administrative changes. The old district office system was found to be inconvenient for official communications. The Koei Chai District office was located in Chum Saeng Subdistrict, which was on the opposite side but part of the original district. Consequently, it was decided to rename the district throughout the country to improve

administrative efficiency. Places like Bang Lamung in Chonburi and Ban Na in Nakhon Nayok also underwent name changes. Similarly, Koei Chai District was renamed Chum Saeng District to simplify administrative communication. The district office was located in Chum Saeng Subdistrict, so it made sense to rename the district to reflect its actual location. Hence, Koei Chai District was changed to Chum Saeng District.

Originally, in 1917 during the reign of King Rama V, the district name changed from Khlong Lan to Koei Chai. By 2003, when we celebrated the 100th anniversary, we adopted that logo for the shrine. Initially, it was called the "Chao Pho Chao Mae Khlong Chorakae Pueak", named after the canal. Today, the fortune-telling paper still refers to it as "Chao Pho Chao Mae Khlong Chorakae Pueak", not "Chao Pho Chao Mae Chum Saeng".

Later, the people of Nong Bua invited the Chao Pho Chao Mae from Chum Saeng to Nong Bua. Today, the deities worshiped in Nong Bua are considered the same as those from Chum Saeng. Some people from Nong Bua originally came from Chum Saeng, while others were from Nong Bua Subdistrict. As mentioned earlier, in 1948, Nong Bua became a branch district of Chum Saeng, and in 1956, it was established as its own district.

Originally, Nong Bua Subdistrict was part of Chum Saeng District. The people of Nong Bua revered the Chao Pho and invited the deity to reside in Nong Bua, hence creating the distinction between Chao Pho Chao Mae Nong Bua and Chao Pho Chao Mae Chum Saeng.

According to historical records, the shrine was built in 1926 (B.E. 2469). Later, Ah Pae Yuai (Uncle Yuai) came across this information while repairing the shrine during the time when Sia[5] Porn was part of the Thaonang committee. In 1963 (B.E. 2506), there was leftover money from an event, so they renovated and expanded the shrine. In 1964, they created and sold amulets of Chao Pho Chao Mae Chum Saeng to raise funds for the restoration and expansion of the building behind the original shrine established in 1926 (Source: Mr. Amnat Korn-iam).

[5] It is an informal title or term used to refer to a wealthy or influential man, and it is most commonly used in the Thai-Chinese community.

History of Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Spirit Shrine and its miracles

Originally, the shrine was a small teakwood structure, as previously mentioned. It was located across the canal and consisted of a single post, similar to a small spirit house. Mr. Huat Sae-Eung, a Hainanese Chinese who repaired ships and later became a shipyard owner, was a devout follower of Chao Pho. He constructed a complete teakwood shrine without a statue and originally named it “Sa Sheng Ko Bia”. Later, a miracle occurred involving a piece of wood that floated upstream. Local boatmen observed this unusual event and were concerned about potential misfortune. They consulted the spirit of Chao Pho to understand the phenomenon. The spirit revealed that it was his own power that allowed the wood to float against the current. The wood continued to float in the area near the junction. The spirit of Chao Pho instructed them to carve the piece of wood into his likeness, as there was no statue of him at that time. Consequently, the wood was carved into a statue to represent Chao Pho.

Later, Chao Pho fell in love with Chao Mae Koei Chai, a Thai woman. There were formal proposals involving mediums who went to ask for Chao Mae Koei Chai’s hand in marriage. The story of Chao Pho Chao Mae Koei Chai includes documented accounts and records. “Yai[6] Rup” was the spirit medium for Chao Mae Koei Chai. They conducted a ceremonial boat procession to formalize the proposal. After the teakwood shrine had stood for 40-50 years, it deteriorated with time. The shrine was then moved and rebuilt on the other side by the Hainanese Chinese community. They discovered that a wooden bridge, known as the Royal Gazette Bridge, was constructed in 1908. It was later renovated to improve its durability (Mr. Amnat Korn-iam, source, referring to documents from Pae Yuai).

Declaration as a provincial local tradition and funding support

The goal of the Thaonang committee each year is to seek government support for funding the festival and development projects. Relying solely on donations from the community doesn't provide much. This year, with the efforts of the 2024 Thaonang

[6] A term for addressing elderly people in Thailand

committee, the new provincial governor has provided financial support for the festival in Chum Saeng, making the celebration much more impressive. On their own, the Thaonang committee couldn't organize such an event due to limited funds. Since the government declared it a provincial tradition, along with eight other districts, Chum Saeng has received financial support from the governor, the Provincial Administrative Organization (PAO), and the Subdistrict Administrative Organization (SAO). In the past, our district didn't have this kind of budget because the economy was not doing well. While we all have faith in Chao Pho and Chao Mae, we had to prioritize our own needs due to the economic situation. This year, however, things have improved significantly.

Thaonang or Chairman of the Committee, shared that during the birthday celebration of Chao Pho Chao Mae Chum Saeng, he had the opportunity to speak with the current district chief, who is also from Sukhothai, the chairman's hometown. The district chief remarked that Chum Saeng has a significant traditional festival and wondered why there was no support from the Tourism Authority of Thailand (TAT). He mentioned that in Si Satchanalai, there is an elephant parade that receives TAT funding. He was impressed by the scale of the festival in Chum Saeng and suggested that the TAT should consider providing financial support.

The committee members are concerned about whether they can organize the festival in the same grand manner at the end of this year, as there is currently no budget in place. Looking at the accounts each year, the expenses for the parade day alone run into the millions, with the entire annual budget reaching two million or more. The parade at the end of the year alone costs over a million baht. The financial aspect is a major concern, as they hope to have some funds left over after the festival. The government support they received was used wisely, being saved for repairing performance equipment. They also need to support the school parades, covering costs like performance fees for children, food, costumes, clothing, and other necessities, all of which require a significant amount of money.

Term of operations for the Thaonang Committee

The chairperson of the Thaonang Committee explained that the committee took office in February and will serve until December of this year, after which a new committee will take over. This transition has already been planned. Typically, each shrine has a term of one year for its committee, although the exact rules may vary by location. However, the structure is generally consistent, with Nakhon Sawan following a similar pattern of electing a new Thaonang committee annually.

The central committee is responsible for overseeing the Thaonang committee, providing guidance and financial management. Unlike the Thaonang committee, the central committee does not have a fixed term. They act as advisors and manage the finances. For instance, if the current Thaonang committee completes an event and has leftover funds, those funds are transferred to a central pool managed by the central committee. If the Thaonang committee needs to access these funds, a meeting must be held to discuss it. Additionally, each year's chairperson of the Thaonang committee automatically becomes part of the central committee.

Management and rituals

The new committee, or “Thaonang”, will have mentors to guide and advise them, which wasn't the case in the past. Some of the new members might not have much experience, so the senior members serve as mentors. By the end of this year, they will assist the senior members, learning and helping out. They will continue to be involved as long as they are in Chum Saeng. The current chairperson has been a committee member for several years, but this year, the other 11 committee members voted for chairperson. After their term ends, they will be promoted to the central committee, which is a lifetime position and cannot be resigned. This central committee of Chao Pho Chao Mae Shrine, known as the “Central Committee”, is responsible for overseeing finances. For example, two new members are tasked with fundraising for events, and the central committee can lend them money for further management. This money is used to purchase gold to make

sacred items, which can then be auctioned or rented out to the public. Since 1964, the shrine has produced new sacred items every year, each unique and highly collectible. People with strong faith collect these items, which can become quite valuable over time, especially older coins.

Roles of the event committee or Thaonang and the central committee of the Shrine

The new Event Committee, also known as the Thaonang Committee, consists of 12 members responsible for overseeing the shrine. They arrange for someone to pay respects at the shrine twice a month on the Chinese days of Chiu Ik and Chap Ngow. Each year, the Event Committee is tasked with maintaining the shrine and ensuring its upkeep. When they find parts of the shrine that need repairs, the committee seeks support from local business owners. If anyone wants to help paint the shrine, they must first perform “Pua Puay” to ask for the Chao Pho 's approval to paint. For example, this year, the current organizing committee or “Thaonang” noticed that the cover on the Chao Pho's throne was worn out and wanted to sew or replace it. So, they came to “Pua Puay” and asked the Chao Pho first. It turned out that the Chao Pho didn’t want a change. Initially, we thought about changing it right away, but we must ask the Chao Pho first because it is like how a child is with their old toys. They might play with a doll until it is worn out, but they will not let it go even if you want to give them a new one. It is the same with the Chao Pho—you have to ask first. If the Chao Pho agrees, people will be eager to replace the throne’s cover. Many people offer to sew it for free, but the Chao Pho does not want it. Similarly, if someone wants to paint the old shrine, they must “Pua Puay” first. You cannot just repaint it because you think it is worn out. Some shrines preserve their original state, and you have to ask the Chao Pho first. I once gathered all the Thaonang and said, “I will ask the Chao Pho for you.” Everyone watched as I tossed the “Pua Puay” to divine the answer, and it turned out the Chao Pho did not want it.

There is also a video of the divination process for the new Thaonang committee, which consists of 12 members. It is not like you can just sign up because you want to join.

If the Chao Pho does not accept you, then you will not be chosen. People have tried their luck many times and still have not succeeded. In our case, the whole family was involved—my husband, myself, our children, and our daughter-in-law—none of us were chosen. They even called me “the wife of Hia Kee” or “Sister of Hia Kee”, but even with my name attached, we did not get in. I wish you could see the video of that divination. Sometimes, when the tokens are spun, you would expect them to land face down, but they end up face up. It takes a long time to get each member selected.

The selection of Thaonang

The process for selecting Thaonang involves choosing the names of everyone who has made merit with the Chao Pho. Then, names are drawn and divination is used. Those selected get to participate, while those not chosen are set aside, and new people are called in. The selection process is repeated each year. Currently, the Thaonang committee is concerned about not having enough money to organize the festival. If everything is organized well this year, next year should be easier, with funding potentially increasing by millions. The members will continue until they can no longer serve, at which point new individuals must be found to continue their work. When the Thao Nang's term is about to end in the final month, they must finalize the event, assess how much money is left, and transfer it to the central committee.

The ceremonies and activities that involve the shrine and local community in event organization include our participation. At the beginning of the year, there is a celebration for the Chao Pho Chao Mae's birthdays with various performances. Following that, there is the Songkran festival with a symbolic figure who pours water on April 17 every year. Originally made of wood, the Chao Pho Chao Mae figure later changed to metal due to moisture, but after a hundred years, it was cast in bronze and used as a representative figure in the water-pouring ritual. There is a procession around the market where people join together to pour water. On the morning of April 18th, a merit-making ceremony takes place at the temple. Locals from the market join in to participate, while Thaonang oversee the food preparation.

The Chao Mae Chum Saeng is Thai, so there's a traditional Thai dance performance (Li Ke) held on the night of April 17th as she once appeared in a dream. After Songkran ends, there is another event at the end of the year called “Tak Sia Hun Thao” to thank the Chao Pho Chao Mae for giving us peace and happiness throughout the year. We celebrate because the year is ending. In the 10th lunar month, which the Chinese call “Chap Buay” and the Thais call “Month Twelve,” we celebrate because the year is almost over. We have been living in peace and prosperity and have had good business, so we hold a celebration. After the celebration, we start anew, beginning with the birthday celebration. This cycle repeats every year. Yearly, there are three main events: the birthday of the Chao Pho Chao Mae, Songkran, and the end-of-year celebration. Throughout the year, there are various worship ceremonies, and the Thaonang Committee have the duty of overseeing these rituals.

The “Thaonang” committee, responsible for organizing this event, also serves as the subcommittee. The main committee, known as the Thaonang committee, appoints various subcommittee members. These appointments include subcommittees for assistance, the court, the auction, the spokesperson, and the assistant spokesperson, among others. Before the event begins, a meeting and a feast are held one day in advance. The next morning, the Chao Pho and Chao Mae figures are taken from the shrine to a temporary shrine.

The Thaonang committee does not have a set age limit, but most members are over 30 years old. In the past, the committee was made up entirely of older individuals, such as elderly shop owners, typically aged 40+ years old. When managing the temple committee, any planned activities must first be discussed in a meeting with all 12 members of the Thaonang committee. Responsibilities are divided and assigned during these meetings. However, even after assignments are given, we discuss the direction we should take and sometimes adjust based on feedback. Although the younger members may occasionally challenge us, we listen to them and consult the committee members to see if everyone agrees. If they do, we vote by raising hands and proceed accordingly.

Adaptations and creation of new traditions

The chairman of the Thaonang committee (Je[7] Muay) had the idea that since Chao Mae is Thai, they should incorporate Thai offerings. So, she consulted Ah Eum[8], a shop owner in the market, asking if they could include Met Kha Nun (Pandan coconut custard) and Foi Thong (golden egg yolk threads) in the offerings this year. Ah Eum responded enthusiastically, saying, "Go ahead, Ah-Sor[9]!" From then on, they prepared trays with these items. After the worship ceremony, they would share the offerings every year. This practice has since become a tradition, and it does not violate any rules because Chao Mae is Thai. This tradition has been maintained continuously (according to the chairman of the Thaonang committee: source).

In the past, traditional practices included offering whole goats and pigs, both raw, during the worship ceremonies. After the worship, these animals were cooked and served at the feast. This practice was later discontinued. Some traditions have evolved over time without any harm. All offerings are funded by communal money, belonging to Chao Pho, not to any individual. The goal is to share the offerings with everyone, allowing people to take some home for their families, believing it will bring good fortune. **"Good traditions come from sharing".** In the past, oranges were distributed to households by tricycle or sa leng (Mr. Amnat Korn-iam: source).

The chairman explained that "oranges" were given after seeking permission from the parents of young girls, asking if they could participate in the auction that night. They would ask, "Can we have your daughter participate in Kia Pia?" and in return, they would give them auspicious oranges. After the ceremony, the oranges were distributed. Oranges were cheap in the past, but as their prices increased, this practice was discontinued in 1960. During the Chao Pho and Chao Mae Chum Saeng Festival, oranges were still used.

---

[7] A term used to address or refer to an older woman, often of Chinese descent
[8] Aunt or aunt-in-law (A term used in Thai-Chinese families to address or refer to women)
[9] Sister-in-law (A term used in Thai-Chinese families to address or refer to women)

"Kia Pia" involved a ritual where young girls, who had to be virgins, would carry flags. Boys were not allowed to participate in this role. However, nowadays, with fewer virgins available, the tradition has shifted. Families now vow to have their daughters participate if they pass their exams. In the past, girls would be invited to participate, and oranges were given to them. Boys would carry the "big Pia" (four boys per Pia). Before 1957, during my mother-in-law's era, people would tailor clothes for the festival.

Currently, the traditions are fully maintained, including Kia Pia, dragon dances, Eng Kor, and lion dances. These elements are always present in the parade. Schools play a significant role, especially the district schools, where students in grades 10 to 12 actively participate in organizing the festival. Schools practice annually, with parades, drum majors, and various performances.

The origin of the Chao Pho and Chao Mae Chum Saeng Festival and performances

Figure 3 : Procession performance of the Chao Pho and Chao Mae Chum Seang Festival 2024
From: facebook.com/p/งานประเพณีเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง

It all started as a celebration for the birthday of Chao Pho and Chao Mae, and the expansion of their shrine. This celebration was organized by Sia Porn. Once it began, it became an annual event. The initial celebration was due to the shrine expansion in 1964,

and a parade was introduced for the first time back then. That year, we also had a lion dance for the first time because Kwang was the trainer. However, Eng Kor [10]performances were present, even before that. In that year, the lion dance was included along with Chinese music performed by men, known as “Loh Goh”. Initially, only men played this music, but later women joined.

In the past, Chinese opera roles were exclusively performed by men. The first Thai woman to perform in Chinese opera was in Yaowarat. She is still alive today and is now in her 70’s. Even Jackie Chan once courted this Thai opera actress. Previously, women did not perform in operas; only men did, even for female roles. Later, women began performing in Yaowarat and eventually in Chum Saeng District.

The chairman of the organizing committee, Thaonang (Sor[11] Muay), shared her story: “I am not originally from here; I am from Sukhothai. In 1968, I came to work as a tailor in a men's shop with my uncle at Boner’s shop. I participated in Kia Pia with 70 beautiful women and was chosen as Chao Pho’s daughter, winning a one-baht gold coin in 1969. Uncle Kee became “Tua Pia” (Big Pia), which involved four men. Nowadays, Thai people can participate in Kia Pia based on Chao Pho’s selection. In the past, participants had to be Chinese, most of whom were shop owners. Now, fewer shops remain as many Chinese families move away after their children graduate. Today, more Thai people participate. Each year, Chao Pho emphasizes the importance of the organizing committee. Once a committee’s term ends, they no longer have voting rights. Only the new Thaonang committee, representing Chao Pho each year, can vote.”

Future management and development planning

In the near future, a dam will be built across this canal, and the canal will be blocked to allow water to accumulate here. The area will be renovated so that visitors can take photos and upload them onto social media. However, the primary beneficiaries

[10] A traditional Chinese warrior character or performance
[11] Sister-in-law (A term used in Thai-Chinese families to address or refer to women)

will be the farmers in the area of over 20,000 rai[12]. The advantage of this project is that if the canal fills up with water, the soil on both sides of the canal will not erode. This project has been in the works for a long time; soil surveys have been conducted, structural plans are in place, and the local district chief has been involved. The funding comes from sources other than the government.

"Jek[13] Ho[14] Tin[15]" or "Mae Thao[16] Ho Tin"

The chairperson, Thao Nang, continued to explain that my grandfather was Chinese, and my grandmother was also Chinese and had her feet wrapped. My father's mother also had her feet wrapped. In Chinese tradition, foot binding was a sign of status, but it's heartbreaking to see, as it's like the feet of a child—what they call "Jek Ho Tin" (wrapped feet). The toes become completely deformed, and not very pleasant to see. Later, she walked with a limp. My grandmother had her feet bound since she was young, and they say she was once of high status. In Laos, they refer to her as "Mae Thao Tin Ho" (grandmother with bound feet). She could walk but like someone with a disability. She passed away at around 100 years old. Mr. Amnat also mentioned that my grandmother had her feet bound from a young age. As for the language, the Chairperson (Sor Muay) can still speak it. Normally, in our area, we speak Thai Puan. Here in our home, we do business with locals who speak Thai Puan, so I picked up a little Chinese from interacting with my grandmother. But when we moved here with my father, who came from China, I was able to learn more Chinese from him.

Chinese wisdom

Chinese people who came to Thailand were pleased just to see trees and leaves, feeling that they had survived. They would work and send money back to China. In the

[12] A unit of measurement of land in Thailand
[13] Chinese people
[14] Wrap (v)
[15] Feet
[16] An old lady

past, Thai-Chinese relationships were different, but nowadays, China has surpassed Thailand in many ways. Chinese people say that in China, there are no fish in the water. Unlike in Thailand, wherever there is water, there are fish, making it seem more abundant. They mentioned that in China they had to use sticks to skewer leaves and then cook rice with them. And do not even get started on how cold it was in China—Thailand used to be cold as well. It was really cold back then. My grandmother used to make jackets out of bedsheets filled with cotton, which were called "padded jackets" for small children. It was very cold, especially in Sukhothai. This type of jacket is puffed up, and we wore it from a young age because my grandmother made it using her Chinese wisdom.

Pride in activities and the relationship between the shrine and the community

Thaonang committee shared their pride in our team's work in managing the festival for Chao Pho and Chao Mae Chum Saeng. This year, we received financial support for organizing the local festival from the Provincial Office. The event was successfully organized with excellent cooperation from all sectors, including government agencies and the private sector. This year, the province announced that the Nakhon Sawan Province Festival and Annual Event would be promoted and preserved as part of the province's cultural heritage. This information was presented to the Provincial Cultural Heritage Promotion and Preservation Committee of Nakhon Sawan Province. The resolution from the 1/2567 meeting on February 2, 2567 (2024) approved the recognition of this cultural heritage, establishing it as the number one annual tradition and festival of Nakhon Sawan Province under the Cultural Heritage Promotion and Preservation Act of 2016. This recognition reflects the pride in our community's success through the collaborative efforts of all sectors in Chum Saeng District. Together, we have preserved and upheld the revered traditions associated with the respect and faith towards Chao Pho and Chao Mae Chum Saeng.

Declaration as a local tradition

Once it was declared a local tradition, the new Thaonang committee had to be informed and integrate it into the provincial plan that The Chao Pho and Chao Mae Chum Saeng festival became a recognized local tradition. During the year Kop was chairman, Yung attended a meeting and was told to put the festival in the plan immediately. Yung followed through, and the governor declared it a local tradition, similar to Phi Ta Khon. Normally, traditions like Songkran are already supported by the government. However, for the Chao Pho and Chao Mae festival, once it's included in the provincial plan, the municipality cannot support it directly, only municipal festivals are eligible for that. Yong did not proceed initially, but the governor instructed the mayor to handle it properly. The deputy governor and deputy Goh signed the approval within a day. When the new governor reviewed the details, he was surprised by the expenses. The budget was substantial and cannot be cut easily. The governor appreciates the activities, which is good because the annual budget for these events can reach almost three million baht, and the lowest figures are around two million baht, depending on the scale and size of the festival. The parade alone costs over a million baht, with a sizeable amount set aside for the dragon procession, Eng Kor, and Loh Goh, which require significant funds for repairs and maintenance. For example, Chum Saeng Chanutid School spends seventy to eighty thousand baht. We have convened with the new Thaonang committee and agreed that any remaining funds should not be used for other purposes. Previously, the chairman had the discretion to donate to schools or hospitals if requested, or to the Red Cross. Moving forward, leftover funds will be managed by the central committee for repairs and maintenance of the dragon, Eng Kor, Loh Goh, drums, and cymbals to ensure the sustainability of our traditions. In the past, the Loh Goh Association, responsible for directly overseeing the traditions, managed various performances and ensured their continuation. The association, essentially a Chinese music society, looked after all traditional processions. However, the Thaonang committee did not provide funds, and we had to cover expenses ourselves.

Chum Saeng traditions in the past

Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided over the first Chinatown festival on Yaowarat Road, Charoen Krung Road. In the past, Yaowarat had never hosted such an event until its first occurrence in 1992. Chum Saeng district was renowned for its dragon dance, Eng Kor, lion dance, and Loh Goh performances, which were highly esteemed and had been performed before the royal presence, dating back to 1963. The Chao Pho Chum Saeng festival was the largest event because it had historically been held near the railway for many years. In the past, there was a unique event called “Kia Pia”, where young women from Chum Saeng showcased themselves. Young men from Pak Nam Pho would come by train to see and propose to these women, often facilitated by matchmakers. This marked the first time the women of Chum Saeng would present themselves, attracting visitors from afar. As a result, the Chao Pho and Chao Mae festival became increasingly known among the public and tourists.

Chum Saeng and Nakhon Sawan in the past

In the past, our Chinese music association had the honor of welcoming “Zhou Enlai” to Nakhon Sawan. We were invited to perform our renowned "Loh Goh" music from Chum Saeng, which was very famous at the time. There were no wages for the performers, but we volunteered to support and oversee the events. Young girls would hold signs showcasing their beauty, and we traveled to perform in various places, including Suphan Buri province, where we performed for Prime Minister Banharn Silpa-archa. This was a source of great pride for us, as it highlighted the artistic talents of Chum Saeng and our desire to preserve them.

There was an incident where a fire broke out in the market at Takli District. We brought our Eng Kor troupe to perform in Taphan Hin District. Bringing the Eng Kor troupe of Chao Pho and Chao Mae from Chum Saeng was seen as a way to seek blessings and help from the Chao Pho. The Eng Kor performance was considered a tradition deeply respected by the Chinese community and had been practiced and passed down for

generations. Eng Kor is regarded as a deity by the people of Chum Saeng, symbolizing relief and well-being.

Chum Saeng and the vanishing market community traditions

The disappearing traditions of Chum Saeng include "Goh Bee," where an old man would pull a cart. I have old photographs, and I have tried to recreate the cart to preserve this tradition. In the past, there were many such characters: the old man fishing, the old man pulling a pig, the blind old man, and the “big-headed snail”. Unfortunately, these have all vanished, partly due to a lack of funds for preservation. There were also unique performances, like the old man pulling a cart while singing Chinese songs, despite being a drunk. I have photos and have tried to research how these performances were conducted. There are many traditions that have disappeared, and I have spent a lot of my own money trying to revive them. Honestly, I have spent a lot, but I feel it is worth it. I am concerned about the future because my son, representing the new generation, shows no interest in these traditions. If our generation does not preserve them, what will happen in the future

Food culture in Chum Saeng

The eating habits of the Thai-Chinese community in Chum Saeng involve alternating between Thai and Chinese dishes. However, traditional ceremonial foods must adhere to long-standing customs. During the annual Chinese opera festival, rice porridge is served every night to those participating in auctions or worshiping at the temple. Anyone passing by who wishes to enjoy this auspicious rice porridge is welcome. This dish, called “khao tom kui[17]”, is accompanied by various side dishes. Some people compare the festival atmosphere to that of a satay festival, with numerous vendors selling a variety of items, including satay and egg ice cream. These food stalls thrive during the festival. Many local people, along with their children, return home for the event, gathering to eat and pay respects to Chao Pho and Chao Mae of Chum Saeng. This creates a nostalgic atmosphere reminiscent of past celebrations.

[17] Rice soup

Disappearing foods

In the past, during the Chao Pho worship, whole goats and pigs were offered. These practices have disappeared because they involved animal slaughter. Nowadays, these have been replaced with offerings like pig heads, ducks, and chickens. For the Eng Kor ceremony, there used to be a ritual where a chicken was slaughtered, and its blood was mixed with liquor to be shared among participants, symbolizing brotherhood. In the old days, everyone attending the Chum Saeng Chinese opera had to partake in this drink. However, this ritual has been discontinued to avoid animal killing.

Kru Eng Kor and the crab shell soil

"Kru Eng Kor" refers to the practice of offering crab shell soil. "Crab Shell Soil" comes from crabs found in rice fields; when they dig, they leave behind soil debris. This story is from China. In the past, there was a figure known as "Changshouya" who was deeply indebted to crabs. As a baby, before becoming a deity, he was abandoned and left orphaned in a rice field. He lived with crabs, which provided him with saliva to eat, allowing him to grow up strong and healthy. Grateful for this kindness, Changshouya remembered the crabs' help as he grew older. Later, when he was taken in and raised by others, he grew up to be skilled in singing and dancing. He eventually became a prominent figure in the imperial court due to his intelligence. When enemies attacked, he proposed using his musical talents to entertain them, making them weaker and more vulnerable. He then intoxicated the enemies and defeated them, earning recognition as a master of music and being honored as a deity. People began to revere Changshouya as a divine teacher. Consequently, ancient Eng Kor practitioners honor Changshouya by applying crab shell soil on their foreheads. This story, passed down by Hia[18] Seng, is well-known among Eng Kor performers. However, it is becoming forgotten and fading from memory.

[18] It is used to address or refer to a male who is older.

The heartfelt center of unity for the descendants of Chum Saeng

Most children in Chum Saeng know how to play the drums, and as the Chinese opera festival approaches, they practice by rhythmically beating on pots at home. For instance, my child uses a pot to mimic the sound of a drum and firecrackers. Even after the event ends, children continue to play, keeping the neighborhood lively and interesting. Kids in Chum Saeng are not afraid of firecrackers because they are used to them every year. They enjoy playing with firecrackers, and it's rare to find a child here who is scared of them. If a child comes to live in Chum Saeng, they naturally adapt and become unafraid of firecrackers. The Eng Kor performers and those involved with the dragon dances take time off from work to fully participate in the festivities. ***The advantage of Chum Saeng is that Chao Pho is the central figure that unites everyone. Without Chao Pho, people might leave and never return.*** But during the annual festivals, everyone comes back together, bringing their relatives. Events like the Chinese opera, Chao Pho's festival, and the community feasts are essential gatherings. On Saturday, December 7, 2024, there will be an annual festival, which is a significant day for the community. You can come and watch the Eng Kor performances here. The costumes are traditional, with designs and tailoring done by the people of Chum Saeng, preserving the original style.

Mangement plan of the Thaonang Organizing Committee

According to the traditional practices passed down through generations, the committee seeks sponsorship from local businesses through banner advertisements supporting the event. Additionally, there's a custom that any man marrying into a Chum Saeng family must offer liquor to Chao Pho. This liquor is then auctioned off, eliminating the need for the committee to purchase it. This practice benefits from the faith and devotion people have towards Chao Pho and Chao Mae, as couples often come to pay respects to Chao Pho before their wedding.

Some people also make vows to Chao Pho and Chao Mae, asking for blessings, such as hiring an opera troupe or Li-Ke performers for the festival. Donations are often

received from those who revere Chao Pho and Chao Mae, usually seeking blessings for business success, land sales, education, employment, health, and recovery from illness.

For fundraising, various items are auctioned, such as banner fees and birthday celebration expenses. The committee organizes banquets, selling Chinese banquet tables, and auctions off Chinese items like “Teng Rang” (lanterns) to raise money for the shrine.

Management and collaboration with government agencies

The 12-member Thaonang Organizing Committee works in collaboration with government agencies. They coordinate and seek support from various governmental bodies such as the district office, police, municipality, and Chum Saeng Municipal School, which plays a crucial role in supporting the event. This includes tasks like electrical wiring, transporting tables, and managing the venue for the Chum Saeng Chinese opera festival. For the parade in the Chum Saeng Chao Pho and Chao Mae Festival, there is cooperation from schools and all sectors within the Chum Saeng District.

Respect, faith, and unity within the organizing committee

The most important aspect of the committee is maintaining respect and reverence for Chao Pho and Chao Mae. This involves holding meetings for discussion and consultation, valuing every opinion, and being open to the views of all committee members. These discussions aim to foster understanding and ensure everyone is working towards the same goal.

The rules of Eng Kor and beliefs

Figure 4 : Eng Kor in the Past
Source: facebook.com/p/งานประเพณีเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง

Currently, Eng Kor performances in Chum Saeng can be seen regularly during the annual festival at the Chao Pho and Chao Mae Chum Saeng Spirit Shrine held every December. This type of performance is presented in accordance with the traditions, beliefs, and culture of the Chinese-Thai community who revere Chao Pho and Chao Mae. The trainers or successors of the Eng Kor performing arts are usually elders, and there is a shortage of new successors to carry on this knowledge. This is because the instructions and performances have traditionally been passed down orally and through observation, without written manuals. The unique moves and styles created by the trainers are a cultural heritage worth preserving, continuing, and revitalizing. This knowledge should remain with the teachers or elders of the Eng Kor group or troupe.

The makeup used in Eng Kor performances is similar to that used in Chinese opera. The face powder, often bought from the Yaowarat market in Bangkok, is kneaded into a smooth paste and mixed with water and vegetable oil to apply to the performers' faces. The colors used include red, blue, black, and green. There are four main characters whose facial designs do not change and follow traditional templates, while other performers' designs can vary. The facial painting of the four main characters is as follows:

- **Li Kui**: The symbol is a reversed gourd on the forehead.
- **Tia Hua**: The symbol is a leaf on the forehead.
- **Lu Zhisim**: The symbol is a flame on the forehead.
- **Boo Song**: The symbol is a red drop of water on the forehead.

The traditional makeup style of Eng Kor likely emulated historical figures, but due to the lack of written records, the exact identities and makeup styles of these heroes are unknown to later generations. Thus, contemporary makeup is based on the performers' facial characteristics. Basic colors used in makeup are white, black, and red. Performers dress in traditional Chinese attire and wear headbands, with different wrapping styles and designs for leg bands, often featuring dragon scale patterns.

The Eng Kor performance in Chum Saeng is performed with moves taught and passed down from teachers who came from China centuries ago, continuing to the present day. The knowledge is handed down from senior to junior members. The performance usually lasts at least 45 minutes. The current trend is to have an even number of performers, starting from 40 people. The Chao Pho and Chao Mae Chum Saeng Eng Kor troupe has 52 performers, and when combined with various musical instruments, the total is about 100 people. The instruments used include drums, cymbals, shells, and the “Gow” (a two-sided small drum). There are three groups of performers in the parade: those using the “Tui” sticks (spinning sticks), those playing the “Gow”, and those performing with snakes. Each type of performer moves to the rhythm of the drums, demonstrating learned moves and techniques from their teachers. These moves have been passed down from senior members to juniors, generation to generation, within the Chao Pho and Chao Mae Chum Saeng Eng Kor Troupe. The Eng Kor performance in Chum Saeng reflects the spirit and faith in the sacred Chao Pho and Chao Mae Chum Saeng held by the people of Chum Saeng for a long time.

The term “Eng Kor” (derived from the Teochew Chinese dialect) and its literal meaning relate to rice harvesting songs, sung rhythmically to synchronize the bending motion for harvesting. The art of Eng Kor performance in Chum Saeng is adapted for the annual parade celebrating the Chao Pho and Chao Mae Chum Saeng Festival. Performers typically apply makeup and play percussion instruments, maintaining the traditional rhythm to ensure coordination among the participants.

三盛古庙：春盛县华裔的历史及仪式

前言

据资料显示，春盛县的华人群体有着非常显著的特征，其中最特别的是春盛人民对三盛古庙的信仰。该古庙是春盛人民的心灵聚集地。华人群体的特殊性还体现在华人们会充分保护传统文化并将其代代相传。从春盛春节游神盛会和一些年度盛会中，我们可以看出春盛人民团结一心的优秀品质。这样的精神也深受人们赞扬，也正因此，该社区的传统文化习俗才能够得以永久保留。

读者可以通过研读本篇文章，进一步了解那空沙旺春盛县华人的历史背景。这篇文章是通过对“头人”及其团队的采访撰写的。笔者希望读者可以通过这篇文章中获得一些相关的知识，同时也非常感谢您的阅读。

居住在春盛县的华人大多是潮州人，他们分别来自汕头的揭阳县、普宁县和潮安县。这些潮州华人最初在泰国华富里府、信武里府、红统府等府做铁路工人，后来开始在春盛市集谋生。这些潮州华人定居在中国社区——春盛市集，该社区是潮州华人数量排名第三的潮州华人聚集地，仅次于那空沙旺市区和达利县。

春盛县被认为是非常重要的稻米生产和收购加工来源地，因为目前这里还遗留着很多大型碾米厂的痕迹，这使得该地区成为了一个拥有大量中国劳工的地区，他们受雇搬运大米。此外，春盛县有火车经过，所以春盛市集很繁荣。它作为北榄坡市集与其他市集之间的贸易枢纽，可以利用船只将货物或大米运输到曼谷销售，十分便利。（三盛古庙活动网站）

三盛古庙的起源和演变

以前有大批海南人和潮州人来春胜县居住， 其中海南人居多。海南人擅长航海、造船，该县还有一个造船厂。当时，海南人大多从事伐木工作。后来，由海南人修建的“白鳄鱼运河神庙”也应运而生。最初该神庙完全由柚木建造而成，规模小，只有一根柱子。后来春胜县的潮州华人又修建了新的神庙，直至今日。该神庙建于 1920 年（佛历 2463 年），拉玛六世国王统治时期，距今已有百年的历史了。原柚木神庙大约有 50 年的历史，约在 1875 年至 1876 年（佛历 2418-2419 年）间。该庙对面是春胜庙，形成了泰国庙和中国庙两庙俱全的情况。今天在三盛古庙内供奉的本头公妈神像是潮汕人信仰的神明。

原柚木神庙位于运河同侧，修建者是一名叫做黄华的海南造船师。据说，柚木神庙使用了 40-50 年之后就会老化、腐烂。 1920 年（佛历 2463 年）拉玛六世国王统治时期，村民们把神明暨请至现在的位置，重建了新的神庙。

图一:三盛古庙高角度拍摄图

来源： Google Earth

原神庙被称为“白鳄鱼河神庙”，这里像一个运河三叉口，过去有船只通行，所以经过这里的通常是一些船家，他们信奉独柱神庙的神明，类似土地公。该神庙建在运河中，每个经过的人都会把水泼向船头，祈求生意兴隆，事业成功，祈求孩子学业顺利，或者赢得诉讼。愿望实现后他们对神灵敬畏便更甚。据说华人造船师黄华便是神庙的建造者，自从他来到这里从事造船工作后，他便十分敬畏这座庙中的神明。

但我认为，以前的临时神庙用竹子修建，由于竹子不够坚固，而且每年都要使用竹子进行修缮，而竹子越来约稀缺，之后我们便改用钢铁修建神庙。其优点使神庙更宽阔、更坚固，我认为这是一件值得高兴的事情，因为这意味着神庙较之前有了更大的提升。

传说，在以前，有人看到一只白色的鳄鱼在这条河里游来游去，他们将其称之为“白鳄”或“白鳄河神”。在牌子上用中文写着“Sa Seng Gobien”。sa 代表 3，Seng 代表繁荣昌盛，Gobien 是原神庙的名字。我个人推测，这里的“sa”指的是 3 叉口，河流会分流为三支，形成三条支流，就像繁荣美丽的三岔口，过去船只外出都必须通过这条河。Seng 代表繁荣，从后往前读就是这个三岔口乃繁荣之地的意思。（信息提供者：Amnat Kraiem 先生）

曾经的戏剧表演

过去，春胜县有两种戏剧表演：海南戏剧和潮州戏剧。后来，海南人减少，只剩下潮州戏剧。在春胜县火车旁表演的戏剧团有 3 个，分别是两个潮州戏剧团和一个海南戏剧团。海南戏剧团统一着白色的服装。目前，潮州戏剧团仍然存在，但是海南戏剧团已不复存在。（信息提供者：SomwangWattanawiboonchai 女士）。

图二：那空沙旺春胜县三盛古庙

三盛古庙过去、现在和未来的管理

大家都想将传统文化传承下去，并将其发扬光大。这里有一个规定，每年“头人”理事会都会进行选举换届，理事会共有 12 名成员。每年有两次活动：春盛本头公妈诞辰和每年 12 月份的年度活动。在本头公妈诞辰活动上，他们会举行抓阄仪式，选出 12 个新“头人”组成新的委员会，新理事会就会接任旧理事会的工作。还有一项规定是，如果有人曾经被选中，后面的 3 年他们就没有资格参加。“头人”委员会每年都会更换一次，他们每年的想法都不一样，决策也不一样。现在我们想将各界“头人”聚集起来，共同努力将这个古老的传统继承下去并将其发扬光大（信息提供者：“头人”委员会主席 SomwangWattanawiboonchai 夫人，2024 年）。

三盛古庙的岁数

从 2003 年（佛历 2546 年）开始算起，春胜县更名至今已有 100 年了。从潘兰县改名为凯猜县再改为春胜县。春胜县即原潘兰县，但在 1903 年（佛历 2446 年）更名为凯猜县，政府宣布其为百年古县，也就是说，1903 年（佛历 2446 年）春胜县就已

经有 100 岁了。但事实上，自 1917 年（佛历 2453 年）拉玛五世国王驾崩后，1917 年（佛历 2460 年）拉玛六世国王即位，Rajanubhab Damrong 担任内政部部长，就将归差县更名为了春胜县。归差县位于春胜村，归差县民政办事处在春胜村，为了方便政府联系所以改了名字。当然，不仅是这里，全国很多地方都实施了改名政策，例如春武里府、邦拉蒙县、那空那育府的班纳县等。这都是为了方便政府联系，民政办事处设在哪个村，就以该村名作为县名使用，因此他们也把凯猜县改成了春胜县。1917 年（佛历 2460 年）拉玛五世国王统治时期，政府把潘兰县改名为凯猜县，到了 1903 年（佛历 2446 年），政府宣布其为百年古县，于是我们用此来作为本头公的标志。起初我们按运河的名称将其称为“本头公妈白鳄河神，而非“三盛古庙”，如今“求签”上还写着这几个字。随后，农磨县的人暨请本头公来到县，如今这个农磨县本头公妈其实就是春胜本公妈，现农磨县部分县民是从春胜县到此地安家的，部分县民是农磨县本地的。就如之前提到的，2048 年（佛历 2491 年）之前它是农磨县分支，后来在 2056 年（佛历 2499 年）成为了农磨县。在此之前，农磨村（即现在的农磨县）是春胜县的一个村，被包含在春胜县的行政区域内。这些农磨村人信奉本头公，他们乘船穿过这条运河，暨请本头公妈来到农磨县，这就同时成了农磨县的本头公妈和春胜县的本头公妈。春胜县拥有本头公妈的时间，我们就可以根据区划纪录进行计算，大约为 100 年。古庙建于 1926 年（佛历 2469 年），然后元伯伯在修复古庙时曾提到，在那个时候，SiaPorn 是头人委员会中的一员。在 1963（佛历 2506 年）的时候，他们使用曾经办活动时剩下一些的资金重建古庙并将其扩建。1964 年（佛历 2507 年）他们设计圣物出售，筹集资金，再次新建古庙后面的建筑。其中，古庙中殿是 1926 年（佛历 2469 年）建造的原始建筑。（信息提供者：Amnat Kraiem 先生）

三盛古庙的历史与奇迹

如上所述，该古庙最初只是一个柚木神坐落在运河对面，像一座小土地神庙。那时，海南人黄发先生在此处修船，后来拥有了一座大造船厂。后来他成为了 Luang Nawa，由于他极其崇拜白鳄河神，因此他建造了这座柚木神庙，不过，当时里面还没有雕像。原先叫做“Sasen Gobia”，后来发生了一件神奇的事情。渔民们看到逆流而上的木头，他们怀疑有灾祸降临，于是他们去询问本头公发生了何事，为何这根木头会逆流而上呢？本头公说这是他自己的神力，使这根木头逆流而上并在交叉处来回周旋。本头公还让村民们把这根木头做成他的雕像，他说他在这里这么久了都还没有自己的雕像。于是人们便把那根木头捞起来，将它雕刻成了白鳄河神的样子。后来他爱上了泰国的凯猜女神。于是人们便派灵媒向凯猜女神求婚，并举行了仪式。关于白鳄河神向凯猜女神求婚的传说，据文献记载，“拉布奶奶”是一名萨满师，被凯猜女神附体，乘船去往神庙，进行求婚仪式。后来，柚木神庙便存在了 40-50 年，随着时间的推移已然腐朽。然后人们便把神庙搬到了这边，由潮州华人重建。元伯伯的资料上还写着，1908 年（佛历 2451）该地区建造了一座名为皇家公报的木桥。（信息提供者：Amnat Kraiem 先生）

宣布纳入地方传统风俗和政府提供预算支持

各届“头人”理事会都会寻求政府机构的帮助及支持，为他们提供举行和发展传统风俗的预算，因为仅靠从村民那里筹集的资金是远远不够的。从 2024 年（佛历 2567 年）头人委员会的工作来看，新任府长为春盛县组织传统活动提供了预算，此举使得今年的传统活动规模更加盛大、壮观。过去，由于缺乏资

金赞助，仅凭委员会自行组织，远达不到现在的规模。后来，政府机构宣布将该活动归入地方传统风俗活动，该府共 9 个县，因此春盛县不仅获得了府长的预算支持，还得到了府行政机构、街道行政机构的预算支持和其他帮助。过去我们县根本没有这方面的预算，经济不景气，但是人们对本头公妈的敬畏之心并未减少。如今，有了政府支持，情况较之前大有好转。

“头人”理事会主席进一步表示在春盛本头公妈诞辰盛会上他有机会与现任县长交谈，并得知县长来自素可泰，与主席来自同一个地方。他说在春盛县的传统活动如此盛大，为什么却没有得到泰国旅游局的预算支持呢？ 例如，Srichatchanalai 县的大象游街会就得到了泰国旅游局的赞助支持。然而，春盛县举办的活动规模如此之大，却未能得到赞助。县长来此参观了这一传统活动，他感到很惊讶，他希望泰国旅游局能给予赞助。有几年该委员会的 12 个成员，有部分有能力从亲戚朋友那得到经济上支持。但有些年资金缺乏，委员会也只能按照每年的预算进行筹办。但今年，这次活动举办得非常隆重、场面盛况空前，让人难以忘怀。

现在理事会担心的是，今年年底我们还能像这次这样组织活动吗？我们还没有预算。从账册上看，每年仅游行当天的费用就要上百万，总费用不少于 2 百万。如今资金是一个大问题，除去举办活动的花销，我们还希望可以有剩余的钱来维修演出道具，对参加活动的学校给予适当的补贴，如：孩子的出场费、伙食费、服装费等，这些都需要花费大量的钱。

“头人”理事会工作的议程

理事会主席表示每届“头人”会于 2 月接手工作直到同年 12 月，然后就会有新一届“头人”取代他们。一般情况下，各神庙工作期限为 1 年，或者根据各神庙的规定而定。但大多数都具有相同的性质，那空沙旺亦是如此。

中央理事会不仅会监督“头人”的工作，还会为他们提供建议和担任财务顾问，其任期无限。今年活动结束了，剩余的资金则会自动存入中央基金。，中央委员会将负责管理这笔资金。如果中央理事会想要使用资金，必须先召开会议讨论。每年“头人”理事会主席会自动成为中央理事会的成员。

行政和礼仪

旧“头人”会照顾新的“头人”理事会，并给予建议和指导。有些新的委员会没有工作经验，有些事情未曾了解过。此时，“旧头人”就会担任大哥大姐的角色，帮助新一代的“头人”熟悉他们的工作并进行协助，然后明年继续合作学习。只要春盛县还在，人们就会一直成立委员会，而主席本人已经做了很多届的委员会成员。然而，今年却只有 11 位委员会成员，他们选定我做委员会的主席，任期结束后，我将升任为中央委员会的成员，没有年限，不能辞职，直到自动退休。本头公妈理事会成员将其称之为“中央理事会”，该理事会负责管理财务，例如中央理事会每年都会先向新“头人”中负责筹集活动资金的人借款，并予以管理。这些资金将用于购买黄金，制成金币，有些作为纪念物，有些用于拍卖，有些被出租给民众。因为每个人大家都信仰本头公妈，所以对于他们而言，每一代的金币都是十分有价值的收藏品，自 1964 年（佛历）起便一直如此。他们

每年都会制作，并且从不重复，这是一种收藏，有人还会以199、299 等价格租用银币或者是黄币。对其有信仰的人都会收藏这个，年份久远的旧币价格会很高。

“头人”理事会及中央理事会的职责

中央理事会或新成立的“头人”理事会负责管理神庙。农历每月初一、十五理事会都会安排 1 个人向神庙献礼 2 次。每届理事会的职责便是负责管理神庙和朝拜等事宜，一旦发现神庙有破败需要修复，理事会就会去寻求商家的赞助，请求愿意帮忙的商家，给圣公涂漆，并且涂漆的人要通过掷圣杯的方式来询问本头公是否接受涂漆。今年的委员会看到神父的袍子因太过古老已然破损，他们便希望能重新缝制或更换，便通过掷圣杯的方式来询问，结果本头公不想要。开始我们都说直接更换吧，但后来决定先征求本头公的意见。小孩子会十分重视自己的玩具，哪怕破损了都不愿意接受新的，本头公也如小孩一般。所以，人们若是想要为其更换袍子，必须先问清楚，如果可以更换，人们会争相更换，也会有人免费为其缝制，但奈何本头公并不接受。如果看到旧的神庙需要涂漆，也必须先掷圣杯进行询问，不是看到已经破损就直接来更换，必须先请示，因此有些神庙是保留原貌的。我曾经召集理事会全员，说我会先问清楚本头公的意见，大家一起掷圣杯，结果本头公拒绝了。

新“头人”的选举必须通过掷圣杯的方式，不是我们想要就能成为的，我们申请了，但本头公不接受也不可以成为，有很多参加过好几次头人甄选的都没有被选中。 我们全家齐上阵，我丈夫、我自己、孩子和媳妇全都不行。 他们不能叫我“吉老板太太”、“吉老板娘”，因为和我的名字连在一起。 我想给你看看那个掷圣杯的视频，视频中你可以看到圣杯有时候转

了又转，预计应该是倒着的，结果却是正着的，所以每一位“头人”的甄选都非常艰难。

“头人”甄选

“头人”的甄选过程是选择给本头公做过功德的人的名字，然后进行抓阄，抓到的人就可以成为新一届的“头人”，没有被抓到的明年可以继续来抓。如今，理事会最担心的事情就是他们缺乏足够的资金来举办活动。如果我们今年做好了所有的事情，明年就可以轻松地赚到百万，然后我们必须找人接手。“头人”必须坚持到最后一个月才能结束任期，并且必须完成所有的工作，尤其是资金的清算工作并将剩余的资金转给中央理事会。

神庙与当地人一起举行仪式和活动。我们在年初举行本头公妈的诞辰庆典，其中包括戏剧等各种各样的活动。之后，还有传统的泼水节。每年的 4 月 17 日都有一个本头公沐浴的仪式。在过去，我们会用木头。但是，由于木头在水里已浸泡了 100 年，所以后来我们用黄铜铸造了一尊新的神像，专门用来举行沐浴仪式的神像，并在市场周围游行，让人们一起为其沐浴。18 日上午，在神庙里我们会举行一个功德仪式，让市集上的人来做功德，“头人”们会为他们提供食物。

因为春盛圣娘是泰国人，在 4 月 17 日晚上会有泰国传统戏剧 Likay 表演，她曾经托梦道：“泼水节结束后，就是年底，叫做“答谢会”。为了感谢圣公圣娘，感谢他们让我们度过了幸福的一年，我们会举办庆祝活动。为什么要在年底举行呢？因为旧的一年即将过去，10 月中国人称之为“十”，但泰国人称之为“十二月”，这一年即将结束，我们过得很幸福，生意兴旺，所以我们就会进行庆祝。结束后，又是新一轮的圣娘的诞辰。新“头人”接手后续的工作。每年共有 3 个活动分别是圣娘的诞

辰、泼水节和年底庆典。此外，“头人”还需负责每个月的朝拜活动。

小组理事会的成员必须是“头人”委员会的成员。小组理事会由“头人”委员会任命，分别为助理小组理事会、拍卖小组理事会、拍卖小组理事会、发言人小组理事会、助理发言人小组理事会等。活动开始前，这些理事会将举行一天的会议，会议结束后，第二天早上他们就会将本头公迎接至临时神庙。

“头人”理事会的成员年龄没有限制，大部分年龄在 30 岁以上。以前全都是老年人，其中有些是年龄在 40-50 岁以上商店的老板。神庙理事会在组织任何活动前，都必须先召开全体 12 名头人委员会议，按职责分工，布置任务。每个人都付出了努力，但是不一定会成功，我们会一起讨论总结经验，商量未来该走的道路。虽然有时候晚辈会跟我意见不合，我们也必须倾听和接纳他们的意见，然后大家举手表决。

改变和创造新的传统

“头人”理事会的主席（梅姐）认为，圣娘是泰国人，所以梅姐咨询了在一位叫二叔的老板，请求他为我们准备今年的泰式甜点包括菠萝蜜籽、金丝等来祭拜圣娘。他答应了我们的请求，并为我们准备了一盘，祭拜完成后，大家就会一起分享。从那时起，“头人”就把这当成一种传统了，而且这并未违反任何规定，所以传统也就延续下来了。（信息来源：头人主席

在过去的传统习俗中，人们会用一整只羊和猪来祭拜，仪式结束后，就会把这些祭品烹饪成食物然后庆祝。后来有一些传统也发生了变化，但这都无关紧要。但是，所有的祭品都是公款，是本头公的钱，不是私人的，大家都可以享用，带回家给孩子们，这些甜点是幸运之兆。这个传统是通过分享而产

生的。以前也有这种分享的传统，只不过以前是给大家分发桔子（信息来源：Amnat Kraiem 先生）.

主席解释道：以前有一个关于“桔子”的故事。家中有女孩的家庭会征求父母的允许一起去参加游神盛会，活动结束后会得到一个幸运“桔子”。过去桔子价格不贵，但是后来价格上涨了很多，所以自 1960（佛历 2503 年）后，春胜举办本头公—本头公妈盛会就把此环节取消了。

“扛旗”必须由女孩担任旗手，且必须是处女，不能是人妖。目前由于处女数量逐渐减少且变得更难找，所以目前该传统也在发生变化。她们会一起举旗，只有通过考验的女孩才能担任旗手。在过去，他们使用处女，会用桔子去女孩家里邀请。而男性则会担任“大旗手”，一共 4 名成员。在 1957 年（佛历 2500 年）前，我祖母那一代会去买布料，准备仪式时所需要穿的服装。

今天，仍有许多这样的传统，如扛旗、舞龙、英歌舞、舞狮等，这些从未被打破。这些传统能够得以延续，其中，学校给予了很大的帮助，比如县级学校四年级、五年级和六年级的孩子，他们都是传统活动的重要力量。这些学校每年都会精心排练游神列队、指挥以及其他节目。

春盛本头公妈游神传统表演的起源

图三：2024 年（佛历 2567）春胜本头公妈游神队伍
来源：脸书/春胜本头公妈传统活动 facebook.com

它始于本头公妈诞辰的庆祝活动，是一种神庙仪式，是神庙扩建带来的传统。自 1964 年（佛历 2507 年）起，鹏先生举办了庆祝活动，一直持续到现在。那也是我们的第一次舞狮表演，“广”是舞狮表演的指导老师，但是英歌表演在此之前就存在。但在那个年代只有由男性组成的中国乐队，叫做"潮州大锣鼓"，后来才有女性的加入。

以前的戏剧中只有男性角色，没有女性。泰国第一个表演戏曲的女性在曼谷，如今仍健在，且已经 70 岁了。成龙曾经追求过这位泰国女演员。以前的戏曲中，没有女性表演舞蹈和歌唱，只有男性的表演，且扮演女性的人实际上是男性。后来，女性开始参与耀华路表演，后来也在春盛县表演。

“头人”委员会的主席说他不是本地人而是素可泰人，1968 年（佛历 2511 年）在博纳男装店做裁缝，后来与 70 个美女一起扛旗，通过掷圣杯成为了本头公的女儿，得到了一块重达 15.16

克的金牌。1969 年（佛历 2512 年），记伯伯是通过掷圣杯第一个被本头公选中的人，共有 4 个男人，泰国人也可以参加，人选由本头公来定。过去，只有华人才能参加。过去有很多商店，但现在商店越来越少，许多华人搬到别的的地方，孩子毕业后父母也跟着一起搬出去，所以现在基本都是泰国人，每年的活动，委员会都十分重视，结束任务的委员会无权投票，只有新一届"头人"才能代表本头公。

管理及未来发展规划

在接下来的一段时间里，大家预备将大坝建在这条运河上。运河将被截运，以清除积水，对其进行翻修。任何路过的人都可以在此拍照打卡，这对 20000 英莱地区的农民来说是有益的。如果运河充满了水，河两岸的泥土就不会坍塌，这个项目很早就有了，且已经进行了勘探，有了修建结构，县长本人将自己从其他地方找赞助，而不是寻求国家的资助。

裹脚妇

头人理事会主席继续说，阿公是中国人，阿嬤也是中国人，阿嬤裹脚，爹爹的母亲也裹脚，中国人认为是高贵的。但我真的很同情他，他的脚就像孩子的脚，中国人叫"裹脚妇"，脚都腐烂了，让人看了很是心疼，后来她的脚干了，她走起路来一瘸一拐，阿嬤从小就裹脚，她说以前她是贵族，老挝人叫"裹脚妇"，她能走路，但是走起来很像瘸子，她活到 100 岁。主席继续说，我的祖母也从小就裹脚。我可以说中文，但是周围的人都说泰语。在这里，我们需要与当地人进行贸易，只能说泰语。我只会说一点中文，我和阿嬤在一起时才会说中文，

我和兄长生活在一起后，他的爹爹是地道的中国人，我们和他一起学习中文。

中国人民的智慧

来泰国的中国人看到树十分开心，恍若重生一般。我一直在向中国汇款。过去，中国比泰国领先多少？中国人说，生在中国，水中无鱼。而在泰国，有水就有鱼，这个地方资源更丰富。他说要把棍子插在树叶上煮饭吃，而且不仅中国的城市很冷，过去泰国也很冷。当我还是小孩的时候，我的祖母拿了一块布，铺上棉花，剪成一件衣服，叫做棉衣。以前天气确实很冷，尤其是素可泰，天气非常冷。这件棉衣的外观很蓬松，我从小就穿着它，因为这是我祖母做的。通过借鉴中国的方法，我才能有机会穿上它。

由神庙和社区之间的活动和关系产生的自豪感

我们管理这些事务时感到十分自豪。今年我们举办传统仪式得到了地方政府的资金支持。这次活动我与政府部门和私营部门都建立了良好的合作关系。今年，政府发布了关于那空沙旺庆祝和举办年度传统仪式的公告，我们团队向那空沙旺府推动和保护文化遗产促进和保护理事会提交了提议。在第 1/2567 次会议上，根据 2016 年文化遗产促进和保护法令，于 2024 年 2 月 2 日通过提议并公布那空沙旺府年度传统文化庆典作为那空沙旺文化遗产，并在传统仪式中排名第一，这体现了春盛各界共同维护和推广本头公妈传统文化的自豪感。

宣布为地方文化遗产后

应该让新的“头人”知道，本头公妈游神传统必须遵循政府规划，成为地方的传统习俗。郭做理事会主席时，荣大哥去参加会议。他说已经通过了，让我们尽快去。其被纳入地方传统，就像皮打孔鬼节一样。其实，宋干节也是地方传统。政府已经在支持了。但是对于本头公妈游神理事会来说，如果本头公妈游神活动被纳入地方传统文化，地方政府就不会给予支持，只能靠县政府。所以我们不能只是空谈。荣大哥没有申请，府长让总理申请，让其符合申请流程，一天内完成，郭副府长一天内签好字，刚刚上任的新府长任职。然后把详细信息交给府长。府长说，哦！这么大的开支吗？是的，不能削减开支了。府长喜欢开展活动，他觉得非常好。于是乎，每年用于举办活动的预算为 300 万泰铢起，具体花销取决于活动规模。游神当天就要花上百万，花钱最多的活动是舞龙、英歌和潮州大锣鼓。春盛查奴提学校修缮花费高达七八万。现在“头人”们都商量好，游神活动剩下的钱不让用在其他地方。因为以前由主席管理，如果主席捐给学校，那就不仅要捐给学校，还有医院的国家血库。后来，在把这笔剩余的钱交给中央理事会之前，成员们都必须解决这个问题。解决好之后再交给中央理事会主席。然后他们会告知，明年将首次开始保留这笔钱，用于维护舞龙、英歌和潮州大锣鼓等传统表演，否则我们的传统就会消失。以前我们掌管各种活动，锣鼓协会就是华乐协会，是专门负责传统风俗的组织，他们负责维护庆典中的一切。但是“头人”们并未给他们钱，所以他们必须自己筹措资金。

春盛县过去的传统

诗琳通公主殿下曾为耀华力路的首个唐人街活动揭幕，此前耀华力路 从未举办过活动。 1992 年（佛历 2535 年），春胜县有著名的舞龙、英歌、潮州大锣鼓表演，这些表演团还有机会为皇室表演。自 1963 年（佛历 2506 年）以来，春胜本头公妈游神盛会便是规模最大的。因为过去，我们在铁路线上举办了很长的时间。过去， 通过掷圣杯被选中的春盛女孩被北榄坡的年轻小伙子相中，并来提亲。这是女孩们第一次展现自我魅力，北榄坡小伙子们会乘火车来看女孩们。这些小伙子们看到自己心仪的女孩会去寻求媒人的帮助，让媒人介绍他们认识。举行本头公妈游神的传统活动已为民众和游客熟知。

曾经的春盛和曾经的那空沙旺

在过去，我们华乐协会曾将“周文来 ”接到那空沙旺。我们音乐协会被邀请演奏。春胜的“潮州大锣鼓”表演非常有名。过去，我们没有办法提供工资。但是为了帮助“扛旗”的女孩，我们跑遍了素攀武里府，在总理 BanharnSilpa-archa 先生面前表演。这是春盛艺术表演者的骄傲，作为春盛人我们不想让它消失。

达利县市集曾发生过一场火灾，后来本头公妈英歌队便在达潘欣县表演英歌，“英歌可以治愈一切”。英歌表演是中国人长期以来的传统。依照春盛人民的信仰，英歌 被认为是一位神。

春盛和消失的市集社区

“gobi”--消失的习俗，我有一张拉车伯伯的旧照片，我一直都保存着它。以前有白伯、八伯、拉猪伯，但他们都消失了，这是因为有些东西没有预算而无法保存。白伯、八伯、拉猪伯、眼盲伯、螺、大头螺，其中表演拉车伯的演员很厉害，他是一位酒鬼，他会唱中文歌。我通过照片去找寻这些传统，但是有很多传统已经消失了，我试图恢复。就我个人而言，我愿意花很多钱。我认为如果我们这一代离开了，下一代会是什么样子？新一代的年轻人对不感兴趣，我的儿子也是如此。

春盛饮食文化

春胜华裔社区的饮食方式是交替的，部分泰国菜，部分中国菜。祭神的食物必须按照传统习俗保存下来。戏曲活动期间，每天晚上我们都会为前来竞标或祭神的人提供稀饭或者举办宴会。路过的人想吃碗吉祥粥，就可以来吃，不仅有白粥，还有菜。有人说就像猪肉沙爹节一样，有时会有很多商贩卖东西，有猪肉沙爹和鸡蛋冰淇淋。活动期间，这些商贩生意非常好。 春胜市集里的子孙们也纷纷回家团聚，围坐在一起吃团圆饭，祭拜春胜本头公–本头公妈。所以我希望这种古老的气氛能够一直延续下去，就像过去举行春胜戏曲活动时一样。

消失的饮食习俗

以前祭拜本头公时，要屠杀羊和猪，但现在已经消失了，因为需要宰杀。现在则用其他东西代替，如猪头、鸭、鸡等。例如，英哥宰一只鸡，然后把鸡血滴到酒里一起喝，就可

以结拜为兄弟。过去，所有观看春胜戏剧表演的人都必须喝。目前，这部分仪式已被取消，因为这是屠杀生物。

英歌老师和蟹壳土

英歌必须用蟹壳土来祭拜，“蟹壳土”是田里的蟹。每当它们挖洞就会挖出来许多泥土，这是一个关于财神爷的中国传说。财神爷还没有成仙，还是一个婴儿的时候曾被抛弃在农田里，和蟹一起生活，蟹吐口水喂他直至长大。后来，阿公、阿嬤、阿伯来到农田看到他，把他带回家。后来，财神爷长大了，能歌善歌舞，进入了宫廷，因其聪明才智，成为了将军。此时敌人来了，就说要让艺术家表演歌舞，敌人进来看见后，以为我们投降，他们失了防备心，跟我们一起唱歌跳舞，然后我们再给他们灌酒，让他们喝醉，最后把他们一举歼灭。他既是将军又是乐师，被供奉为神仙，每个人都很尊敬这位乐师，这就是传统的英歌尊崇财神爷的原因，螃蟹吐出来的泥土贴在额头上会带来财富和好运。这就是关于财神爷的传说，英歌的每个成员都知道这个蟹壳土的传说。然而，现在这个故事即将被遗忘和消失。

春盛子孙后代的心灵聚集地

大多数生活在戏剧院附近的孩子都会打鼓，他们从练习敲锅开始。像我儿子，他会拿着一个锅，敲打出节奏，发出鼓声和鞭炮声。戏剧活动结束后，孩子们还会继续在一起玩耍。隔壁的孩子也不想睡觉，孩子们都很喜欢这些活动。因为每年都放鞭炮，所以春盛的孩子不但不怕鞭炮，他们还很喜欢，因为他们已被当地的文化熏陶。英歌表演者结束工作，孩子们就会跑来帮忙。春胜的优势是有本头公作为人们心灵聚集的中

心。如果没有本头公，大家就有可能离开家园，再也不会回来。每到年度活动，人们都团聚在一起，不仅是戏剧活动、有关本头公活动、吃席等，大家都会带着亲戚一起来，这就是春胜的优势。2024 年（佛历 2567 年）12 月 7 日星期六，我的外婆和我们在一起。这是一年一度的游神盛会活动，我们可以来观看英歌表演。英歌的演出服是最传统的，是春盛人自己设计的图案，并以传统方式裁剪。

“头人”理事会管理计划

传统上，我们会从支持活动的商店横幅中寻找赞助商并制定了一项策略，无论谁做了春胜的女婿，都必须给本头公带酒，然后把这些酒拍卖，“头人”不需要买酒。有人给本头公带酒是一件好事，因为这代表了他对本头公的信仰。因此新婚夫妇也会来古庙拜见本头公–本头公妈。

有些人来祈求本头公妈的祝福，他们会找泰国传统戏剧 Likay 或者中国戏剧在游神盛会中表演。他们大多数人都会在贸易、土地销售、学业、就业、健康等方面祈求祝福。生活方面有困难的人可以从本头公妈的信徒那得到实际的帮助。

用来拍卖的物品有：广告横幅、生日宴会、吃席、中国特色的商品等，为古庙筹集资金。中国特色商品有灯笼等。

管理和与政府间的合作

“头人”理事会共 12 人，与政府部门合作，也就是与各政府机构联系协调并合作。如：县政府、警察局、政府、春盛县公立学校，这些机构是协助处理工作的主要机构。这些工作包

括：本头公妈传统活动布线、搬运椅子、布置春盛戏剧表演场地等，得到了春盛县学校和所有部门的支持。

委员会成员之间的尊重、信念和团结

理事会运作非常重要的一点就是对本头公妈的尊敬。我们会利用会议进行讨论商议，征求并虚心听取每一位理事的意见，理事间相互讨论、相互理解，使大家的目标一致，朝着同一个方向前进。

英歌表演的规则和信念

图四：传统英歌表演
来源：脸书/春盛本头公—本头公妈传统活动

目前，春盛英歌表演在每年 12 月举行的年度春胜本头公—本头公妈游神盛会中看到。因为这类表演通常会出现在泰国华裔的传统文化活动中，他们秉着对本头公—本头公妈的信仰和崇拜进行表演。这种英歌表演艺术的老师或传承人通常是资深人士，但却缺乏继承人。过去老师口头表述、亲手教学，学生记动作，完全靠学生的 听力、观察力和记忆力，没有成文的教材，就这样代代相传。老师或传承人独特的动作和表演风格

是非常宝贵的文化遗产，值得所有老师、传承人、英歌队成员将这一艺术文化保存、延续并振兴。

英歌表演者化妆与戏剧表演者相似。英歌表演艺术通常使用在曼谷耀华路市场出售的化妆粉辗成均匀的粉末，然后与水和植物油混合，涂抹在表演者的脸上，他们使用的颜色包括红色、蓝色、黑色和绿色等。至于表演者脸上的图案，4 位领舞不会改变，会根据传统要求化。其他表演者则没有固定的妆，其特点分别如下：

李逵特点：额头有个倒立的葫芦
时迁特点：额头上有叶子
鲁智深特点：额头有一团火
武松特点：额头上有一滴红色水滴

传统的英歌化妆可能是以历史人物为根据的，但目前的问题是没有任何记录，这样就无法确定这些英雄都有谁，他们长什么样，所以现在的妆容只能根据表演者本身的容貌化，白色、黑色和红色是化妆时使用的基本颜色。表演者身着中国风格的服饰、头巾，小腿上缠有不同的图案帕子，流行的图案是龙鳞图案等。

自古以来，英歌表演仅采用中国老师教授和传承的姿势，代代相传，持续到现在，表演所需时间至少一分钟以上。目前，秧歌表演的人数通常为偶数，至少有 40 名以上的表演者，本头公妈英歌队的人数为 52 人，包括各种乐器伴奏者，约 100 人。使用的乐器包括鼓、铙钹、螺号、锣、腰鼓。表演者分为三组：第一组挥舞双棒、第二组打腰鼓，第三组舞蛇。每

组表演者都会随着鼓声的节奏表演动作,这些动作包括:行走、打鼓、摇摆、挥舞棍子或舞动手里的蛇等。过去，这些动作由专业的英歌老师教授，然后传承下来，春胜本头公妈英歌队体现了春盛人民长期以来对本头公妈神明的信仰精神。

英歌一词是潮州话，从字面意思来看，是一首稻谷丰收歌，“英歌”唱的时候很有节奏，并尽量做好弯曲和收获稻谷的动作。至于春盛英歌表演艺术，它被用于年度的本头公妈游神盛会中。表演者化妆、敲击木棍。春盛英歌队依旧保留了其独特的表演方式，保持着敲击节奏使表演者动作统一和谐的传统。

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง : แหล่งวิถีวัฒนธรรม

ภาพที่ 5 ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

1. ความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นศาสนสถานอันทรงคุณค่าที่สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมของชาวจีนและวิถีชีวิตของชุมชนไทย ริมน้ำ ศาลเจ้าแห่งนี้ไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่สำคัญของภูมิภาค และมีประวัติศาสตร์อันยาวนานกว่า 200 ปี โดยมีการสันนิษฐานว่าเริ่มก่อตั้งในช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาหรือต้นรัตนโกสินทร์ ราวปี พ.ศ.2300-2350 โดยเชื่อกันว่าเริ่มก่อตั้งในสมัยอยุธยาตอนปลาย เมื่อชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณลุ่มแม่น้ำน่าน พวกเขาได้นำความเชื่อและวัฒนธรรมการบูชาเทพเจ้าติดตัวมาด้วย จึงได้สร้างศาลเจ้าขึ้นเพื่อเป็นที่สักการะและยึดเหนี่ยวจิตใจ

ชาวจีนที่ถือว่าเป็นกลุ่มคนจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นจำนวนมากที่สุดคือกลุ่มจีนแต้จิ๋ว ซึ่งมีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเทพเจ้าต่าง ๆ อันเป็นที่พึ่งทางใจและเป็นที่เคารพสักการะของชาวจีน โดยเฉพาะศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ (บ๊นเถ่ากง-ม่า) จะมีปรากฏทุกแห่งที่ชาวจีนเดินทางเข้ามาทำการค้าขายอยู่ทุกถิ่นฐาน ชาวจีนที่อยู่ในตลาดชุมแสง ได้รวมตัวกันสร้างศาลเจ้าเล็ก ๆ เป็นศาลไม้ไผ่อยู่ในบริเวณกอไม้ไผ่ติดกับปากคลองจระเข้เผือกด้านใต้ ชาวชุมแสงเรียกขานกันว่า “ศาลเจ้าพ่อคลองจระเข้เผือก”

ศาลนี้มีตำนานเล่าขานกันว่า “มีขอนไม้ลอยตามลำน้ำน่าน วนเวียนทวนน้ำอยู่หน้าศาล เจ้าพ่อได้ประทับฝันให้ชาวบ้านนำขอนไม้นี้ขึ้นมาและนำไปแกะสลักเป็นองค์เจ้าพ่อ และเจ้าพ่อจะประทับในไม้แกะสลักนี้เพื่อปกป้องภัยพิบัติให้ชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุข มีความเจริญรุ่งเรืองในอาชีพค้าขาย และการเดินทางด้วยความปลอดภัย”

นอกจากนี้ยังมีการเล่าขานสืบต่อไปว่า “เจ้าพ่อได้เกิดมีความรักกับเจ้าแม่เกยไชย” (เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์) เจ้าพ่อประทับทรงให้ชาวบ้านชุมแสง ไปสู่ขอเจ้าแม่เกยไชย ให้ได้แต่งงานกับเจ้าแม่เกยไชย และได้มีการจัดขบวนเจ้าพ่อโดยยกขันหมากทางเรือไปสู่ขอและแต่งงานกับเจ้าแม่เกยไชยเจ้าพ่อได้รับเจ้าแม่เกยไชยมาเป็นเจ้าแม่ชุมแสง และชาวบ้านก็อัญเชิญเจ้าแม่เกยไชยกลับมาประทับอยู่รวมกันที่ศาลเจ้าชุมแสงกับเจ้าพ่อ และได้แกะสลักไม้เป็นองค์เจ้าแม่ขึ้นมาใหม่ คู่กับองค์เจ้าพ่อ ศาลเจ้าพ่อคลองจระเข้เผือกจึงเปลี่ยนมาเรียกขานว่า “ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง” มาจนถึงทุกวันนี้ ภายในศาลเจ้ามีเทพเจ้าประธานที่สำคัญได้แก่ เจ้าพ่อเทพารักษ์ (ปุนเถ่ากง) เจ้าแม่ชุมแสง (ปุนเถ่าม่า)

โดยในช่วงรัชกาลที่ 3-4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ชุมแสงกลายเป็นชุมทางการค้าที่สำคัญ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง จึงได้รับการบูรณะและขยายให้ใหญ่ขึ้นตามความเจริญของชุมชนและมีการเพิ่มเทพเจ้าองค์อื่น ๆ เข้ามาประดิษฐานในศาลเจ้า เช่น เจ้าแม่ทับทิม เทพเจ้าแห่งการเดินเรือด้วย

และในยุคปัจจุบันศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ได้รับการดูแลโดยคณะกรรมการศาลเจ้า ซึ่งประกอบด้วยลูกหลานชาวจีนในท้องถิ่นของอำเภอชุมแสง มีการจัดงานประจำปีและพิธีกรรมสำคัญอย่างต่อเนื่อง และศาลเจ้าพ่อ-เจ้าอม่ชุมแสงยังได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานโดยกรมศิลปากรในปี พ.ศ.2535 อีกด้วย

สถาพที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ตั้งอยู่ปากคลองจระเข้เผือกด้านทิศใต้ของแม่น้ำเจ้าพระยาในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ตั้งอยู่บนเลขที่ 10 ถนนแสงปัญญา ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

2. การบริหารงานภายในศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

ขอเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานภายในศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยทั่วไปดังนี้:

1. โครงสร้างการบริหาร:

- มีคณะกรรมการบริหารศาลเจ้า ประกอบด้วยประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ
- มีการเลือกตั้งคณะกรรมการทุก 2-4 ปี จากสมาชิกในชุมชน

2. หน้าที่หลัก:

- ดูแลรักษาอาคารสถานที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในศาลเจ้า
- จัดพิธีกรรมและงานเทศกาลประจำปี เช่น งานไหว้เจ้าประจำปี
- บริหารจัดการรายรับ-รายจ่ายของศาลเจ้า
- ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและชุมชน

3. การเงินและงบประมาณ:

- รายได้หลักมาจากเงินบริจาค การขายธูปเทียนและของที่ระลึก
- มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างโปร่งใส
- งบประมาณส่วนใหญ่ใช้ในการบำรุงรักษาศาลเจ้าและจัดกิจกรรมทางศาสนา

4. กิจกรรมและพิธีกรรม:

- จัดพิธีไหว้เจ้าประจำวัน สัปดาห์ และเดือน
- จัดงานเทศกาลใหญ่ประจำปี เช่น งานตรุษจีน เทศกาลกินเจ
- จัดกิจกรรมช่วยเหลือสังคมและการกุศล

5. การประชาสัมพันธ์:

- ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมและข่าวสาร
- ร่วมมือกับการท่องเที่ยวท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

6. การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม:

- จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความเชื่อ
- ส่งเสริมการสืบทอดประเพณีและพิธีกรรมแก่คนรุ่นใหม่

7. การพัฒนาชุมชน:

- ใช้พื้นที่ศาลเจ้าเป็นศูนย์กลางชุมชนสำหรับกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม
- สนับสนุนโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ

3. ลักษณะศิลปกรรมของอาคารศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นตัวอย่างที่ดีของสถาปัตยกรรมแบบจีนในประเทศไทยอีกหลังหนึ่ง โดยมีลักษณะของโครงสร้างอาคาร เป็นอาคารหลักเป็นแบบจีนตอนใต้มีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียวยกพื้นสูง มีหลังคาทรงจั่วแบบจีน (ทรงมังกร) มีการประดับด้วยรูปมังกรและนกฟีนิกซ์ที่ปั้นด้วยดินเผาและมีระเบียงโดยรอบอาคาร ซึ่งใช้เป็นพื้นที่สำหรับวางเครื่องเซ่นไหว้

การตกแต่งภายนอกของศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง จะมีประตูทางเข้าเป็นซุ้มโค้งแบบจีน โดยมีการแกะสลักลวดลายมงคล เสาหินแกะสลักรูปมังกรพันเสา ซึ่งเป็นงานฝีมือชั้นสูง และมีรูปปั้นสิงโตหินวางที่บริเวณทางเข้า เพื่อปกป้องศาลเจ้า

การตกแต่งภายในของศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง จะมีแท่นบูชาไม้แกะสลักอย่างวิจิตรปิดด้วยทองคำเปลว มีโคมไฟจีนโบราณแขวนจากเพดานลงมาให้ความสว่าง และภาพจิตรกรรมฝาผนังเล่าเรื่องตำนานเทพเจ้าจีนและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของอำเภอชุมแสง และมีองค์เทพเจ้าที่ชาวชุมแสงและบุคคลทั่วไปให้ความเคารพศรัทธาประดิษฐานอยู่ภายใน เช่น รูปปั้นเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ซึ่งเป็นประธานของศาลเจ้า รูปปั้นเจ้าแม่ทับทิม เทพเจ้าแห่งการเดินเรือ รูปปั้นเทพเจ้าองค์อื่น ๆ เช่น เทพเจ้าแห่งโชคลาภ เทพเจ้าแห่งการค้า และสุดท้ายคือศิลปะการแกะสลักของศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง จะมีลวดลายแกะสลักบนไม้และหินที่ประดับตามเสาและคาน ป้ายอักษรจีนโบราณที่แกะสลักด้วยไม้ เขียนข้อความมงคลและชื่อศาลเจ้า

4. ประวัติความเป็นมา ตำนาน และความเชื่อที่มีต่อเทพเจ้าภายในศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

ประวัติความเป็นมา และตำนานของเทพเจ้าแต่ละองค์ภายในศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ตั้งอยู่ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีประวัติยาวนานกว่า 100 ปี สร้างขึ้นโดยชาวจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้ เพื่อเป็นที่สักการะบูชาและเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน

4.1 ตำนานและประวัติของเทพเจ้าแต่ละองค์:

เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง (主神 - Zhǔshén):

เป็นเทพประธานของศาลเจ้า เชื่อว่าเป็นวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักรักษาชุมชนชุมแสงมาแต่โบราณ และมักมีผู้มาขอพรเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขและความเจริญรุ่งเรืองของครอบครัว

- ประวัติ: เชื่อกันว่าเป็นวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักรักษาพื้นที่ชุมแสงมาแต่โบราณ อาจเป็นวีรบุรุษท้องถิ่นหรือผู้มีคุณูปการต่อชุมชนในอดีต
- ลักษณะ: มักปรากฏในรูปของชายและหญิงสูงวัย แต่งกายด้วยชุดขุนนางจีนโบราณ

- อำนาจ: ดูแลความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชน ปกป้องภัยพิบัติ และส่งเสริมความเจริญรุ่งเรือง
- การบูชา: นิยมถวายผลไม้ ขนมหวาน และธูปเทียน มีการจัดงานฉลองใหญ่ประจำปี
- การขอพร: มักขอเรื่องความสงบสุขของครอบครัว ความสำเร็จในอาชีพ และสุขภาพแข็งแรง

เจ้าแม่ทับทิม หรือ มาจ้อโป๋ (媽祖 - Māzǔ):

เทพธิดาแห่งท้องทะเล ผู้พิทักษ์ชาวประมงและพ่อค้าเดินเรือ มีตำนานว่าเคยเป็นหญิงสาวที่ช่วยเหลือชาวประมงในยามประสบภัยทางทะเล และผู้คนมักมาขอพรเรื่องการเดินทาง ความปลอดภัย และการค้าขาย

- ประวัติ: เดิมชื่อ Lin Moniang เกิดในมณฑลฝูเจี้ยน ประเทศจีน ราวปี ค.ศ.960 มีความสามารถในการทำนายสภาพอากาศและช่วยเหลือชาวประมง
- ตำนาน: เล่ากันว่าเธอสามารถออกจากร่างเพื่อช่วยเหลือเรือที่กำลังจมในพายุ แม้ร่างกายยังอยู่บนฝั่ง
- ลักษณะ: ปรากฏเป็นหญิงสาวในชุดกี่เพ้าสีแดง มักถือดวงไฟหรือโคมไฟในมือ
- อำนาจ: ปกป้องชาวเรือ ควบคุมสภาพอากาศทางทะเล และส่งเสริมการค้าทางน้ำ
- การบูชา: นิยมถวายอาหารทะเล ผลไม้ และธูปหอม มีเทศกาลใหญ่ในวันคล้ายวันประสูติ (วันที่ 23 เดือน 3 ตามปฏิทินจันทรคติ)
- การขอพร: นิยมขอพรเรื่องการเดินทางปลอดภัย โชคลาภในการค้าขาย และความอุดมสมบูรณ์

เทพเจ้ากวนอู (關帝 - Guān Dì):

เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์และยุติธรรม เดิมเป็นนายพลในสมัยสามก๊ก มีชื่อเสียงด้านความกล้าหาญและจงรักภักดี และมักมีผู้ที่ประกอบธุรกิจมักจะมาขอพรเรื่องความซื่อสัตย์ในการค้าและความสำเร็จ

- ประวัติ: เดิมชื่อ Guan Yu เป็นนายพลในสมัยสามก๊ก (ค.ศ.160-220) มีชื่อเสียงด้านความกล้าหาญและความจงรักภักดี
- ตำนาน: หลังเสียชีวิต เขาได้รับการยกย่องเป็นเทพเจ้าแห่งสงคราม ความซื่อสัตย์ และยุติธรรม
- ลักษณะ: ปรากฏเป็นชายร่างใหญ่ หนวดยาว ใบหน้าแดง สวมชุดเกราะและถือง้าวยาว
- อำนาจ: ปกป้องคนดี ลงโทษคนชั่ว ส่งเสริมความยุติธรรมและความซื่อสัตย์ในการค้า

- การบูชา: นิยมถวายเหล้า เนื้อสัตว์ และอาวุธจำลอง มีพิธีใหญ่ในวันคล้ายวันเกิด (วันที่ 24 เดือน 6 ตามปฏิทินจันทรคติ)
- การขอพร: นิยมขอพรเรื่องความสำเร็จในธุรกิจ ความกล้าหาญ และการปกป้องจากภัยอันตราย

ไฉ่ซิ้งเอี๊ย หรือ เทพเจ้าแห่งโชคลาภ (財神 - Cáishén):

เทพเจ้าที่ดูแลเรื่องความมั่งคั่งและโชคลาภ มักปรากฏในรูปของชายสูงวัยถือทองคำแท่งหรือเหรียญทอง และเป็นที่นิยมในหมู่พ่อค้าและผู้ที่ต้องการความร่ำรวยมากราบไหว้บูชา

- ประวัติ: มีหลายตำนานเกี่ยวกับที่มา บางตำนานว่าเป็นเทพองค์เดียว บางว่ามีหลายองค์ประจำทิศต่าง ๆ
- ตำนาน: ตำนานหนึ่งเล่าว่าเดิมเป็นขุนนางชื่อ Bi Gan ในสมัยราชวงศ์ซาง ถูกจักรพรรดิโหดสั่งประหาร แต่ได้รับการยกย่องเป็นเทพเจ้าในภายหลัง
- ลักษณะ: มักปรากฏเป็นชายสูงวัยใส่ชุดขุนนาง ถือทองคำแท่งหรือเหรียญทอง บางครั้งขี่เสือดำ
- อำนาจ: ควบคุมความมั่งคั่ง โชคลาภ และความสำเร็จทางการเงิน
- การบูชา: นิยมถวายผลไม้ ขนมหวาน และกระดาษเงินกระดาษทอง มีพิธีใหญ่ในวันที่ 5 ของเทศกาลตรุษจีน
- การขอพร: นิยมขอพรเรื่องความร่ำรวย โชคลาภ และความสำเร็จในธุรกิจ

เจ้าแม่กวนอิม (觀音 - Guānyīn):

พระโพธิสัตว์แห่งความเมตตา เชื่อว่าช่วยปกป้องคุ้มครองและบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ที่เดือดร้อน และส่วนใหญ่ผู้คนมักมาขอพรเรื่องสุขภาพ ความสงบสุข และการมีบุตร

- ประวัติ: เป็นพระโพธิสัตว์ในพุทธศาสนามหายาน เชื่อว่าเป็นอวตารของพระอวโลกิเตศวร
- ตำนาน: มีตำนานมากมาย หนึ่งในนั้นเล่าว่าเธอปฏิเสธการขึ้นสวรรค์เพื่ออยู่ช่วยเหลือมนุษย์บนโลก
- ลักษณะ: ปรากฏเป็นหญิงสาวสวมชุดขาว บางครั้งมีหลายเศียรหลายกร ถือแจกันบรรจุน้ำอมฤต
- อำนาจ: บรรเทาทุกข์ ให้ความเมตตา ช่วยเหลือผู้ทุกข์ยาก โดยเฉพาะสตรีและเด็ก
- การบูชา: นิยมถวายดอกไม้ ผลไม้ และน้ำบริสุทธิ์ มีพิธีใหญ่ในวันประสูติ (วันที่ 19 เดือน 2 ตามปฏิทินจันทรคติ)
- การขอพร: นิยมขอพรเรื่องสุขภาพ การมีบุตร และความสงบสุขในชีวิต

เต่าเซียน หรือ เทพเจ้านักพรต 8 องค์ (八仙 - Bā Xiān):

กลุ่มเทพเจ้าที่เป็นอมตะในความเชื่อของลัทธิเต๋า แต่ละองค์มีคุณลักษณะและความสามารถพิเศษแตกต่างกัน และมักมีผู้คนมาขอพรตามคุณลักษณะของแต่ละองค์ เช่น ความยืนยาว ปัญญา หรือความสำเร็จ

- ประวัติ: เป็นกลุ่มเทพเจ้าในลัทธิเต๋า แต่ละองค์มีประวัติและความสามารถเฉพาะตัว
- สมาชิก:
    1. Lü Dongbin (呂洞賓): ผู้นำกลุ่ม มีดาบวิเศษ
    2. He Xiangu (何仙姑): เทพธิดาผู้ถือดอกบัว
    3. Li Tieguai (李鐵拐): ขอทานเท้าเหล็กผู้มีน้ำเต้าวิเศษ
    4. Lan Caihe (藍采和): เทพแห่งดนตรีและความสนุกสนาน
    5. Han Xiangzi (韓湘子): นักดนตรีผู้เล่นขลุ่ยวิเศษ
    6. Cao Guojiu (曹國舅): เทพแห่งละครและศิลปะการแสดง
    7. Zhang Guolao (張果老): ผู้ขี่ลาขาวและถือไม้เท้าวิเศษ
    8. Zhongli Quan (鍾離權): ผู้ถือพัดใบปาล์มวิเศษ
- อำนาจ: แต่ละองค์มีความสามารถพิเศษ เช่น การรักษาโรค การทำนาย การให้พรอายุยืน
- การบูชา: มักบูชารวมกันทั้ง 8 องค์ ถวายผลไม้ ขนม และสุรา
- การขอพร: ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของแต่ละองค์ เช่น ขอพรเรื่องอายุยืน ปัญญา หรือความสำเร็จในศิลปะ

หนิ่วหลางเซียน หรือ เทพเจ้าแห่งความรัก (月老 - Yuèlǎo):

เทพเจ้าผู้จับคู่ให้คนที่เหมาะสมได้พบกันมักปรากฏในรูปของชายชราถือสมุดบันทึกและเชือกแดง และเป็นที่นิยมในกลุ่มคนโสดหรือคู่รักมักมาขอพรเรื่องความรักและการแต่งงาน

- ประวัติ: เป็นเทพเจ้าในตำนานจีนโบราณ มีหน้าที่จับคู่ให้คนที่เหมาะสมได้พบกัน
- ตำนาน: เชื่อว่าเขาผูกเชือกแดงไว้ที่ข้อเท้าของคู่ที่เหมาะสมกัน ทำให้พวกเขาได้พบกันในที่สุด
- ลักษณะ: ปรากฏเป็นชายชราถือสมุดบันทึกและเชือกแดง บางครั้งนั่งใต้ต้นไม้ใหญ่
- อำนาจ: จับคู่ให้คนที่เหมาะสมได้พบกัน ส่งเสริมความรักและความสัมพันธ์
- การบูชา: นิยมถวายดอกไม้ ผลไม้ และของหวาน มีพิธีพิเศษในวันที่ 7 เดือน 7 ตามปฏิทินจันทรคติ (วันคู่รักของจีน)
- การขอพร: นิยมขอพรเรื่องการพบคู่ครอง ความรักที่มั่นคง และความสุขในชีวิตคู่

จุยไศเซียง หรือ เทพเจ้าแห่จุยไศเซียง หรือ เทพเจ้าแห่งน้ำ (水神 - Shuishen):

- เทพเจ้าที่ดูแลเรื่องน้ำและการชลประทาน
- มีความสำคัญมากในชุมชนเกษตรกรรมริมน้ำอย่างชุมแสง
- ชาวนาและชาวสวนมักมาขอพรเรื่องฝนฟ้าและความอุดมสมบูรณ์ของพืช

4.2 การจัดวางเทพเจ้าในศาลเจ้า

- เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง จะประดิษฐานอยู่ตรงกลางของแท่นบูชาหลัก
- เทพเจ้าองค์อื่น ๆ จะประดิษฐานอยู่รอบ ๆ หรือในห้องด้านข้าง
- มีการจัดวางตามลำดับความสำคัญและความสัมพันธ์ระหว่างเทพเจ้า

ภาพที่ 6 เจ้าแม่เกยไชย-เจ้าพ่อชุมแสงและองครักษ์หรือ เจียนกุงเอี้ยะ

ภาพที่ 7 (ภาพซ้าย) องค์เจ้าพ่อชุมแสง หรือเจ้าพ่อเทพารักษ์ (ปุนเถ่ากง)
ภาพที่ 8 (ภาพกลาง) องค์เจ้าแม่เกยไชย หรือเจ้าแม่ชุมแสง (ปุนเถ่าม่า)
ภาพที่ 9 (ภาพขวา) องค์รักษ์เจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง (เจียนกุงเอี้ยะ)

พิธีกรรมเกี่ยวกับเทพเจ้า:

- มีการเปลี่ยนเครื่องเซ่นไหว้ทุกวัน โดยเฉพาะผลไม้และน้ำชา
- ในวันสำคัญของแต่ละเทพเจ้า จะมีการจัดพิธีใหญ่และมีเครื่องเซ่นไหว้พิเศษ
- ผู้ที่มาขอพรมักจะจุดธูปและถวายของไหว้ตามความเชื่อและประเพณี

ความเชื่อและการขอพร:

- ผู้ที่มาขอพรมักจะเสี่ยงเซียมซีเพื่อขอคำทำนายและคำแนะนำ
- มีการบนบานด้วยของไหว้ต่าง ๆ เช่น หมูหัน ไก่ต้ม หรือผลไม้
- เมื่อสมหวังตามที่ขอ จะมีการแก้บนตามที่ได้บนบานไว้

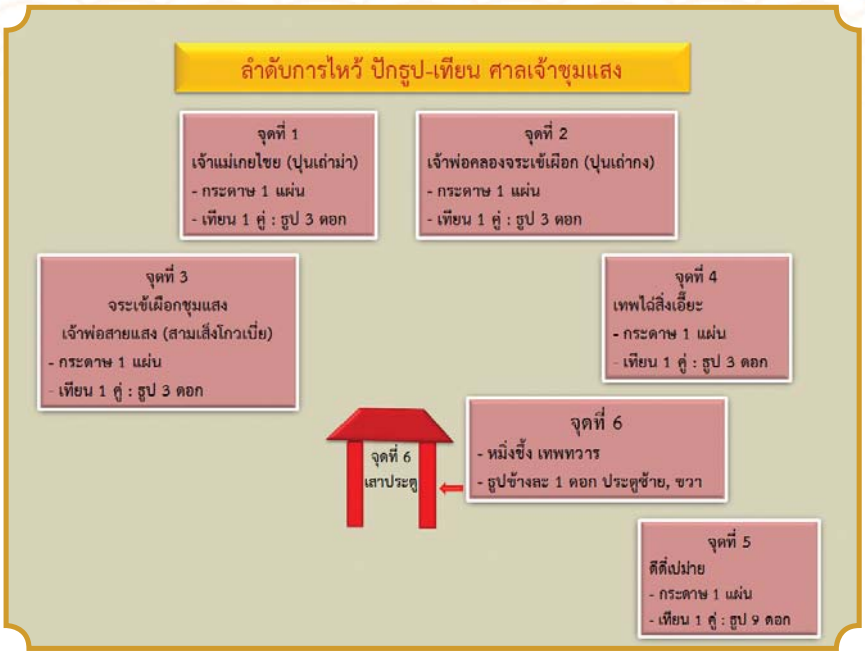
ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงจึงไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นสถานที่สักการะบูชายังเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน ที่สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมของจีนกับวิถีชีวิตของชุมชนไทยได้อย่างลงตัว

5. ลำดับขั้นตอนและวิธีการสักการะเทพเจ้าภายในศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

จากการศึกษาแผนผังและลำดับจุดสักการะเทพเจ้าภายในศาลเจ้าชุมแสงนี้สะท้อนให้เห็นความเชื่อและอัตลักษณ์ของคนจีนแต้จิ๋วที่เป็นกลุ่มคนจีนส่วนใหญ่ที่เข้ามาอาศัยทำมาหากินในอำเภอชุมแสง จากการวางผัง การตกแต่ง และการจัดวางตำแหน่งของรูปเคารพตามความเชื่อและความศรัทธาต่อองค์เทพเจ้า โดยมีองค์เจ้าแม่ชุมแสง (ปุนเถ่าม่า) เป็นเทพเจ้าประธานที่ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก และเทพเจ้าองค์อื่น ๆ ในลำดับต่อมา ได้แก่

จุดที่ 1 เจ้าพ่อชุมแสง (ปุนเถ่ากง)
จุดที่ 2 เจ้าพ่อสายแสง (สามเส็งโกวเบี่ย)
จุดที่ 3 เทพไฉ่สิ่งเอี๊ยะ
จุดที่ 4 คีดี๋เบ่ม่าย
จุดที่ 5 หมิ่งซิ้ง เทพทวาร

ข้อสังเกตที่สำคัญของศาลเจ้าแห่งนี้ที่สะท้อนความเชื่อและพิธีกรรม ในขั้นตอนนี้ลำดับการไหว้สักการะเทพเจ้าของคนจีนแต้จิ๋วที่อาศัยอยู่ที่อำเภอชุมแสง โดยจะให้ความสำคัญกับองค์เทพเจ้าตามความศรัทธาและความเชื่อ และมีจุดไหว้สักการะต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกอาคารศาลเจ้า ส่วนภายในอาคารศาลเจ้า จะประกอบด้วยองค์เทพเจ้าประธานของศาลและเทพเจ้าต่าง ๆ ที่นับถือ ซึ่งดูจากลำดับการไหว้สักการะนี้จะพบว่า มีเส้นทางหรือจุดสักการะกราบไหว้เทพเจ้าตามความเชื่อจากรูปเคารพต่าง ๆ ที่อยู่จากภายในอาคารก่อนและออกไปภายนอกอาคาร แต่สิ่งที่เหมือนกันคือจบลงด้วยการไหว้เจ้าที่ผู้ดูแลประตูศาลทั้งสองข้าง ตามลำดับที่แสดงในแผนภาพข้างล่างนี้

ภาพที่ 10 ลำดับการไหว้ ปักธูป-เทียน ศาลเจ้าชุมแสง
ที่มา : บันทึกเรื่องราวคนจีนปากน้ำโพ. สุชาติ แสงทอง หน้า 267-270

ประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าพ่อเจ้า-แม่ชุมแสง ดังนี้:

1. เทศกาลตรุษจีน
   - จัดขึ้นในช่วงเดือนมกราคมหรือกุมภาพันธ์ตามปฏิทินจันทรคติ
   - มีการทำความสะอาดศาลเจ้าครั้งใหญ่
   - จัดพิธีไหว้เจ้าและบรรพบุรุษ
   - มีการแจกอั่งเปาและของมงคล
   - จัดการแสดงเชิดสิงโตและมังกร
2. เทศกาลกินเจ
   - จัดขึ้นในช่วงเดือนกันยายนหรือตุลาคม เป็นเวลา 9 วัน
   - ผู้คนงดเว้นการบริโภคเนื้อสัตว์และรับประทานอาหารเจ
   - มีการสวดมนต์และทำบุญตักบาตร
   - จัดพิธีลุยไฟเพื่อชำระล้างจิตใจ

3. พิธีไหว้พระจันทร์

- จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ตามปฏิทินจีน
- มีการไหว้พระจันทร์และรับประทานขนมไหว้พระจันทร์
- จัดกิจกรรมชมจันทร์และเล่านิทานพื้นบ้าน

4. พิธีสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ

- จัดขึ้นตามความเชื่อเรื่องดวงชะตา
- มีการสวดมนต์และทำพิธีปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย
- ผู้เข้าร่วมพิธีจะสวมชุดสีแดงเพื่อความเป็นสิริมงคล

5. พิธีไหว้เจ้าประจำปี

- จัดขึ้นในวันคล้ายวันก่อตั้งศาลเจ้า
- มีขบวนแห่เทพเจ้ารอบชุมชน
- จัดการแสดงงิ้วและการละเล่นพื้นบ้าน
- มีการถวายเครื่องเซ่นไหว้จำนวนมาก

6. พิธีสะเดาะเคราะห์ส่งท้ายปีเก่า

- จัดขึ้นในช่วงปลายปีตามปฏิทินจีน
- มีการเผากระดาษเงินกระดาษทองเพื่อส่งให้บรรพบุรุษ
- ทำพิธีขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคลในปีใหม่

7. พิธีไหว้เจ้าประจำเดือน

- จัดขึ้นทุกวันขึ้น 1 ค่ำ และ 15 ค่ำ
- มีการถวายเครื่องเซ่นไหว้และจุดธูปบูชา
- ผู้คนมาขอพรและเสี่ยงเซียมซี

8. งานแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงเป็นประเพณีสำคัญของชาวชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยมีขบวนแห่รูปเคารพของเทพเจ้ารอบชุมชน และชาวบ้านในตลาดชุมแสงตั้งโต๊ะไหว้และถวายของมงคลตามเส้นทางที่ขบวนแห่เดินผ่าน โดยมีรายละเอียดดังนี้:

1. กำหนดการจัดงาน:

- มักจัดขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายนหรือธันวาคม
- ใช้เวลาประมาณ 3-5 วัน ขึ้นอยู่กับการกำหนดของคณะกรรมการศาลเจ้า

2. จุดประสงค์:
   - เพื่อเป็นการสักการะและขอบคุณเทพเจ้าที่ปกปักรักษาชุมชน
   - สืบสานวัฒนธรรมและความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน
   - สร้างความสามัคคีและความเป็นสิริมงคลแก่ชุมชน
3. ขั้นตอนการเตรียมงาน:
   - ทำความสะอาดศาลเจ้าและรูปเคารพของเทพเจ้า
   - จัดเตรียมเครื่องสักการะและเครื่องแต่งกายสำหรับรูปเคารพ
   - กำหนดเส้นทางแห่และติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. พิธีกรรมหลัก:
   - พิธีอัญเชิญเทพเจ้า: มีการทำพิธีอัญเชิญดวงวิญญาณของเทพเจ้าลงมาสู่รูปเคารพ
   - ขบวนแห่: นำรูปเคารพของเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ออกแห่รอบชุมชน
   - การตั้งโต๊ะเซ่นไหว้: ชาวบ้านตั้งโต๊ะบูชาตามเส้นทางแห่เพื่อสักการะ
5. องค์ประกอบของขบวนแห่:
   - รูปเคารพของเจ้าพ่อ-เจ้าแม่บนเกี้ยว (เสลี่ยง) ที่ประดับประดาอย่างสวยงาม
   - ขบวนเชิดสิงโตและมังกร
   - วงดนตรีจีนแบบดั้งเดิม
   - ขบวนธงและป้ายอักษรจีน
   - ผู้คนแต่งกายชุดประจำเผ่าหรือชุดจีนโบราณ
6. กิจกรรมเสริม:
   - การแสดงงิ้วหรือการแสดงพื้นบ้าน
   - การออกร้านจำหน่ายอาหารและสินค้าท้องถิ่น
   - การเสี่ยงเซียมซีและทำนายดวงชะตา
7. ความเชื่อและประเพณี:
   - เชื่อว่าการแตะต้องเกี้ยวหรือรูปเคารพจะนำโชคลาภมาสู่ตน
   - การโยนเหรียญใส่เกี้ยวเพื่อขอพร
   - การนำธงมงคลจากขบวนแห่ไปติดที่บ้านเพื่อความเป็นสิริมงคล

8. ผลกระทบต่อชุมชน:

- สร้างความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจท้องถิ่น
- อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

งานแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงนี้ไม่เพียงแต่เป็นงานประเพณีทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นเทศกาลที่รวมเอาความเชื่อ วัฒนธรรม และความสนุกสนานเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชุมชนชาวชุมแสงและผู้ที่สนใจในวัฒนธรรมไทย-จีน

6. ตัวอักษรจีนในศาลเจ้าชั่วคราว เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

ภาพที่ 11 ศาลเจ้าชั่วคราว เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/ชุมแสง แสงไชย

1.

ภาพที่ 12 อักษรจีนในศาลเจ้าชั่วคราว เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ภาษาจีน				
คำอ่าน	ฮวง	เที้ยว	โหว	สุง
ความหมาย	ลมฝนมาได้เหมาะสมถูกต้องตามฤดูกาล			

2.

ภาพที่ 13 อักษรจีนในศาลเจ้าชั่วคราว เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ภาษาจีน				
คำอ่าน	กง	เง้ง	เซี่ย	แก่
ความหมาย	น้อมรับเสด็จองค์เทพเจ้าอันศักดิ์สิทธิ์			

3.

ภาพที่ 14 อักษรจีนในศาลเจ้าชั่วคราว เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ภาษาจีน				
คำอ่าน	หะ	เก้ง	เผ่ง	อัง
ความหมาย	ทั่วทุกอาณาเขตล้วนอยู่เย็นเป็นสุข			

4.

ภาพที่ 15 อักษรจีนในศาลเจ้าชั่วคราว เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ภาษาจีน				
คำอ่าน	กก	ไถ่	มิ้ง	อัง
ความหมาย	ประเทศชาติรุ่งเรือง ประชาชนสงบสุข			

5.

ภาพที่ 16 อักษรจีนในศาลเจ้าชั่วคราว เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ภาษาจีน				
คำอ่าน	โพว	เทียง	ตั่ง	เซ่ง
ความหมาย	ใต้ฟ้าทั่วหล้าร่วมใจกันเฉลิมฉลอง			

7. การอนุรักษ์ สืบสานศิลปะการแสดง ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

7.1 กรณีศึกษา “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

เทศกาลประจำปีของชาวชุมแสง ที่จัดกิจกรรมขึ้นมาเพื่อสืบสานเรื่องราว วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตผ่านรูปแบบของงาน การแสดงต่าง ๆ และอาหารในอดีตและปัจจุบัน ชมบรรยากาศเมืองเก่าที่คงความสวยงามผสมผสานความเป็นไทย-จีนเข้าด้วยกัน โดยมี เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในอำเภอในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน ระยะเวลาจัดงานชาวชุมแสงว่างงานจึงมีผู้มาเที่ยวงานนี้อย่างคับคั่ง แม้ผู้อยู่ต่างถิ่นก็ถือโอกาสมาเยี่ยมญาติ และมาเที่ยวงานประจำปีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงนี้ด้วย

เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงจึงเป็นศูนย์รวมน้ำใจของชาวชุมแสงโดยแท้ โดยเฉพาะชาวชุมแสงจะมีองค์จำลองรูปเหมือนเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงแทบทุกบ้าน และวัตถุมงคลเหรียญเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงติดตัวให้เป็นสิริมงคล ถ้วนหน้ากันในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน เช่น แห่มังกร สิงโต พะบู๊ เอ็งกอ เป็นต้น

ตำนาน “ผู้ยิ่งใหญ่แห่งเขาเหลียงซาน” ใช้เค้าโครงจากวรรณคดีจีนเรื่อง “ซ้องกั๋ง” ซึ่งเป็นวรรณคดีร้อยแก้วมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่อง ได้เรียบเรียงขึ้นเป็นเรื่องราวยืดยาวมีรสมีชาติยิ่งนัก แต่ซือไน่อานเขียนไว้เพียงเจ็ดสิบบท มาภายหลัง “หลัวกว้านจง” ลูกศิษย์ของซือไน่อานจึงเรียบเรียงเขียนต่อจนจบสมบูรณ์ หลัวกว้านจง คือผู้เขียนนิยายเรื่อง “สามก๊ก” อันลือชื่อนั่นเอง ซ้องกั๋ง เรื่องนี้จึงถือว่าเป็นฝีมือครูเป็นแบบอย่างของสามก๊กอีกทีหนึ่ง

การละเล่นเอ็งกอ เป็นตอนที่ขบวนนักรบ 108 คน ที่ต่างมีวิชาความสามารถเก่งกาจกันคนละอย่างสองอย่าง ทั้งการต่อสู้ด้วยมือเปล่า ไม้พลอง มีด การดำน้ำ การเดินป่าทางไกล การรักษาโรค ฯลฯ แต่งหน้าอำพลางตนเป็นนักแสดงขี่ม้าเข้าเมือง เพื่อไปช่วย ซ้องกั๋ง หัวหน้าของพวกตนการเขียนหน้าเพื่อปกปิดหน้าตาและทำให้ดูน่าเกรงขามของเอ็งกอมีการเขียนลวดลายเฉพาะคนเหมือนการสวมหน้ากากทั้ง 108 คน เหมือนกับการสวมหัวโขนของคนไทยในการแสดงไม่ว่าขบวนแห่เอ็งกอจะผ่านไปทางไหนจะสร้างความตื่นเต้นและความประทับใจในการแสดงนี้ไปทั่วอันเกิดจากความเร้าใจจากเสียงตีไม้คู่ของขบวนผู้แสดงที่วิ่งผ่านไปอย่างรวดเร็ว ส่วน “พะบู๊” เป็นการแสดงการต่อสู้ด้วยอาวุธจีนโบราณ มักจะเป็นขบวนคู่แฝดของเอ็งกอในการแห่เจ้า ขบวนเอ็งกอ-พะบู๊ของนครสวรรค์ริเริ่มเล่น โดยนายคอซัว แซ่เตีย เมื่อ พ.ศ.2490 และได้รับความนิยมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

8. การพัฒนานวัตกรรมศิลปะการแสดง

ภาพที่ 17 ชื่อผลงานนวัตกรรม (ภาษาไทย) “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

8.1 ที่มาของการพัฒนานวัตกรรม

“ความคิดสร้างสรรค์เป็นจุดกำเนิดแรกของนวัตกรรม” เรียกได้ว่าความคิดสร้างสรรค์กับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มักจะใช้ควบคู่กันเพื่อใช้ในการพัฒนานวัตกรรม โดยในบางครั้ง หลายนวัตกรรมที่เกิดขึ้น เกิดจากการตกผลึกความรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรม หรือมานุษยวิทยา เสริมด้วยแนวคิดใหม่ หรือเทคโนโลยีบางอย่าง เกิดเป็นสิ่งที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกแก่สังคม และหนึ่งในนั้น คือ นวัตกรรมเชิงศิลป์ (Aesthetic Innovation) ทั้งดนตรี ศิลปะ และสันทนาการ และนวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation) ซึ่งเป็นประเด็นนวัตกรรมที่น่าสนใจ และเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในอนาคต

นวัตกรรมด้านศิลปะ วัฒนธรรม หรือมานุษยวิทยา ด้านการจินตนาการศิลปะการแสดงแบบใหม่ (Re-Imagine Performing Arts) ได้เริ่มมีการพัฒนารูปแบบการนำเสนอด้วยการผสมผสานระหว่างศิลปะ ดนตรี การแสดง และเทคโนโลยีใหม่มากขึ้น สำหรับอีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจในสังคมคือ การยกระดับภูมิปัญญาพื้นถิ่น (Innovation from Local Wisdom) ซึ่งการส่งเสริมภูมิปัญญาดั้งเดิมสู่นวัตกรรมจำเป็นต้องใช้ความรู้ความเข้าใจด้านวิถีชีวิต หรือด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างถ่องแท้ มาผนวกกับความคิดสร้างสรรค์ด้านเทคโนโลยีเพื่อต่อยอดให้เกิดสิ่งใหม่ในสังคมควบคู่กับรักษาเอกลักษณ์อย่างยั่งยืน

อีกหนึ่งแนวทางการพัฒนานวัตกรรมที่น่าสนใจ คือการนำเอกลักษณ์ด้านความหลากหลายทางชาติพันธุ์ (Ethnic Diversity) มาผนวกกับไอเดียใหม่ ๆ เพื่อสร้างสรรค์คุณค่า เพื่อส่งเสริมการรวมวิถีชีวิตสมัยใหม่เข้ามาในวัฒนธรรมดั้งเดิม ในลักษณะที่จะรักษารากฐานทางวัฒนธรรมของตนควบคู่ไปกับการสร้างสังคมอย่างสร้างสรรค์ต่อไป (อธิชา ชูสุทธิ์ ,2564)

8.2 ผลการวิเคราะห์ปัญหา

“เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นมหรสพสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงในงานประจำปีที่ยิ่งใหญ่ของชาวชุมแสงนับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี มีกระบวนการถ่ายทอดจากการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่น แต่ไม่มีรูปแบบในกระบวนการการถ่ายทอดที่ชัดเจน ส่งผลให้การแสดงเอ็งกอชุมแสงแต่ละรุ่นมีรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกันในด้านขององค์ประกอบการแสดง เช่น ลีลาการแสดง ท่าทาง อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น

8.3 แนวคิดในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา

1. แนวคิดนวัตกรรม

จากที่มาและปัญหาข้างต้น ผู้สร้างนวัตกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงชุดนี้ โดยการสร้างนวัตกรรม ชุดการเรียนรู้ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงขึ้นจากการนำศิลปะ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณค่าของ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง สามารถสร้างให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนานวัตกรรม

2.1 เพื่อศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ นวัตกรรมการ จัดการความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรม “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง แบบมีส่วนร่วมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2 เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรม “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

3. เครื่องมือทางวิชาการที่ใช้

3.1 แบบการศึกษาเอกสาร (Documentary study) มีลักษณะเป็นรายการ ศึกษาเอกสาร งานวิจัย บทความเกี่ยวกับการการจัดการความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรม “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

3.2 แบบวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) มีลักษณะเป็นรายการ วิเคราะห์เพื่อสรุปหลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรม “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เพื่อความเข้าใจโดยผู้สร้างนวัตกรรมได้กำหนดประเด็นการวิเคราะห์เอกสาร

3.3 แบบสังเคราะห์เอกสาร (Documentary synthesis) มีลักษณะเป็นรายการหลักการแนวคิดทฤษฎีการวิจัยและพัฒนาการจัดการความรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4 แบบประเมินความเหมาะสมนวัตกรรมการจัดการความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรม “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

3.5 แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการจัดการความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรม “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

4. หลักการ/ทฤษฎี

- แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม
- แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนรู้
- แนวคิดการเกี่ยวกับความรู้และจัดการความรู้
- แนวคิดที่เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม

5. วัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรม

นวัตกรรมการจัดการความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรม “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรม โดยแบ่งได้ตามองค์ประกอบ และรูปแบบการแสดง เช่น ผู้แสดง ดนตรี เพลง เครื่องแต่งกาย กระบวนท่ารำ

9. ขั้นตอนการใช้นวัตกรรม (องค์ความรู้ที่ใช้) หรือขั้นตอนการดำเนินงาน

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน คือเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1. ศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ และสังเคราะห์ วิธีการศึกษาเอกสารตามตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศึกษาองค์ประกอบนวัตกรรมการจัดการความรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. พัฒนานวัตกรรมการจัดการความรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาชุมชน โดยการตรวจสอบคุณภาพตามการประเมินคุณภาพ นำผลมาปรับปรุง ทดลองนำร่อง กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ปรับปรุงนวัตกรรมการจัดการความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรม “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

3. ศึกษาแหล่งข้อมูล คือ หนังสือ เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการจัดการความรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

4.1 แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลจากวิทยากรผู้มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการแสดงเอ็งกอ

4.2 แบบสอบถาม รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรม ความพึงพอใจ ความต้องการ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ต่อไป

4.3 ค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย เว็ปไซด์ ที่เกี่ยวข้อง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาข้อมูลโดยการลงพื้นที่ สัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2567 ณ ศาลาประชาคม อำเภอชุมแสง

ครั้งที่ 2 วันที่ 20 เมษายน พ.ศ.2567 ณ ศาลเจ้าชุมแสง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกข้อมูลที่รวบรวมได้ มาเรียบเรียงและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนาเป็นนวัตกรรมแบบการเรียนรู้ศิลปะการแสดงเอ็งกอชุมแสง

10. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้นวัตกรรมการจัดการความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรม “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ที่เป็นเอกลักษณ์จากการนำศิลปะวัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม สามารถยกระดับคุณค่าของ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ก่อให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการพัฒนานวัตกรรมที่เกิดขึ้นในการทำงานครั้ง คณะทำงานได้นำแนวคิดและทฤษฎีทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นวัตกรรมทางปัญญาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดย รังสรรค์ ธนะพรพันธ์ (2556) ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการทางปัญญาที่เป็นทั้งความรู้หรือประสบการณ์ดั้งเดิม ที่ได้รับมาจากการถ่ายทอด และสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้รวมไปถึงการเรียนรู้หรือการได้รับการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม อาทิ ความเชื่อ ศาสนา ไปจนถึง หลักการแนวคิดขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ทั้งนี้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้ความสามารถที่บรรพบุรุษได้สั่งสมประสบการณ์เหล่านั้นแล้วสร้างสรรค์ออกมาในรูปแบบของภูมิปัญญาแล้วถ่ายทอด

ไปยังลูกหลานหรือคนในชุมชน ผ่านวิธีการสอนหรือปฏิบัติเป็นแบบอย่าง เป็นลักษณะของการรักษาไว้ในสิ่งที่ดีงาม ให้ยังดำรงไว้และคงอยู่ถึงปัจจุบัน โดยการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเหมือนการรวบรวมเอาองค์ความรู้หรือประโยชน์จากการประยุกต์ใช้สิ่งที่เคยมีการเรียนรู้จากอดีตมาผสมผสานกับความรู้หรือองค์ความรู้ในปัจจุบัน ให้เหมาะสมกับยุคและสมัย สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยในการนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนวิถีชีวิต ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม

โดยลักษณะของภูมิปัญญา เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ ในตัวของบุคคล โดยบุคคลนั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา การแก้ปัญหา เพื่อการทำงานและเกิดประโยชน์ โดยบางครั้งเป็นการนำภูมิปัญญามาใช้ในการปฏิบัติจนกระทั่งยกระดับไปสู่นวัตกรรม (Innovation) หรือนวัตกรรมแห่งความสำเร็จ ซึ่งองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย (วิญญู อาจรักษา, วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, บุษกร เสรฐวรกิจ, และชุติมา ขจรณรงค์วณิช, 2558) ที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับด้านความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา ที่หลากหลาย ก่อให้เกิดลักษณะของความเชื่อและภูมิปัญญาที่แตกต่างกันไปตามภูมิภาคของแต่ละท้องถิ่น โดยสิ่งเหล่านี้เป็นการเชื่อมโยงถึงขนบธรรมเนียมการปฏิบัติ วิถีชีวิต และการให้ความเคารพตามหลักความเชื่อนั้น ๆ ที่สั่งสมเป็นความรู้ประสบการณ์ และถ่ายทอดผสมผสานกันมาจนกลายเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับด้านพิธีกรรมประเพณี เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกระจายอยู่ทุกภูมิภาคจึงเป็นรูปแบบในการยึดถือปฏิบัติเพื่อเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจ เป็นการให้ความเคารพนับถือในสิ่งที่มีมาตั้งแต่เดิมในท้องถิ่น เพื่อการดำรงชีวิตและเป็นการปกปักรักษาให้การใช้ชีวิตของตนนั้นมีความสุขในวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น เป็นการใช้ชีวิตที่ให้ความเคารพกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเคารพกับธรรมชาติ

3) ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับด้านศิลปะประจำถิ่นหรือศิลปะพื้นบ้าน เป็นรูปแบบของการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่เป็นลักษณะของศิลปะประจำถิ่นและศิลปะพื้นบ้านที่มีคุณค่าเฉพาะถิ่น เป็นการสรรค์สร้างผลงาน จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น จากต้นทุนในชุมชน มาประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นตัวของศิลปะต่าง ๆ ตามแนววิถีชุมชนนั้น ๆ

4) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการละเล่นพื้นบ้าน เป็นการถ่ายทอดขนบธรรมเนียมการละเล่นพื้นบ้านในรูปแบบวิธีการ วัสดุอุปกรณ์ที่ ใช้ในการละเล่น หรือวิธีการประดิษฐ์อุปกรณ์ การละเล่นที่ทำมาจากทรัพยากรทางธรรมชาติซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถเห็นได้ในท้องถิ่น เป็นการเชื่อมโยงวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ โดยการละเล่นพื้นบ้านถือเป็นการผ่อนคลาย เป็นการสร้างความเพลิดเพลินให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นตามแนววิถีชีวิตสังคมวัฒนธรรมและภูมิภาคในท้องถิ่นนั้น ๆ

5) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นการรังสรรค์ศิลปะของแต่ละท้องถิ่น ที่ผสมผสานความเชื่อวิถีชีวิต ประเพณี ที่สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรม โดยแสดงออกในรูปแบบของสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม ที่เป็นรูปแบบเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น สะท้อนมุมมองถึงความเชื่อ วิถีชีวิต จากการได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น ออกมาในรูปแบบของงานศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละท้องถิ่น

สรุปได้ว่า นวัตกรรมทางปัญญาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นศาสตร์หรือเป็นองค์ความรู้ที่มุ่งเน้นในการอธิบายถึงวิถีชีวิต ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นสิ่งที่มีค่าตามวิถีสัมพันธ์วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม จึงเป็นเสมือนปรากฏการณ์ทางความคิดในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นเพื่อการใช้ประโยชน์ โดย Kanter R.M. (2008 :91) นวัตกรรม คือ ความคิดหรือแนวความคิด อาจจะเป็นความคิดเดิมที่มีอยู่แล้วหรืออาจจะเป็นความคิดรูปแบบใหม่ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ซึ่งการเป็นนวัตกรรมได้นั้นมีองค์ประกอบ 3 ประเด็นหลัก มีดังนี้

1) ความใหม่ (Newness) เป็นคุณลักษณะแรกของนวัตกรรมจะต้องมีความใหม่ เป็นสิ่งใหม่ที่ได้ดำเนินการหรือถูกสร้างพัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความแตกต่างจากสิ่งเดิมที่มีอยู่ หรือสร้างใหม่ จากองค์ความรู้เดิม เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่

2) ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ (Economic Benefits) เป็นคุณลักษณะประการที่สองของการเป็นนวัตกรรม กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์ สินค้าบริการ และกระบวนการนั้นต้องเป็นประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่สร้างความสำเร็จและตอบโจทย์ในรูปแบบพาณิชย์ จะเห็นได้ว่านวัตกรรมจะต้องเป็นสิ่งที่เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นได้

3) การใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ (Knowledge and Creativity Idea) เป็นคุณลักษณะประการสุดท้ายของการเป็นนวัตกรรม คือ ผลิตภัณฑ์ สินค้าบริการ และกระบวนการ นั้นต้องเกิดจากการใช้ความรู้ความคิดที่สร้างสรรค์ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ โดยจะต้องไม่เป็นการทำซ้ำ หรือเป็นการดัดแปลง ลอกเลียนแบบ เป็นต้น

นอกจากนี้ นวัตกรรมอาจเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ อาทิ ประสบการณ์ (Experienced) สามารถแพร่กระจาย (Diffused) ผลิตได้จำนวนมาก และกลายเป็นสิ่งที่ใช้ประโยชน์ได้ (Turned to productive use) อย่างไรก็ตาม นวัตกรรมทางปัญญาเชิงสร้างสรรค์ในบริบทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์อยู่ในขั้นตอนของการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงมีการให้คำนิยามเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างหลากหลาย โดย ชูวิทย์ มิตรชอบ (2553) เศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายถึง การสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิดของมนุษย์เป็นแนวความคิดในการพัฒนาและสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยใช้สินทรัพย์ที่เกิดจากการ

ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และ ดวงฤทธิ์ บุนนาค (2554) คือ การสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ที่พัฒนาไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เป็นกลุ่มกิจกรรมการผลิตที่ต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์ เป็นวัตถุดิบสำคัญ ที่เน้นบริบทของทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Rights) ในอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม (ศุภวุฒิ สายเชื้อ, 2554) ซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมและศิลปะที่อาศัยการสร้างสรรค์งาน ดังนั้น นวัตกรรมทางปัญญาเชิงสร้างสรรค์ในบริบทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ของการขับเคลื่อนการศึกษาวิถีสัมพันธ์วัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ตลอดจนการสั่งสมความรู้ของสังคม และนวัตกรรมใหม่ อาทิเช่น มรดกทางวัฒนธรรม (Culture Heritage) อุตสาหกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ประเพณี ความเชื่อ และสภาพทางสังคม ทั้งกลุ่มการแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Cultural Express) ได้แก่ ศิลปะและงานฝีมือ เทศกาลงานและงานฉลอง และกลุ่มที่ตั้งทางวัฒนธรรม (Culture Sites) เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ การแสดงนิทรรศการ ประเภทศิลปะ (Arts) เป็นกลุ่มสื่อผลิตงานสร้างสรรค์ ที่สื่อสารกับคนกลุ่มใหญ่ ได้แก่ งานศิลปะ (Visual Arts) เช่น ภาพวาด รูปปั้น ภาพถ่าย และวัตถุโบราณ ศิลปะการแสดง (Performing Arts) เช่น การแสดงดนตรี การละเล่นท้องถิ่น สถาปัตยกรรม วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

คณะทำงานพัฒนานวัตกรรม “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง โดยคณาจารย์จากสาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร และสาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นำแนวคิดนวัตกรรมทางปัญญาเชิงสร้างสรรค์ ผ่านการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามกับคณะเอ็งกอ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มาเป็นกรณีศึกษาในการศึกษาท่าทางเครื่องดนตรี การแสดงและการแต่งกายของคณะเอ็งกอ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง มาพัฒนาต่อยอดแนวคิดเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ ในการใช้ความคิด โดยการใช้ความรู้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ หรือประดิษฐ์คิดค้นในสิ่งใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีมาก่อน เป็นการพัฒนาหรือดัดแปลงในสิ่งที่มีอยู่เดิมให้เกิดความทันสมัย และเกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ภายใต้วิถีสัมพันธ์วัฒนธรรมกับนวัตกรรมทางปัญญาเชิงสร้างสรรค์ ที่ถือว่าเป็นหลักการสำคัญคือการเพิ่มคุณค่าในทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม กระบวนความคิดอย่างสร้างสรรค์บนแรงบันดาลใจ จากพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา เพื่อสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและเชื่อมโยงไปสู่คุณค่าทางสังคมจนกลายเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในที่สุด ทั้งนี้ การสร้างสรรค์นวัตกรรมทางปัญญาเป็นการใช้องค์ความรู้ (knowledge) การศึกษา การสร้างสรรค์งาน (creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคมและเทคโนโลยี นวัตกรรม การสร้างมูลค่าและคุณค่าทางสังคม ภายใต้วิถีสัมพันธ์วัฒนธรรมกับนวัตกรรมทางปัญญาเชิงสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

งานเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดปากน้ำโพ. เข้าถึงได้จาก : https://www.facebook.com/chumsaengfestival/?locale=th_TH/2 กรกฎาคม 2567

รังสรรค์ ธนะพรพันธ์. ทุนวัฒนธรรม: วัฒนธรรมในระบบทุนนิยมโลก กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2556.

สุชาติ แสงทอง. (2559).โครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น (นครสวรรค์ศึกษา) สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สุชาติ แสงทอง.(2560).บันทึกเรื่องราวคนจีนปากน้ำโพ. สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

อธิชา ชูสุทธิ์ .2564. นวัตกรรมเชิงศิลป์ วัฒนธรรมและมานุษยวิทยา.เข้าถึงจาก https://www.nia.or.th/aestheticinnovationculture. เข้าถึงเมื่อวันที่ 8 ก.ค. 67

Kanter R.M. Changes-Master Companies: Environments in which Innovations. Handbook for Creative and Innovative Managers, 2008.

ภาคผนวก

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

ที่มาของโครงการ

จากสถานการณ์ความท้าทาย และทิศทางการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทย และของจังหวัดนครสวรรค์ นำมาสู่ฐานคิด และเป้าหมายที่สำคัญของกระบวนการต่อยอดงานบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ ประเพณี และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่ที่นำไปสู่สำนึกท้องถิ่น ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์สืบสาน ต่อยอด สร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่ในการสร้างความรู้เพื่อความเข้าใจท้องถิ่นแบบองค์รวมผ่านการดำเนินโครงการพลิกฟื้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชน “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด ภูมิภาค และนานาชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นกรณีศึกษาด้านการจัดการทุนและศักยภาพท้องถิ่นผ่านศาลเจ้าจีน ตลอดจนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างรรค์

2. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคเครือข่ายคณะทำงานของภาคการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชนในการฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรมและสำนึกท้องถิ่นชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบสร้างสรรค์ และต่อยอดการจัดการทุนและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมสู่นโยบาย Soft Power ของจังหวัดนครสวรรค์

ความสำเร็จของการทำงานโครงการ

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ ส่วนภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานดังกล่าว ถือเป็นกระบวนการขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมที่อาศัยความร่วมมือของคณาจารย์ นักวิจัย จากสาขาวิชาต่าง ๆ ร่วมกับภาคีเครือข่ายหลักในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่ ตลอดจนเกิดเวทีสร้างความรู้และแผนความร่วมมือ (Cooperation Plan) ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) รวมถึงเสริมพลัง (Empowerment) การเกาะเกี่ยวทางสังคมระหว่างคนรุ่นเก่า และคนรุ่นใหม่ บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการ

1. การจัดเวทีเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการสืบค้นข้อมูล และสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. การค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีน และกลุ่มเครือข่ายประชาคม
3. การจัดเวทีนำเสนอและวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม โดยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายในพื้นที่
4. สร้างเครือข่ายคณะทำงานเชิงบูรณาการศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การสร้างสำนึกรักท้องถิ่นร่วมกับภาครัฐ ภาคสถาบันการศึกษาและภาคีสมาคมองค์กรจีน

คณะทำงาน ประกอบด้วย

1. ฝ่ายศึกษาสำรวจและรวบรวมข้อมูลวิถีวัฒนธรรมจีน โดย รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง และคณะ

2. ฝ่ายศึกษาและพัฒนานวัตกรรม Soft Power ด้านอาหาร โดย ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะ

3. ฝ่ายศึกษาและพัฒนานวัตกรรม Soft Power ด้านศิลปะการแสดง โดย ผศ.ภัทธิรา จันทร์ดี สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะ

4. ฝ่ายศึกษาและพัฒนาเส้นทางกิจกรรมด้านการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน โดย อ.เจนจิรา เงินจันทร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะ

5. ฝ่ายจัดทำวิดีทัศน์งานสารคดีส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว โดย นายชัยสิทธิ์ ผลเสวก และคณะ

6. ฝ่ายออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์ผังเมือง โดย ดร.ชเล คุณาวงศ์ กรรมการผู้จัดการบริษัท องศาสถาปนิก จำกัด และคณะ

7. ฝ่ายพัฒนาและจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดย ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ ศิริโสม ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะ

8. ฝ่ายแปลภาษาต่างประเทศ โดย ผศ.ดร.ดาเรศ นฤมล หัวหน้าสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ สังกัด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะ

ผลผลิตของโครงการ

1. นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power จำนวน 10 นวัตกรรม
2. เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง
3. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการเมืองวัฒนธรรม จำนวน 1 ระบบ
4. คู่มือแหล่งเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมจีน จำนวน 10 เล่ม
5. วิดีทัศน์/สารคดีการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 11 ตอน
6. การบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและภาคประชาสังคม
7. MASTER PLAN การออกแบบเมืองสู่การกำหนดนโยบายและการปฏิบัติอย่างน้อย จำนวน 1 ต้นแบบ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เยาวชน/นักเรียน/นักศึกษา คณะทำงานองค์กร และประชาชนเกิดความรักและหวงแหนตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้าวิถีชีวิตและวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจข้อมูลด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย-จีน ในการพัฒนาเมืองนครสวรรค์สู่เมืองวิถีวัฒนธรรมจีน

2. เป็นเวทีสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และการทำงานบูรณาการข้ามศาสตร์ระหว่างคณาจารย์นักวิจัยจากหลากหลายสาขาวิชา ตลอดจนขับเคลื่อนงานตามพันธกิจที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่นำไปสู่การสร้างสำนึกท้องถิ่นของสถาบันอุดมศึกษา

3. จัดทำข้อมูลเชิงนโยบายเสนอต่อผู้บริหารในด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองเพื่อรองรับการเป็นเมืองนครสวรรค์สู่เมืองวิถีวัฒนธรรมจีน

4. มีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการท่องเที่ยวให้จังหวัดนครสวรรค์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทย-จีนที่ได้รับความนิยม และสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

5. มีคณะทำงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และนำมาสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนย่านตลาดเก่า จังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการเพื่อให้ได้ผลผลิตตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จนนำไปสู่ความเป็น “เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน” ของ “นครสวรรค์” นั้น ประกอบไปด้วยหลายกิจกรรมที่ขับเคลื่อนจากความร่วมมือหรือการบูรณาการความรู้ความเชี่ยวชาญของทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันค้นหาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของนครสวรรค์ และบันทึกไว้ให้กลายเป็นข้อมูลประวัติศาสตร์ และนำไปสู่การ “พลิกฟื้น” “ถ่ายทอด” และ ต่อยอด” ให้เป็นทุนทางวัฒนธรรม

กิจกรรม : สำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การเป็นเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรม และจัดทำหนังสือและบทความภาษาไทย-อังกฤษ-จีน

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine
ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
三盛古庙

กิจกรรมลงพื้นที่ เก็บข้อมูล

รายงานผลการดำเนินโครงการและกิจกรรมลงพื้นที่เก็บข้อมูล

(เดือน กุมภาพันธ์ ถึง สิงหาคม พ.ศ.2567)

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

วันเดือนปี : วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 เวลา : 16.00-18.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นำทีมคณะทำงานเข้าพบ นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกับบุคลากรจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมรัตนพิมาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประชุมเตรียมงาน วางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่นครสวรรค์ สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกับกลุ่มจีน 5 ภาษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดกิจกรรมประชุมปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เมืองสู่วิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ ต.นครสวรรค์ออก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กับคุณสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนไหหนำ”

วันเดือนปี : วันพุธ ที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายนิรันดร์ ศิริวัฒนา ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าแม่หน้าผา เข้าร่วมกิจกรรมในงานประเพณี “เจ้าแม่กวนอิมเปิดทรัพย์” เพื่อสังเกตการณ์ในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.3-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ตำบลโกรกพระ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกับนางสาววรรณิศา กลิ่นชัย ประธานจัดงานศาลเจ้าโกรกพระ 108 ปี และชุมชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายขจรเกียรติ เลาวกุล ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ พร้อมคณะและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ พร้อมคณะ และรศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ในนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-21.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : เข้าร่วมสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เก็บข้อมูล คณะสิงโต 5 ภาษา, กรรมการเถ่านั้ง ปี 109, คณะมังกรทอง กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว” ในกิจกรรมวันฝึกซ้อม เตรียมจัดงานเฉลิมฉลองรางวัลโหงวซก

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์ นายกสมาคมฮากกา และคณะ ในกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนฮากกา” ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูล บันทึกเทปถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นำทีมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าพบ นายศิลป จันทวัฒน์ กรรมการที่ปรึกษาสมาคมฮากกานครสวรรค์ เพื่อสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนฮากกา”

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-21.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายขจรเกียรติ เลาวกุล ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ เชิญคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าร่วมงานฉลองรางวัล ASIA Pinnacle Awards ประเภทรางวัล Best Parade “โหงวซก” ชมกิจกรรมการแสดงศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มคนจีน 5 ภาษา เช่น การแสดงกลองแห่งความสามัคคีที่ตีพร้อมกัน 5 ใบ และการเชิดสิงโตพร้อมแสงสีเสียง

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นำทีมพร้อมคณะทำงาน และนายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว พร้อมชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมศาลาประชาคมเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คณาจารย์ คณะทำงานเก็บข้อมูล ร่วมกับนายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอ-พะบู๊ ศาลเจ้าพ่อชุมแสง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน“กลุ่มคนจีนแต้จิ๋วและไหหนำ” สัมภาษณ์เก็บข้อมูล

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอ-พะบู๊ ศาลเจ้าพ่อชุมแสง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋วและไหหนำ” สัมภาษณ์เก็บข้อมูลด้านกิจกรรมของคณะทำงานกรรมการศาลเจ้าพ่อชุมแสง

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 1 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-15.00 น.

สถานที่ : 239 ถนนสวรรค์วิถี อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ดร.ชเล คุนาวงศ์ เจ้าของบริษัท องศาสถาปานิก จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ร่วมหารือเก็บข้อมูลความต้องการปรับปรุงภูมิทัศน์ของกลุ่มศาลเจ้า สมาคม ตลอดจนศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันพุธ ที่ 17 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 07.30-16.00 น.

สถานที่ : ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว เชิญคณะทำงาน เข้าร่วมสังเกตการณ์ในงานประจำปีประเพณีลอยเรือเสาเภาสะเดาะเคราะห์ ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่ของคนเก้าเลี้ยว เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- ถ่ายทำเก็บภาพพิธีกรรมลอยเรือสำเภาสะเดาะเคราะห์ โดยทีมงาน Thai PBS
- อาหารกลุ่มคนไหหนำ บะหมี่โกโฮ่ง, ขนมอีปั๊ว, ขนมเหลี่ยงหุ้น, ขนมข้าวฟ่าง, ขนมนวลแห้ว
- สัมภาษณ์เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม อาหาร เหลี่ยงหุ้น นวลแห้ว

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ร้านโกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหลำ (ไหหนำ) อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- นำทีมงาน Thai PBS ถ่ายทำสารคดี เก็บภาพถ่ายอาหารไหหนำที่ร้านข้าวมันไก่โกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหลำ (ไหหนำ)

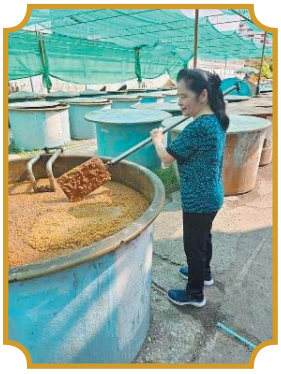

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : โรงงานเต้าเจี้ยวจี้แซ ถ.มาตุลี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- นำทีมงาน Thai PBS ถ่ายทำสารคดี สัมภาษณ์ เก็บภาพถ่าย การผลิตเต้าเจี้ยวจี้แซของอร่อยในนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิพัฒน์เจริญ ถ.นครสวรรค์-เก้าเลี้ยว ต.วัดไทร อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- สัมภาษณ์ เก็บข้อมูล ถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS ที่โรงงานพิพัฒน์เจริญ ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยว เส้นบะหมี่สด และวุ้นเส้น

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายธวัชชัย รุ่งคณาวุฒิ ประธานกรรมการบริหารศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ พร้อมทั้งคณะกรรมการจัดการของศาลเจ้าฯ ให้คณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และทีมงาน Thai PBS ร่วมเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- ถ่ายทำเก็บภาพศาลเจ้าฯ ถ่ายทำการแสดงดนตรี รำถ้วย โดยทีมงาน Thai PBS
- สัมภาษณ์ความต้องการการปรับปรุงภูมิทัศน์ของศาลเจ้าฯ และสมาคมไหหนำนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 19 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ต.โกรกพระ อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คุณวรรณิศา กลิ่นชัย ประธานจัดงานศาลเจ้าโกรกพระ 108 ปี และชุมชนผู้เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยทีมงาน Thai PBS เก็บข้อมูล สัมภาษณ์ เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม เก็บภาพการทำขนม อั่งถ่อก้วย, กุยช่าย, และขนมเทียน

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 20 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ต.ชุมแสง อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอพะบู๊ และทีมงานเอ็งกอพะบู๊ จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เพื่อถ่านทำสารดี เก็บภาพโดยทีมงาน Thai PBS

- สัมภาษณ์เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม อาหาร, ถ่ายทำสารคดี แต่งหน้าเอ็งกอ, การแสดงพะบู๊, และขนมเทียนชุมแสง ร้านเฮียตี๋ เจ้เข

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมกว๋องสิว นครสวรรค์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล รองนายกสมาคมกว๋องสิว นครสวรรค์ และคุณนวพันธุ์ เหมชาติวิรุฬห์ ผู้ช่วยเหรัญญิกสมาคมกว๋องสิว นครสวรรค์ ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงลึก และถ่ายทำสารคดีเก็บภาพถ่าย หัวสิงโตกว๋องสิว โดยทีมงาน Thai PBS และคณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายนิรันดร์ ศิริวัฒนา ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าแม่หน้าผา และคณะกรรมการศาลเจ้า ในกิจกรรมปฏิบัติการเก็บภาพถ่ายทำสารคดีศาลเจ้าแม่หน้าผา และสัมภาษณ์คณะกรรมการ โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์ นายกสมาคมฮากกานครสวรรค์ เชิญเข้าร่วมทำบุญประจำปีของสมาคมฮากกานครสวรรค์ เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน นำทีมโดย ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ปฏิบัติการสัมภาษณ์ ทำสารคดี ถ่ายภาพนิ่งอาหารกลุ่มคนจีนฮากกา นครสวรรค์

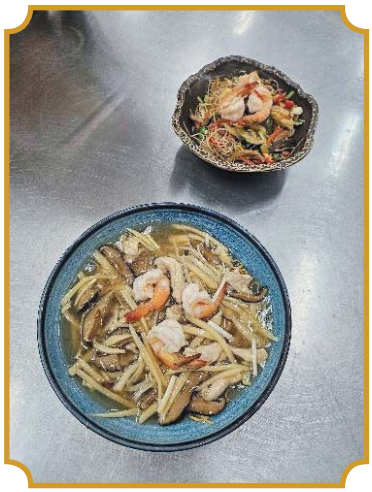

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : เล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ ถ.พรหมนิมิต ต.วัดไทรย์ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเก็บภาพถ่ายทำสารคดีการทำอาหารของชาวจีนฮกเกี้ยน และกวางตุ้ง วิถีวัฒนธรรมจีนนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ พร้อมคณะกรรมการมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ร่วมกับทีมงาน Thai PBS จัดเวทีสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเรื่องการก่อตั้งและภารกิจของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 07.00-09.00 น.

สถานที่ : เล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ ถ.พรหมนิมิต ต.วัดไทรย์ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คุณสุจิตรา นำเจริญ ผู้บริหารงานร้านเล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ กับผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูล และสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ถ่ายทำอาหารกลุ่มคน ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง เก็บภาพถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-10.00 น.

สถานที่ : บริษัท เปมินวิศวกรรม จำกัด ต.นครสวรรค์ออก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : บริษัท เปมินวิศวกรรม จำกัด หรือร้านบะจ่างแม่หมอกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- สัมภาษณ์ เก็บภาพ ถ่ายทำสารคดี การทำอาหารบ๊ะจ่าง โดยทีมงาน Thai PBS

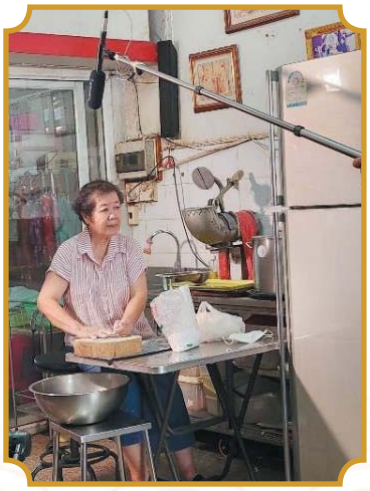

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 11.00-12.00 น.

สถานที่ : ร้านขนมบั่วเกี้ยะ เจ้เนี้ยว หลังวัดนครสวรรค์ ถ.โกสีย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : แม่มานี แซ่ตั่น (เจ้เนี้ยว) ผู้ประกอบการ ร้านขนมบั่วเกี้ยะ เจ้เนี้ยว ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการบันทึกการถ่ายทำสารคดี การทำขนมบั่วเกี้ยะ โดย ทีมงาน Thai PBS

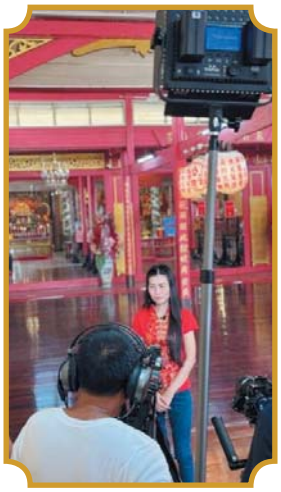
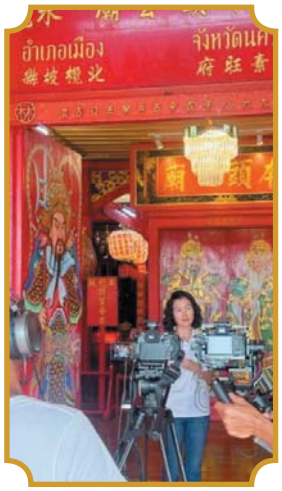
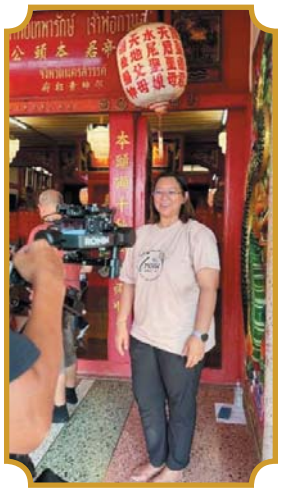

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : กิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- ถ่ายทำสารคดี สัมภาษณ์ความคิดเห็นของคณะทำงานฝ่ายลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมไหหนำนครสวรรค์ ถ.ริมเขื่อน (ต้นเจ้าพระยา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะร่วมกับคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดกิจกรรมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับภารกิจของสมาคมไหหนำนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-20.00 น.

สถานที่ : คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ปากน้ำโพ (หน้าผา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายวรพล ภัทราคณานนท์ (ลุงไหล) หัวหน้าคณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ในกิจกรรมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับ คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : ห้องรัตนพิมาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดประชุมเตรียมความพร้อมจัดงาน ประกาศเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.30-16.00 น.

สถานที่ : อาคารเรียนคหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ อาจารย์นารีรัตน์ บุญลักษณ์ อาจารย์ทศพร โพธิ์เนียม และอาจารย์รังสิตา จันทร์หอม ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการถ่ายภาพนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-17.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายบดินทร์ เกษมศานติ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานการประชุมขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน หารือและขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อจัดกิจกรรมเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีนที่ตรอกชุนหงษ์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 7 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-17.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานการประชุมเพื่อหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทาง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน และนำเสนอ Master plan และความก้าวหน้าของโครงการฯ โดย ดร.ชเล คุณาวงศ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท องศาสถาปนิก จำกัด

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 16.15-18.30 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานประชุมหารือร่วมกับ รศ.ดร.สุชาติแสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์ ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์ นางเบ็ญจมาศ บุญเทพ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ แนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เรื่องเตรียมการลงพื้นที่พบปะประชาชนที่ ตรอกชุนหงษ์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 18.30-19.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมสมาคมไหหนำ ถ.ริมเขื่อน (ต้นเจ้าพระยา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน พร้อมกับทีมคณะทำงาน พบปะประชาชนในพื้นที่ ตามโครงการถนนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ตรอกชุนหงษ์ ตรอกรองเท้า ตรอกธนาคารกรุงไทย เพื่อเป็นแนวทางเลือกสถานที่จัดงานกิจกรรม

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-12.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมเทวาภิรมย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และคณะ บุคลากรจากสำนักวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ และนายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ประชุมเชิงปฏิบัติการหารือ เรื่องวางแผนและจัดสรรงบประมาณในการจัดงานถนนวิถีแห่งวัฒนธรรมจีน ที่ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 15.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ, รศ. ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นางสาวรัตนา สรภูมิ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดนครสวรรค์, นางเบ็ญจมาส บุญเทพ วัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์, ว่าที่ร้อยตรีณรงชัย จินดาพันธ์ นายอำเภอเมืองนครสวรรค์, นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์ ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์, นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการหารือและติดตามความคืบหน้าในการขับเคลื่อนโครงการฯ โดยจะมีการจัดกิจกรรมประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน จากนั้นจะมีการจัดกิจกรรมเปิดงานเทศกาลศิลปะการแสดงวัฒนธรรมจีน “ตรอกชุมหงษ์” ถนนแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน อาหารจีน 5 ภาษา ระหว่างวันศุกร์ ที่ 23 และวันเสาร์ ที่ 24 สิงหาคม 2567 ณ ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-10.30 น.

สถานที่ : เลิฟลี่ สตูดิโอ นครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คณะทำงานในโครงการฯ ประชุมหารือเตรียมสถานที่จัดงานกิจกรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน กับสำนักงานวัฒนธรรมนครสวรรค์, นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์, คณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ ร่วมกับคณะทำงานในโครงการฯ รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมทีมงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนางเบ็ญจมาส บุญเทพ จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ และคณะ

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-13.30 น.

สถานที่ : โรงแรม 42C The Chic Hotel ถ.นครสวรรค์-พิษณุโลก ต.วัดไทร อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : พิธีประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน รมช.กระทรวงมหาดไทย นายชาดา ไทยเศรษฐ์ เป็นประธานเปิดพิธีประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยมีนายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวรายงาน ศ.ดร.สมยศ พลับเที่ยง รักษาราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวต้อนรับ และ รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวถ้อยแถลงกิจกรรม พร้อมด้วยหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหาร อาจารย์ เทศบาลนครนครสวรรค์ ผู้แทนสมาคมองค์กรจีน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คณะสื่อมวลชน และตัวแทนนักเรียน ร่วมให้การต้อนรับ

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30 น.-13.00 น.

สถานที่ : รายการเช้าวันใหม่ Thai PBS กรุงเทพฯ

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ประชาสัมพันธ์ถ่ายทำออกสื่อ รายการเช้าวันใหม่ ทางช่อง Thai PBS นำเสนอเรื่อง นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power นวัตกรรมอาหารจีนโหงวซกตามวิถีวัฒนธรรมจีนเมืองปากน้ำโพ โดย คุณสุจิตรา นำเจริญ ผู้บริหารงาน ร้านเล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ และ ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power
นวัตกรรมอาหารจีนโหงวซกตามวิถีวัฒนธรรมจีนเมืองปากน้ำโพ
ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
“นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine
ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
三盛古庙

วัตถุประสงค์กิจกรรม

1. เพื่อสำรวจและศึกษาข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นจากสมาคมจีน และศาลเจ้าที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ นำไปสู่การออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา
2. เพื่อออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คณะทำงานลงพื้นที่และดำเนินการสำรวจรวบรวมข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นจากสมาคมจีนและศาลเจ้าที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์

นำข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นที่ได้มาออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของ จังหวัดนครสวรรค์

ทดลองผลิตนวัตกรรมอาหารจีนต้นแบบ และออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อสามารถนำไปผลิตเชิงพาณิชย์ได้

ไอศกรีมน้ำตาลสด

หน้าสิงโตกว๋องสิวและศาลเจ้า แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารสะท้อนวัฒนธรรมจีนโดยผ่านสิงโตกว๋องสิว และนำวัตถุดิบจากน้ำตาลสดเกษไชยที่เป็นเอกลักษณ์ของนครสวรรค์ มาสร้างอัตลักษณ์อาหารที่ผสมผสานวัฒนธรรมจีนและผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดนครสวรรค์อย่างลงตัว ซึ่งมีรูปแบบที่ทันสมัยและมีจุดสนใจ และสามารถจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อได้

อัตลักษณ์ใหม่ - เอกลักษณ์ใหม่

จิ๋วรุ้นไหหลำ
(รุ้นบัวเกี๊ยะ, รุ้นเหลียงอุ้น)
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ทับทิม

แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารสะท้อนวัฒนธรรมจีนไหหลำ โดยนำขนมหวานของไหหลำที่นิยมในจังหวัดนครสวรรค์ คือ บัวเกี๊ยะและขนมไหหลำที่หากินได้ยาก คือ เหลี่ยงอุ้น ซึ่งมีอัตลักษณ์ในรสชาติและวิธีการรับประทานคือขนมหวานใส่น้ำแข็งมาพัฒนาในรูปแบบ “รุ้นไหหลำ” (รุ้นบัวเกี๊ยะและรุ้นเหลียงอุ้น)

อัตลักษณ์เดิม -เอกลักษณ์ใหม่

อั่งถ่อก้วยจิ๋ว
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ
วัฒนธรรมอาหารจีนแต้จิ๋ว

ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ นำวัฒนธรรมการบริโภคอาหารจีนแต้จิ๋วมาร่วมในงานเทศกาลประจำปีของศาลเจ้ามาอย่างสม่ำเสมอเมนูอาหารแต้จิ๋วที่จำหน่ายในชุมชนและเป็นที่นิยม คือ กุ่ยช่ายและอั่งถ่อก้วย เป็นขนมที่นำมาใช้ในพิธีไหว้ต่างๆของศาลเจ้า ซึ่งแนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ “อั่งถ่อก้วยจิ๋ว” นี้ ยังคงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เดิมทุกประการ เพิ่มนวัตกรรมด้านรูปแบบในการบริโภคให้สะดวกในการรับประทานโดยลดขนมให้เล็กลง กินได้ทั้งชิ้นใน 1คำได้

อัตลักษณ์เดิม - เอกลักษณ์ใหม่

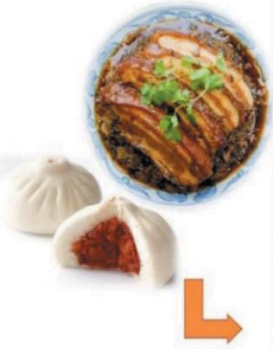
คุกกี้เอ็งกอ
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง
วัฒนธรรมจีนแต้จิ๋ว

ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงมีวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มเอ็งกอ (จีนแต้จิ๋ว) จึงมีการอนุรักษ์การวาดหน้าเอ็งกอทั้ง 108 หน้าไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เพื่อเป็นการสืบสานลายหน้าเอ็งกอชุมแสงให้เป็นที่รู้จักในรูปแบบนวัตกรรมอาหารจึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ คุกกี้เอ็งกอ โดยวาดหน้าด้วยน้ำตาลไอซิ่งลงบนคุกกี้หลากรสชาติ ซึ่งลวดลายบนหน้าคุกกี้ได้คัดลอกมาจากเอ็งกอชุมแสงที่บันทึกไว้

สามารถเป็นกิจกรรม Workshop ให้ผู้สนใจวาดหน้าเอ็งกอบนคุกกี้ของตัวเอง

อัตลักษณ์ใหม่ - นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์

ซาลาเปาไส้เคาหยก
วัฒนธรรมจีนฮากกา (จีนแคะ)
และจีนกวางตุ้ง

แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการผสมผสานวัฒนธรรมจีนฮากกา (จีนแคะ) และจีนกวางตุ้งเข้าด้วยกัน ซึ่งนำเมนูเคาหยกของจีนฮากกา และ ซาลาเปาของจีนกวางตุ้งมาบูรณาการจนได้เป็นผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมอาหารซาลาเปาไส้เคาหยก

เคาหยกหรือสามชั้นตุ๋นผักกาดดองแห้ง มีกรรมวิธียุ่งยากในการทำหลายขั้นตอน นิยมรับประทานกับข้าว เมื่อนำมาทำในรูปแบบซาลาเปาก็ยังคงอัตลักษณ์รสชาติเดิมที่คล้ายกับการรับประทานเคาหยกกับข้าวสวย แต่สร้างเอกลักษณ์ใหม่ในการรับประทานเมนูนี้ ซึ่งเพิ่มความสะดวกในการรับประทานเมนูนี้ และสามารถจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อได้

อัตลักษณ์เดิม - เอกลักษณ์ใหม่

ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงาน

1. ข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่น 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์
2. นวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา 5 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน
ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
“นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายจังหวัด ภูมิภาคและนานาชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นกรณีศึกษาด้านการจัดการทุนและศักยภาพท้องถิ่นผ่านศาลเจ้าจีน ตลอดจนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายคณะทำงานของภาคการศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชนในการฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรม ส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดความเป็นชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อพัฒนาและออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 ค้นหาและคัดเลือกเส้นทางการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเส้นทางการท่องเที่ยวฯ

ขั้นตอนที่ 3 สร้างคู่มือเส้นทางการท่องเที่ยวฯ

สร้างเส้นทางโดยคำนึงถึง

- 5 สิ่งสำคัญด้านวัฒนธรรมชาวจีน
  - วัฒนธรรม ปักน่ำโพโหงวซก (อาหาร)
  - ศาลเจ้า 5 แห่ง (ความเชื่อ ความศรัทธา)
  - การละเล่นเชิดสิงโต
  - ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
  - ประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่
- เน้นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทย-จีน
- คำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว
- เส้นทางสามารถปรับเปลี่ยนได้
- พื้นที่จอดรถ
- สถานที่ท่องเที่ยวต้นแม่น้ำเจ้าพระยา

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine
ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
三盛古庙

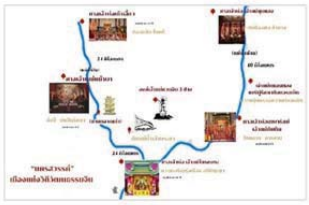
ผลการดำเนินกิจกรรม

5 เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง

ชื่อเส้นทาง ที่ 1 : เส้นทางเพิ่มพูน มั่งมี บารมี เสริมสุขเมืองสี่แคว

จุดสนใจ : 1.ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม 2.ศาลเจ้าแม่หน้าผา
3.ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง 4.ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ
5.ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

เส้นทาง ที่ 2 : เชิด 4 สิงห์ 1 เสือเมืองสวรรค์

จุดสนใจ : คณะเสือทองไหหนำ ณ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม /
คณะสิงโตฮกเกี้ยน (เต้ออี้ถัง) ณ มูลนิธิเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ (หน้าผา)

เส้นทาง ที่ 3 : เส้นทาง ย่ำยลย่าน ปากน้ำโพ

จุดสนใจ : ย่านการค้าเมืองปากน้ำโพ ร้านอาหารย่านถนนโกสีย์ ตลาดริมน้ำนครสวรรค์
วัดนครสวรรค์ หอศิลป์นครสวรรค์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
(นั่งเรือข้ามฟาก) พาสาน อาคารสัญลักษณ์ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
ศาลเจ้าแม่หน้าผา บึงบอระเพ็ด

เส้นทาง ที่ 4 : เส้นทางสานวัฒนธรรม ปักน่ำโพโหงวซก

จุดสนใจ : เส้นจัดงานตรุษจีนนครสวรรค์ งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
- งานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
- งานประเพณีแห่จ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
- งานประเพณีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ

เส้นทาง ที่ 5 : เส้นทางล่องสายน้ำ ตามวิถีเมืองสี่แคว

จุดสนใจ : ท่าเรือ และต้นแม่น้ำเจ้าพระยา (แม่น้ำสองสี)
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
วัดเกาะหงษ์ (แหล่งโบราณคดีและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์)
ร้านอาหารแพริมแม่น้ำ

คู่มือเส้นทางการท่องเที่ยวนครสวรรค์ 5 เส้นทาง วัฒนธรรมไทย-จีน

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine
ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
三盛古庙

นวัตกรรม “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์

“Chinese Cup Dance” Hainan Nakhon Sawan Association

รำถ้วยจีนไหหนำ “พะเจียงบั่ว” เป็นศิลปะการร่ายรำซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของ “ชาวจีนไหหนำ” ซึ่งนักแสดงชาวจีนไหหนำ ได้ถ่ายทอดศิลปะการร่ายร่ำนี้ให้กับชาวจีนไหหนำเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2510 เพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานฉลองเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ ต่อจากนั้นชาวจีนไหนำนครสวรรค์ได้มีการฝึกหัดหญิงตัวเล็ก ๆ ให้รู้จัก ร่ายรำถ้วยจีน เพื่อร่วมในขบวนแห่ “เจ้าพ่อ-เจ้าแม่” และเพื่อความเป็นสิริมงคลและอวยพรให้ทุกครอบครัวมีอาหารไม่ขาดหม้อ ไม่ขาดจาน ไม่ขาดถ้วย “ชาวจีนเชื้อสายไหหนำนครสวรรค์” ทุกคนภาคภูมิใจ ที่ได้มีการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม “การร่ายรำถ้วยจี” นี้ เพื่อเป็นประเพณีฉลองงานเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สืบไปชั่วกาลนาน

สำหรับกระบวนการถ่ายทอดการแสดง “รำถ้วยจีน” มีกระบวนการถ่ายทอดจากการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่น ไม่มีรูปแบบในกระบวนการการถ่ายทอดที่ชัดเจน ส่งผลให้การแสดงรำถ้วยจีนไหหนำแต่ละรุ่นมีรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกันในด้านขององค์ประกอบการแสดง เช่น ลีลาการแสดง ท่าทาง อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น ผู้สร้างนวัตกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงชุดนี้ โดยการสร้างนวัตกรรม ชุดการเรียนรู้รำถ้วยจีนขึ้น จากการนำ ศิลปะ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณค่าของ “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์ สามารถสร้างให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

องค์ประกอบการแสดง “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์

1. อุปกรณ์ ประกอบไปด้วยการใช้อุปกรณ์ 3 ชนิด ได้แก่ 1. จาน/ตะเกียบ 2. ถ้วยตะไล 3. ลำไม้ไผ่

2. เครื่องแต่งกาย นักแสดงทั้ง 3 คน จะสวมเครื่องแต่งกายคละสี ดังนี้
   นักแสดงคนที่ 1 (ถือจาน/ตะเกียบ) เครื่องแต่งกายสีเหลือง
   นักแสดงคนที่ 2 (ถือถ้วยตะไล) เครื่องแต่งกายสีชมพู
   นักแสดงคนที่ 3 (ถือลำไม้ไผ่) เครื่องแต่งกายสีเขียว

3. การแต่งหน้า ทรงผมและเครื่องประดับศีรษะ นักแสดงทั้ง 3 คน มวยผมและติดดอกไม้ทั้งสองข้าง ตามสีของเครื่องแต่งกายของผู้แสดง

4. เครื่องดนตรีประกอบการใช้วงดนตรีจีนบรรเลงสดประกอบการแสดง

5. ท่ารำและการสื่อความหมาย ในการแสดงรำถ้วยจีนจะแบ่งนักแสดงออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน มีลีลาการร่ายรำที่สอดคล้องไปตามทำนองเพลงอันไพเราะของดนตรีจีนที่จะบรรเลงเพลง “รำถ้วย” โดยนักแสดงคนแรกร่ายรำทำให้เกิดจังหวะโดยใช้วิธีเคาะตะเกียบกับจาน นักแสดงคนที่สอง ร่ายรำตามจังหวะลีลาการกระทบของถ้วยตะไลเล็ก ๆ ซ้อนกันในมือแต่ละข้าง นักแสดงคนที่สามใช้ลีลาการเขย่าลำไม้ไผ่ซึ่งมีเสียงกังวาลดัง “กรุ๊งกริ๊ง”

ในกระบวนท่ารำบางท่า ก็สื่อถึงนัยสำคัญบางประการ เช่น ท่าพายเรือ แสดงถึงการคมนาคมหรือการค้าขายทางเรือของคนในสมัยก่อน โดยสร้างสรรค์ท่ารำผ่านการใช้อุปกรณ์และลีลาในการแสดง ดังนี้

ท่ารำ	อธิบายท่ารำ	หมายเหตุ
ท่าพายเรือ 	**ศีรษะ :** เอียงขวา **มือ :** ซ้ายถือตะเกียบ ขวาถือจาน **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักตัวมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	ลักษณะของท่าพายเรือ นักแสดงจะมีการวาดมือไปด้านหน้าพร้อมกับถ่ายน้ำหนักโน้มตัวไปด้านหน้า และกลับมาที่เดิม เปรียบเสมือนลักษณะของการพายเรือ
	ศีรษะ : เอียงขวา **มือ :** ซ้ายและขวาถือถ้วยตะไล **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักตัวมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	
	ศีรษะ : เอียงขวา **มือ :** จับลำไม้ไผ่โดยการคว่ำมือทั้งสองข้าง **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	

“เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

“Eng Kor” Godfather-Goddess Chum Saeng

เทศกาลประจำปีของชาวชุมแสง ที่จัดกิจกรรมขึ้นมาเพื่อสืบสานเรื่องราว วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตผ่านรูปแบบของงาน การแสดงต่าง ๆ และอาหารในอดีตและปัจจุบัน ชมบรรยากาศเมืองเก่าที่คงความสวยงามผสมผสานความเป็นไทย-จีนเข้าด้วยกัน โดยมี เจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในอำเภอในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน ระยะเวลาจัดงานชาวชุมแสงว่างงานจึงมีผู้มาเที่ยวงานนี้อย่างคับคั่ง แม้ผู้อยู่ต่างถิ่นก็ถือโอกาสมาเยี่ยมญาติและมาเที่ยวงานประจำปีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงนี้ด้วย

เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงจึงเป็นศูนย์รวมน้ำใจของชาวชุมแสงโดยแท้ โดยเฉพาะชาวชุมแสงจะมีองค์จำลองรูปเหมือนเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงแทบทุกบ้าน และวัตถุมงคลเหรียญเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงติดตัวให้เป็นสิริมงคล ถ้วนหน้ากันในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน เช่น แห่มังกร สิงโต พะบู๊ เอ็งกอ เป็นต้น

ตำนาน “ผู้ยิ่งใหญ่แห่งเขาเหลียงซาน” ใช้เค้าโครงจากวรรณคดีจีนเรื่อง “ซ้องกั๋ง” ซึ่งเป็นวรรณคดีร้อยแก้วมีลักษณะเป็นการเล่า ได้เรียบเรียงขึ้นเป็นเรื่องราวยืดยาว มีรสมีชาติยิ่งนัก แต่ ซือไน่อาน เขียนไว้เพียงเจ็ดสิบบทมาภายหลัง “หลัวกว้านจง” ลูกศิษย์ของ ซือไน่อาน จึงเรียบเรียงเขียนต่อจนจบสมบูรณ์ หลัวกว้านจง คือ ผู้เขียนนิยายเรื่อง สามก๊ก อันลือชื่อนั่นเอง “ซ้องกั๋ง” เรื่องนี้จึงถือว่าเป็นฝีมือครูเป็นแบบอย่างของ สามก๊กอีกทีหนึ่ง

การละเล่นเอ็งกอ เป็นตอนที่ขบวนนักรบ 108 คน ที่ต่างมีวิชาความสามารถเก่งกาจกันคนละอย่างสองอย่าง ทั้งการต่อสู้ด้วยมือเปล่า ไม้พลอง มีด การดำน้ำ การเดินป่าทางไกล การรักษาโรค ฯลฯ แต่งหน้า

อำพรางตนเป็นนักแสดงขี่ม้าเข้าเมือง เพื่อไปช่วย ซ้องกั๋ง หัวหน้าของพวกตน การเขียนหน้าเพื่อปกปิดหน้าตาและทำให้ดูน่าเกรงขามของเอ็งกอ มีการเขียนลวดลายเฉพาะคนเหมือนการสวมหน้ากากทั้ง 108 คน เหมือนกับการสวมหัวโขนของคนไทย

ในการแสดงไม่ว่าขบวนแห่เอ็งกอจะผ่านไปทางไหน จะสร้างความตื่นเต้นและความประทับใจในการแสดงนี้ไปทั่ว อันเกิดจากความเร้าใจจากเสียงตีไม้คู่ของขบวน ผู้แสดงที่วิ่ง ผ่าน ไปอย่างรวดเร็ว ส่วน “พะบู๊” เป็นการแสดงการต่อสู้ด้วยอาวุธจีนโบราณ มักจะเป็นขบวนคู่แฝดของเอ็งกอในการแห่เจ้า ขบวนเอ็งกอ-พะบู๊ ของนครสวรรค์ริเริ่มเล่นโดย นายคอซัว แซ่เตีย เมื่อพ.ศ.2490 และได้รับความนิยมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

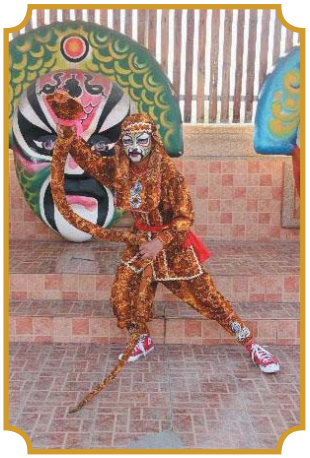
“เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง มีกระบวนการถ่ายทอดจากการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่น แต่ไม่มีรูปแบบในกระบวนการ ถ่ายทอดที่ชัดเจน ส่งผลให้การแสดงเอ็งกอชุมแสงแต่ละรุ่นมีรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกันในด้านขององค์ประกอบการแสดง เช่น ลีลาการแสดง ท่าทาง อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น

ผู้สร้างนวัตกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงชุดนี้ โดยการสร้างนวัตกรรม ชุดการเรียนรู้ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงขึ้น จากการนำศิลปะ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณค่าของ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง สามารถสร้างให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

ท่าทางในการแสดงเอ็งกอ

ท่าทางของการแสดงเอ็งกอดูผึ่งผายห้าวหาญ การแสดงเอ็งกอเมื่อได้ผ่านการแสดงและการเผยแพร่อย่างกว้างขวางก็ได้ค่อย ๆ มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น ไม่เพียงได้รักษาท่วงทำนองเก่าแก่ไว้ ยังพัฒนาเป็นหลายประเภท เช่น การแบ่งเป็นจังหวะช้า จังหวะกลาง และจังหวะเร็ว ซึ่งต่างมีลักษณะพิเศษของตน จังหวะช้านั้นมีท่ารำมั่นคง ช้า ๆ เรียบ ๆ สร้างความรู้สึกเบิกบาน สวยงาม สามารถทำการแสดงให้เห็นจิตใจส่วนลึกของตัวละครได้อย่างเต็มที่ ท่ารำจังหวะกลางเด็ดเดี่ยวมีพลังคล่องแคล่วปราดเปรียว จากลักษณะท่าทางโดยรวมนี้มาแสดงออกให้เห็นถึงพลัง และอานุภาพ ท่ารำ จังหวะเร็วก็จะมีความยิ่งใหญ่เกรียงไกรและเร้าใจ ยิ่งประกอบกับเครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ทำให้เพิ่มอรรถรสมากยิ่งขึ้น

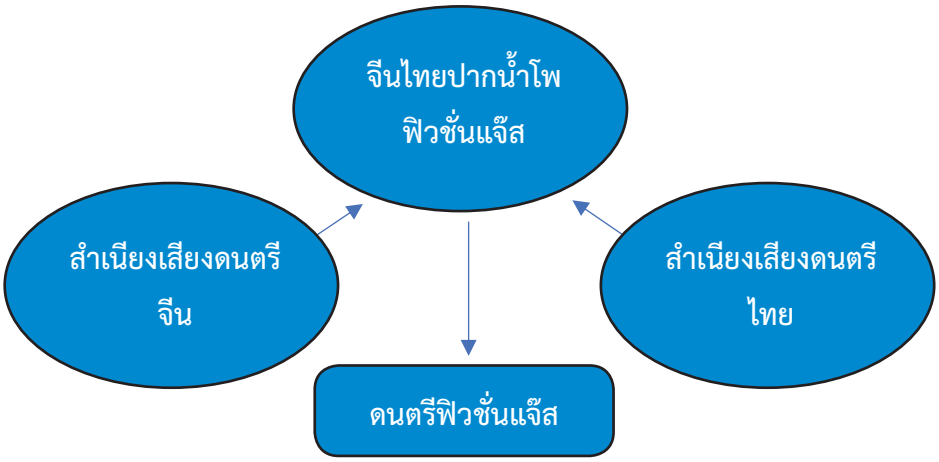

นวัตกรรมทางดนตรี นครสวรรค์เมืองจีนแห่งที่สอง
ชื่อผลงาน บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่นแจ๊ส
(The composition “Chinese-Thai Pak Nam Pho” Jazz Fusion)

ผลงานบทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น ได้แรงบันดาลใจในการประพันธ์มาจากกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่อยู่ใน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์บทเพลงจีน และวิถีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์จีน โดยผู้ประพันธ์ใช้หลักการสร้างสรรค์ทำนองในสำเนียงเสียงดนตรีจีน และเลือกใช้เครื่องดนตรีจีน คือ เอ้อหู (erhu) ในการดำเนินทำนองหลัก เพื่อเสริมแรงของจินตนาการในการประพันธ์ ผู้ประพันธ์เลือกใช้เครื่องดนตรีโซบราโนแซ็กโซโฟน (Soprano saxophone) แทนเสียงปี่จีน และ เปียโน (Piano) แทนเสียงเครื่องดนตรีกู่เจิง เสนอในรูปแบบของดนตรีฟิวชั่นแจ๊ส โดยมีหลักการแนวคิด ดังนี้
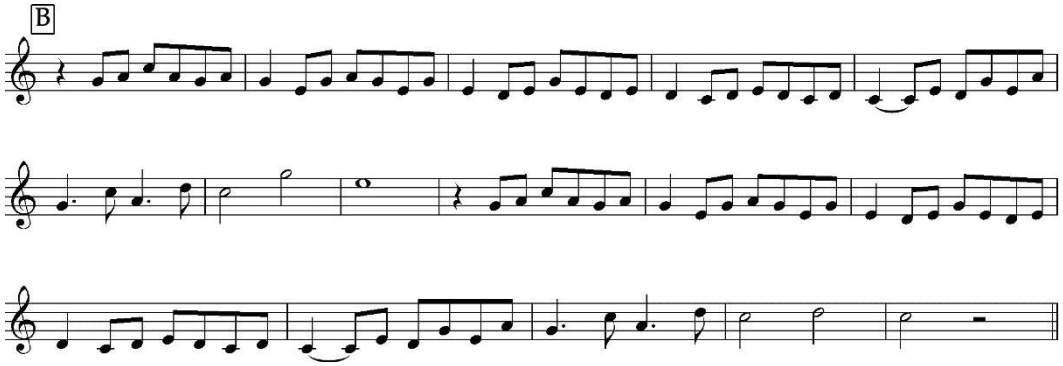
หลักการแนวคิด

ภาพกรอบแนวคิด

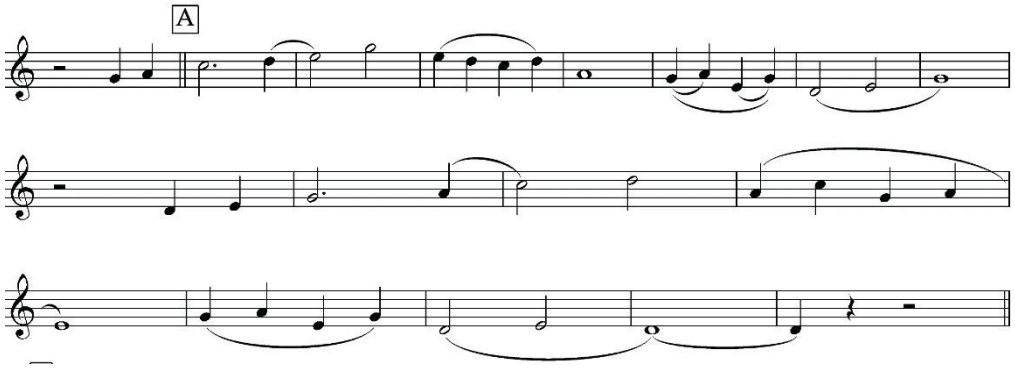
บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น มีการนำเสนอเป็น 2 กระบวน ดังนี้

กระบวนที่ 1 จีนไทยหลอมรวม

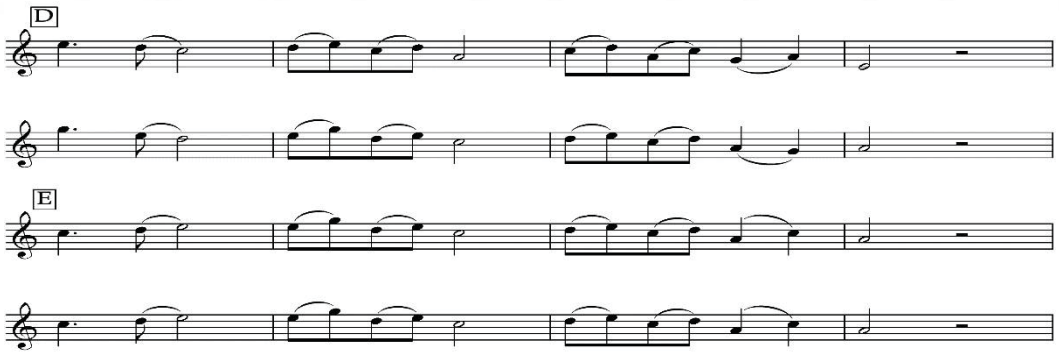

จีนไทยหลอมรวม

กระบวนนี้ มี 2 ท่อน โดยท่อน เอ (A) นั้นอยู่ในสำเนียงเสียง ซี เพนทาทอนิกแบบเมเจอร์ (C major Pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่อพยพเดินทางมายังเมืองปากน้ำโพ ทางเส้นทางคมนาคมทางน้ำ และท่อน บี (B) ใช้สำเนียงเสียง เอเพนทาทอนิกแบบไมเนอร์ (A minor pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มคนไทยที่มีวิถีการดำเนินชีวิตในเมืองปากน้ำโพ

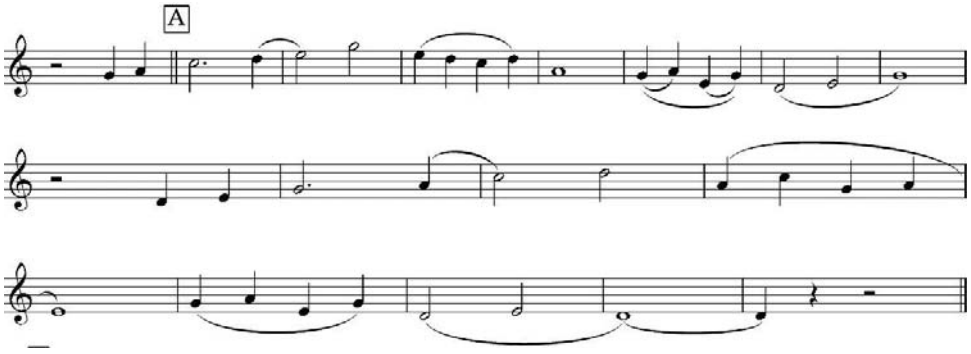
กระบวนที่ 2 จีนถิ่นปากน้ำโพ

จีนถิ่นปากน้ำโพ

กระบวนนี้ มี 2 ท่อน โดยท่อน ดี (D) และ อี (E) นั้นอยู่ในสำเนียงเสียง เอเพนทาทอนิกแบบไมเนอร์ (A minor pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีนและกลุ่มชาติพันธุ์คนไทย ได้หลอมรวมวิถีวัฒนธรรมและการดำเนินวิถีชีวิตของสองชาติพันธ์ในเมืองปากน้ำโพ แต่ยังคงความเป็นชาติพันธุ์จีนดั้งเดิม

บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น เป็นบทประพันธ์ ที่นำเสนอในรูปแบบของดนตรีฟิวชั่นแจ๊ส นอกจากกระบวนทั้ง 2 กระบวนแล้วยังมีการอิมโพรไวเซชั่น (Improvisation) ซึ่งได้สอดแทรกไปในแต่ละกระบวน โดยมีการวางแนวทางในการอิมโพรไวเซชั่น โดยอ้างอิงจากทำนอง การดำเนินคอร์ด และกระสวนจังหวะ บนหลักการของสำเนียงเสียงจีน และสำเนียงเสียงไทย

ฐานข้อมูลโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

นครสวรรค์เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่งดงามและน่าภาคภูมิใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้ มีเป้าหมายหลักในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้า สมาคม และศิลปะวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อสร้างฐานข้อมูลที่สมบูรณ์และเข้าถึงได้ง่ายสำหรับทุกคน

ฐานข้อมูลนี้เปิดโอกาสให้กับทุกคนที่สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์ได้อย่างสะดวกสบาย ไม่ว่าจะเป็นนักวิจัย นักเรียน นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน การใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลนี้จะช่วยเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมในอนาคต

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine
ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
三盛古庙

ข้อมูลที่ถูกรวบรวมในฐานข้อมูลนี้ครอบคลุมถึงประวัติ และกิจกรรมของศาลเจ้าต่าง ๆ ที่เป็นศูนย์กลางของความศรัทธาและพิธีกรรมทางศาสนา สมาคมและองค์กรที่มีบทบาทในการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมจีน รวมถึงศิลปะวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น นวัตกรรมการแสดง และนวัตกรรมอาหาร ที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและประเพณีของชาวจีนในนครสวรรค์

นอกจากนี้ โครงการนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชุมชนไทยและจีน เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม การสร้างฐานข้อมูลนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนรู้และชื่นชมวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและสำคัญ

การเข้าถึงและใช้งานฐานข้อมูลโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน จะช่วยสร้างความเข้าใจและความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมของเราอย่างยั่งยืน ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์ ด้วยการเข้าถึงและใช้งานฐานข้อมูลนี้ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ทรงคุณค่าและสำคัญต่อการศึกษาและการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริง โดยทุกท่านสามารถเข้าใช้งานฐานข้อมูลได้ที่เว็บไซต์ https://nscc.nsru.ac.th

โครงการการวางผังพื้นที่เฉพาะชุมชนเมืองนครสวรรค์

Master Plan Nakohn Sawan

หลักการและเหตุผล

"นครสวรรค์" เป็นท้องถิ่นหนึ่งที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และเรื่องราวที่สามารถสืบค้นย้อนหลังกลับไปได้อย่างยาวนาน หลักฐานบ่งชี้การอพยพของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่สำหรับการดำรงชีพ โดยเฉพาะชาวจีนในสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นช่วงเวลาที่สถานะ "รัฐกึ่งกลาง" ของนครสวรรค์รุ่งเรืองในแง่เศรษฐกิจ ทำให้ระบบการค้าแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยมเข้ามา นครสวรรค์กลายเป็นแหล่งรวมสินค้าสำคัญต่าง ๆ การขยายตัวทางการค้านี้เองเป็นผลให้มีชาวจีนหลั่งไหลเข้ามาขายแรงงานและประกอบการค้าในนครสวรรค์มากขึ้น ชาวจีนเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจในนครสวรรค์ในฐานะรัฐกึ่งกลาง ในพ.ศ.2447 ตัวเลขชาวจีนในนครสวรรค์โดยประมาณเชื่อว่ามีมากถึง 6,000 คน ซึ่งในเวลานั้นนครสวรรค์เป็นจังหวัดอันดับ 3 รองจากกรุงเทพฯ และภูเก็ตที่มีคนจีนอาศัยอยู่

ชาวจีนที่มาตั้งถิ่นฐานสามารถจำแนกตามกลุ่มภาษาพูดได้ 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ แต้จิ๋ว กวางตุ้ง ไหหนำ ฮากกา (แคะ) และ ฮกเกี้ยน ซึ่งชาวจีนทั้ง 5 กลุ่มใหญ่นี้มีรากฐานการดำรงชีพแบบจีนดั้งเดิม ทั้งในด้านวิธีการดำเนินชีวิตทางสังคม วัฒนธรรม และความเชื่อในการไหว้เทพเจ้า

ศาลเจ้าจึงมีความสำคัญสอดกล้องกับวิถีชีวิตของชุมชุนชาวจีนเป็นอย่างมาก รวมทั้งชาวจีนยังมีการรวมกลุ่มก่อตั้งเป็นสมาคมและมูลนิธิชุมชนชาวจีนตามกลุ่มภาษา เพื่อการช่วยเหลือ ต่อยอดและพัฒนาวิถีชุมชนจีนอีกด้วย ทั้งหมดเป็นผลก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ที่สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน

"โครงการพลิกพื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชนเพื่อให้นครสวรรค์เป็นเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน" จึงเกิดขึ้นเพื่อตระหนักถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และการพื้นอัตลักษณ์ของชาวจีนในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำรงอยู่และสืบต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ

1. เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาและส่งเสริมการพลิกฟื้นมรดกทางสถาปัตยกรรม ศิลปะ และอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

2. เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อดำเนินการออกแบบวางผังอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว (Tourist Information Center) ซึ่งจะเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงข้อมูล

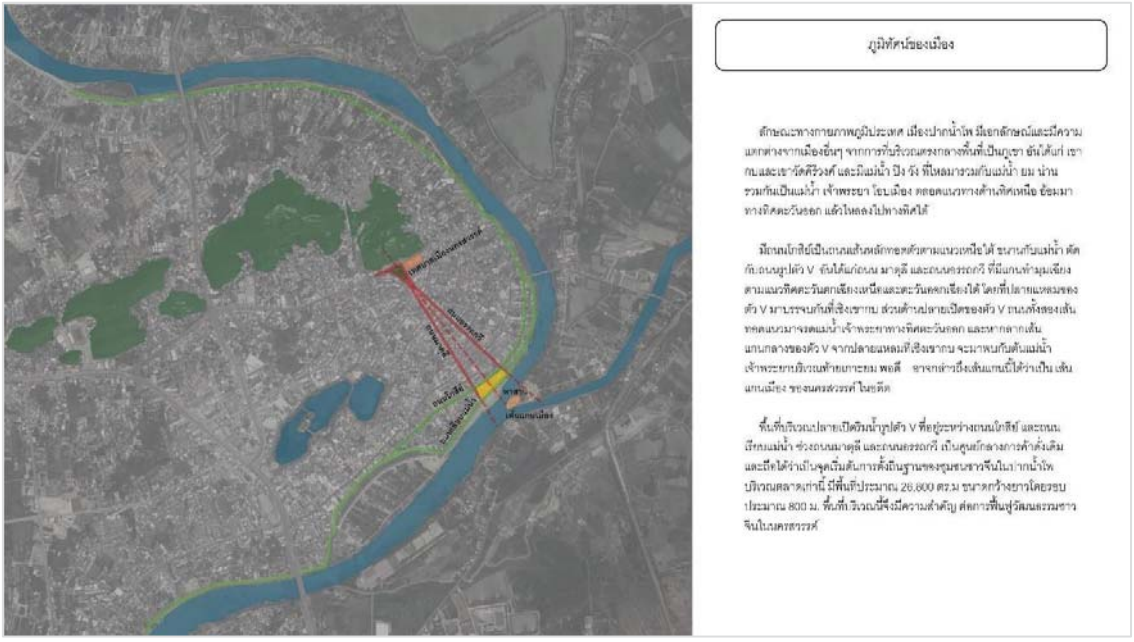
การท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์ในมิติต่าง ๆ รวมถึงการท่องเที่ยวในมิติที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถสร้างรายได้แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

4. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ เผยแพร่ พัฒนาและพลิกฟื้นอัตลักษณ์ แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในชุมชนนครสวรรค์ ให้สามารถสืบทอดต่อไป

แนวทางการพัฒนา

- การฟื้นฟูอัตลักษณ์วิถีแห่งวัฒนธรรมจีน ควบคู่กับการพัฒนาชุมชน
- ส่งเสริมการพัฒนาโครงข่ายการเดินทางเชื่อมโยงสถานที่ต่าง ๆ ในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อชุมชน

ศาลเจ้าและ สมาคมจีน

ชุมชนจีนในนครสวรรค์ประกอบด้วย 5 เชื้อสาย ได้แก่ จีนแต้จิ๋ว จีนไหหน่ำ จีนฮกเกี้ยน จีนฮากกา และจีนกวางตุ้ง

มีการจัดตั้งเป็นสมาคม และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดปี เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมของตน มีการสร้างศาลเจ้าที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธา กระจายตัวไปทั้งในเขตชั้นในส่วนกลาง และชานเมือง ศาลเจ้าแต่ละแห่งมีจุดเด่นและมีคุณค่าแก่การแวะเยือน เมื่อถึงเทศกาลตรุษจีนจะมีการรวมตัวกัน ร่วมกันจัด ขบวนแห่เจ้าใหญ่ประจำปี

ตำแหน่งที่ตั้งศาลเจ้า 5 แห่ง และสมาคม / มูลนิธิ 5 แห่ง

1. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง
10 ถนน แสงปัญญา ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง นครสวรรค์ 60120

2. ศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว
ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว นครสวรรค์ 60230

3. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ
ตำบลโกรกพระ อำเภอโกรกพระ นครสวรรค์ 60170

4. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา
ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

5. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่ทับทิม
ตำบลนครสวรรค์ออก แควใหญ่ 469 อำเภอเมือง นครสวรรค์ 60000

1. มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์
200/3 ถนน สวรรควิถี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง นครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

2. สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์
รอยมาตุลี 7 ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

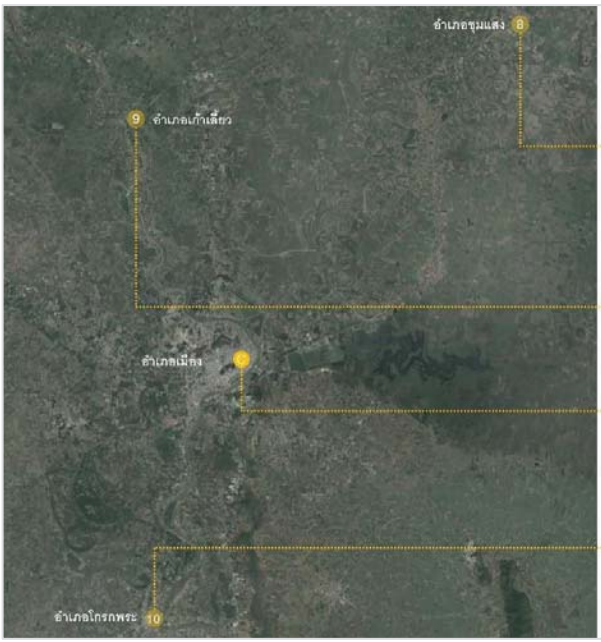
3. สมาคมไหนหน่านครสวรรค์
ถนนธรรถกวี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

4. สมาคมฮากกานครสวรรค์
151 ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

5. คณะสิงโตฮกเกี้ยน เด้ออี้ถัง
ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

ศาลเจ้า 3 แห่งที่ตั้งอยู่ในต่างอำเภอ

8. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง

9. ศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว

สมาคม / มูลนิธิ 5 แห่ง ในเทศบาลเมือง
ศาลเจ้า 2 แห่ง ในเทศบาลเมือง

10. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหารสมาคม ศาลเจ้า และกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 5 เชื้อสาย อันได้แก่ สมาคมฮากกานครสวรรค์ (จีนฮากกา) สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์ (จีนกวางตุ้ง) สมาคมไหหนำนครสวรรค์ (จีนไหหนำ) มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ (จีนแต้จิ๋ว) ศาลเจ้าแม่หน้าผา (จีนฮกเกี้ยน) ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ

โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประเด็นคือ

1. แผนพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการพลิกฟื้นอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

2. แผนพัฒนาและออกแบบวางผังอาคาร เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของการจัดแสดงวัฒนธรรมจีนนครสวรรค์ ทั้ง 5 กลุ่มภาษา ไว้ในสถานที่เดียวกัน (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว)

3. แผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนให้แก่ชุมชน เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืนผลการสัมภาษณ์ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- สมาคมไม่มีพื้นที่ ที่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่นห้องประชุม ห้องรับรอง หรือพื้นที่จัดเก็บและแสดงนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับการเชิดสิงโตและมังกร อีกทั้งสถานที่ฝึกซ้อมที่จำกัดและห่างไกลจากชุมชน การเดินทางที่ไม่สะดวก ทำให้การดำเนินกิจกรรรมทำได้อย่างยากลำบาก

- เส้นทางการเข้าถึงสถานที่ตั้งของศาลเจ้าบางแหล่งยังมีความซับซ้อน และทำให้ผู้มาเยี่ยมชมสับสนได้

- ความแออัดในบางช่วงเวลาของผู้เข้ามาเยี่ยมชม เนื่องจากมีการนำรถยนต์ส่วนตัวเข้ามาในพื้นที่ศาลเจ้าเป็นจำนวนมากทำให้อาจจะมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับ

- เกือบทุกสมาคมมีความเห็นตรงกันในเรื่องการรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมา วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาวจีนทั้ง 5 ภาษาให้เป็นหนึ่งเดียวกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีความเห็นว่านักท่องเที่ยวควรจะได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันของกลุ่มชาวจีนแต่ละภาษา ณ สถานที่ดั้งเดิมนั้น ๆ การพัฒนาและออกแบบอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจึงมีความสอดคล้องและเหมาะสม

จากศาลเจ้าทั้ง 5 แห่ง มี 2 ศาลเจ้า ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม และศาลเจ้าแม่หน้าผา ที่อยู่ในรัศมี 2.20 กม. จากศูนย์กลางเมืองเก่า ส่วนอีก 3 ศาลเจ้า อันได้แก่ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว และ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ที่อยู่ต่างอำเภอ จะต้องใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์จากจุดศูนย์กลาง ประมาณ 28 นาที 15 นาที และ 17 นาที ตามลำดับ

ชุมชนชาวจีนในนครสวรรค์ เป็นชุมชนเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ มีประเพณีฉลองเทศกาลตรุษจีน มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนเป็นที่รู้กันในระดับประเทศว่า ถ้าจะเที่ยวเทศกาลตรุษจีน ต้องมาที่

นครสวรรค์ เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวให้ยั่งยืน จึงควรมี**ศูนย์อนุรักษ์และสืบสาน** ที่มีการรวบรวมประวัติความเป็นมา พื้นที่จัดเก็บสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และพิพิธภัณฑ์ ห้องเรียน มีพื้นที่เป็นลานซ้อมและฝึกสอน ห้องซ่อม และอนุรักษ์โบราณวัตถุ เช่น หัวสิงโต หรือมังกร เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของศาลเจ้าที่มีความพร้อม และที่ตั้งอยู่ในกลุ่มศูนย์กลาง

การที่นักท่องเที่ยวจะทราบถึงความน่าสนใจ และข้อมูลเบื้องต้นของศาลเจ้าแต่ละแห่ง จึงจำเป็นต้องมี ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นจุดพักแวะพักจุดแรก เพื่อการวางแผนท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และเหมาะกับช่วงเวลาที่ตั้งใจ ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

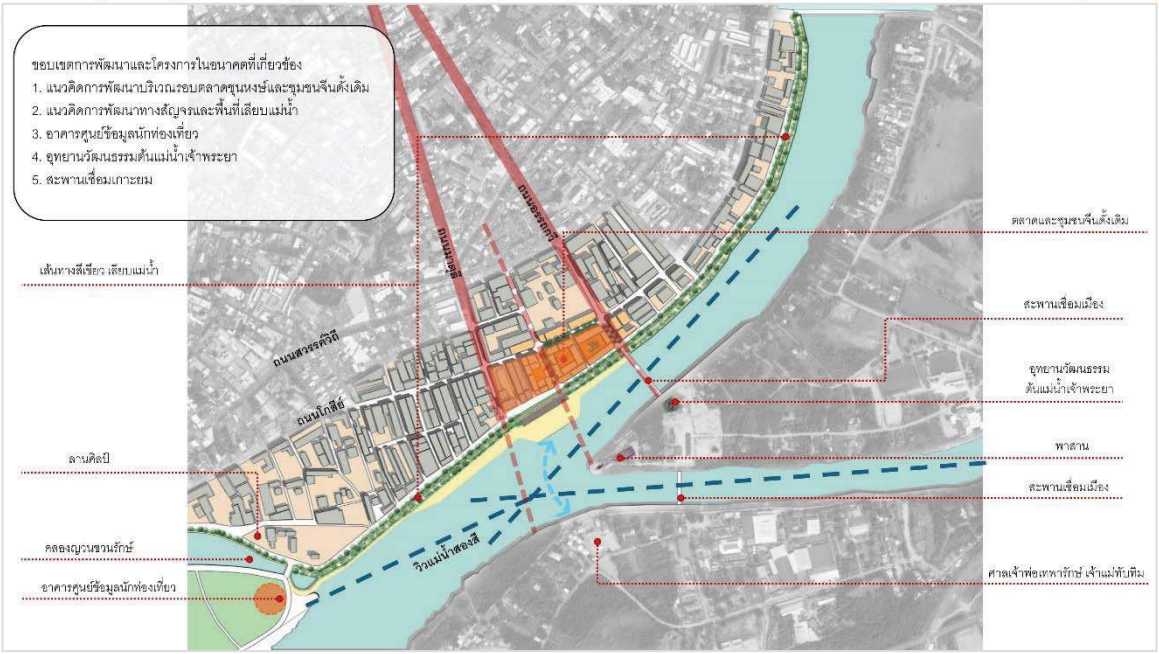
ตลาดชุนหงษ์ และชุมชนจีนดั้งเดิม

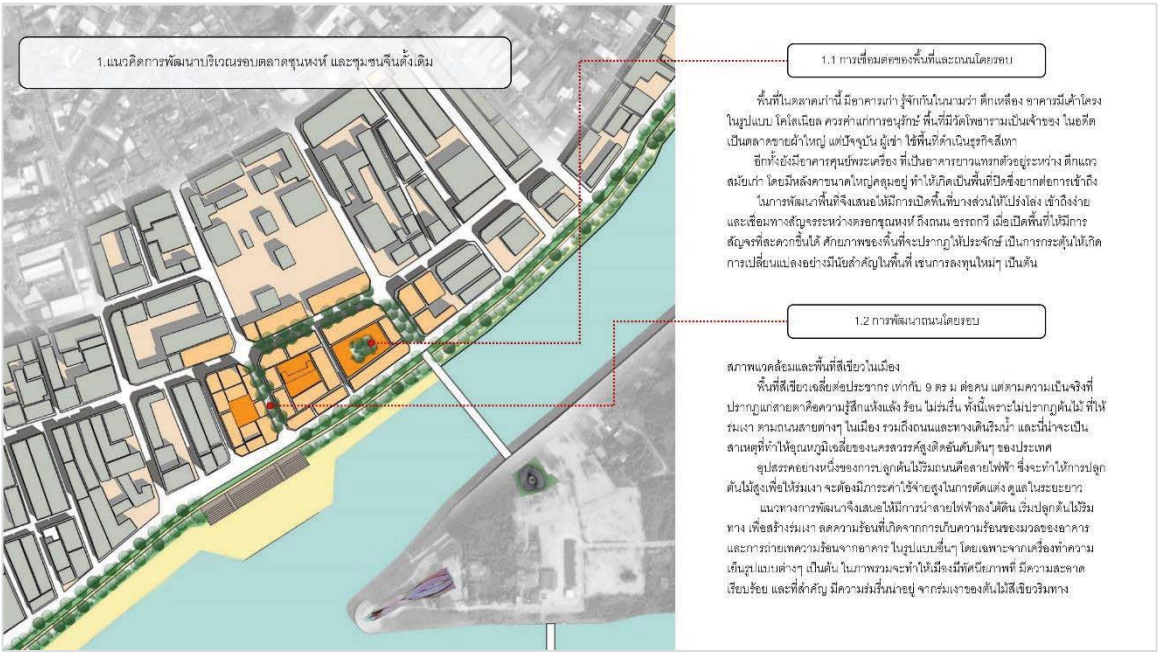

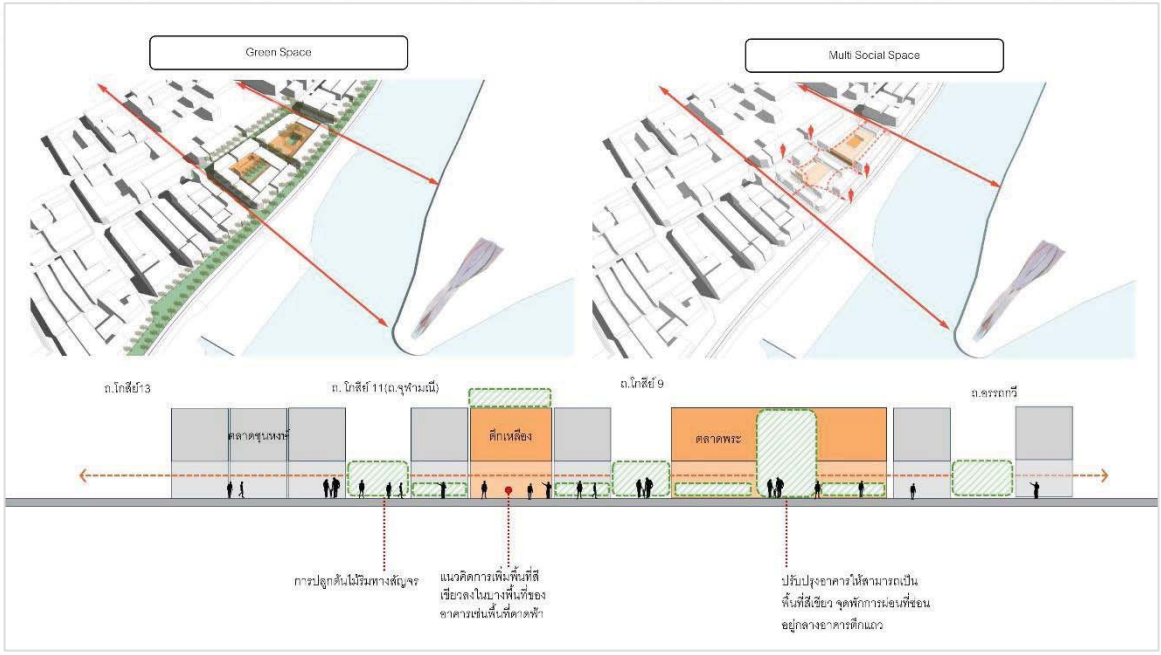
ตรอกชุนหงษ์ เป็นถนนที่อยู่ในแนวแกนกลาง ตัว V และอยู่กึ่งกลางระหว่าง ถนนมหาชัย กับ ถนนยรรยงครอกนี้เป็นถนนที่เชื่อมระหว่าง ถนนโคลีย์อันเป็นถนนสายหลักตามแนวเหนือใต้ และถนนเลียบแม่น้ำ บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของตลาดสดหลัก จึงนับได้ว่าเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในอดีต

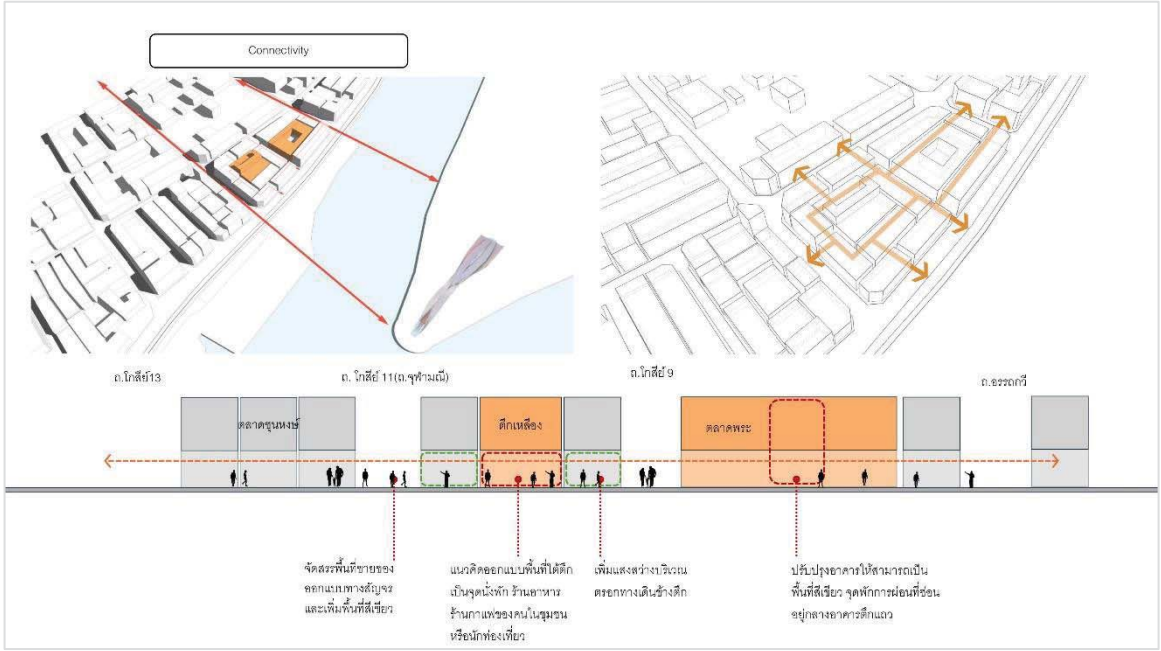

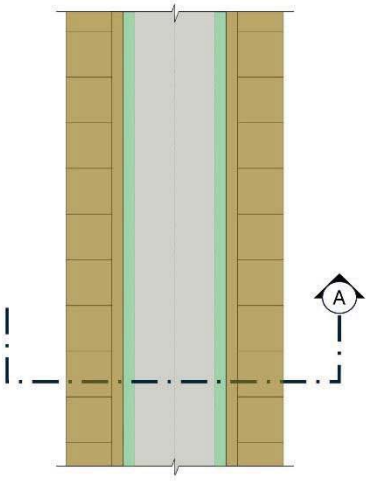
ตลาดชุนหงษ์และชุมชนจีนดั้งเดิมมีพื้นที่ประมาณ 26,800 ตร.ม ขนาดกว้างยาวโดยรอบ ประมาณ 800 ม.

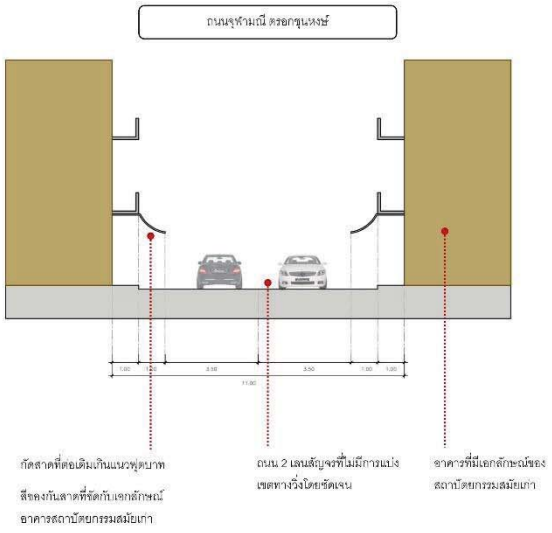

ขอบเขตการพัฒนาและโครงการในอนาคตที่เกี่ยวข้อง
1. แนวคิดการพัฒนาบริเวณรอบตลาดซุนหงษ์และชุมชนจีนดั้งเดิม
2. แนวคิดการพัฒนาทางสัญจรและพื้นที่เลียบแม่น้ำ
3. อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
4. อุทยานวัฒนธรรมต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
5. สะพานเชื่อมเกาะยม
ถนนมหาราช
ถนนธรรมกิจ
ถนนสวรรค์วิถี
ถนนโกสิย์
วิวแม่น้ำสองสี
ตลาดและชุมชนดั้งเดิม
เส้นทางสีเขียว เลียบแม่น้ำ
สะพานเชื่อมเมือง
อุทยานวัฒนธรรม
ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
ลานศิลป์
พาสาน
สะพานเชื่อมเมือง
คลองญวนชวนรักษ์
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่ทับทิม
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

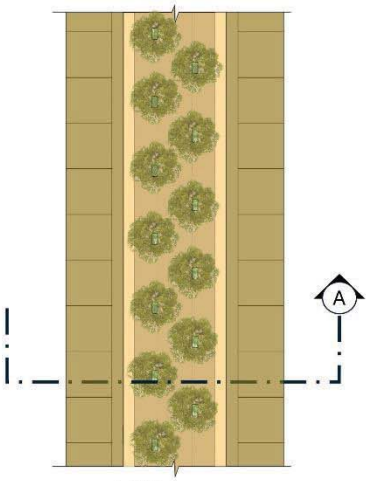

1.แนวคิดการพัฒนาบริเวณรอบตลาดซุนหงษ์ และชุมชนจีนดั้งเดิม
1.1 การเชื่อมต่อของพื้นที่และถนนโดยรอบ
พื้นที่ในตลาดเก่านี้ มีอาคารเก่า รู้จักกันในนามว่า ตึกเหลือง อาคารมีเค้าโครงในรูปแบบ โคโลเนียล ควรค่าแก่การอนุรักษ์ พื้นที่มีวัดโพธารามเป็นเจ้าของ ในอดีตเป็นตลาดขายผ้าใหญ่ แต่ปัจจุบัน ผู้เข้า ใช้พื้นที่ดำเนินธุรกิจลดีเท่า
อีกทั้งยังมีอาคารศูนย์พระเครื่อง ที่เป็นอาคารยาวแทรกตัวอยู่ระหว่าง ตึกแถวสมัยเก่า โดยมีหลังคาขนาดใหญ่คลุมอยู่ ทำให้เกิดเป็นพื้นที่ปิดซึ่งยากต่อการเข้าถึง
ในการพัฒนาพื้นที่จึงเสนอให้มีการเปิดพื้นที่บางส่วนให้โปร่งโล่ง เข้าถึงง่าย และเชื่อมทางสัญจรระหว่างตรอกซุ้มหงษ์ ถึงถนน อรรถกวี เมื่อเปิดพื้นที่ให้มีการสัญจรที่สะดวกขึ้นได้ ศักยภาพของพื้นที่จะปรากฏให้ประจักษ์ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในพื้นที่ เช่นการลงทุนใหม่ๆ เป็นต้น
1.2 การพัฒนาถนนโดยรอบ
สภาพแวดล้อมและพื้นที่สีเขียวในเมือง
พื้นที่สีเขียวเฉลี่ยต่อประชากร เท่ากับ 9 ตร ม ต่อคน แต่ตามความเป็นจริงที่ปรากฏแก่สายตาคือความรู้สึกแห้งแล้ง ร้อน ไม่ร่มรื่น ทั้งนี้เพราะไม่ปรากฏต้นไม้ ที่ให้ร่มเงา ตามถนนสายต่างๆ ในเมือง รวมถึงถนนและทางเดินริมน้ำ และนี่น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้อุณหภูมิเฉลี่ยของนครสวรรค์สูงติดอันดับต้นๆ ของประเทศ
อุปสรรคอย่างหนึ่งของการปลูกต้นไม้ริมถนนคือสายไฟฟ้า ซึ่งจะทำให้การปลูกต้นไม้สูงเพื่อให้ร่มเงา จะต้องมีภาระค่าใช้จ่ายสูงในการตัดแต่ง ดูแลในระยะยาว
แนวทางการพัฒนาจึงเสนอให้มีการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน เริ่มปลูกต้นไม้ริมทาง เพื่อสร้างร่มเงา ลดความร้อนที่เกิดจากการเก็บความร้อนของมวลของอาคาร และการถ่ายเทความร้อนจากอาคาร ในรูปแบบอื่นๆ โดยเฉพาะจากเครื่องทำความเย็นรูปแบบต่างๆ เป็นต้น ในภาพรวมจะทำให้เมืองมีทัศนียภาพที่ มีความสะอาดเรียบร้อย และที่สำคัญ มีความร่มรื่นน่าอยู่ จากร่มเงาของต้นไม้สีเขียวริมทาง

Green Space
Multi Social Space
ถ.โกสีย์13
ถ. โกสีย์ 11(ถ.จุฬามณี)
ถ.โกสีย์ 9
ถ.อรรถกวี
ตลาดชุนหงษ์
ตึกเหลือง
ตลาดพระ
การปลูกต้นไม้ริมทางสัญจร
แนวคิดการเพิ่มพื้นที่สีเขียวลงในบางพื้นที่ของอาคารเช่นพื้นที่ดาดฟ้า
ปรับปรุงอาคารให้สามารถเป็นพื้นที่สีเขียว จุดพักการผ่อนที่ซ่อนอยู่กลางอาคารตึกแถว

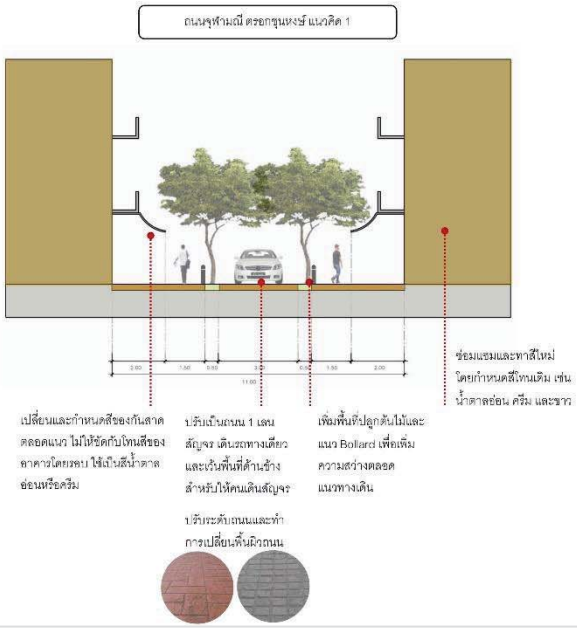

Connectivity
ถ.โกสีย์13
ถ. โกสีย์ 11(ถ.จุฬามณี)
ถ.โกสีย์ 9
ถ.อรรถกวี
ตลาดชุนหงษ์
ตึกเหลือง
ตลาดพระ
จัดสรรพื้นที่ขายของออกแบบทางสัญจรและเพิ่มพื้นที่สีเขียว
แนวคิดออกแบบพื้นที่ให้ตึกเป็นจุดนั่งพัก ร้านอาหาร ร้านกาแฟของคนในชุมชนหรือนักท่องเที่ยว
เพิ่มแสงสว่างบริเวณตรอกทางเดินข้างตึก
ปรับปรุงอาคารให้สามารถเป็นพื้นที่สีเขียว จุดพักการผ่อนที่ซ่อนอยู่กลางอาคารตึกแถว

ปลูกต้นไม้ในแนวทะแยงระยะไม่เกิน 5 เมตร ทำให้ระยะแผ่ของต้นไม้สามารถเป็นอุโมงทางเดินที่ให้ร่มเงาได้

เลือกต้นเสลา (อินทรชิต) มาเป็นพันธุ์ไม้หลักในการปลูกบนถนนจุฬามณี

ต้นเสลา (อินทรชิต) เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นต้นไม้
ขนาดกลาง โตช้า ความสูงเฉลี่ย 10 - 20 เมตร มีดอกชมพูอ่อนโปร่งง

สามารถสร้างร่มเงาและบรรยากาศที่โดดเด่นให้กับถนนจุฬามณี

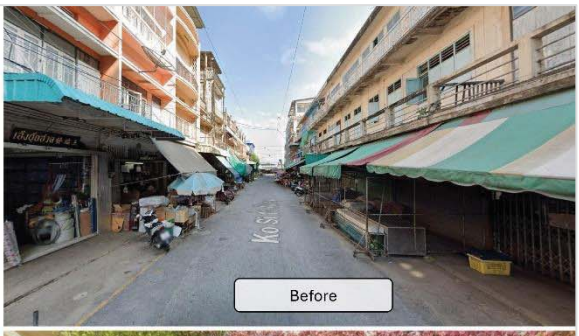

เลือกต้นเสลา (อินทรชิต) มาเป็นพันธุ์ไม้หลักในการปลูกบนถนนจุฬามณี

ต้นเสลา (อินทรชิต) เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นต้นไม้
ขนาดกลาง โตช้า ความสูงเฉลี่ย 10 - 20 เมตร มีดอกชมพูอ่อนโปร่งง

สามารถสร้างร่มเงาและบรรยากาศที่โดดเด่นให้กับถนนจุฬามณี

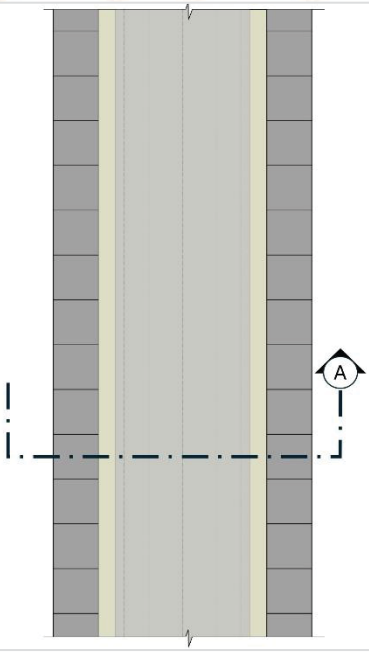

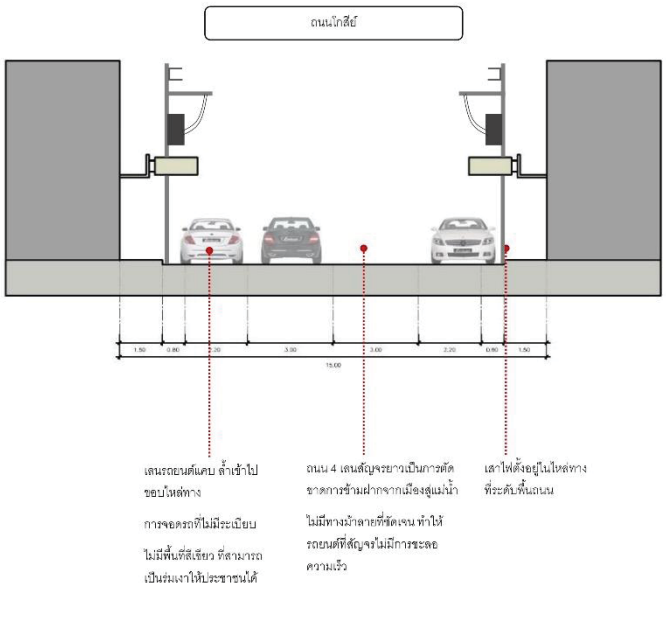

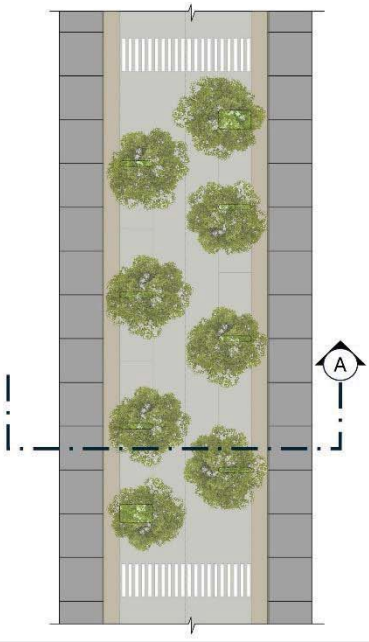
Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

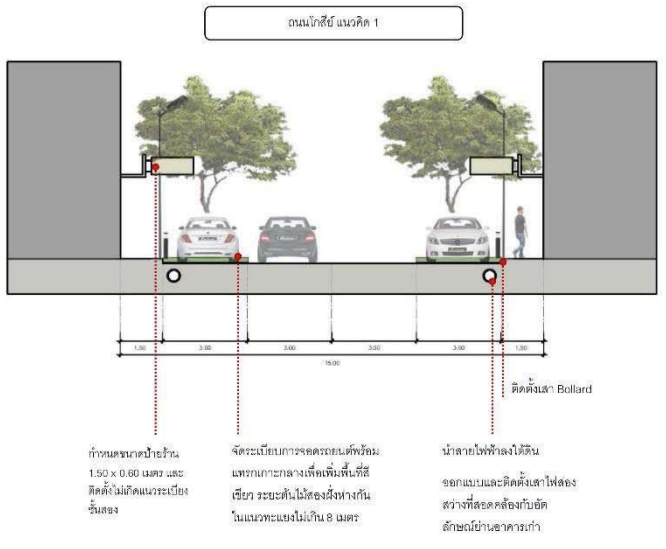
ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

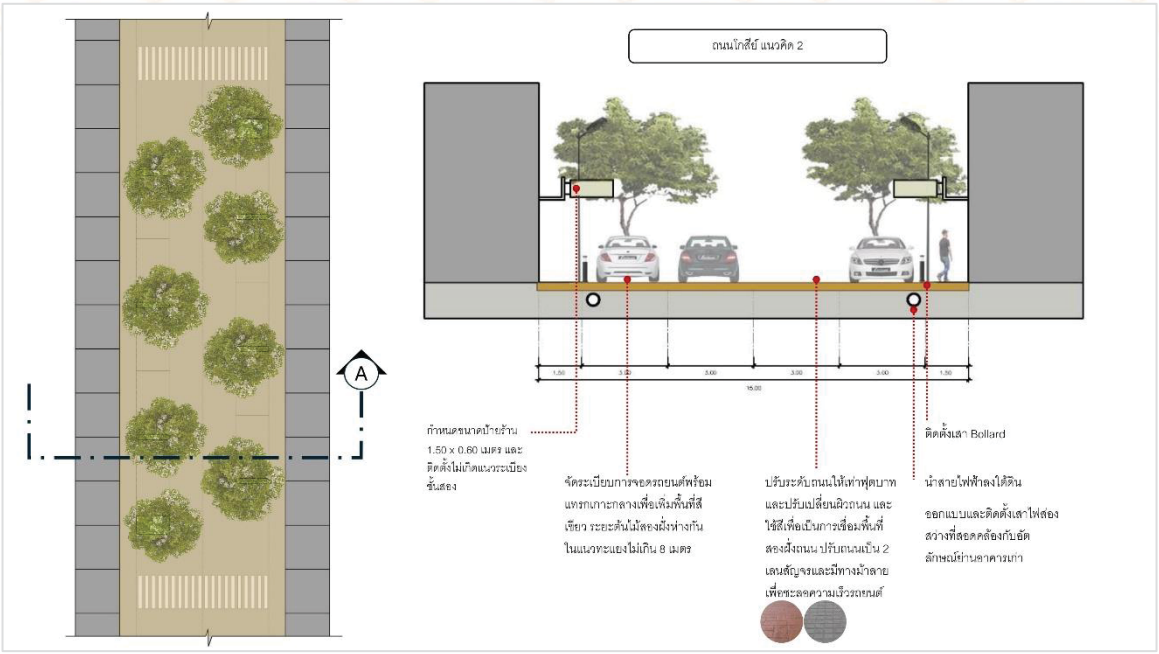
三盛古庙

A

ถนนโกสีย์
เสนรถยนต์แคบ ล้ำเข้าไปขอบไหล่ทาง
การจอดรถที่ไม่มีระเบียบ
ไม่มีพื้นที่สีเขียว ที่สามารถเป็นร่มเงาให้ประชาชนได้
ถนน 4 เลนสัญจรยาวเป็นการตัดขาดการข้ามฝากจากเมืองสู่แม่น้ำ
ไม่มีทางม้าลายที่ชัดเจน ทำให้รถยนต์ที่สัญจรไม่มีการชะลอความเร็ว
เสาไฟตั้งอยู่ในไหล่ทางที่ระดับพื้นถนน

A

ถนนโกสีย์ แนวคิด 1
ติดตั้งเสา Bollard
กำหนดขนาดป้ายร้าน 1.50 x 0.60 เมตร และติดตั้งไม่เกินแนวระเบียงชั้นสอง
จัดระเบียบการจอดรถยนต์พร้อมแทรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ระยะต้นไม้สองฝั่งห่างกันในแนวทะแยงไม่เกิน 8 เมตร
นำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน
ออกแบบและติดตั้งเสาไฟลองสว่างที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ย่านอาคารเก่า

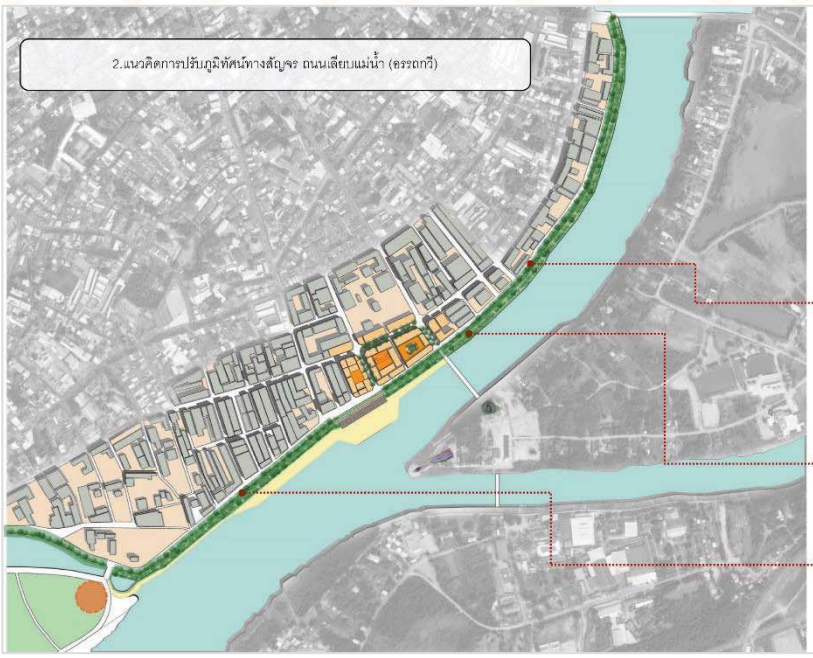

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

เส้นทางเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา

องค์ประกอบที่สำคัญของ พื้นที่ตลาดเก่า คือ เป็นพื้นที่เลียบแม่น้ำเจ้าพระยา ในอดีตชุมชนมีการปฏิสัมพันธ์กับแม่น้ำอย่างแนบแน่น โดยใช้หาดทรายริมแม่น้ำเป็นแหล่งสันทนาการของคนในชุมชน ในขณะเดียวกัน ก็ทำให้เมืองมีความเสี่ยงน้ำท่วมทุกปี ในฤดูน้ำหลาก ต่อมาเมื่อมีการสร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม ทำให้สันเขื่อนที่มีความสูงบดบังทัศนียภาพของแม่น้ำจากฝั่ง แม้ว่าเขื่อนจะออกแบบให้มีทางเดินเชิงเขื่อนสันเขื่อน แต่เมื่อร้านแผงลอยขายของ ซึ่งย้ายออกจากตลาดตีกเหลือง ออกมาตั้งบนทางเท้าหน้าสันเขื่อน ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ และที่สำคัญ ทำให้การปฏิสัมพันธ์ของชุมชนกับแม่น้ำถูกตัดขาดจากกัน

4.1 แนวคิดออกแบบและจัดระเบียบร้านค้า

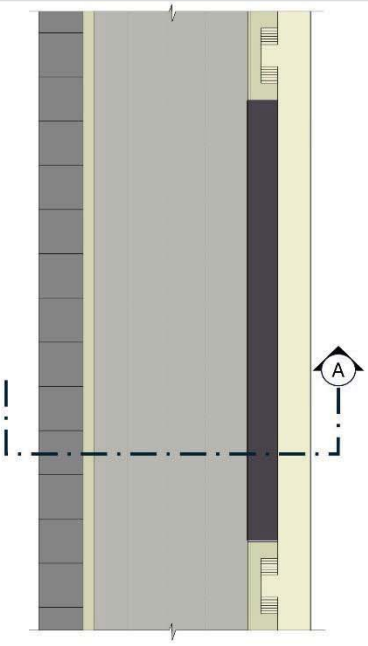
- ลดจำนวนแผงลอย ในช่วงจุดสำคัญเช่น ช่วงต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
- คงกแบบปรับปรุง แผงลอยรูปแบบใหม่ที่ลดผลกระทบ และส่งเสริม ทัศนียภาพบริเวณริมน้ำ
- ปลูกต้นไม้ริมสลับ ตามแนวแผงลอย และสันเขื่อน เพื่อสร้างร่มเงา ส่งเสริมการเดินเล่นบนสันเขื่อน

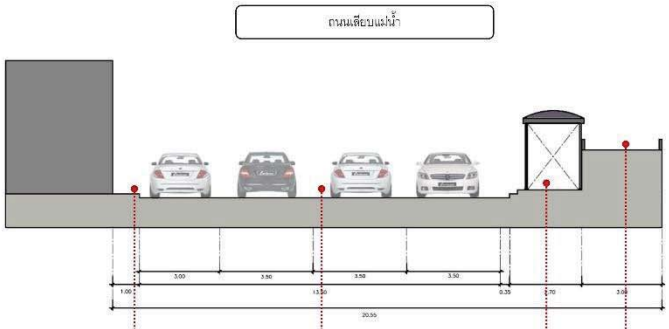
4.2 แนวคิดทางจักรยานนอกสันเขื่อน

- สร้างทางเดินทางจักรยานนอกสันเขื่อน เพื่อเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ของชุมชนกับแม่น้ำ

4.3 แนวคิดปรับทางสัญจรและเพิ่มเลนจักรยาน

- การปรับทางสัญจรบนถนนอรรถกรี ต่อเนื่องบริเวณที่ไม่มีร้านค้า

ไม่มีพื้นที่สีเขียว ที่สามารถเป็นร่มเงาให้ประชาชนได้

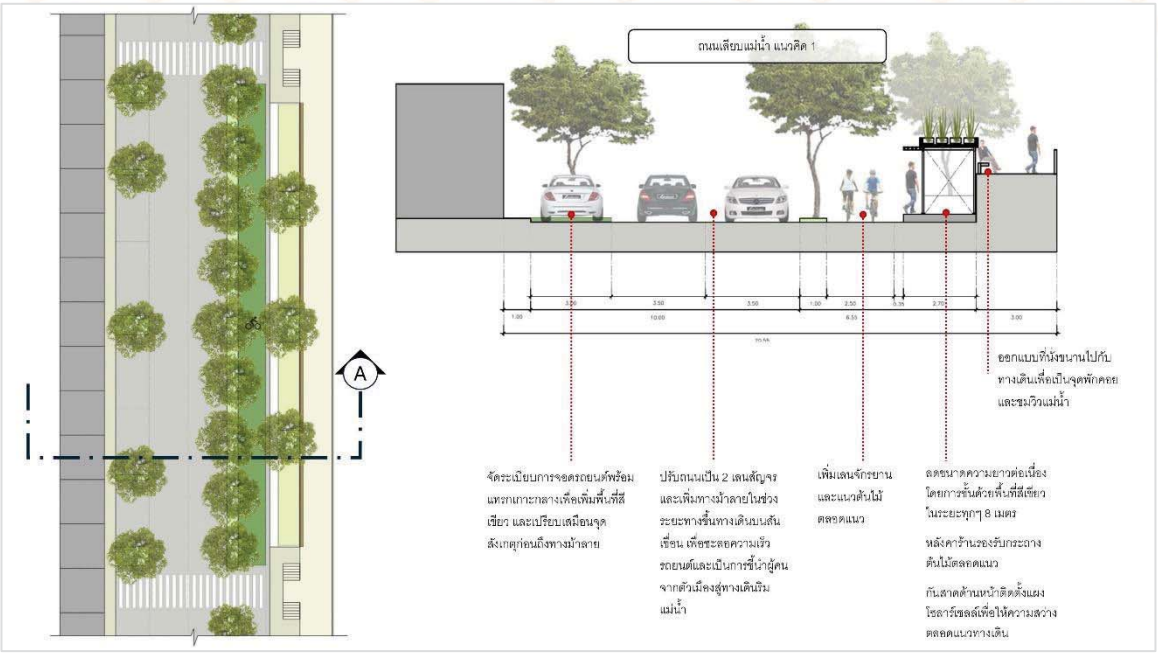
การจอดรถที่ไม่มีระเบียบ

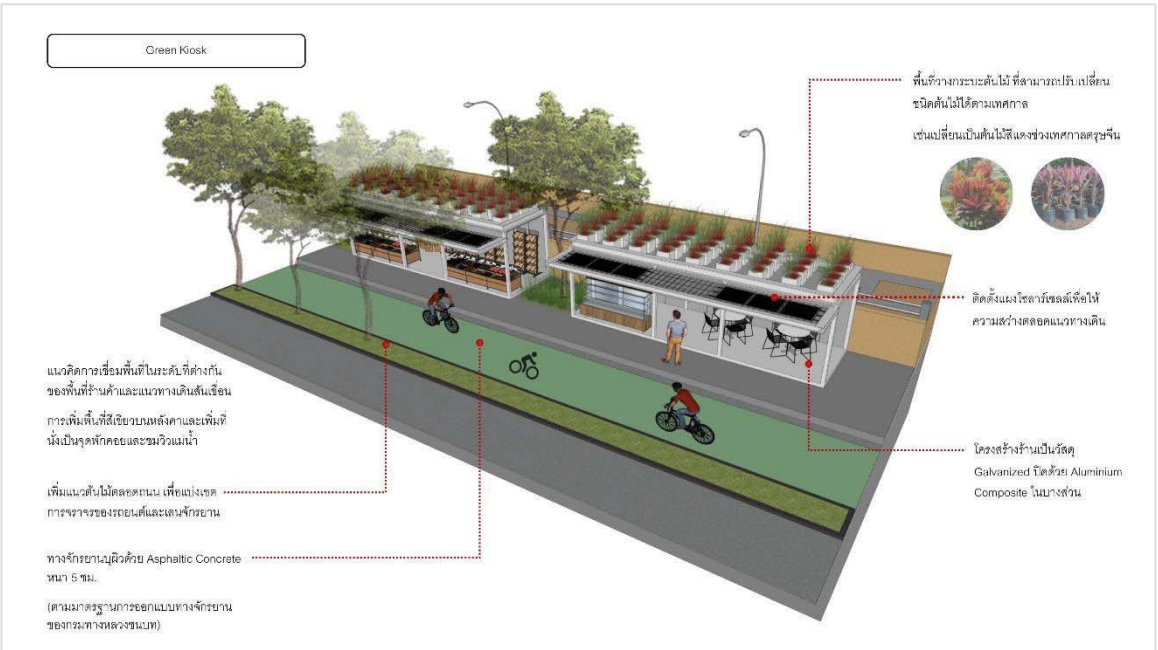
ถนน 4 เลนสัญจรยาวเป็นการตัดขาดการข้ามฝั่งจากเมืองสู่แม่น้ำ

ไม่มีทางม้าลายที่ชัดเจน ทำให้รถยนต์ที่สัญจรไม่มีการชะลอความเร็ว

โครงสร้างร้านค้าเดิมที่ตั้งเต็มพื้นที่ของฟุตบาทและมีความยาวต่อช่วง 40 เมตร

ทางเดินแนวสันเขื่อนสูงที่บดบังทัศนียภาพจากเมืองสู่แม่น้ำ

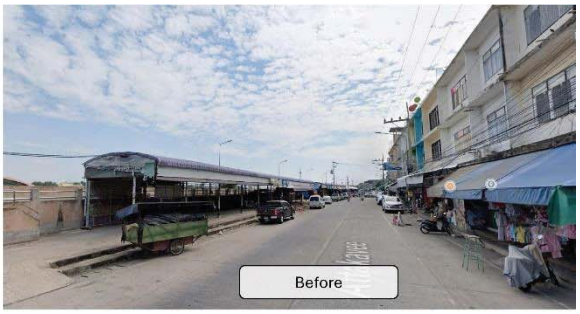
Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

Green Kiosk
8.00
3.00
8.00
ออกแบบขนาดร้านค้าความยาวไม่เกิน
8 เมตร เพื่อลดความแออัด
แทรกพื้นที่สีเขียวขนาด 2.5 - 3 เมตร
ในทุกๆช่วงร้านค้าระยะ 8 เมตร
เว้นช่วงร้านค้าสำหรับบันไดทางขึ้น
ทางเดินบนสันเขื่อนลดับกับพื้นที่สีเขียว

ถนนเลียบแม่น้ำ
Before

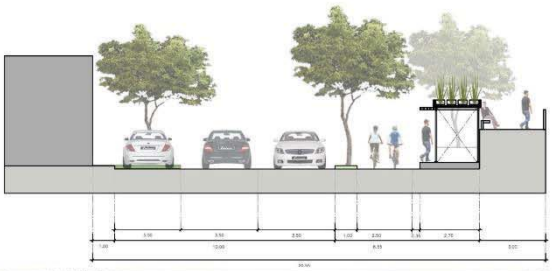

Before

After

After

ถนนเลียบแม่น้ำ

- ลดจำนวนแผงลอย ในช่วงจุดสำคัญเช่น ช่วงต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
- ออกแบบปรับปรุง แผงลอยรูปแบบใหม่เพื่อลดผลกระทบ และ ส่งเสริม ทัศนียภาพบริเวณริมน้ำ
- ปลูกต้นไม้ริมสลับ ตามแนวแผงลอย และสันเขื่อน เพื่อสร้างร่มเงา ส่งเสริมการเดินเล่นบนสันเขื่อน

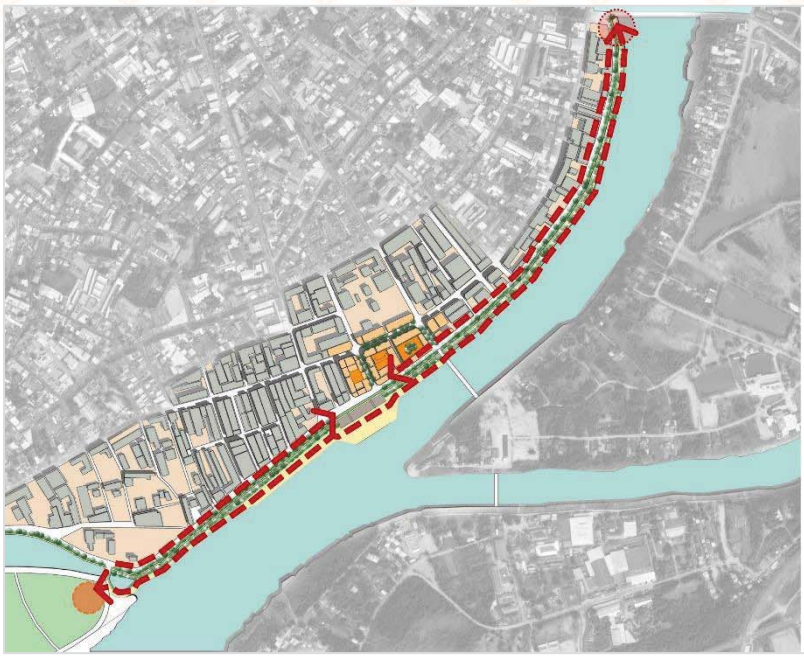
ถนนเลียบแม่น้ำ ช่วงไม่มีร้านค้า

- เพิ่มต้นไม้สีเขียวทั้งสองฝั่งถนน เพื่อสร้างร่มเงา และขนลดอุณหภูมิโดยรวม
- เพิ่มเลนจักรยานยาวตลอดถนน เพื่อส่งเสริมการเดินทางในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อเมืองและสิ่งแวดล้อม

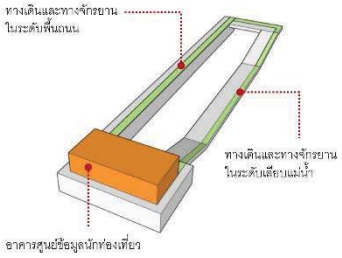

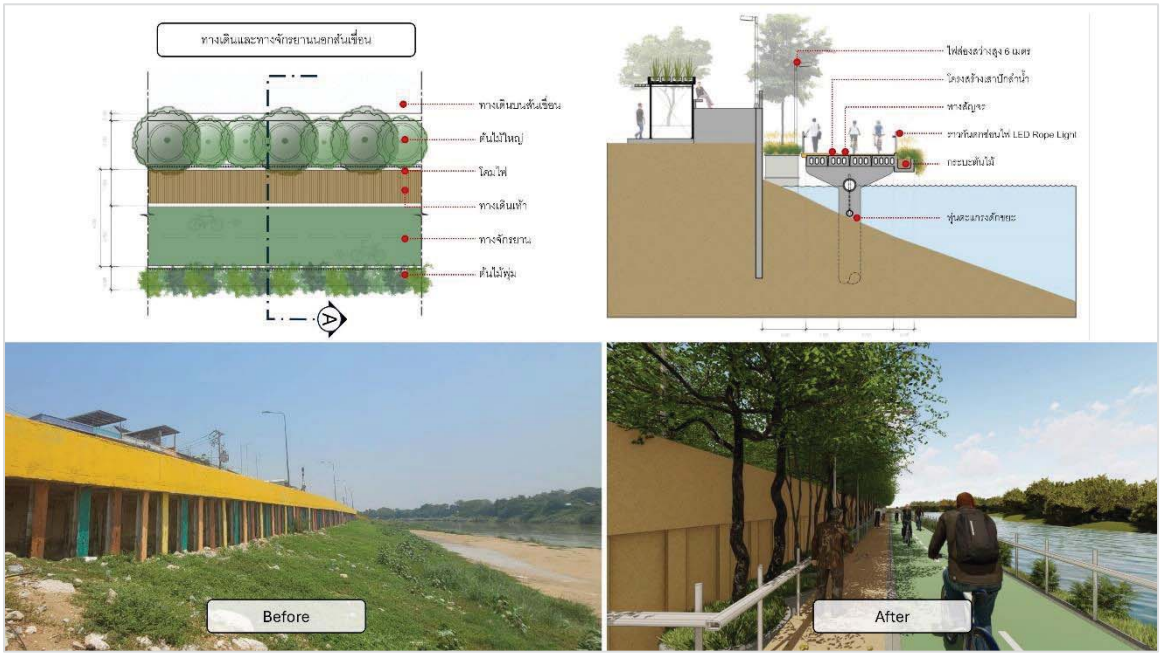

แนวคิดทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน

การสร้างเส้นทางเดินและทางจักรยานที่สามารถเชื่อมและวนหากันได้ครบรอบ การเพิ่มทางลงจากแนวสันเขื่อนลงสู่ทางเดินและทางจักรยานริมแม่น้ำเป็นระยะ

- ทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน มีระยะทางขาไป 2 กิโลเมตร และ ขากลับ 2 กิโลเมตร รวมเป็น 4 กิโลเมตร
- ค่าเฉลี่ยการขี่จักรยานของคนทั่วไป 20 กิโลเมตรชั่วโมง (330 เมตรต่อนาที)
- การขี่จักรยานครบ 1 รอบ ใช้เวลา 12 -15 นาที

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine
ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
三盛古庙

3. อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

นครสวรรค์ในอดีต เป็นเมืองที่ใช้พักการเดินทางระหว่าง กรุงเทพฯ กับ จังหวัดภาคเหนือ เพราะมีการเดินทางที่ต้องใช้เวลากว่า 4 ชม. จากกรุงเทพฯ ทำให้ธุรกิจที่พักค้างแรม อาหาร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเฟื่องฟู แต่ปัจจุบัน การขยายถนน คุณภาพของพาหนะโดยสาร ทำให้การเดินทางใช้เวลาลดลงเหลือน้อยกว่า 3 ชม. จากกรุงเทพฯ-นครสวรรค์ จึงกลับกลายเป็นเมืองทางผ่าน การขยายตัวของธุรกิจและเมือง จึงเป็นไปอย่างช้า ๆ แนวคิดการปรับให้นครสวรรค์เป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงเกิดขึ้น

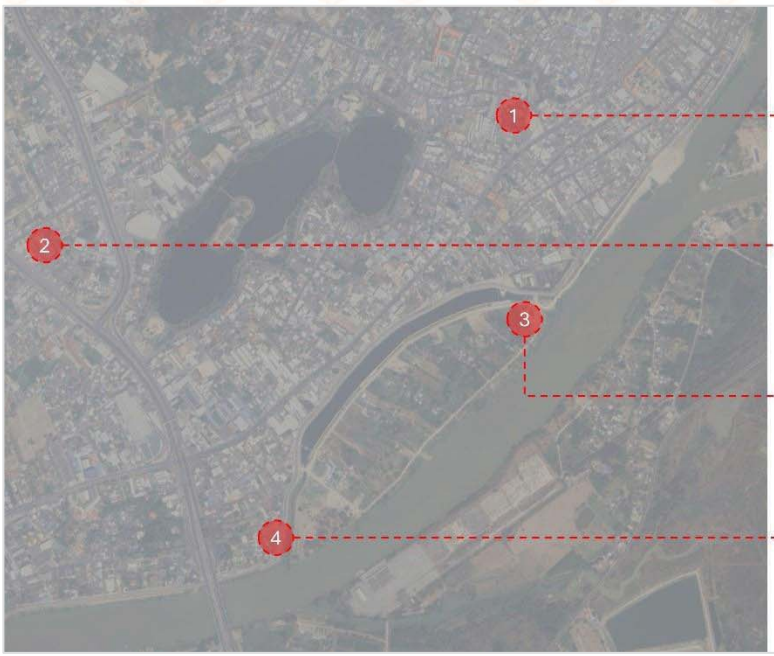
แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ มีหลายแห่งที่ขึ้นชื่อระดับประเทศ เช่น บึงบอระเพ็ด เทศกาลแห่เจ้าช่วงตรุษจีน พาสานต้นแม่นำเจ้าพระยา และอุทยานวัฒนธรรมต้นแม่นำเจ้าพระยา เจ้าแม่กวนอิมที่กำลังจะเปิดตัวในเร็ววันนี้

ในโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมจีน ก็จะมีการเชื่อมโยงศาลเจ้า 5 แห่ง เข้ามาให้เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอีกด้วย และในอนาคตเทศบาล และจังหวัดต่างก็มีการริเริ่ม โครงการใหม่ ๆ เช่นเทศกาลอาหารและอื่น ๆ ตามมาอีก

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว (Tourist Information Center) เป็นจุดแวะแรกของนักท่องเที่ยว เพื่อการทำความเข้าใจ ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครสวรรค์ รวมถึงข้อมูลการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ

ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์นี้ จะต้องอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก และเป็นจุดเปลี่ยนพาหนะ เช่น จากรถส่วนตัว หรือรถบัส สู่พาหนะรูปแบบอื่น ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ เช่น อาจเป็นรถแทรมไฟฟ้าฟรีที่วิ่งเป็นลูป จักรยานให้เช่า เดินตามทางที่ร่มรื่น หรือทางเรือ เป็นต้น

ศูนย์นี้นอกจากจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจความเป็นมาเบื้องต้นแล้ว ยังเป็นการจัดระบบการจราจร ลดการติดขัด ลดมลภาวะ ในช่วงเทศกาล อีกด้วย

Location 1 พื้นที่ข้างแฟร์แลนด์นครสวรรค์

Location 2 สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์

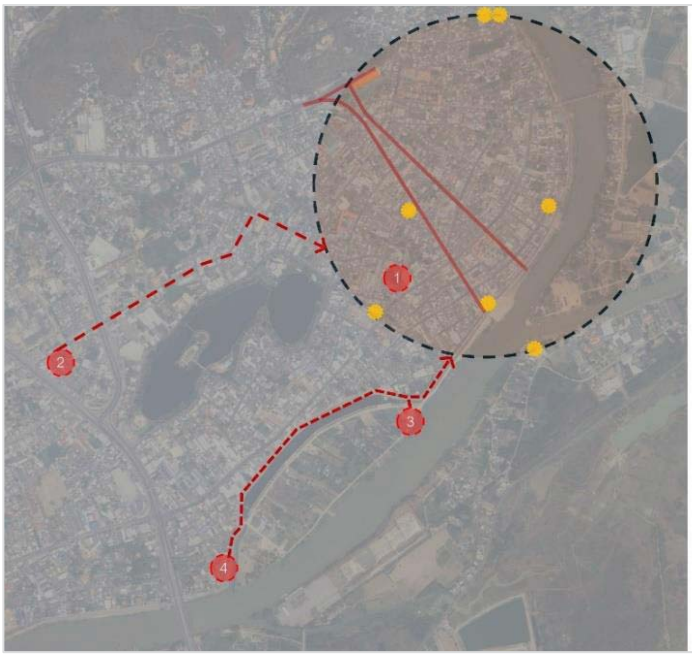

Location 3 พื้นที่ริมวงเดือนเกาะญวน

Location 4 พื้นที่ริมสะพานเดชาติวงศ์

ระยะทางระหว่างตำแหน่งที่ตั้งศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวและกลุ่มศาลเจ้า / สมาคมในจังหวัดนครสวรรค์

1 ---------> 0 กิโลเมตร

2 ---------> 1.90 กิโลเมตร

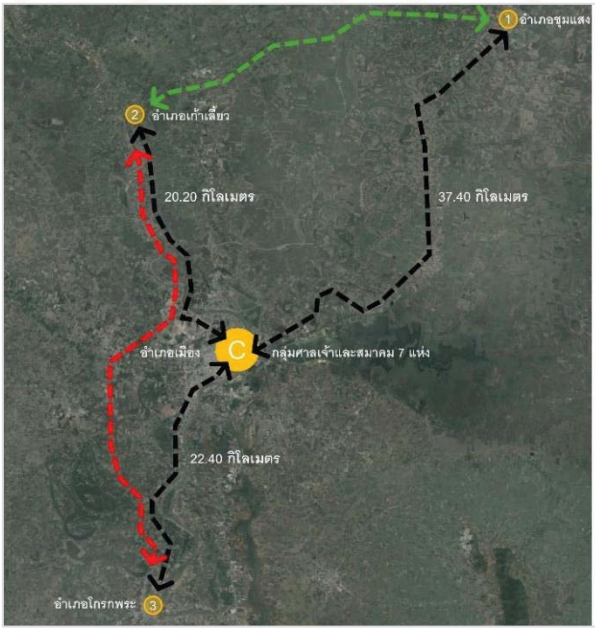
3 ---------> 0.50 กิโลเมตร

4 ---------> 2.10 กิโลเมตร

ระยะระหว่างกลุ่มศาลเจ้าและสมาคมอยู่ในรัศมีไม่เกิน 2.20 กิโลเมตรซึ่งเป็นระยะทางที่สามารถเดินหรือขี่จักรยานระหว่างสองสถานที่ได้ในเวลาไม่เกิน 30 นาที โดยประมาณ

ค่าเฉลี่ยการเดินของคนทั่วไป 1.40 เมตร/วินาที (80 เมตรต่อนาที)

ค่าเฉลี่ยการขี่จักรยานของคนทั่วไป 20 กิโลเมตรชั่วโมง (330 เมตรต่อนาที)

ระยะทางระหว่างศาลที่อยู่ต่างอำเภอกับอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

C 1 37.40 กิโลเมตร

C 2 20.20 กิโลเมตร

C 3 22.40 กิโลเมตร

ระยะห่างที่ไกลที่สุดระหว่างศูนย์กลางเทศบาลเมืองและศาลเจ้านอกเทศบาลเมือง มีระยะ 37.40 กิโลเมตร ซึ่งเป็นระยะทางที่ต้องใช้รถยนต์หรือรถโดยสารสาธารณะในการเดินทาง

เกณฑ์การเลือกตำแหน่งที่ตั้ง

Issue / Locations	 1. พื้นที่ข้างแหรีแลนด์มครสวรรค์	 2. สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์	 3.พื้นที่บริเวณต้นเกาะญวน	 4. พื้นที่เชิงสะพานเดชาติวงศ์
1. การเข้าถึงพื้นที่	2	3	2	2
2. ความคล่องตัวของปริมาณการจราจร	1	2	3	3
2. ระยะทางเชื่อมต่อสู่แหล่งวัฒนธรรมจีน	3	1	3	1
3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่	2	1	3	3
4. การสร้างรายได้แก่ชุมชน	3	3	1	1
5. การได้มาซึ่งพื้นที่	2	1	3	2
รวม	13	11	15	12

เกณฑ์การให้คะแนน
1 น้อย 2 ปานกลาง 3 มาก

พื้นที่ภายในอาคาร		รองรับคน (คน)	LOS (ตร.ม./คน)	พื้นที่ / ตร.ม.
โซน	ห้อง			
พื้นที่สาธารณะ	โถงต้อนรับและประชาสัมพันธ์และจำหน่ายตั๋ว	100	1.5	150
	ร้านกาแฟ			70
	ห้องน้ำ			80
	พื้นที่ทางเดิน 30%			90
	พื้นที่รวม			390
พื้นที่นิทรรศการ	ห้องจัดแสดง	100	1.5	150
	นิทรรศการหมุนเวียน			80
	พื้นที่ทางเดิน 30%			70
	พื้นที่รวม			300
พื้นที่สนับสนุนนิทรรศการ	ห้องเตรียมนิทรรศการ			50
	ห้องควบคุมนิทรรศการ			30
	ห้องเก็บของ			40
	พื้นที่ทางเดิน 30%			36
	พื้นที่รวม			156
สำนักงาน	พื้นที่สำนักงาน	10		50
	ห้องน้ำ			30
	ห้องเก็บของ / ห้องเก็บเอกสาร			15
	พื้นที่ทางเดิน 30%			28.5
	พื้นที่รวม			123.5
พื้นที่สนับสนุนสำนักงาน	ห้องปฐมพยาบาล			10
	ห้องแม่บ้าน / ห้องเก็บของ			18
	ห้องไฟฟ้า			25
	ห้องเครื่องกำเนิดไฟฟ้า			40
	ห้องปั๊ม			15
	ห้องขยะ			8
	พื้นที่ทางเดิน 30%			35
	พื้นที่รวม			151
	พื้นที่ภายในอาคารรวม			1120.5
พื้นที่ภายนอกอาคาร				
พื้นที่จอดรถ	ที่จอดรถทั่วไป, ที่จอดรถสำนักงาน, ที่จอดรถส่วนบริการ	10 คัน		125
	ที่จอดรถคนพิการ	1 คัน		20.5
	ที่จอดรถบัส (4x12)	2 คัน		100
	ที่จอดรถจักรยาน	30 คัน		60
	ทางเข้า-ออก , ถนน 35%			92
	พื้นที่ภายนอกอาคารรวม			397.5
	พื้นที่รวมทั้งหมด			1518

สูตรการหาพื้นที่

การรองรับคน X LOS 1.5 (ตร.ม.)

พื้นที่ภายในอาคารรวม	1120.5 ตร.ม.
พื้นที่ภายนอกอาคารรวม	297.5 ตร.ม.
พื้นที่รวมของโครงการ	1518 ตร.ม.

อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

การจัดสรรโปรแกรม

1 . พื้นที่สาธารณะ

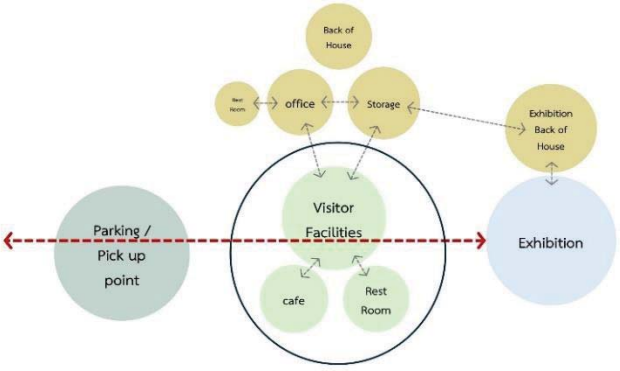
2. พื้นที่นิทรรศการ

3. พื้นที่สนับสนุนนิทรรศการ

4. สำนักงาน

5. พื้นที่สนับสนุนอาคาร

6. พื้นที่จอดรถ

อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
ตลาดชุมชนและชุมชนจีนดั้งเดิม
สะพานเชื่อมเมือง
อุทยานวัฒนธรรมต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
แนวแกนเมือง
พาสาน
ทางเดินเท้าและทางจักรยานเลียบแม่น้ำ
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นที่รองรับและเปลี่ยนผ่านการเดินทางจากภายนอก เพื่อเตรียมเข้าสู่แหล่งชุมชน
เพื่อช่วยลดทอนความแออัดของจำนวนยานพาหนะ
การเปลี่ยนโหมดการเดินทาง โดยการโดยสารมินิบัสเพื่อเข้าสู่แหล่งชุมชนและทางเลียบแม่น้ำ
เส้นทางเดินเท้าและทางจักรยานในระดับถนนหรือระดับสันเขื่อน และระดับเลียบแม่น้ำ ที่สามารถเชื่อมกันได้ครบรอบทั้งแต่อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ไปบรรจบที่สะพานข้อมหนึ่ง

แนวความคิดที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนเดิมในการศึกษานี้ จะเริ่มต้นจากการให้ความสำคัญกับ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองให้มีความน่าอยู่ หลีกเลี่ยงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเดิมของคนในชุมชนโดยเชื่อว่า สภาพแวดล้อมใหม่ ที่น่าอยู่ ร่มรื่น จะนำไปสู่โอกาสใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชน ในช่วงเวลาที่เหมาะสม

โครงการจากแนวทางที่นำเสนอ จะต้องผ่านกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ของคนในชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการจัดเทศกาลชั่วคราว ณ ตรอกชุนหงษ์

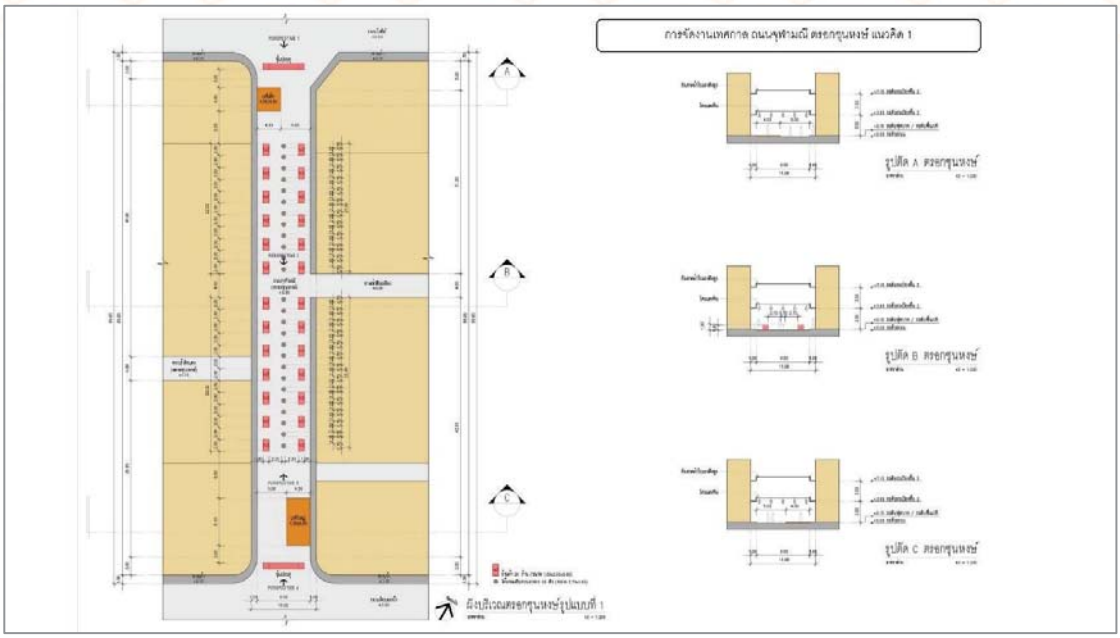
การจัดงานเทศกาลชั่วคราว ในวันที่ 23-24 สิงหาคม 2567 มีแนวคิดให้ ตรอกชุนหงษ์ ซึ่งเป็นชุมชนจีนดั้งเดิมกลายเป็นถนนคนเดิน โดยจะมีการจัดงานแสดง และส่งเสริมวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะและอาหาร

แนวคิดการจัดวางตำแหน่งเวทีแบ่งเป็น

1. การจัดวางเวทีใหญ่และเวทีเล็กที่ตำแหน่งหัวและท้ายของถนน ใกล้กับซุ้มประตูที่ตัดกับถนนโกสีย์และถนนเลียบแม่น้ำ

2. การจัดวางเวทีใหญ่ไว้ที่หัวถนนตัดกับถนนเลียบแม่น้ำ และวางเวทีเล็กไว้ด้านในตรงกลางตรงกับทางเข้าตึกเหลือง

โดยทั้งสองแนวคิดจะมีรูปแบบการจัดวางซุ้มประตูทั้งสองฝั่งหัวและท้ายของถนน ที่ตัดกับถนนโกสีย์และถนนเลียบแม่น้ำ วางร้านค้าไว้ด้านข้างสองฝั่งตลอดแนวถนนตรอกชุนหงษ์ และวางโต๊ะกลมระหว่างร้านค้าทั้งสองฝั่ง

การจัดงานเทศกาล ถนนสุขุมวิท ตรอกซุนหงษ์ แนวคิด 1
รูปตัด A ตรอกซุนหงษ์
รูปตัด B ตรอกซุนหงษ์
รูปตัด C ตรอกซุนหงษ์
ผังบริเวณตรอกซุนหงษ์รูปแบบที่ 1

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 1

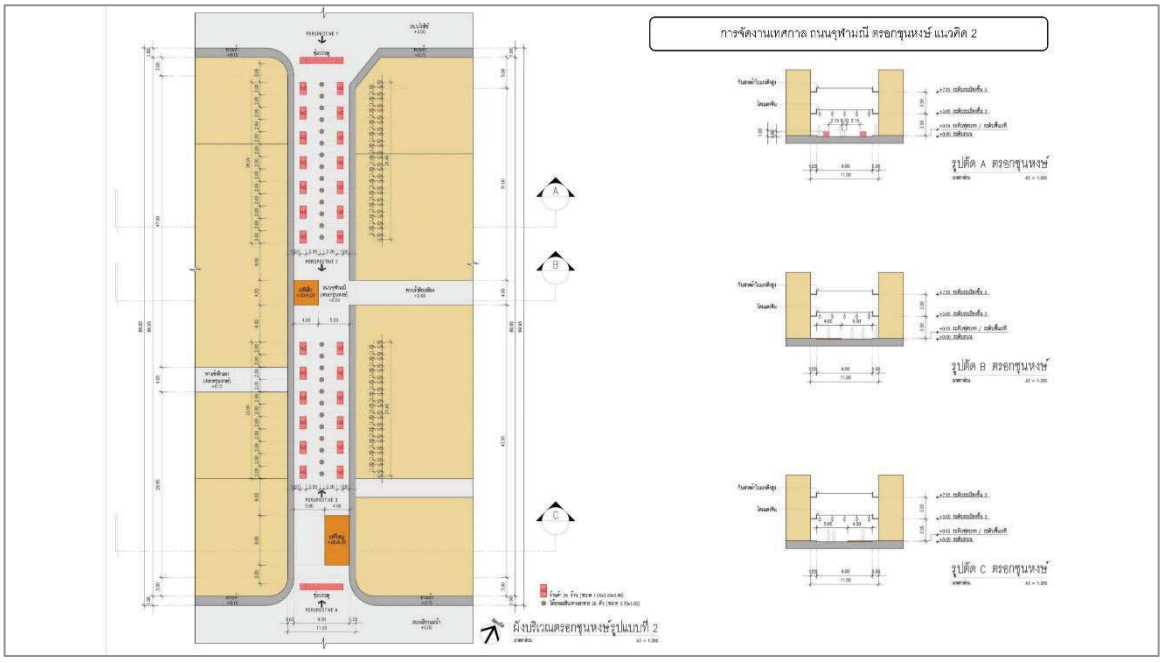
แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 2

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 3

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 4

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 1

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 2

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 3

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 4
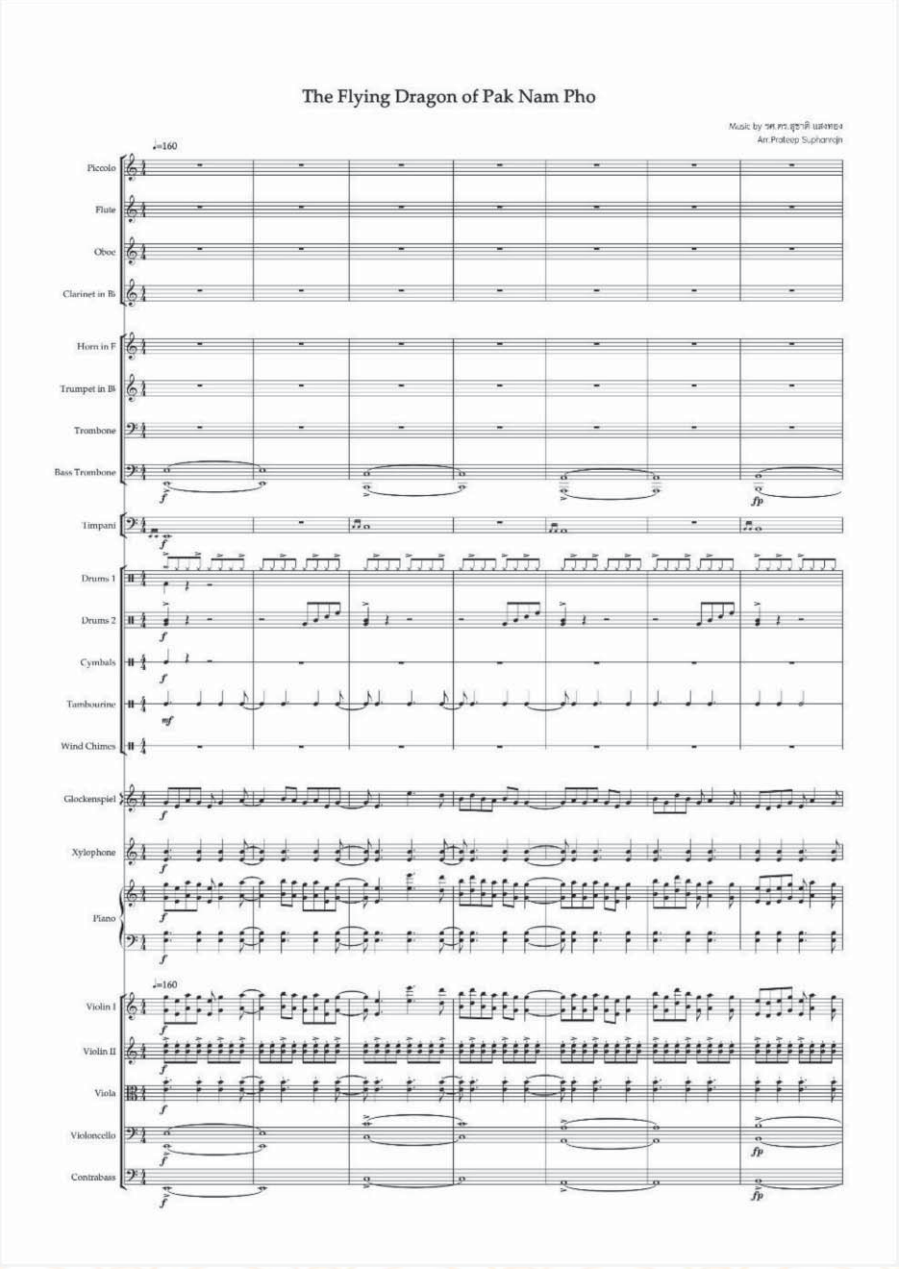
นวัตกรรมดนตรี “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ”
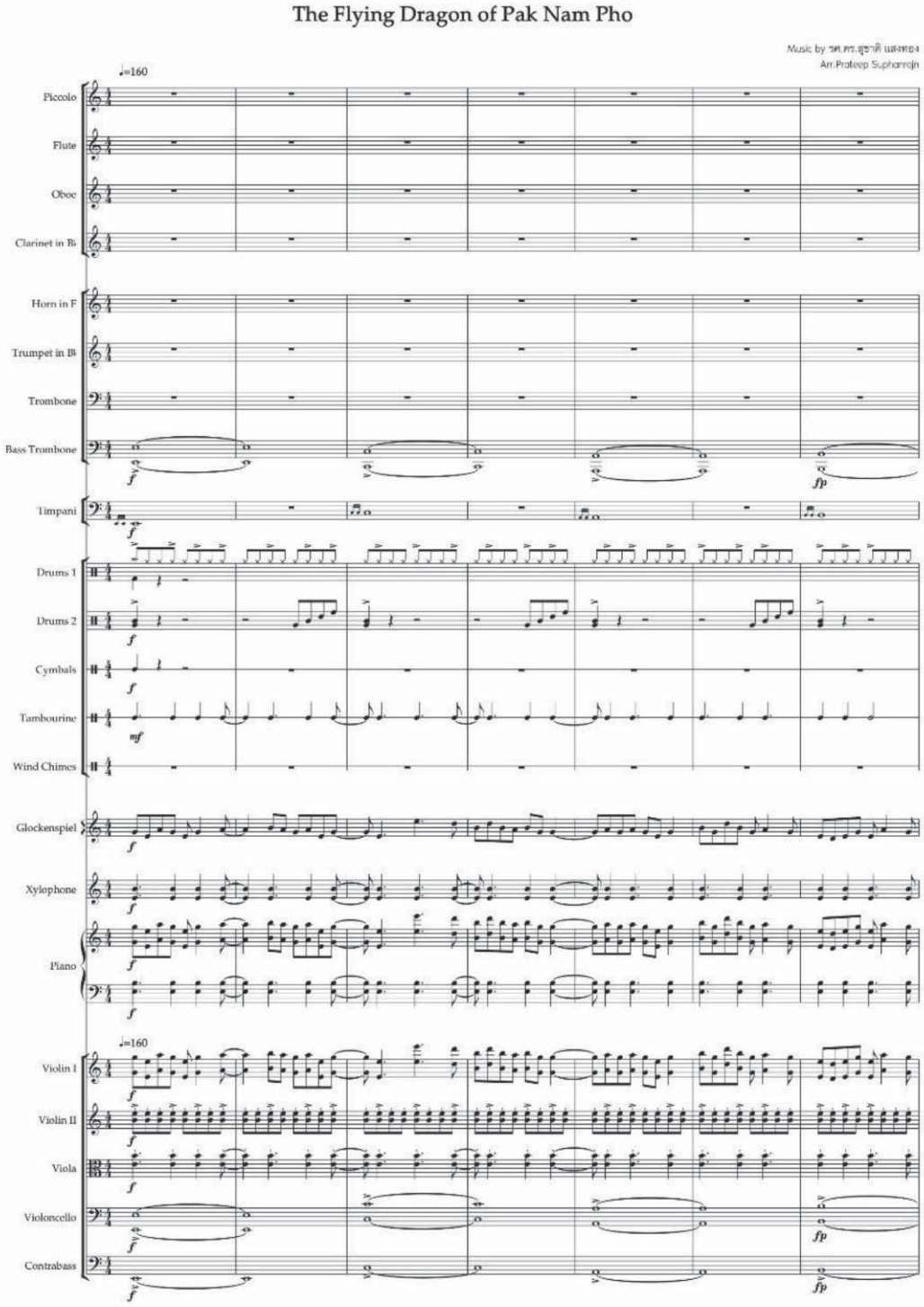
ชื่อ**ชื่อผลงานนวัตกรรม (ภาษาไทย)** นวัตกรรมดนตรี “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ”

คำสำคัญต่อการเข้าถึงผลงาน “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ” “นครสวรรค์เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน” “อัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา”

ชื่อ**ผลงานนวัตกรรม (ภาษาอังกฤษ)** The Flying Dragon of Pak Nam Pho Song.

รูปภาพผลงาน Music Full Score เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ
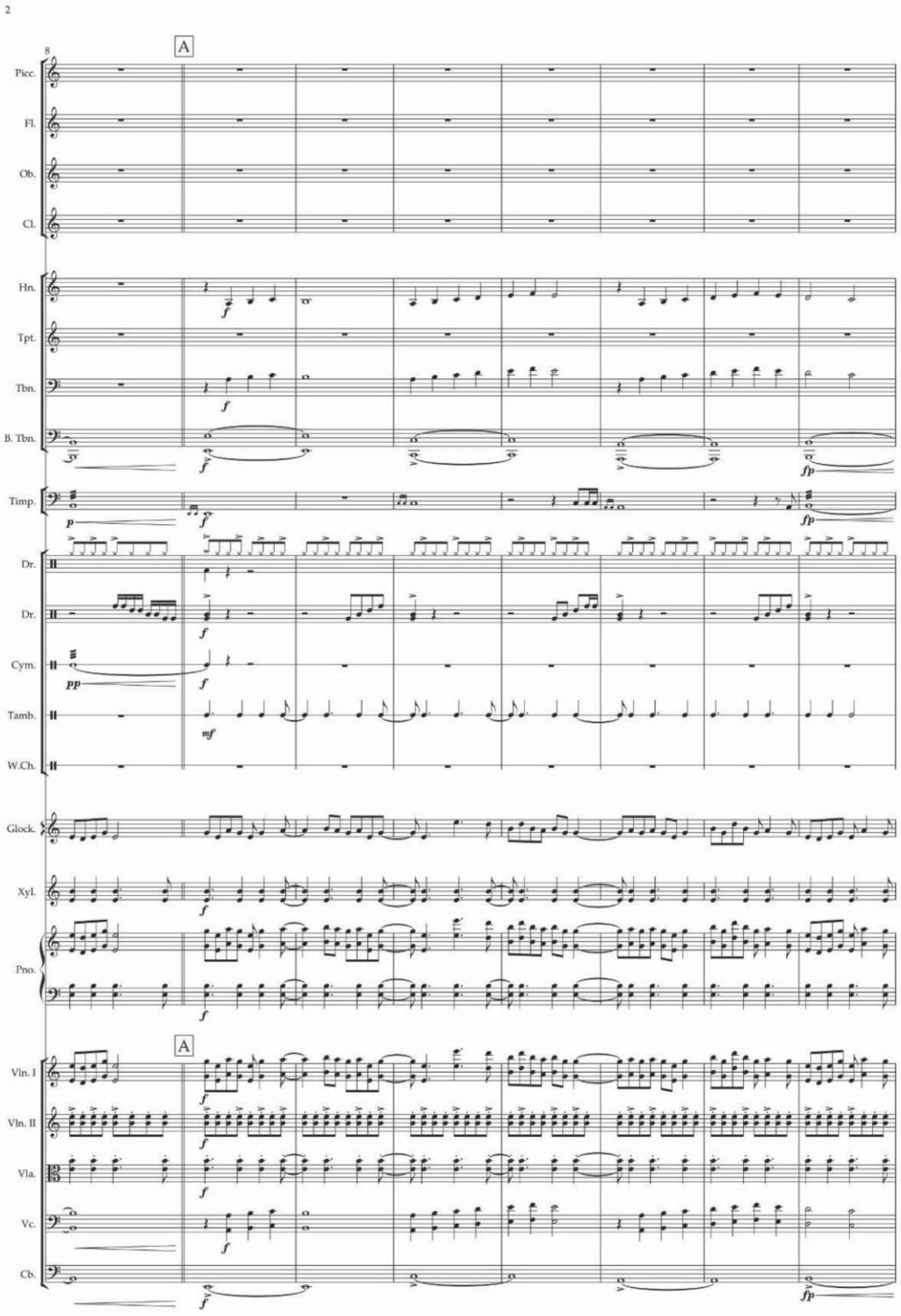

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
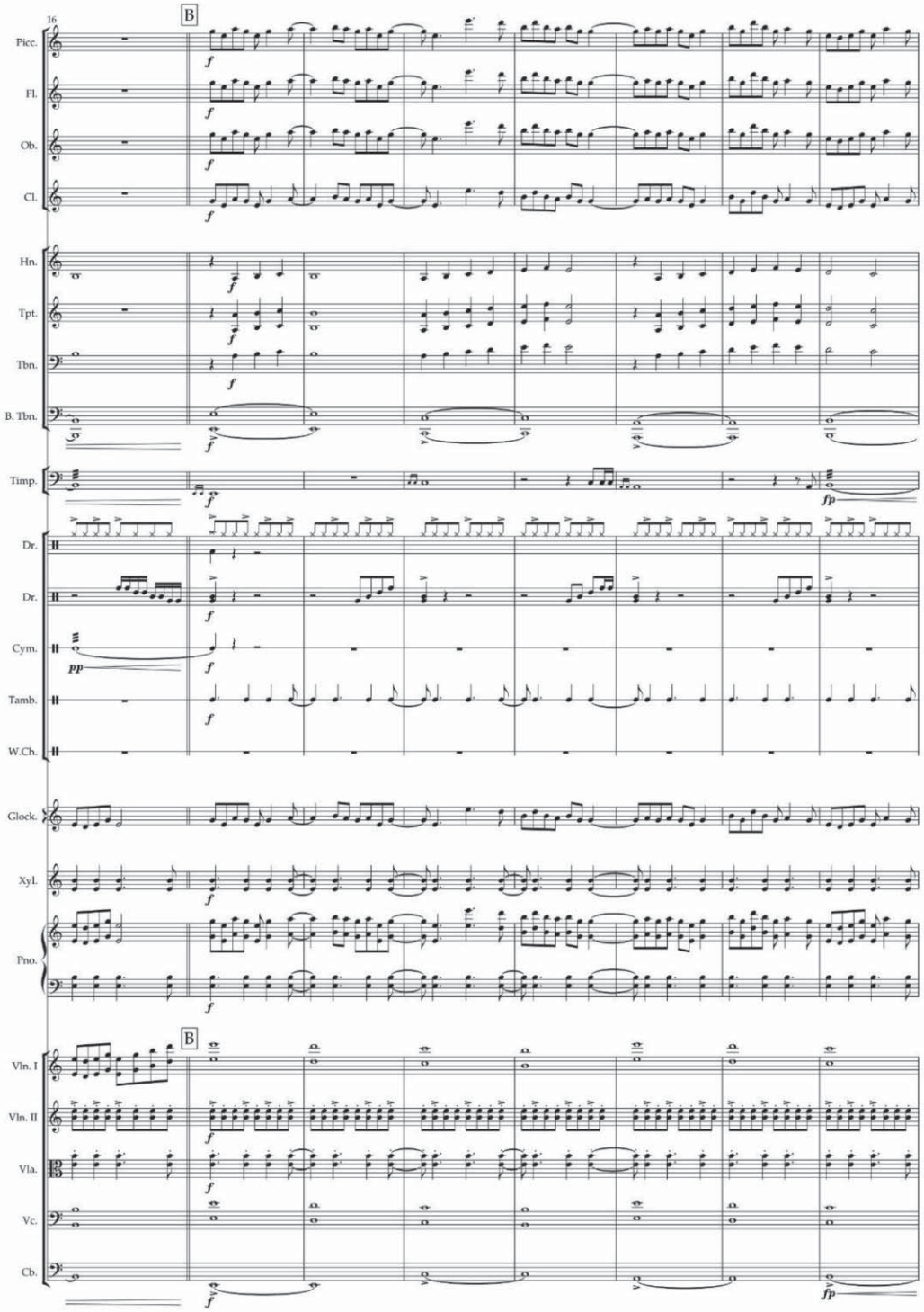
三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
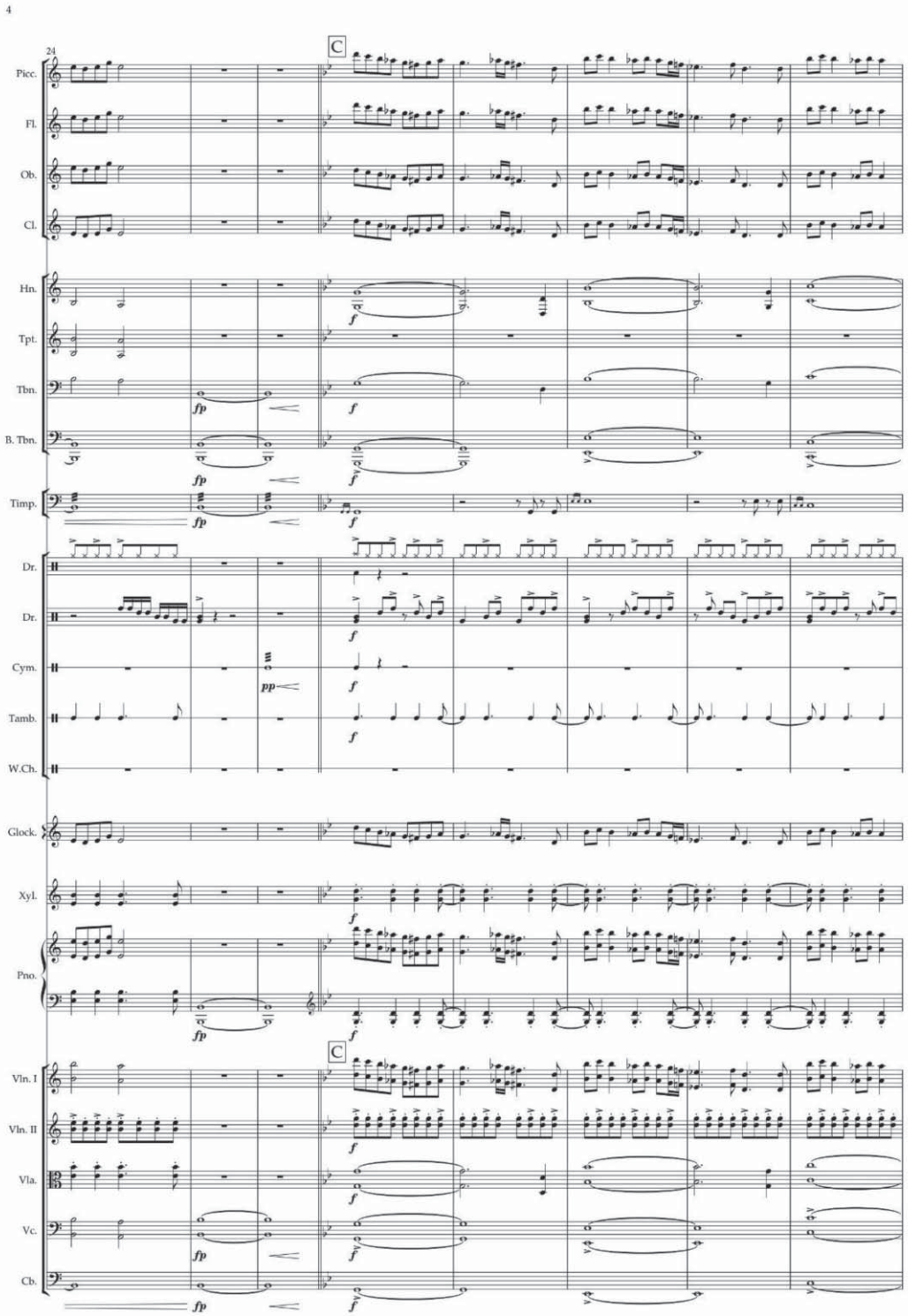
三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
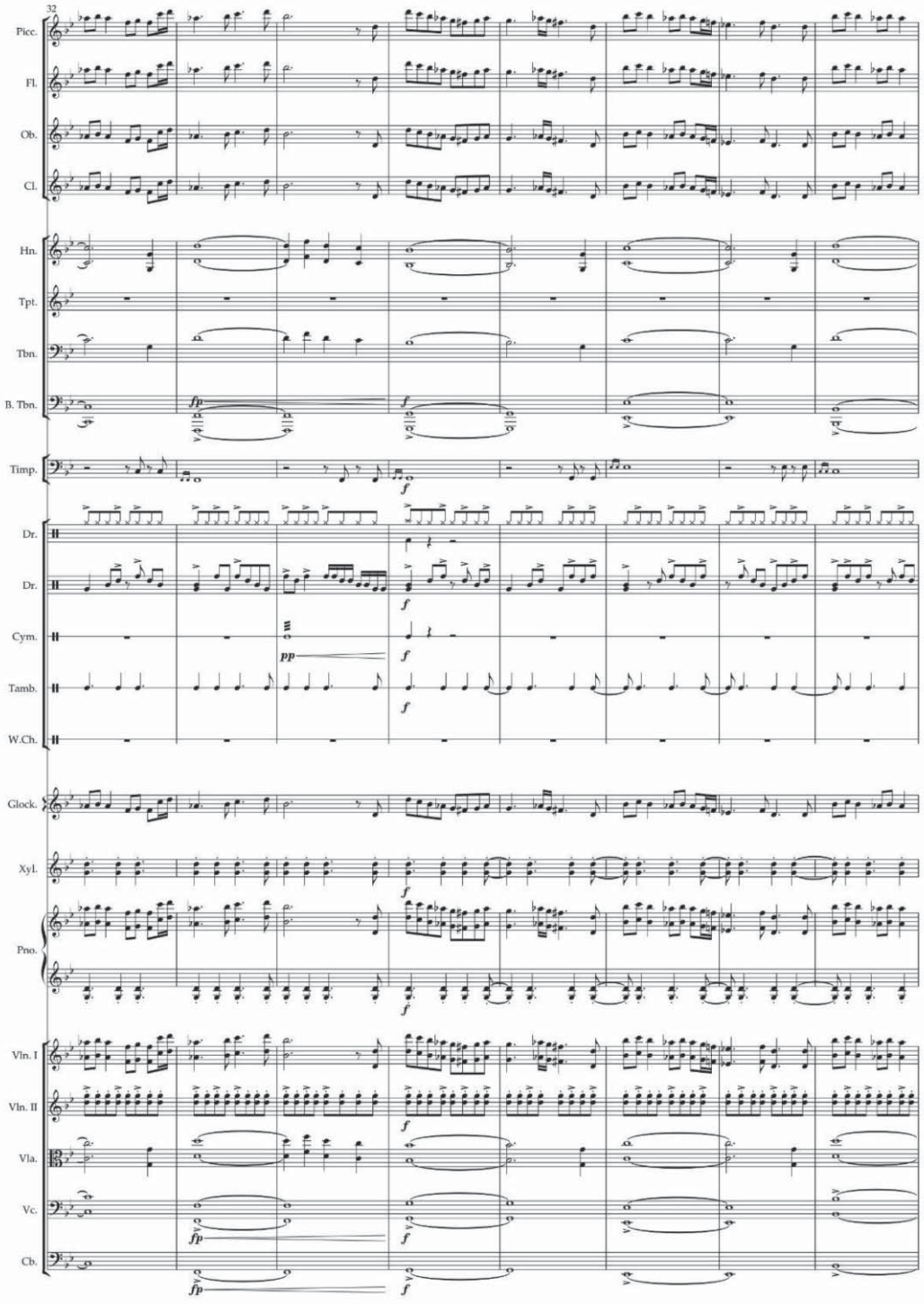
三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
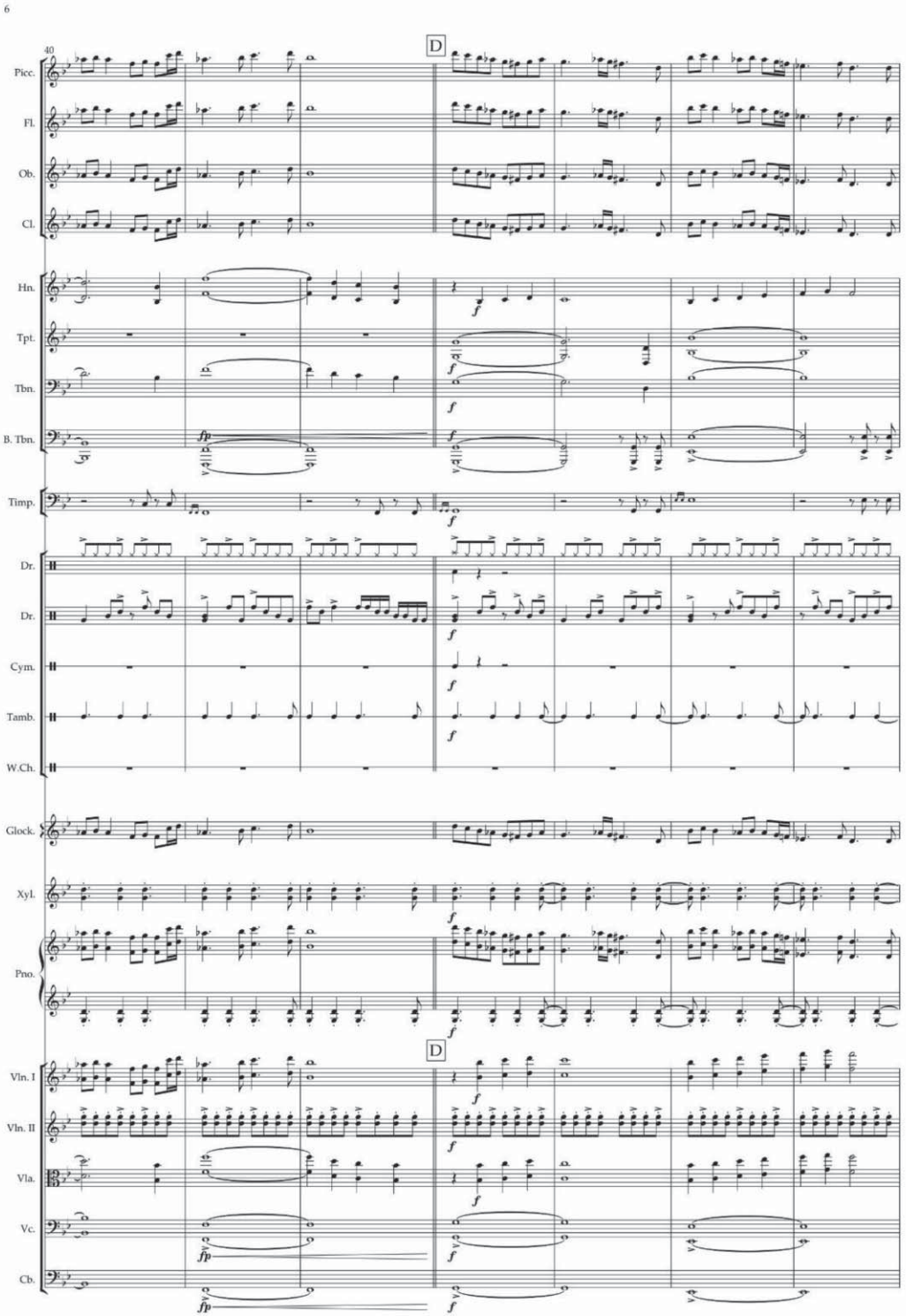
三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
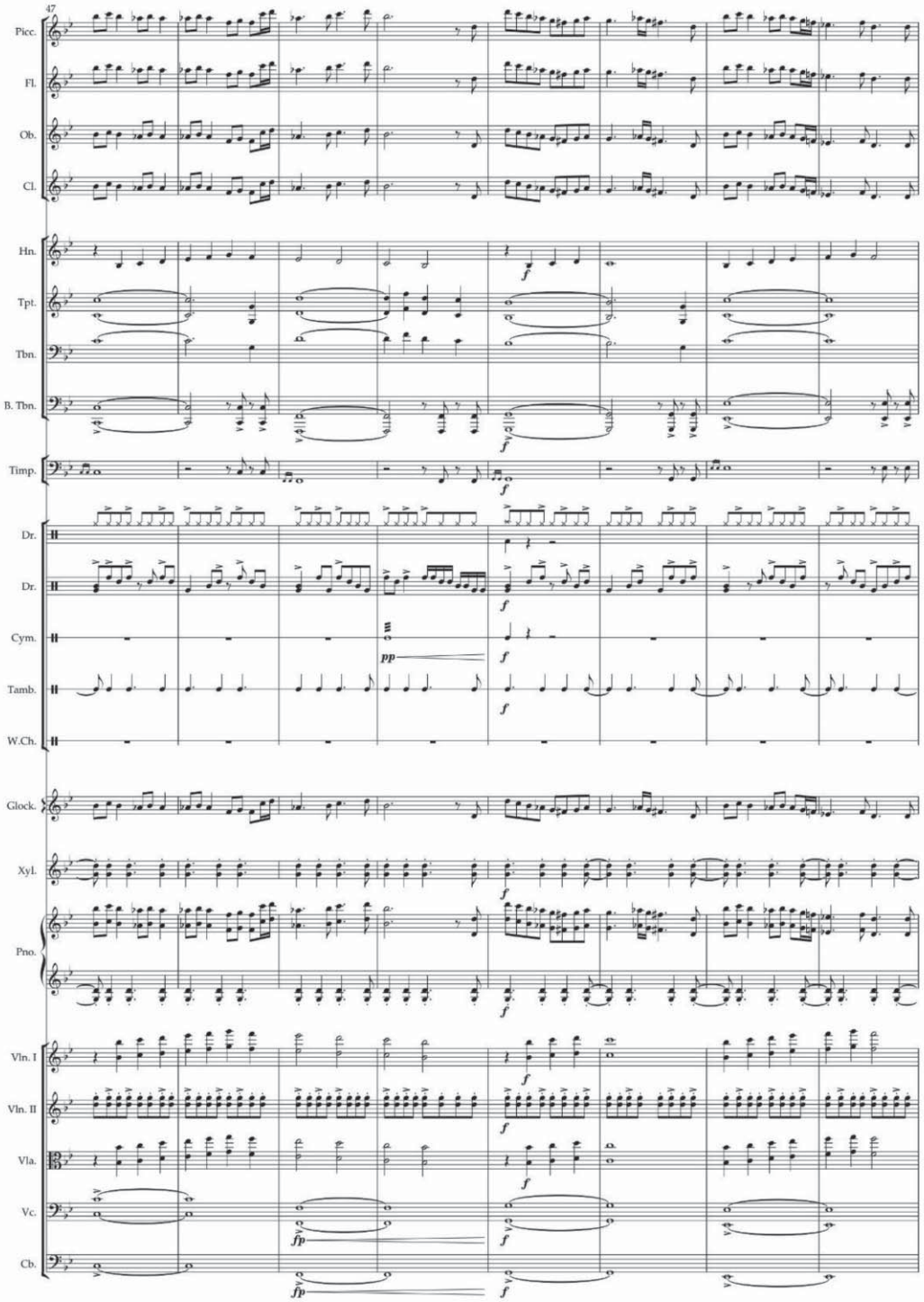
三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
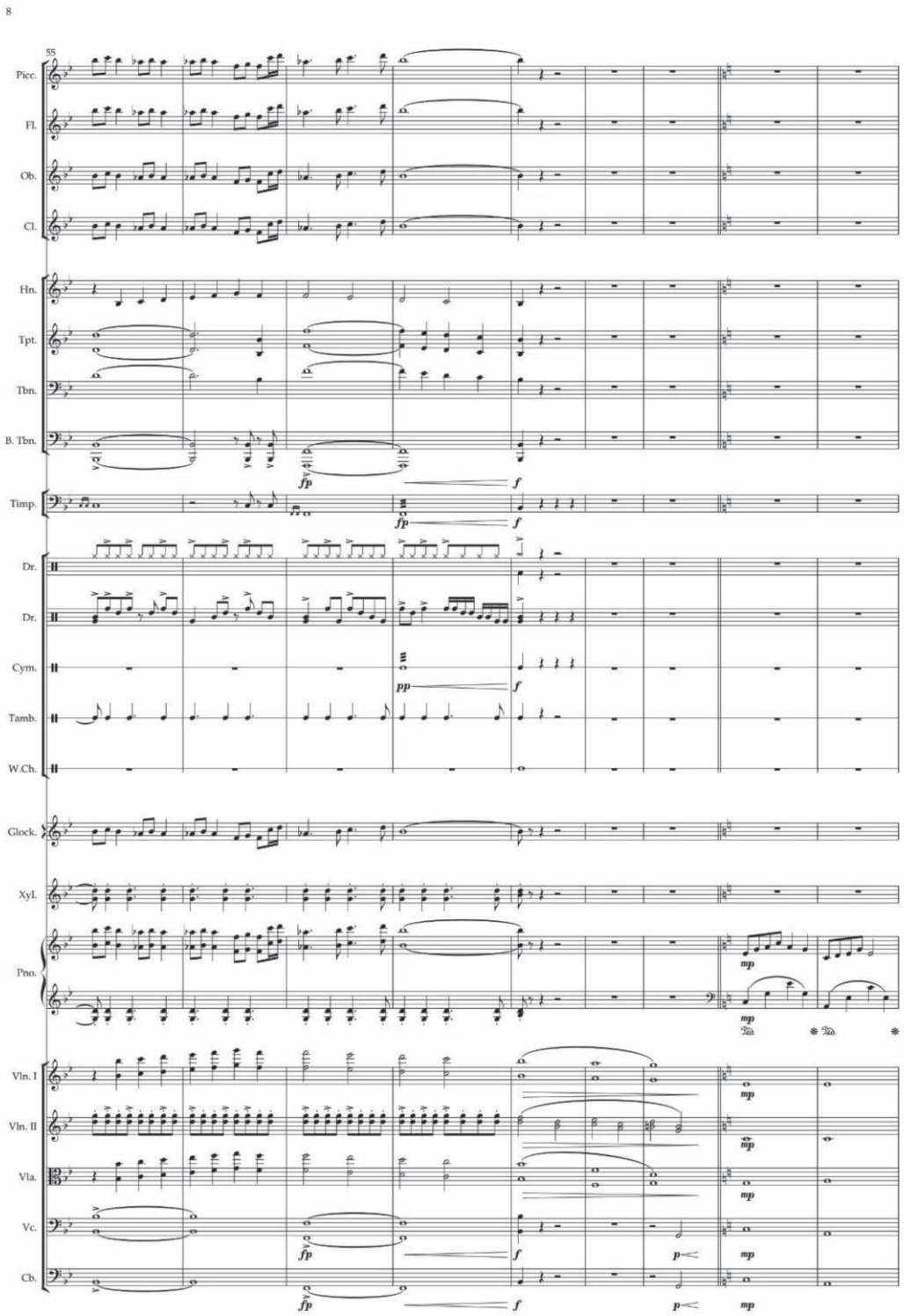
三盛古庙
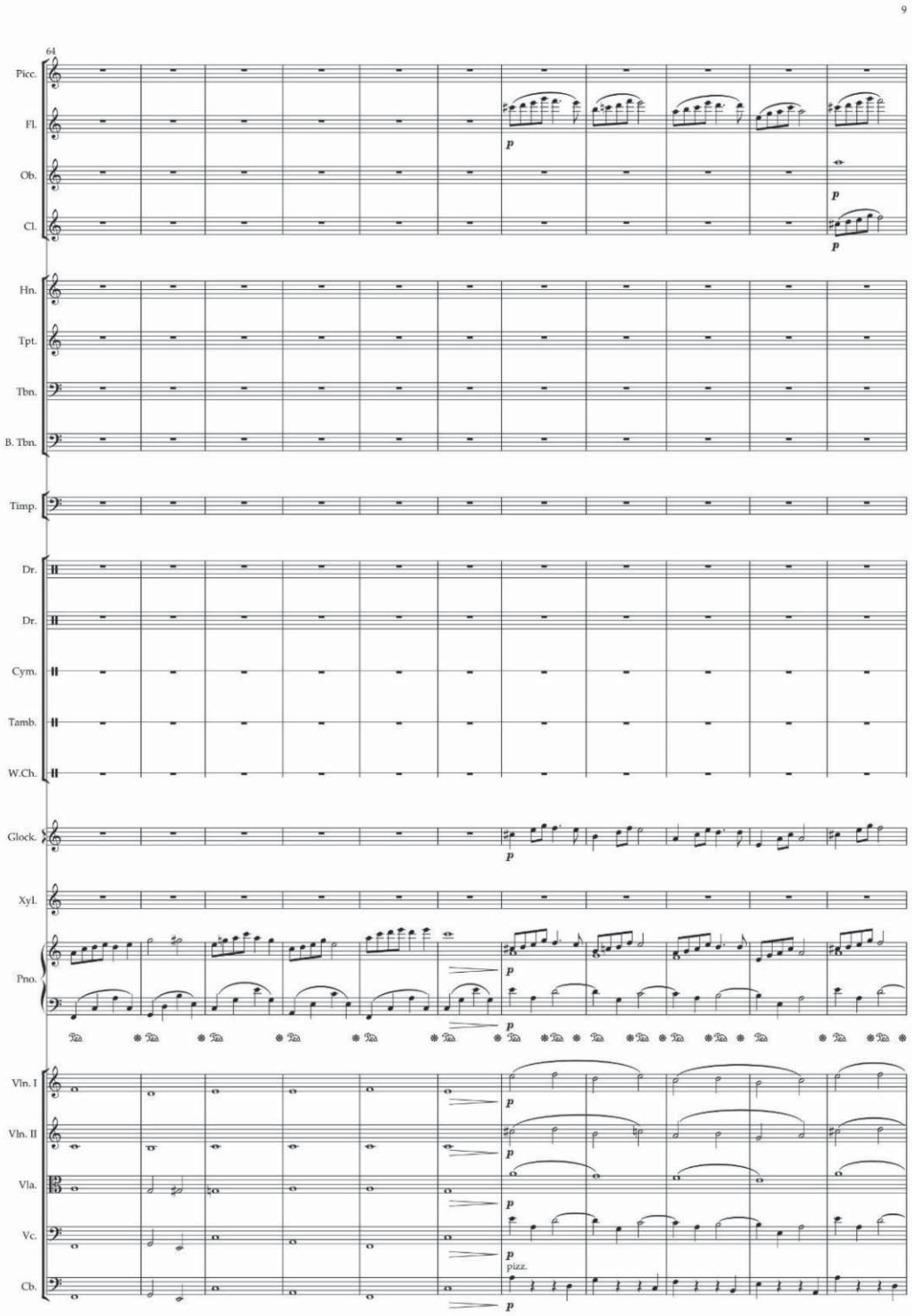

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙
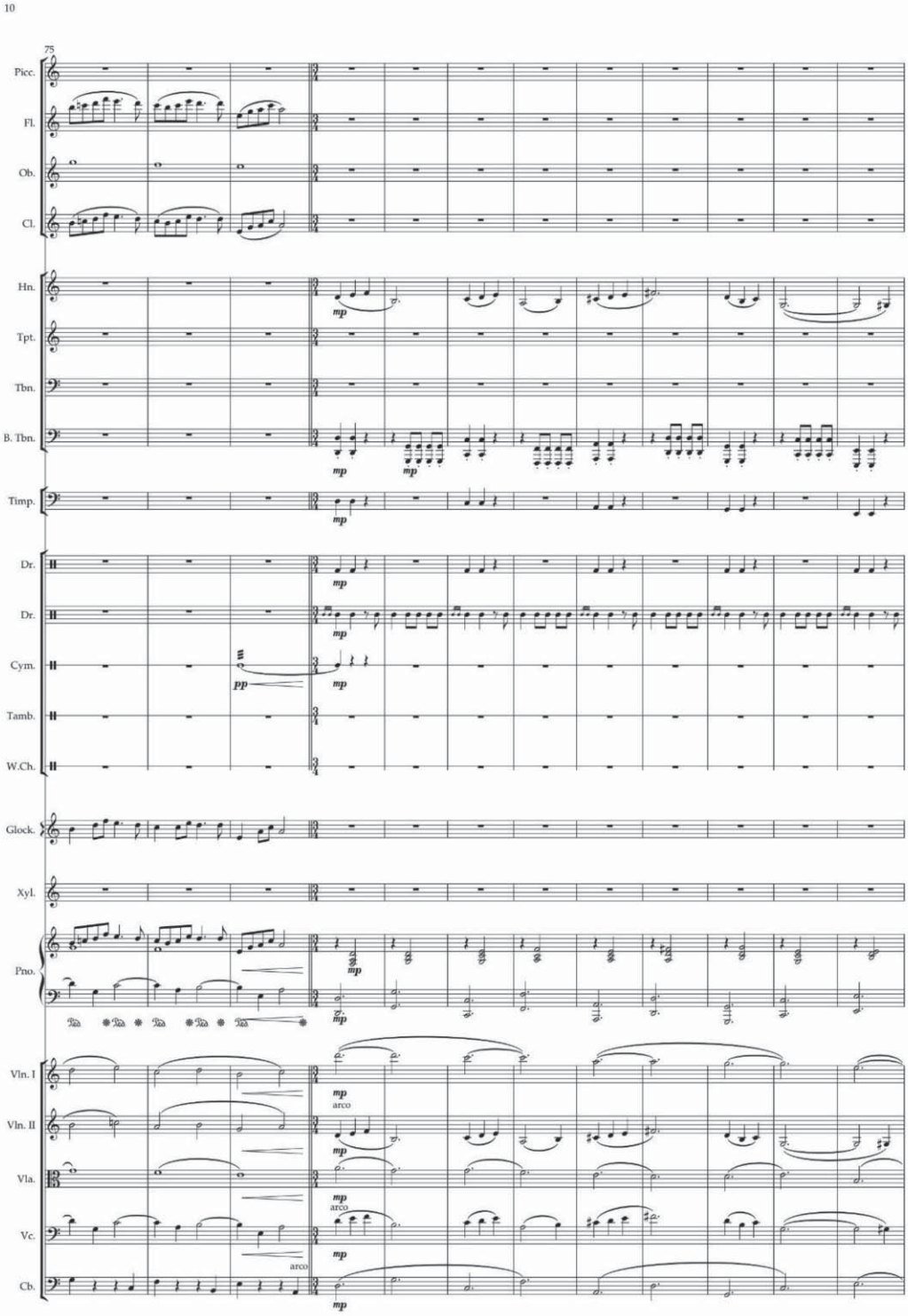

8
55
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
fp
f
pp
mp
p

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
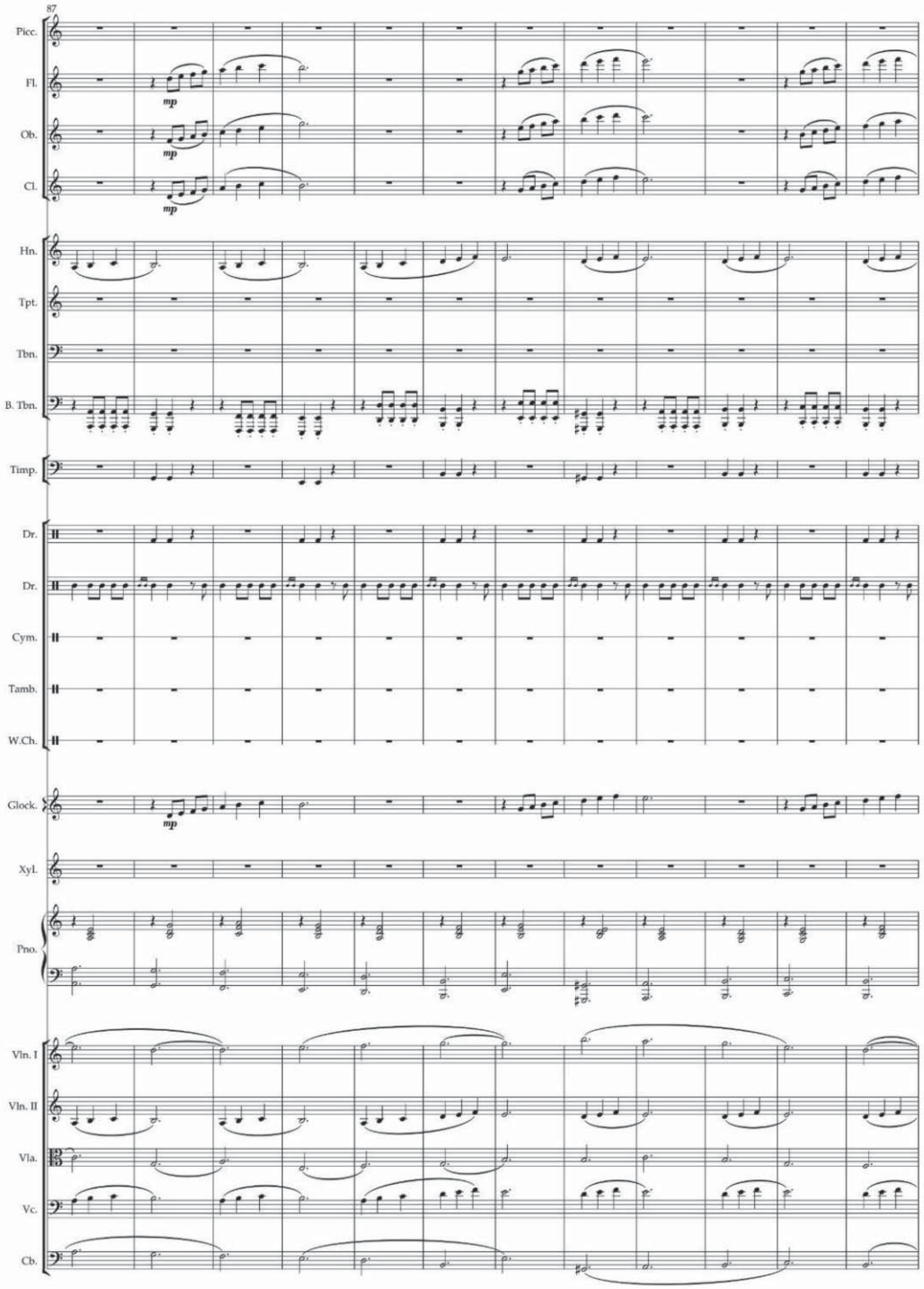
三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
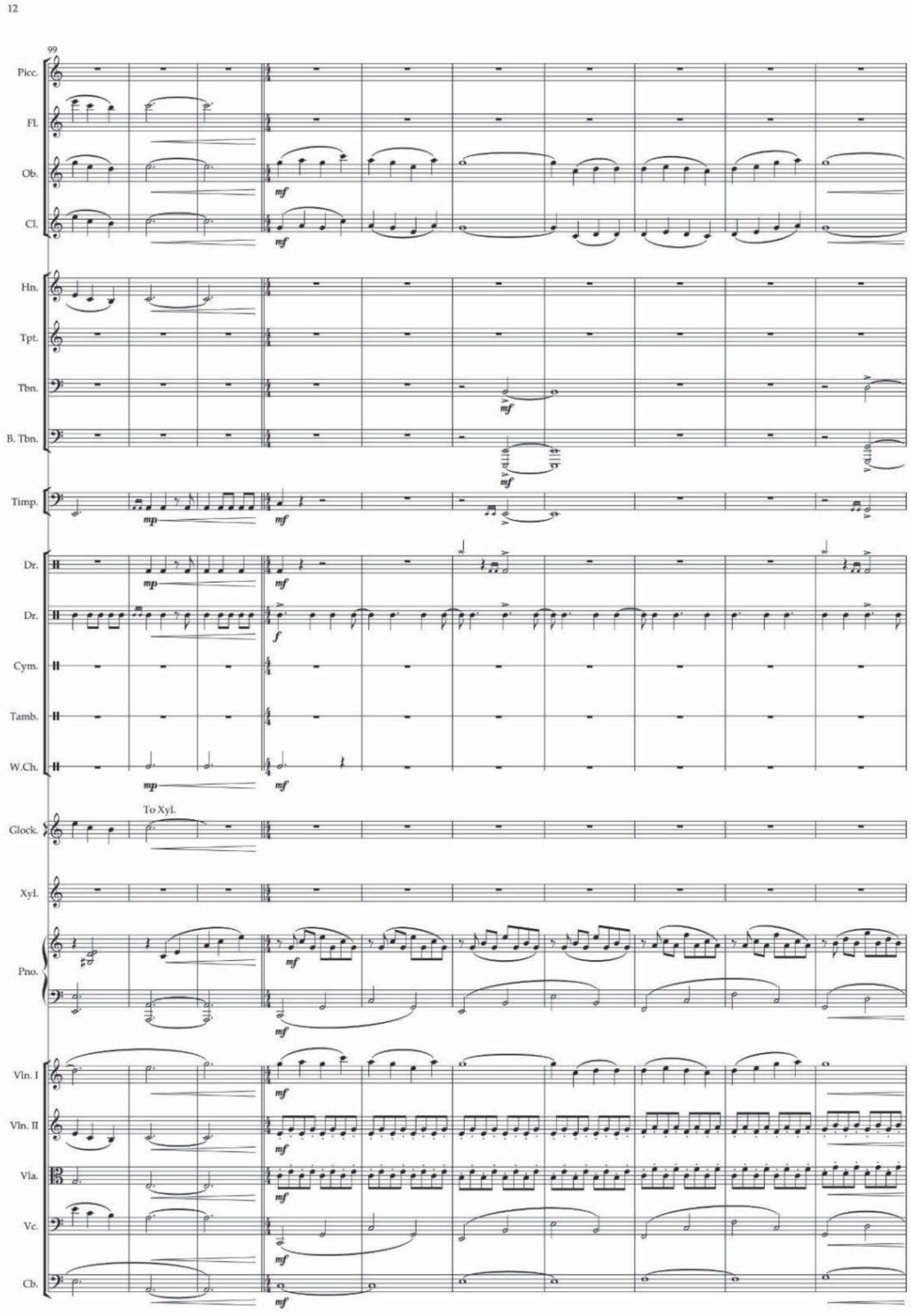
三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
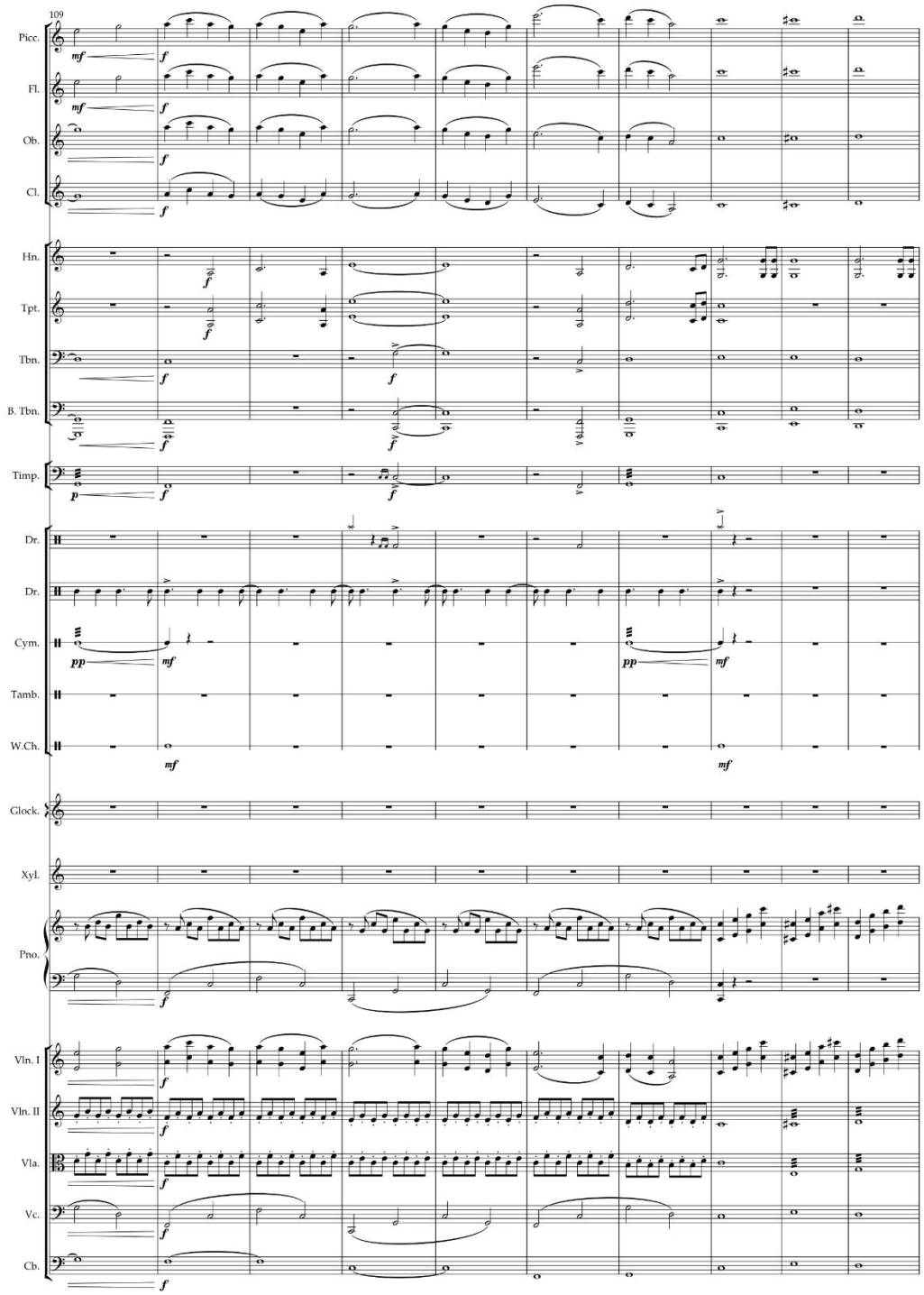
三盛古庙
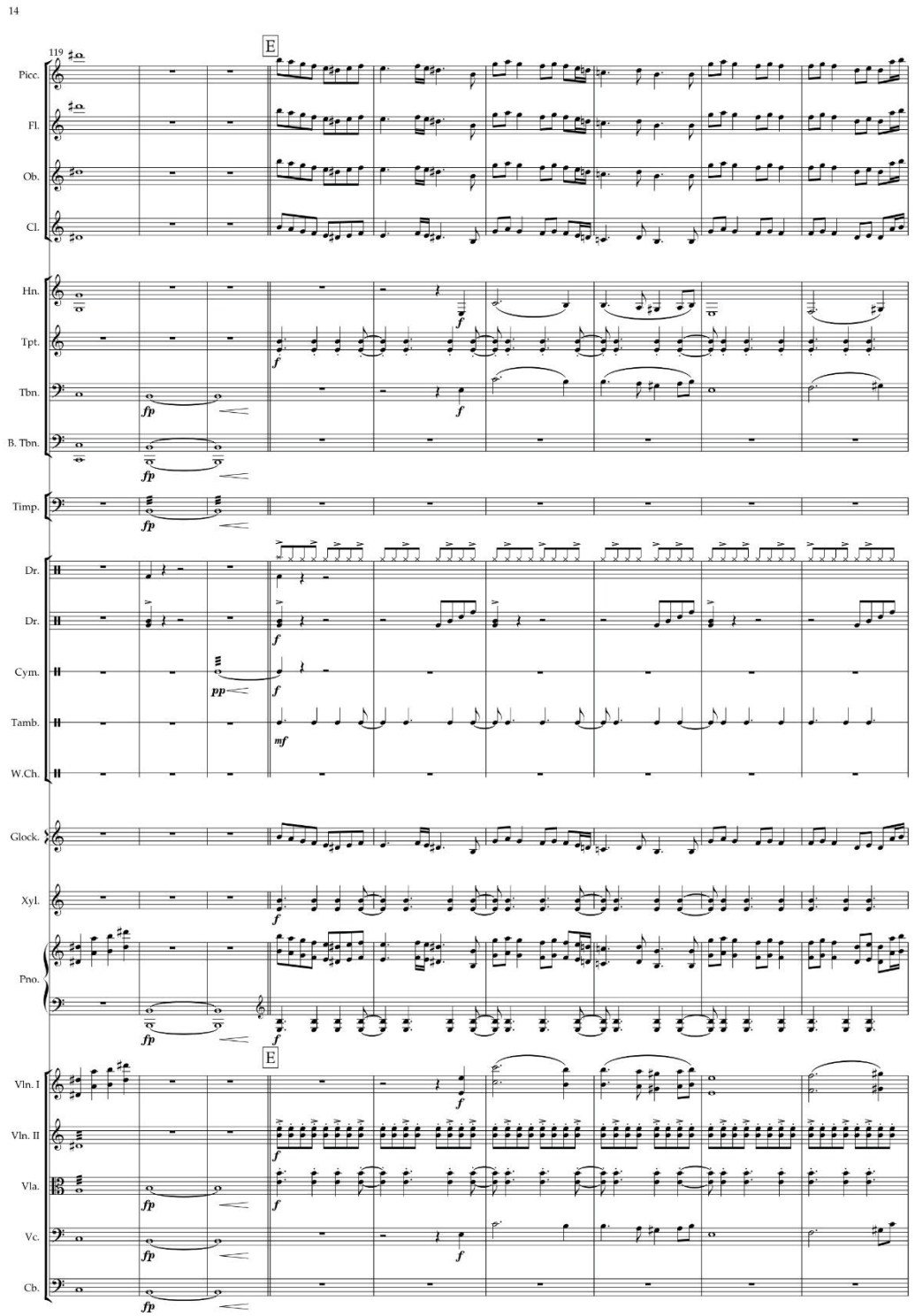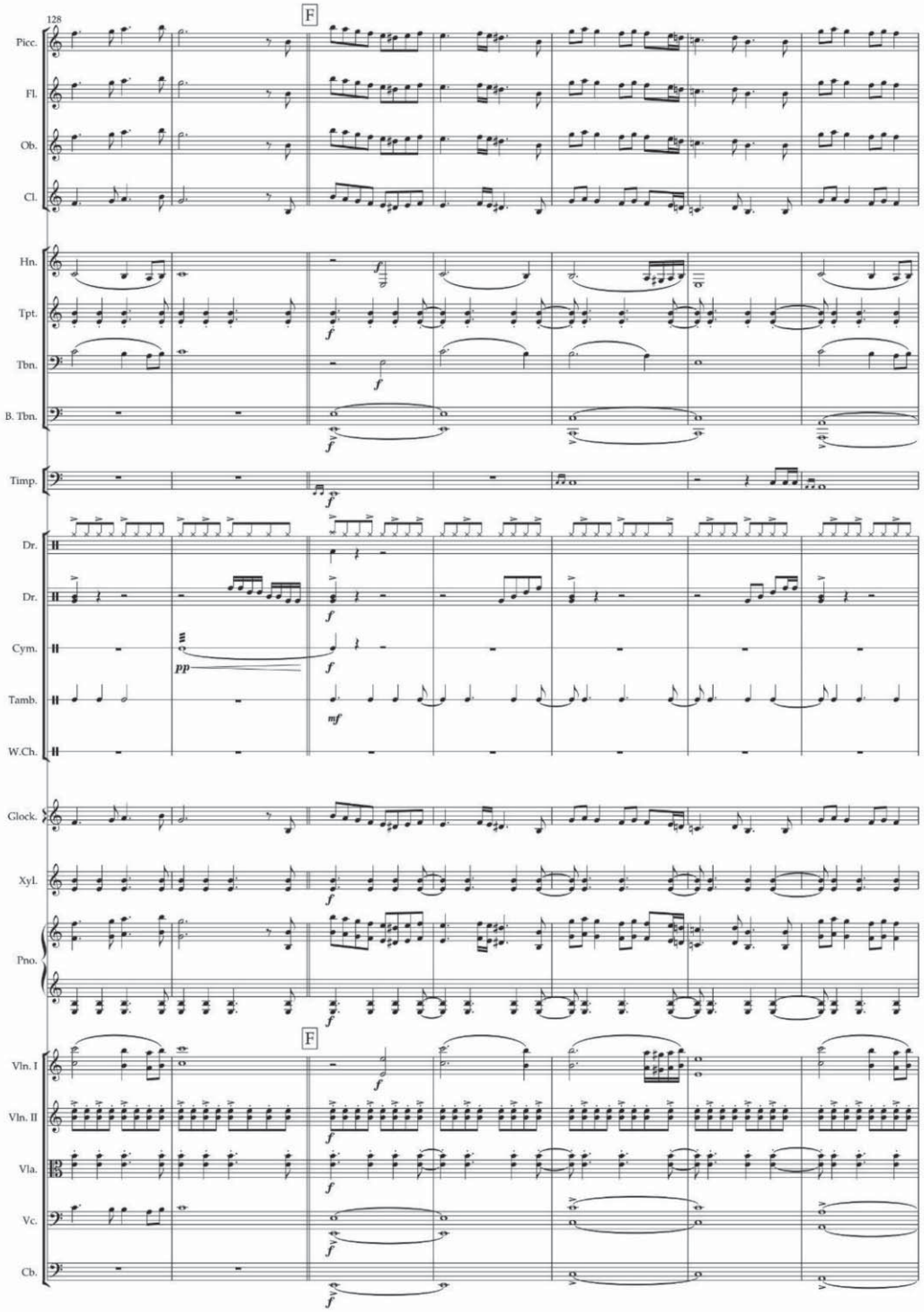

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

109
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

14
119
E
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
E
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
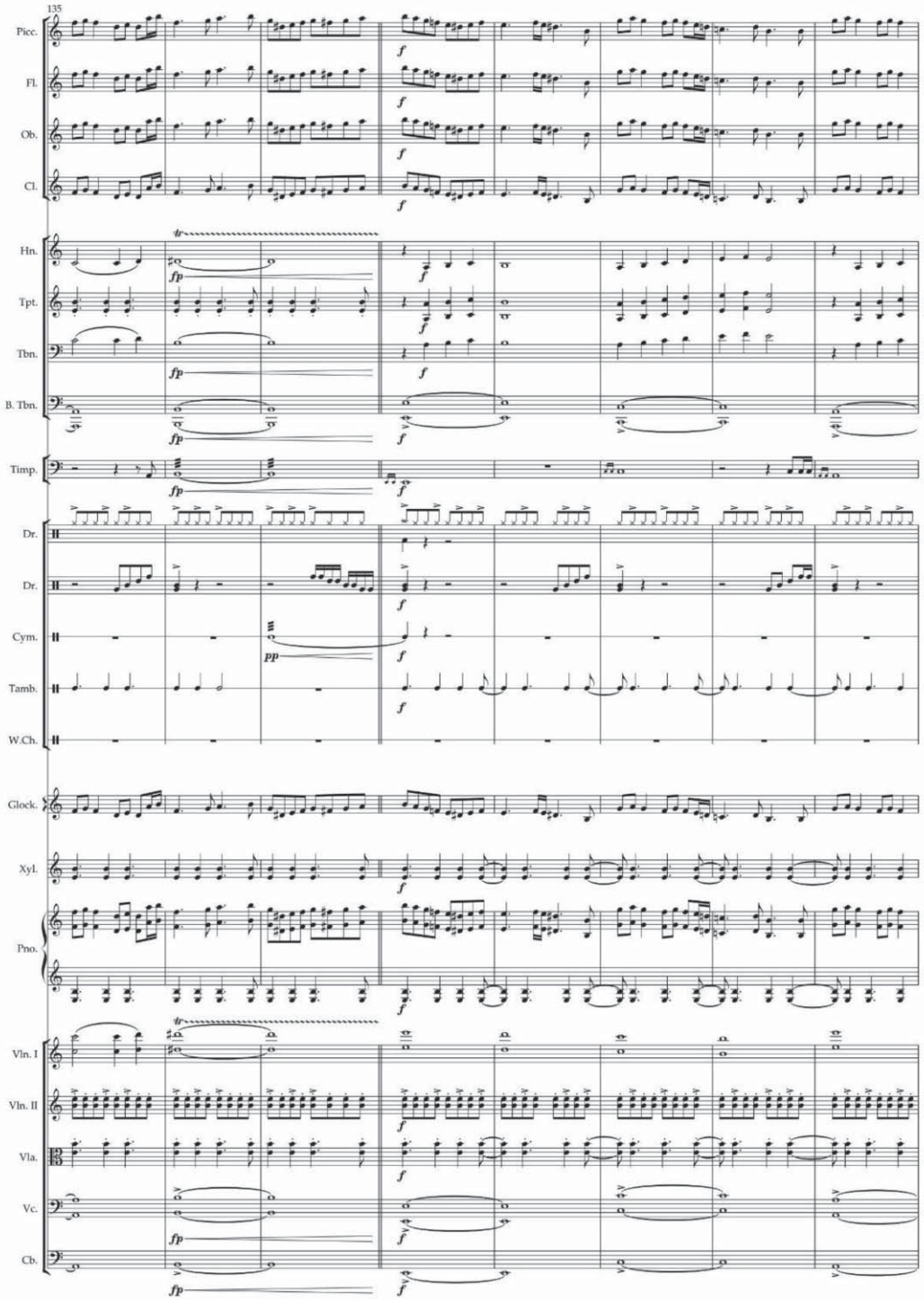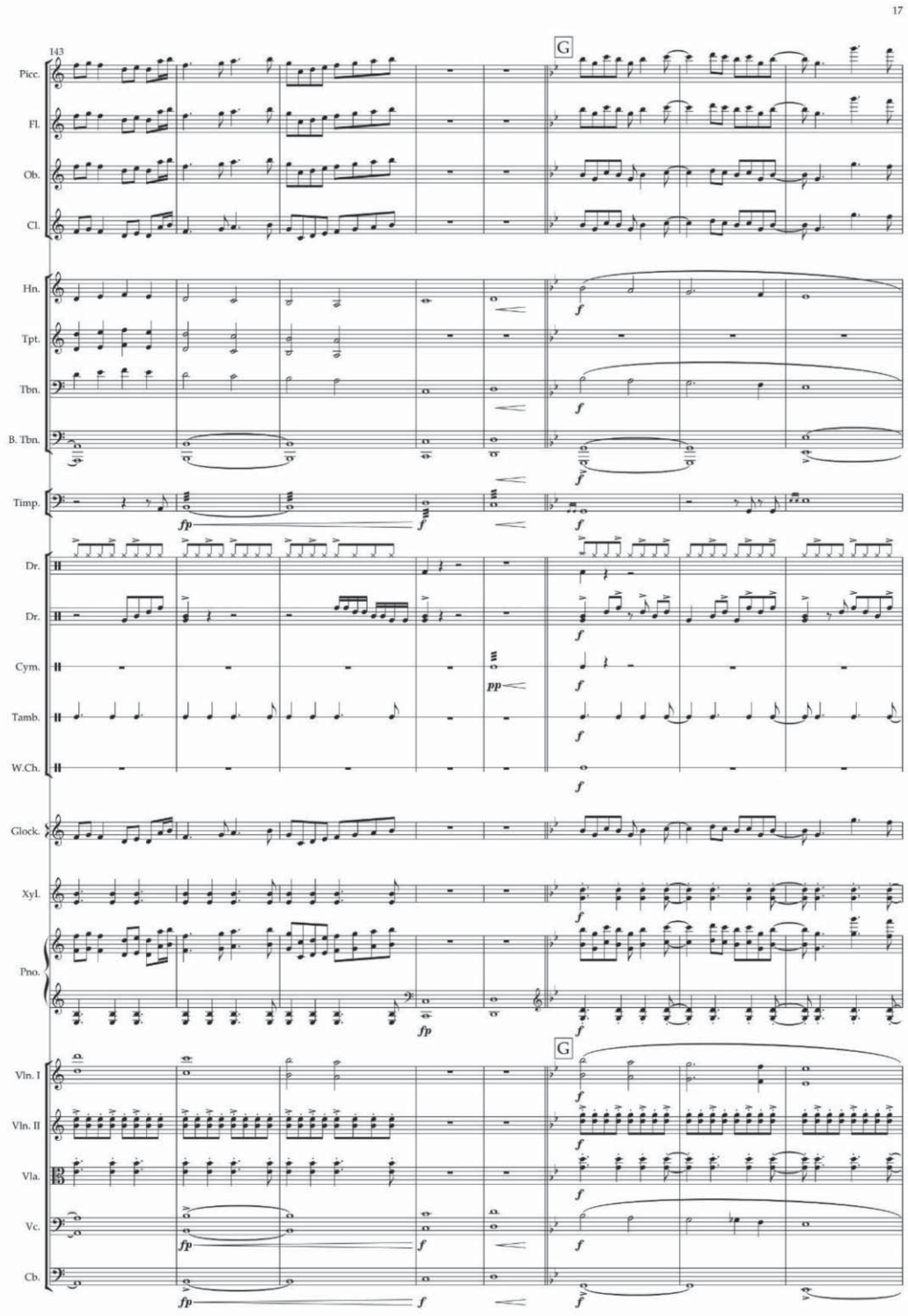

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

16
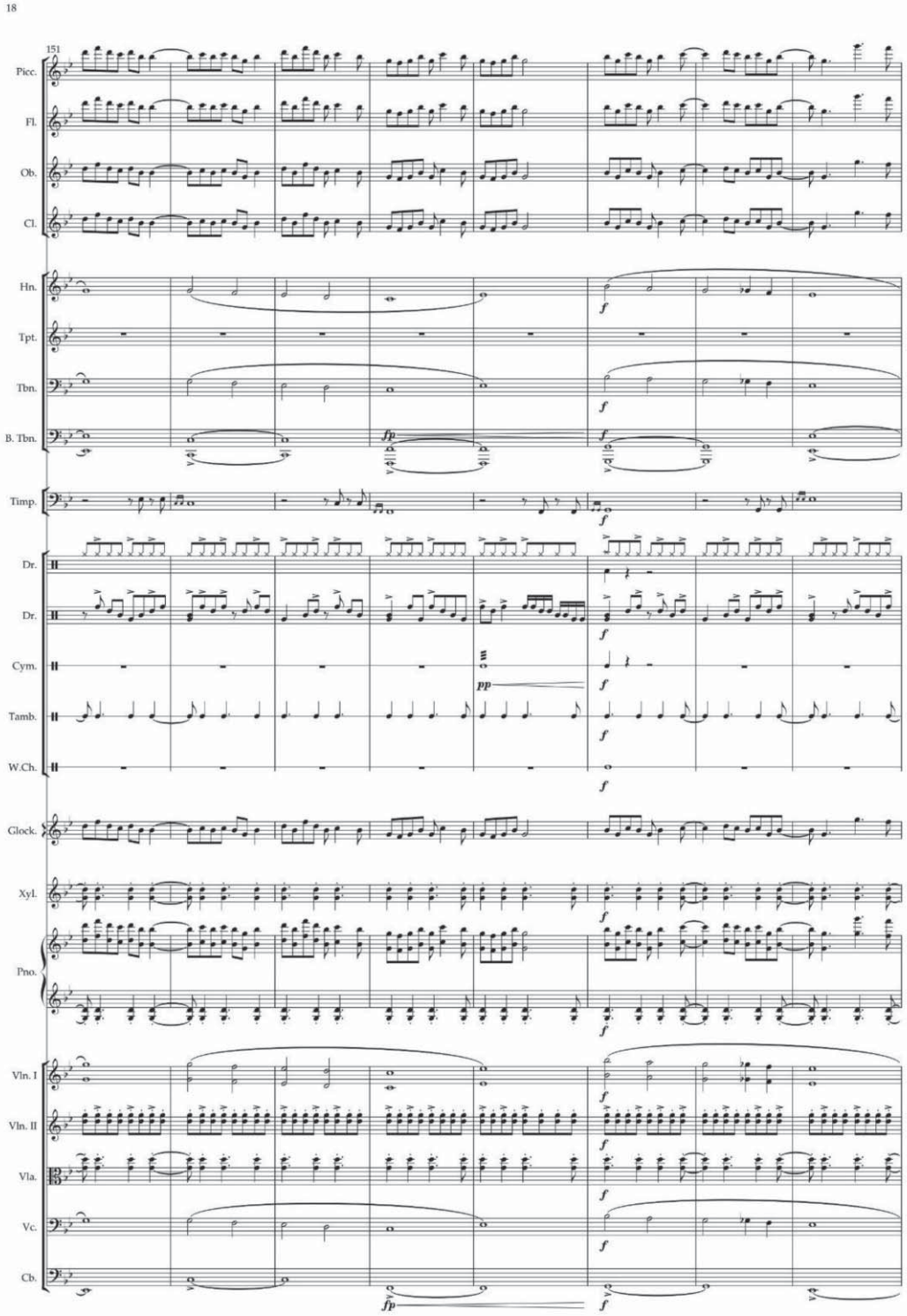

135
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
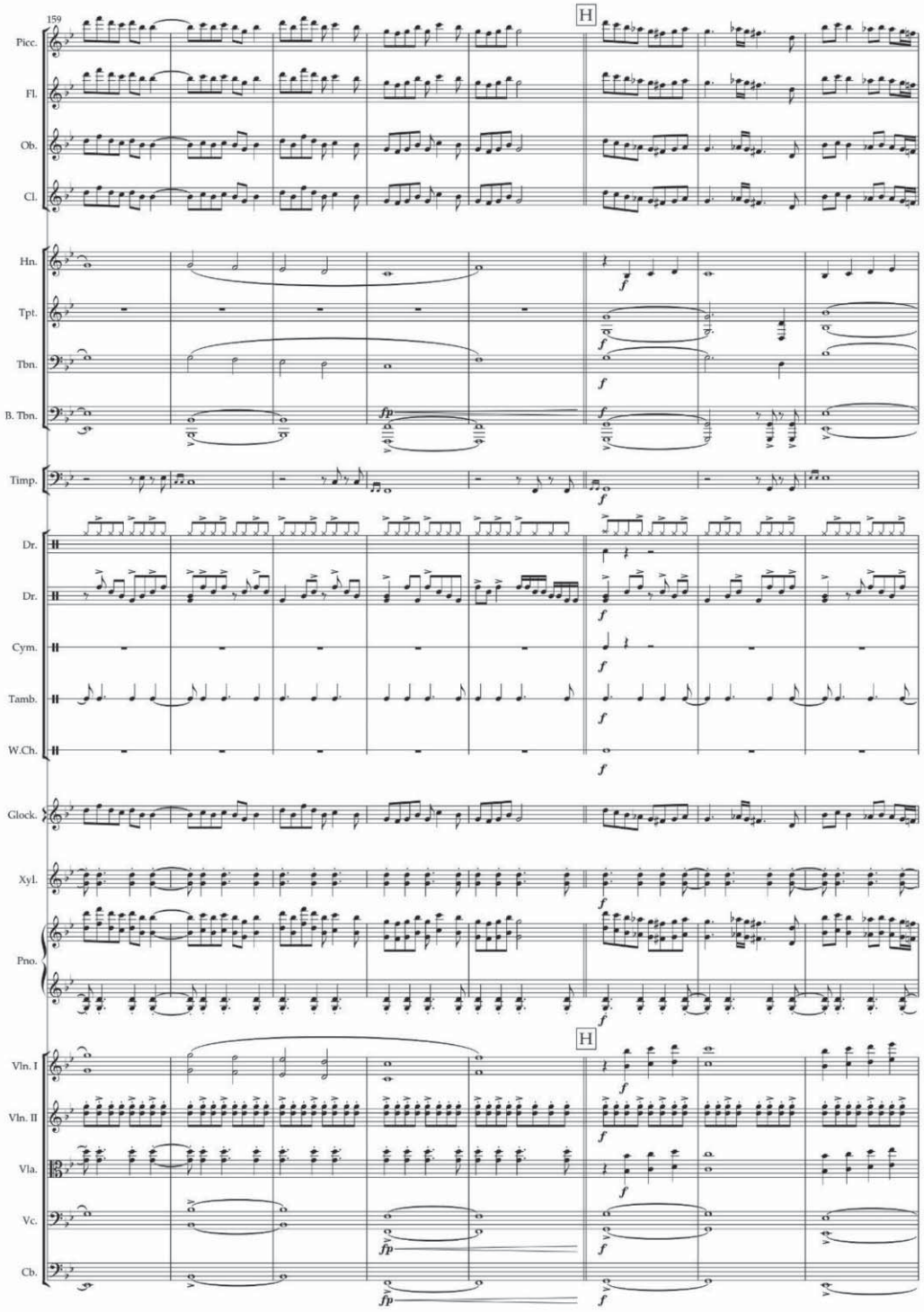
三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

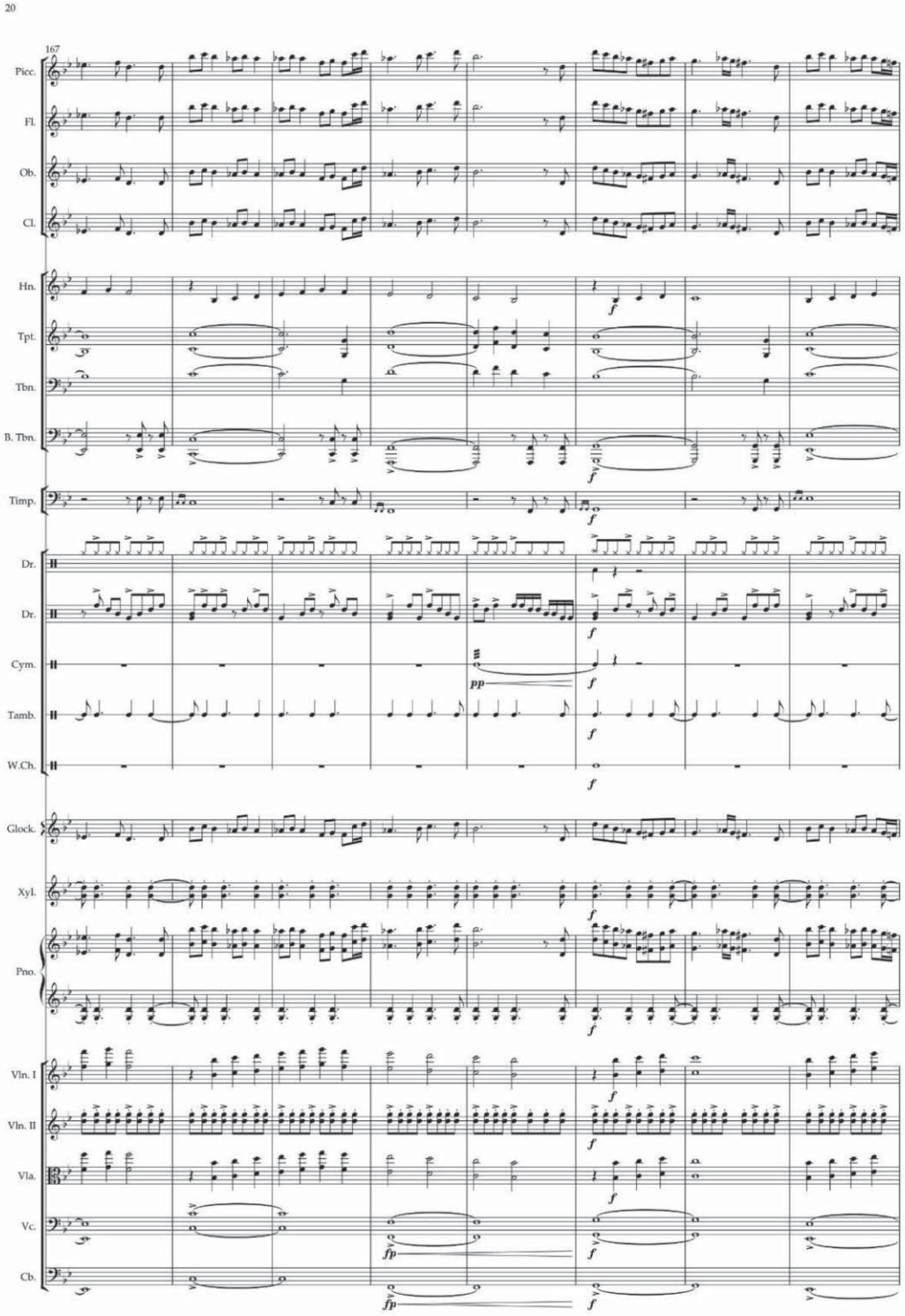
三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
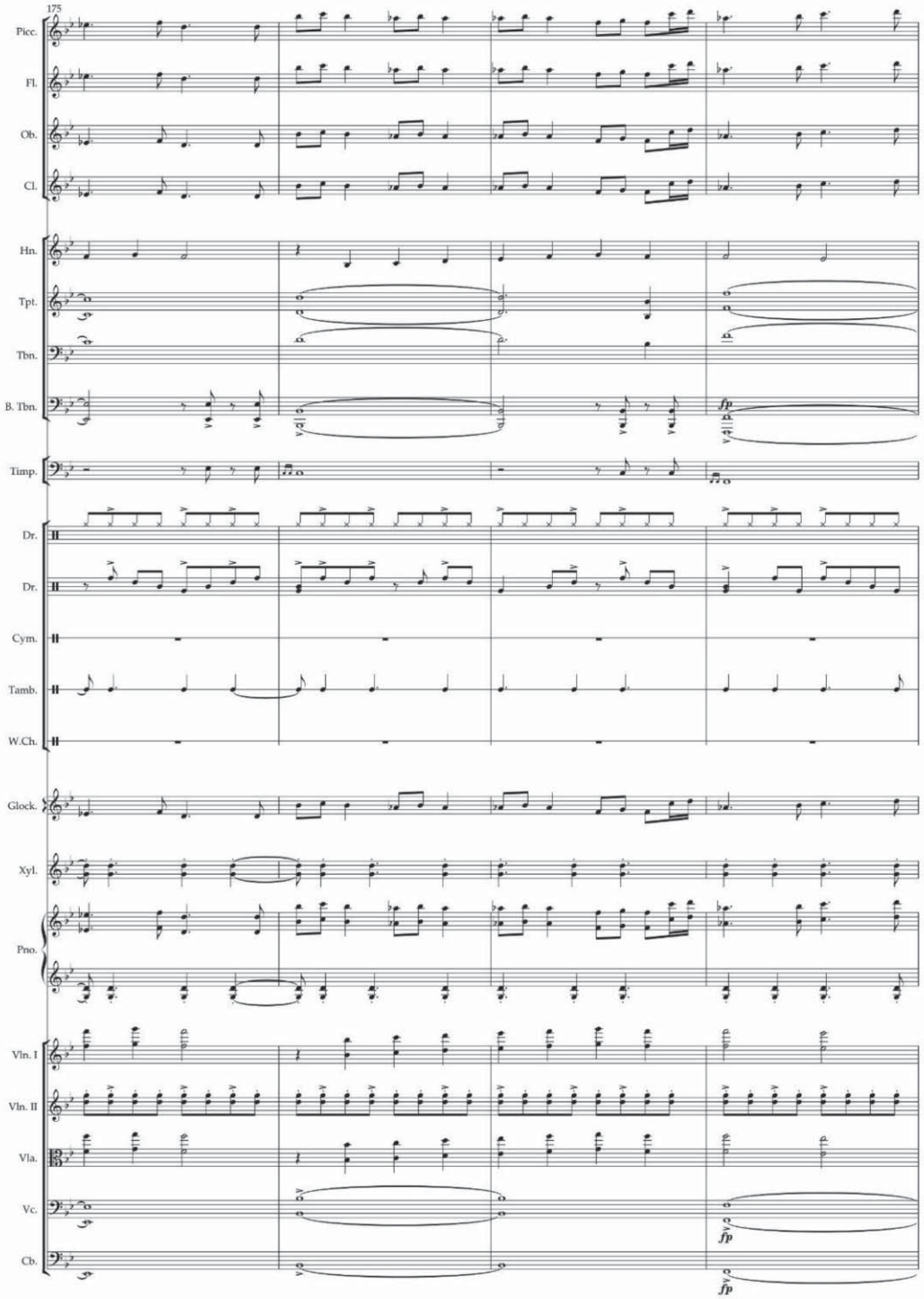
三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง
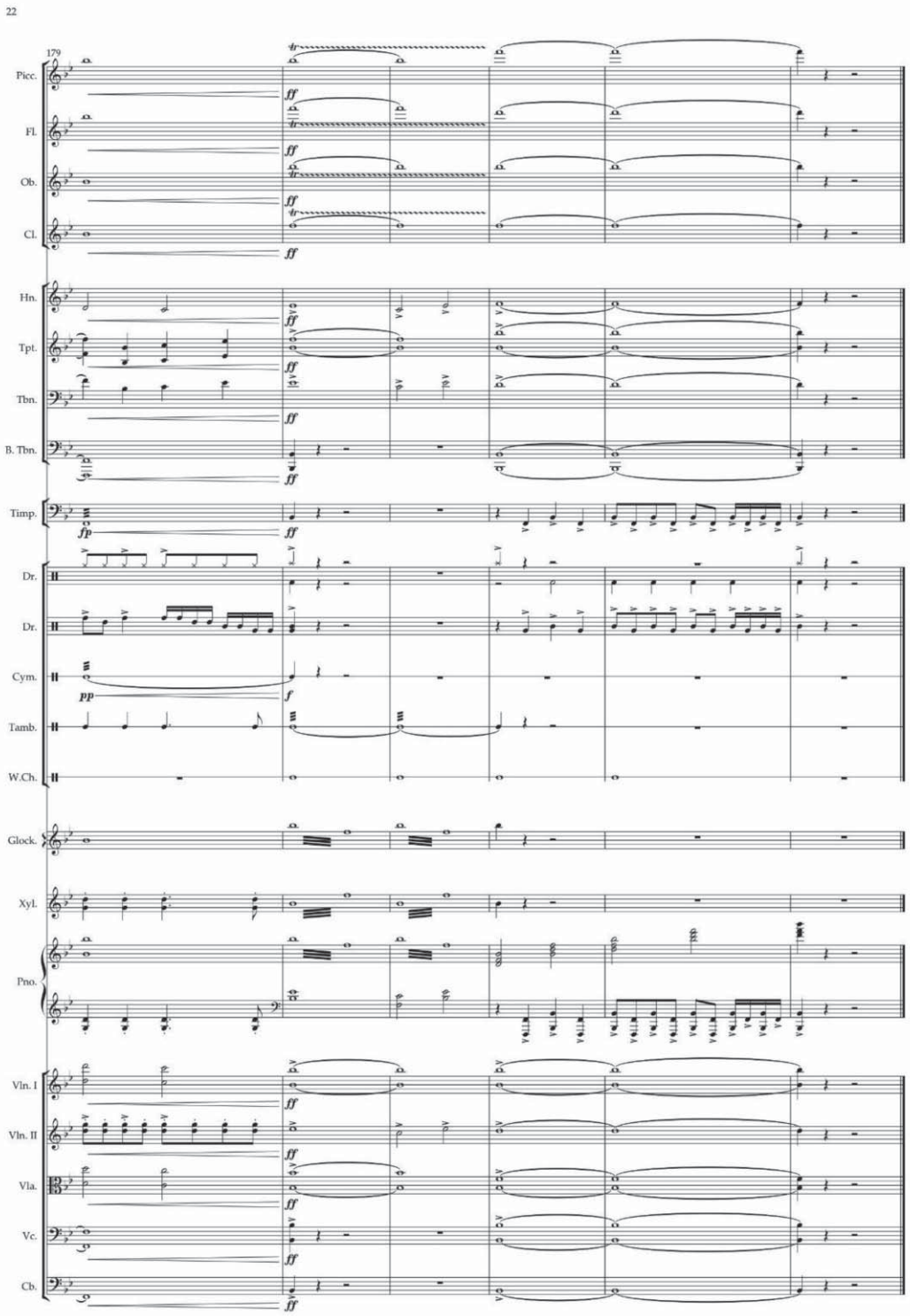
三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

ประมวลภาพกิจกรรมงานเทศกาลอาหารจีน 5 ภาษา และศิลปะการแสดงเมืองปากน้ำโพ
ย่านเมืองเก่า ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
วันศุกร์ ที่ 23 – วันเสาร์ ที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา 17.00-21.00 น.

งานเทศกาลอาหารจีน 5 ภาษา และศิลปะการแสดงเมืองปากน้ำโพ “ย่านเมืองเก่า ตรอกชุนหงษ์” ชุด ชวน ชิม (สวมชุดจีน : งดงามนามฮั่นฝู “ชวน” ชมดู : เมืองเก่าตรอกชุนหงษ์ ตรงไป “ชิม” : อิ่มสำราญอาหารจีน (5 ภาษา), พบกับบูทอาหารจีน “ปากน้ำโพโหงวซก” และกิจกรรมการแสดงอีกมากมายของนักแสดงชาวไทย และชาวจีน เกือบ 30 ชีวิตจากคณาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กับ วิทยาลัยเทคนิคอาชีวศึกษาเทียนจินโป๋ห่าย (ประเทศจีน)

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

Chao Pho Chao Mae Chum Saeng Shrine

ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

三盛古庙

Chinese Cultural Practices

วิถีวัฒนธรรมจีน

那空沙旺中国风俗文化

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลาย
ทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

nscc.nsru.ac.th